

Inu.A.47.002

Evanghelia și Neamul

De

Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului



Tiparul Tipografiei Diecezane Arad 1935

47.002

63405

CONTROL 1953

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ UNIVERSITĂȚII BUCUREȘTI
COTA 65956

RC 153/03

16

B.C.U. Bucuresti

C63405

60463

Cuvânt Premergător.

Forțele morale ale unei națiuni trebuie să fie razimul cel mai puternic al forțelor ei materiale. Mareșalul Foch spunea cu dreptate: „Cine este slab de inger pierde războiul” iar Hindenburg încă a mărturisit, că nu forțele militare ale Americii au hotărât soarta războiului mondial, ci forțele morale.

Aceste forțe morale trebuie să se întemeieze pe credință, pentru că este vai de morala întemeiată pe obiceiul său pe putere. Chimistul francez George Claud accentuiază forța morală a credinței când spune, că numai credința creștină susține mângăierea milițanelor de inimi, numai credința poate opri scăderea moralității, destrămarea vieții familiare și a sentimentului datoriei.

Am constatat, că în viața poporului nostru și chiar în pătura intelectualilor valoarea eternă a învățaturii lui Hristos nu se manifestă în măsura cerută de ființa creștinismului nostru. Și astfel ori de câte ori am fost chemat să sfințesc o troiță, un monument, o școală, un teren sportiv, sau să celebrez taina sfintei Cununii etc., — am căutat să trec prin prizma sfintei Evanghelii a Mântuitorului viața noastră de azi, îndemnând pe toți să-și ia din Evanghelie principiile de viață și să înlăture părerile șubrede omenești.

Cine cumpără perle, ia măsuri de precauție să nu fie înșelat și merge la un specialist să-l întrebe, ca nu cumva să cumpere pietre false. Iubiții mei credincioși sunt cuprinși de dorința de a avea cele mai scumpe perle sufletești. Când a trebuit să le vorbesc în public le-am recomandat perlele Evangheliei, în convingerea

că neamul nostru numai prin Evanghelia lui Hristos va avea un viitor fericit. Astfel în volumul: „Evanghelia și Neamul“ publicând o parte din predicile și cuvântările din anul al zecelea al activității mele, las urmă despre ostenele mele după nădejdea făgăduinței dată slujitorilor Altarului de Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Cu vie recunoștință mulțumesc domnului Mitiță Constantinescu, subsecretar de stat la Ministerul de Finanțe, că a binevoit să-Mi acorde sprijinul său prețios pentru tipărirea lucrării Mele. Această atențiune este pentru mine un prețios îndemn, ca în viitor cu și mai multă râvnă să propovăduiesc pe Iisus Hristos, Domnul și Stăpânul vieții noastre.

Arad, 1 Februarie 1935.

† Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului

Cuvânt

la deschiderea adunării eparhiale din 6 Mai 1934.

Minunată întocmire s'a făcut când s'a dispus, ca adunările noastre eparhiale anuale să se țină la Dumineca Samarinenței. Precum femeia samarineancă dela etapa de vrăjmășie față de Iisus, a ajuns până la etapa de acțiune, predicând pe Iisus, așa trebuie noi să urmărim în evoluția vieții eparhiale, acea dezvoltare care să încunune plecarea noastră în fața lui Iisus mărturisind: Domnul meu și Dumnezeuul meu!

Să privim realitatea în față. După războiu mulți fii ai neamului nostru au refuzat Evanghelia lui Iisus, iar alții s'au dus la izvoare streine, cum a făcut samarineanca refuzând să dea apă lui Iisus. Când Iisus ne cerea jertfă, noi ne-am îngădit în cetatea egoismului materialist. Individualismul raționalist, lacom și rapace, a adus nota lipsei de respect către tradițiile trecutului, nerespectarea sfințeniei vieții familiare.

Dar femeia samarineancă dela vrăjmășie trece la curiozitate ascultând pe Iisus, căci femeia zice către Domnul: „Cum tu ești oare mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat să bem din fântâna aceasta“? Tot astfel ascultă pe Iisus și fiii neamului după starea de vrăjmășie sau indiferență și ascultându-L cred în El, recunoscându-L stăpân a toate călăuzitor și mântuitor.

Samarineanca nu s'a mulțumit să creadă în Iisus, ci s'a dus în cetate și L-a vestit pe Domnul. Ea nu s'a mulțumit să creadă singură, ci a chemat și pe alții la Iisus. Așa au făcut și mulți fii ai neamului: L-au ascultat, L-au recunoscut și închinat Lui.

Pentru creștinii de azi, dintre cari mulți privesc neconținut la orologiu, în timpul slujbei divine, aceste trei mari condiții se cer: să asculte pe Iisus, să-L recunoască și să se închine Lui, căci altcum nu pot trăi după învățătura Lui! Numai așa vom cunoaște pe Domnul vieții, numai așa ne vom minuna de ceea ce El a făcut.

Și azi se întoarce către noi și azi se aude cuvântul Său. Și privirea și cuvântul Său reprezintă căldura și lumina. Oricâte blocuri de gheață ne-ar încinge sufletul, când Mântuitorul nostru ar apare, totul s'ar topi și ar face ca în lume să circule torentul de viață.

În inima iubitului nostru suveran s'a ivit Hristos Domnul, când la investirea episcopilor de Huși și Caransebeș, a spus cuvinte de aur și neperitoare.

„În noua voastră demnitate, să aveți înaintea minții înțeleptele cuvinte ale Apostolului Pavel către Corinteni: „Toate limbile omenești și ingerești de le-ași vorbi, dacă nu am dragoste, m'am făcut aramă sunătoare sau cîmbal gălăgios. Și dar proorocesc, dacă aș avea și tainele toate le-aș cunoaște, și ori și ce știință, și de aș avea credință atât de multă să mut munții din loc: dacă nu am dragoste nimic nu sunt“.

Aceasta dragoste este temelie pe care stă clădită biserica lui Hristos. Aceasta este deci și temelie pe care trebuie să se reazime și misiunea Voastră.

Credința strămoșească, ca să devie din nou adevărat mântuitoare, ca să devie sprijinul de toate zilele al poporului nostru, trebuie să depășească zidurile bisericilor clădite de om, să pătrundă în cele mai trufașe palate, ca și în cele mai umile colibe și acolo să se cuibărească puternic, în acea biserică clădită de Dumnezeu — inima oamenilor.

Motorul ce trebuie pus în mișcare de slujbașii Domnului este tocmai acea „dragoste“ de care vorbește marele Apostol.

Pe lângă formele de exteriorizare, atât de frumoase și de adânci ale Sfintei noastre biserici ortodoxe, trebuie printr'un apostolat de fiecă clipă, să cucerim cetatea interioară a fiecărui individ. Când voi și toți slujitorii altarului, pe cari îi veți îndruma, vor reuși pe deplin în această operă, atunci vom putea fi mândri că am reușit să dobândim pentru Stăpânul nostru de sus o victorie definitivă asupra păcatelor vremurilor.

Cu cât preoșii vor cuceri astfel sufletul fiecărei parohii, cu atât vom vedea răspândindu-se pe întinderea României lumina strălucitoare a bucuriei, lumina orbitoare a binelui“.

Iată minunată zugrăvire a necesității progresului în Biserică, iată cuvintele profetice spuse de suveranul țării.

Spre aceasta înălțare a bisericii noastre s'au nizuit în viața lor marii defuncți ai neamului și ai Bisericii: episcopul Iosif al Caransebeșului, Ion Gh. Duca și Vasile Goldiș.

Despre episcopul Iosif va spune cuvintele necesare fratele în Domnul, P. Sf. episcop de Caransebeș. Aici amintim, că Ion Gh. Duca a fost o mare figură culturală și politică a țării, animator al cooperației, și al tuturor problemelor economice, și cu spirit schinteetor a scris în materie de politică externă. A fost ministru de Culte și Instrucție publică, ministru de Domenii și de Externe.

A iubit biserica și a lăsat cu limbă de moarte să fie îngropat în umbra unui lăcaș de închinare.

Vasile Goldiș a iubit neamul și Biserica sa națională ortodoxă, a ajutat eparhia Aradului cu fapta și cuvântul sufletului, a voit să se așeze în corturile dreptilor și acolo se odihnește, căci numai pentru înălțarea Bisericii și neamului a muncit. Era un apostol laic, nu era preot dar avea suflet de preot și când vorbea la congresele preoțești vorbea ca un preot. Nimeni nu a spus ca dânsul marele adevăr, că după împlinirea idealului național, trebuie să împlinim idealul religios.

Dumnezeul Duhurilor să așeze sufletele lor în loc luminat, în loc de odihnă, în loc de verdeață, de unde a fugit toată durerea, întristarea și suspinarea.

Noi nutrim nădejdea, că Dumnezeu ne va mai da oameni de talia lor, cari ne vor ajuta pe noi să luptăm în contra indiferentismului, căci un mare bărbat de stat al nostru a spus, că primejdia la noi consistă nu atât în lipsa de oameni, cât mai mult în oameni, cuprinși de indiferentism.

Mulți nu mai aud glasul clopotului care-i cheamă la rugăciune și alte îndatoriri creștinești și trec pe lângă sf. Biserică foarte nepăsători, îndreptându-și pașii către alte locuri, de cele mai multeori otrăvitoare de suflet. Alții vin la biserică numai când au o haină nouă sau cu gândul să vadă din ale modei, să audă un cor, sau o predică frumoasă și să mai omoare timpul.

În sfârșit alții intră aci parcă din tot sufletul. Dar să-i vezi și pe aceștia: ei fac câte o sf. cruce ca vai de lume; nu mai sărută sf. icoană după regulă, se așează pe un scaun sau în strană, fără să mai îngenunche la sf. Evanghelii sau la alte momente sfinte din timpul sfintei liturghii. Ce să mai pomenim și pe acei cari socotesc mergerea la sf. Biserică pierdere de timp, ocupațiile lor socotindu-le mult superioare. Noi nu vom deceptiona, ci vom lupta împotriva indiferentismului. Vom fi îndrumători de fiecă clipă ai tuturor spre Hristos, fără de care nu putem face nimic.

Vă cerem concursul și bunăvoința, cari ne trebuiesc și mai ales vă cerem mai multă iubire pentru preoșimea mea, care muncește făcându-și datoria.

Vă asigurăm, că ne vom ruga pentru sănătatea Domniilor Voastre și vom fi recunoscători pentru tot ceea ce faceți spre slava lui Dumnezeu și a sfintei Sale Biserici.

Sub asemenea auspicii Biserica noastră va căuta

ca să aibe o preoșime, care dela altar să aibă toate satisfacțiile și bucuriile. In acest scop am scris eu zece meditații pe seama preoșimii sub titlul: „Aprindeți darul lui Dumnezeu“.

Trebue să ne dăm seama de realitate, ca să putem îndruma spre culmi generația nouă. In mijlocul unui materialism economic acaparator, sub auspiciile unui egoism vandalist, Biserica alături de cârmuitorii statului, trebue să fie la datorie de a îndemna și pe creștini să și facă datoria către Stat.

Biserica are din punct de vedere moral situație ușoară: ea poate pune tuturor în față valoarea și calitatea civilizației de azi: aceasta civilizație prin laturea ei tehnică și materialistă nu mai salvează și ca să poată face aceasta, are nevoie de un nou puls de viață prin Biserică. Dar Biserica și preoșii se luptă cu marea grije materială și astfel nu are situație de a putea înfăptui tot ceea ce vremurile noi: Vrem progres, dar fără jertfe nu se poate realiza.

Totuși nu pierdem optimismul, ci mergem înainte, știind, că energiile și rezervele de spiritualitate ale Bisericeii sunt inepuizabile.

Cu aceste cuvinte deschid sesiunea actuală a Adunării eparhiale.

Chemarea intelectualilor în ziua de azi.

— Discurs la deschiderea ședinței festive a Adunării Eparhiale din Arad ținută la 6 Maiu 1934 pentru aniversarea lui Alexandru Mocioni. —

Eparhia noastră a Aradului comemorează pe marele creștin ortodox și marele român Alexandru Mocioni, ca generația de azi să aibe pilde spre a se lupta împotriva mecanizării și abrutizării vieții, dându-i distincția cea mai înaltă. Căci precum natura atunci este mai măreață, când saltă în lumină și sufletul omenesc atunci este la înălțime când el în urma înzestrării sale spirituale a ajuns la o atitudine ce depășește hotărârea de o clipă.

Aici văd eu chemarea intelectualului ortodox român de azi! Un tânăr ca și un intelectual mai în vârstă trebuie să aibe înaintea sa conștiința unei direcții de viață și să nu se mulțumească cu o simplă conformare în fața cazurilor concrete ale vieții.

Ne trebuiesc intelectuali cari să participe activ la îndrumarea sufletului românesc și să jertfească pentru el, căci nu ajunge ca cineva să fie un bun teolog, literat, penalist, filosof, ci trebuie ca el să aibe atitudini și gândirea lui să îndrumeze curente de idei și să releve motive de luptă biruitoare în sensul principiilor creștine ale vieții.

Pentru noi nu poate fi indiferent ce anume direcții ia politica și cultura românească, ce anume educație se face și ce anume curente frământă spiritul public al țării. Nu este indiferentă calitatea principiilor morale și intelectuale pentru noi. Problemele mari ale timpului cer să avem atitudini, căci dacă odinioară Plato a scris

„Republica“, inspirat de realitățile timpului și noi trebuie să ținem seamă de ele.

În locul intelectualului orgolios dar necredincios, care prin replici meșteșugite caută să evadeze din cercul principiilor divine vecinice, scuzându-și sufletul ticăloșit de egoism, voim să credem apologia jerfei pentru binele public. Căci altcum ne-am bate joc de frumusețile și bogățiile țării pe cari le-au cântat nu numai strămoșii, ci și străinii.

Să fim vrednici de strămoșii noștri Romani, cari Daciei i-au dat numele de Dacia Felix.

Să ținem minte că Miron Costin zicea despre țara noastră: „N'o întreci nici tu Egipte, cu întreaga ta fală“.

Să preaslăvim pe soldatul erou care în războiul mondial zicea în Moldova: „Să mă așezați în țărâna străbună cu capul spre Argeș“.

Să ținem minte că pe când alții năvăleau în hoarde dinspre răsărit și se închinau la idoli, noi aveam aici o vechime multimilenară și ne închinam crucii lui Hristos. Înaintea noastră pe aceste plaiuri au fost numai pământul și cerul.

Dar noi am împrumutat și altora cu multă dărnicie pe unii dintre cei mai mari oameni cu cari se fălesc:

Ungurilor le-am dat pe cel mai mare general, lăncu Uniade; pe cel mai mare rege Matei Corvinul; pe cel mai mare cancelar, Nicolae Valahul.

Rușilor le-am împrumutat pe cel mai mare mitropolit, Petru Movilă; pe cel dintâiu călător și diplomat în extremul orient, spătarul Milescu și pe întemeietorul poeziei satirice, Antioh Cantemir.

Bulgarilor le-am dat pe primii luptători pentru renașterea națională, între cari scriitorul Slaveicov, le-am tipărit prima carte în limba lor; le-am dăruit independența prin strălucitele biruințe ale dorobanșilor români dela Grivița și Plevna. Le-am dat în acelaș timp adăpost

spre a-și organiza acțiunea de eliberare și de a-și ține la Galați și Brăila cele dintâi ședințe ale Academiei lor.

Nu mai vorbim de Sârbi cărora le-am dăruit miniștri și primminiștri, sau de Greci cărora le-am dat cu dărnicie eroi (Coleti, Boțari, etc.), poeți și mecenaji.

Dacă am dat altora, înseamnă că am avut mulți oameni de frunte. Am fost neam bogat în fapte, în oameni și în suflet. Dovadă este și viața marelui român și ortodox creștin Alexandru Mocioni, pentru a cărui prăsnuire ne-am adunat aici. Salutând în mijlocul nostru pe un distins descendent al său pe Excelența Sa D-l Antoniu Mocioni, deschid ședința festivă a adunării noastre eparhiale.

Cuvântarea

P. S. Sale Episcopului la închiderea adunării eparhiale din Maiu 1934.

Un principe a trebuit să-și petreacă viața într'o închisoare groaznică săpată într'un colț de stâncă care servea ca închisoare. La început clipele se scurgeau încet și chinuitor. Intr'o bună zi acest principe închis a cerut o dală gardianului care-l păzea, cu care apoi a început să sculpteze pe Domnul nostru Iisus Hristos răstignit pe cruce. Acum nu numai clipele, ci și zilele îi treceau nespuse de repede și temnița grea s'a prefăcut într'o biserică minunată. Cu cât se făcea mai frumos chipul lui Hristos sub loviturile dălții lui, cu atât devenise mai fericit acest principe înainte atât de nenorocos.

Inchisoarea acum nu mai însemna pentru el o condamnare grea, ci o plăcere de a trăi, fiindcă viața și-o dedicase Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Strămoșii noștri au trăit zile nespuse de grele, dar fiindcă viața lor se concentrase în jurul figurii și învățăturilor Fiului lui Dumnezeu, nu numai că au biruit toate greutățile de stâncă grea cari îi apăsa, ci din contră au putut să ne făurească un viitor frumos în șiragul popoarelor din aceasta lume.

Zilele în cari trăim noi se caracterizează eminent prin tendința și dorul oamenilor de a se grupa în cât mai multe reuniuni și societăți, fiindcă este evident că puterile individuale nu pot realiza nici pe departe așa de ușor scopurile propuse, ca puterile grupate la un loc și ca voințele multe asociate într'un mănunchiu.

Dar nenumărate experiențe ne arată, că precum

dintr'un sâmbure, fie cât de puternic, dar cu miezul mort, nu poate răsări și crește nici o plantă, așa și snopul voințelor omenești, fie el cât de impozant nu poate ajunge țelul visat, dacă nu caută zilnic o cât mai intensivă apropiere de puterile cerești și dacă nu este binecuvântat de Dumnezeu.

Mărturisesc toată bucuria mea, că de câte ori Vă văd pe Domniile Voastre întruniți aici la matca Bisericii noastre, am impresia, că mă găsesc în cea mai aleasă societate, fiindcă asupra ei planează nu știința și puțința oamenilor, ci duhul de viață făcător al Domnului nostru Iisus Hristos. Din cuvintele și faptele DVoastre, am întrezărit intenția nobilă, că doriți să realizați porunca de marcă a Mântuitorului lumii „Iubiți-Vă unii pe alți precum și eu v-am iubit pe voi,” și în adevăr mai mare și mai durabilă realizare pe pământ nu este, decât înfăptuirea iubirei creștine prin toate mijloacele.

Am mângâierea că de aici, din Adunarea eparhială, să revarsă în valuri bogate peste întreg poporul drept credincios al Eparhiei Aradului pacea, buna înțelegere și conlucrarea creștinească.

De aici din cercul celor mai aleși reprezentanți ai clerului și al poporului se răspândește în câmpul larg al vieții credincioșilor gustul pentru apa vie a credinții despre care ne-a vorbit așa de mișcător Evanghelia din Dumineca Samaritencei, astâmpărând efectiv setea oamenilor după fericirea vremelnică și cea veșnică. Sunt așa de fericit că Venerabila Adunare eparhială prin munca sa ține să creieze un duh de pace, de înțelegere și de iubire chiar într'o vreme când sute de fabrici și sute de mii de mâni muncitorești înmulțesc zilnic stocul gazelor asfixiante și al microbilor omorâtori. De aceea zic și eu cu fruntea plecată în fața Cerului „Domnul puterilor este și va fi cu noi când pe altcineva în ajutor întru necazuri nu avem“.

Martor ne este Dumnezeu în fața clerului și a poporului că nu alt sentiment dă grai gurii noastre decât umilința când amintesc, că prin desele mele vizitațiuni canonice nu urmăresc alt scop decât să adun o cât mai mare mulțime de credincioși în cuprinsul sfintelor biserici, dându-mi seama, că în fața greutăților vieții altă armă și putere mai bună nu am decât plecarea genunchilor în fața sfintelor altare împreună cu turma ce o păstoresc. Sigur că numai arareori se întâmplă în bisericile noastre minuni așa de mari și așa de evidente cum le cere poporul, dar Vă asigur că influența bisericii nu lipsește nici o singură dată deși nu e vizibilă. În sf. biserică la sfintele slujbe se luminează mințile oamenilor mai mult decât la ori și care școală de înaltă știință omenească. În biserică prin harul lui Dumnezeu mijlocit prin rugi fierbinți se potolesc patimile și prin el se activează toate sentimentele bune. În sfânta biserică se întăresc voințele slabe cari doresc binele dar n'au puterea să realizeze. În biserică, numai în acest minunat atelier dumnezeesc se înouiesc sufletele așa cum le dorim.

Cu a lui Dumnezeu îngăduință spun, că în totdeauna am impresia că slujind aproape în 400 de biserici ale Eparhiei mele, am câștigat 400 de învingeri. De aceea cererea mea de părinte este ca Dumneavoastră, Domnilor Deputați, cari ați venit la sf. biserică în zilele acestea în fruntea poporului așa să faceți și în orașele, orașelele și satele unde Vă găsiți, dând pildă bu ră credincioșilor noștri.

În aceasta ordine de idei fac apel la obolul public ca în sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog să se zidească o nouă biserică, fiindcă actuala biserică nu mai corespunde nevoilor spirituale a zecilor de mii de pelerini cari cercetează mănăstirea în decursul anului la mai multe sărbători. Peleriaii trebuie să vadă măreția bisericii și a cultului ortodox desfă-

șurat într'un locaș dumnezeesc iar nu la un altar improvizat. Biserica unei mănăstiri trebuie să întreacă în toate privințele bisericile dela sate, ca bunii noștri creștini cari pelerinează aici să se întoarcă acasă mai impresionați decât au venit.

Totașa precum în Timișoara se construiește o măreață catedrală și în Arad centrul eparhiei trebuie neapărat să se ridice o biserică catedrală la construcția căreia nu ne trebuiesc zeci de milioane, ci o sumă mai modestă ca s'o putem zidi la un loc mai de frunte, căci cine vine la Arad rămâne captivat de măreția bisericilor streine așezate anume la loc de frunte, așa ca să întunece ori ce vestigiu de viață românească.

Să nu uităm că în toate bisericile trebuie să introducem duhul de viață dădător și aceasta vom face prin o mai apropiată grije de sufletul tineretului crescut în minciună și care este lăsat singur să meargă la biserică pe care părinții și educatorii o sfidează cu absența lor. Generația nouă, generația mai tânăra este foarte aplicată spre activism, privind în fața ei crudele realități față de cari va lua atitudini după tezaurul pe care-l are sau nu-l are în suflet. Cel mai scump tezaur este chipul lui Dumnezeu după care este făcut omul. Părinții și educatorii de azi trebuie să-și dea seama, că precum fiul cel rătăcit nu și-a găsit acest chip decât în casa părintească, așa și generația de azi căzând în rătăcire numai prin casa părintească poate porni spre îndreptare. Noi ne vom nizu prin o educație religioasă în școli să păstrăm chipul lui Dumnezeu în inima tineretului, dar cerem concursul familiei și școalei în primul rând. În al doilea rând cerem concursul autorităților de Stat, județene și comunale, ca să dea bisericii tot sprijinul lor material și moral, amintind cuvintele sf. apostol Pavel. „Socotiți ca să nu vă fure pe voi cineva cu filosofia și înșelăciunea deșartă după predarea oamenilor, după stihiile lumii și nu după Hristos“. (Colos. Cap. 2. v. 8).

Gândiți-Vă în ce măsură ar putea mentalitatea laică să facă pe femei să asculte creștinește de bărbații lor, pe bărbați să-și iubească femeile lor, copiii să asculte de părinți, slugile de stăpân, muncitorul de patron, elevul de profesor și tot felul de supuși, de autoritățile lor? Fără Hristos între aceste categorii de oameni nu se poate stabili nici o dreptate a inimii, ci va domni egoismul feroce și amenințător care azi produce atâtea dezastre.

Toată zestrea sufletească din familie și din școală trebuie să o punem sub ocrotirea bisericii prin casele culturale, pe seama cărora noi vom elabora un amănunțit program de muncă, făcând apel la toate autoritățile noastre de Stat și Județene să ne dea concursul lor material și moral, fiindcă casele culturale lipsite de acest dublu sprijin vor fi mai degrabă locașuri de pură distracție, iar nici decât temple ale culturii românești.

Am cetit că avioanele cele mai perfecte dacă dau peste goluri în atmosferă se prăbușesc. De aceea dacă noi voim să ducem la îndeplinire toate acele frumoase probleme, pe cari le-am discutat aici, să ne nizuim ca în sânul neamului nostru să nu fie nici un gol sufletească fie în păturile de sus fie în păturile de jos. În ce privește obstacolele cari ni s'ar așeza în cale, Vă îmbărbătez cu cuvintele Mântuitorului „îndrăzniți că eu am biruit lumea“.

E fapt că pe pământ nu este întotdeauna numai soare ci și negură deasă, dar Dumnezeu care s'a îngrijit ca vârfurile munților cel puțin cu o palmă să fie mai sus decât nourii, se va milostivi de noi și căutând la rugăciunile noastre ne va înălța sufletele noastre acolo unde este numai lumină. Eu rog cu toată cu-cernicia pe bunul Dumnezeu, care nu scapă din vedere nici cel mai mic firicel de iarbă trimițându-i roua tre-



50469

buitoare, să trimită și peste Domniile Voastre și peste familiile Domniilor Voastre în toate zilele roua binecuvântării sale cerești.

Cu acestea închid sesiunea adunării eparhiale.

Cuvânt

rostit de P. Sf. Episcop GRIGORIE al Aradului
la şedinţa festivă pentru inaugurarea „Săptămânei
Timişorii”^{*)}).

*Domnule Preşedinte,
Domnilor,*

Vremea de astăzi, caracterizată prin o pronunţată criză materială şi morală, este timpul exerciţiului tuturor calităţilor şi însuşirilor bune şi nobile. Da, Domnilor, căci astăzi cuvântul imposibil este un cuvânt al trecutului. Oraşele magice, ţara zânelor şi împărăţiilor minunate din poveştile moşilor şi strămoşilor noştri sunt reduse în proporţii în faţa realizărilor minunate ale tehnicii moderne.

Nici o lucrare din veacurile trecute nu este şi n'a fost aşa de strălucită, ca cele ce se fac în timpul nostru. În ultimul secol s'au făcut progrese uimitoare, cum nu s'au făcut în tot timpul de când există omenimea. Eu însumi chiar eri am avut prilejul să călătoresc în automobil provăzut cu radio şi m'am minunat de biruinţa tehnicii.

Bucuriile pentru biruinţele tehnicii sunt minunate. Mulţi mecanici şi lucrători iscusiţi se bucură de lux, de care nici omul cel mai bogat nu se putea bucura altă dată. Studentul din anul întâi de universitate ştie mai mult decât cei mai savanţi oameni de pe vremea re-formaţiunii.

Înainte cu o sută de ani învăţaţii erau de părerea, că atmosfera este un simplu spaţiu; gazul era numai un

^{*)} Ținută în Maiu 1934 în sala festivă a Camerei de Industrie și Comerț din Timișoara.

miros și încă nici un microb nu era descoperit... Pute-
rea motrică de atunci era concentrată în patrupeze, va-
porul abia se construia în creierul lui Fulton, iar roțile
locomotivei abia circulau în capul lui Stephenson. Vagoa-
nele de dormit ale lui Pullman erau necunoscute, ca
și stratosfera, care a făcut alâtea victime. Medicamen-
tele antiseptice încă nu le aveam. Bicicletele, automobi-
lele, prăvăliile cu zeci de etaje, sgărie nourii erau ne-
cunoscuți, iar avioanele, elevatoarele și alte iscodiri ale
tehnicii erau năluciri fantastice.

Azi le vedem cu ochii, dar nu vedem fericirea,
pentru că am pierdut încrederea în puterea muncii și
a sforțării cinstită. În legătură cu aceasta îmi aduc a-
minte de o istorisire interesantă citită înainte cu câteva
zile. Un bolnav merge la medic și se plânge că
nu mai crede în vindecare, pentru că nu știe că dacă
Dumnezeu voiește vindecarea lui și dacă nu cumva
Dumnezeu se supără dacă el umblă să se vindece. Me-
dicu îl așează pe un scaun și-l face să privească spre
un buchet de flori zicându-i: privește trandafirii aceștia,
bucură-te de aroma lor și fii cu încredere, iar nici de-
cum să nu disperezi, căci Dumnezeu nu i-a făcut pentru
disperare. Medicul voia să vadă pe bolnav cum l-a fă-
cut Dumnezeu și cerea ca și bolnavul să nu creadă
altceva decât că Dumnezeu l-a făcut ca să aibe încredere.

Bolnavul a ascultat și s'a vindecat, pentru că a cre-
zută în puterea divină care l-a făcut spre viață iar nu
spre boală. Așa trebuie să credem noi că nu suntem
destinați noi românii de azi înainte decât spre progres
rapid cu prețul ori căror suferințe. DVoastre Bănățenii
aveți aceasta credință în destinul superior al Românis-
mului prin muncă.

DVoastre dați credinței în biruința muncii rolul
cuyenit, căci credința este un bun sufletesc care câr-
muiește facultățile omului, și animează o armată. Ea are

rol de conducător. Dacă un arheolog a făcut o minune pregătind pământ și făcând să crească acolo fire de grâu, ieșite din boabe de grâu puse în sicriul unei mumi de Faraon înainte cu 3 mii ani, cu atât mai mult germinează munca stăruitoare. DVoastre știți că mulți oameni s'au pretat la acte desperate tocmai în clipa când ar fi biruit, dacă ar fi stăruit în credință. Aceasta credință în muncă v-o animează distinsul profesor dl Constant Georgescu secr. gen. al Minist. Industriei și dl prefect Dr. Nistor cari participă la această festivitate. DVoastre știți că industria și comerțul nu sunt din lumea de jos cum zicea Cicero, căci Hristos prin munca sa de atelier a înălțat munca. DVoastre știți precum zice Mântuitorul că vrednic este lucrătorul de plata sa (Luca Cap. 10 v. 7). De aceea Vă osteniți și activați neîncetat, iar eu am venit să binecuvintez aceasta osteneală a DVoastre, căci depuneți o osteneală ce luminează cu cele mai frumoase nădejdi zărilor viitoare ale românismului. Fiți binecuvântați și munciți înainte, căci zice poetul Alexandru Vlăhușă:

„Te ai întrebat vre-o dată din ce undire înceată
Din lacrimi tănuite se naște un isvor?
De mii de ani în piatră lovește răbdător
Stropi după stropi s'o spargă... Drum greu a
fost dar iată,
In valuri de lumină chemat de dorul mării
Un fluviu nou vestește triumful așteptării.
Amin.

Cuvântare

ținută în 12 Maiu 1934 la depunerea jurământului
recruților în Arad.

Mare mândrie trebuie să vă stăpânească pe voi
că țara v'a ales să-i slujiți și s'o apărați.

Prea iubitul nostru Rege Carol al II-lea, vă cere
jurământul în acest scop, luându-vă în fața lui Dumne-
zeu obligația, că veți fi buni ostași și neîntrecuși apărători.

Am venit și eu ca să fiu de față la jurământul vos-
tru, căci precum am fost în satele voastre și 'n biseri-
cile voastre, ca să mă închin alături de voi lui Dum-
nezeu, așa am ținut să vă aduc aminte acum, că voi
faceți jurământul în fața lui Dumnezeu, care ține în
mână sufletul a tot ce trăiește, suflarea oricărui trup
omenesc. Voi păziți credința regelui și a țării în fata
lui Dumnezeu, care a măsurat apele cu podul palmei,
care a măsurat cerul cu palma și a strâns țărâna pământului într'o măsură, care a cântărit munții cu cân-
tarul și dealurile cu cumpăna; care șade deasupra cer-
cului pământului și locuitorii lui sunt ca niște lăcuste
înaintea Lui. El întinde cerurile ca o maramă subțire
și le lățește ca un cort, ca să locuiască în el.

Din clipa în care depuneți jurământul în fața lui
Dumnezeu, aveți o singură cale de urmat: slujirea cu
credință a tronului și a țării. Afară de această cale, nu
este decât căderea și prăbușirea celui ce-și calcă jură-
mântul. Voi deci, ca buni creștini, slujiți cu credință
această țară, despre care colonelul sârb Ludovic Lovrici,
care a luptat la noi în țară, și de un glonte a orbit, a
zis atunci: „Mi-am pierdut vederea, dar sunt mândru

că în țara voastră fericită, România, am văzut pentru cea din urmă oară soarele și pământul“.

Pentru această țară, sfințită cu sânge de eroi, să fiți ostași credincioși și viteji. Căci mâna și-a ars Muciu Scevola, mai bine decât să-și tradeze patria. Spada și-a aruncat Marcus Furiu Camilul, mai bine decât să primească aurul cântărit al vrăjmașilor. Ochii și-a scos Caius Duilius Regulus, mai bine decât să lupte pentru dușmanii neamului său. Venin a băut Decebal și toți ostașii lui, mai bine decât să ajungă sclavi înfierăți. Limba și-a mușcat mama lui Ștefan cel Mare, când a spus fiului său: „Du-te la ostire, pentru țară mori, și-ți va fi mormântul încununat cu flori!“ Constantin Brâncoveanu cu toți copiii lui, mai bine de vii s’au lăsat jupuiți, decât să-și lapede legea creștinească. Trași pe roată s’au lăsat Horia, Cloșca și Crișan, mai bine decât neamul românesc să fie îngenunchiat de sbirii milenari. Mai bine moartea și-a ales Grigorie Ghica Vodă ucis în piața Iașilor — decât să renunțe la dulcea Bucovină. Mai bine tronul și-a părăsit Alexandru Ion Cuza, decât să oprească mărirea țării sale. Mai bine a pălămit cu poporul alături, Marele Rege Ferdinand, ca să vadă România întregită.

Gândți-vă la aceste exemple ale înaintașilor și dovediți-vă în fiecare clipă vrednici de încrederea ce o are în voi Regele și țara!“

Cuvânt

ținut în 8 Iunie 1934, când s'a prăznuit a patra aniversare dela suirea pe tron a M. Sale Regelui Carol II.

Precum icoana Domnului nostru Iisus Hristos s'a imprimat odinioară în năframa sfintei Veronica, așa s'a imprimat în inima neamului românesc, chipul M. Sale Regelui Carol al II-lea din clipa suirei pe tronul României. Sunt patru ani de atunci și nu știm strălucirea tronului să o atribuim mai mult înălțimei rangului sau muncii uriașe a Majestății Sale, pentrucă sufletul M. Sale este ca o grădină minunată, ale cărei flori parfumate atrag deopotrivă ochii omului.

Minunate vor fi fost templele gigantice și masive, cari în valea Nilului s'au înălțat înainte de civilizația greacă, statuile măjestatice ale Faraonilor vor fi fost admirabile, iar piramidele formidabile. Toate acestea ori cât de grandioase vor fi fost n'au egalat în măreție iubirea de poezie a Grecilor, care a inspirat pe strămoșii Romani! Iliada și Odysseia, create de geniul grecesc, aiezii și rapsozii Eladei nu vor putea egala niciodată lumina trandafirie a zorilor ce se deschid neamului românesc prin munca uriașă culturală a Majestății Sale!

Da iubii Mei! Căci dacă granița vieții este atât de limitată, în schimb Dumnezeu a croit drumul nemărginit pentru glorie. Și pe drumul gloriei, Majestatea Sa iubitul nostru Rege, voiește să ne vadă înălțați pe toți fiii neamului, în toate manifestările vieții noastre. Știm cu toții, că M. Sa cu noi a fost la sfințiri de biserică în Craiova și Cluj, arătând că Dumnezeu plutește și deasupra tronurilor. M. Sa practică deprinderile

legii străbune, prin mărturisire și cuminecare iar în 21 Mai 1934 s'a închinat în fața rămășițelor pământești ale boierului vechiu și Domn creștin C. Brâncoveanu!

Majestatea Sa este prezent la toate manifestațiile culturale și le îndrumează. Il vedem la universitățile noastre, la Academia Română, il vedem înființând o foaie pentru popor și revista Fundațiilor Regale!

Cu prilejul sărbătorii cărții M. Sa a spus:

Va trebui să găsim un sistem, poate fiscal, prin care să se ajute ridicarea cărții bune și, pe de altă parte să încărcăm cu biruri cartea cea rea.

Acesta este singurul mijloc de luptă pentru a în-lătura dificultățile ce se pun în calea libertății gândului.

Anul trecut la inaugurarea primei săptămâni a cărții — pe vremea când d. Gusti era ministru al instruc-țiunii, — ne-am luat angajamentul, că Fundațiile cultu-rale regale vor da tot sprijinul lor propagandei culturale, începută atunci.

Veți vedea, că ne-am ținut de cuvânt.

Opera noastră trebuie să fie utilă și pilduitoare.

Vrem să fim imitați de toți cei ce au cădere să propage cultura în masse.

Ideile pe cari le răspândim de la Fundațiile noastre, să le infiltrăm în sufletele tuturor.

Profit de această ocazie să aduc salutul meu scrii-torilor țării mele.

Uniți cu editorii, librarii și cititorii, vom putea să facem, printr'o muncă perseverentă, o operă de cultură națională.

Cum vedem M. Sa se cugetă neincetat la cei cari elaborează sufletul neamului. Și nu numai atât. M. Sa se îngrijește să avem legi bune și o armată înfloritoare, care să apere granițele țării. Nu lasă nici o ocaziune, ca să nu ne grăiască tuturor într'o limbă dulce, ca un

fagure de miere ca să ne facem datoria către Dumnezeu și țară.

Gata suntem cu toții să ne rugăm în fiecare clipă pentru sănătatea M. Sale Regelui nostru iubit. Razele unei lumini cerești străbat inimile noastre, când îndeplinim porunca Domnului și dăm Chesarului ce este al Chesarului. (Luca 20).

Bucuroși suntem să dăm ascultare sfântului Pavel, care zice să facem rugăciuni pentru toți oamenii, dar mai întâi pentru regi (I. Tim. 5).

Ocrotește Doamne pe iubitul nostru Rege, înzestrat cu grandioase vederi, cu orizonturi largi și suflet vibrant pentru viitorul glorios al Românilor. Amin.

Cuvânt

la congresul Invățătorilor în Arad la 10 Iunie 1934.

Prezența mea în mijlocul Domniilor Voastre se justifică mai întâi prin importanța mare a chemării învățătoarești, care este una din cele mai grele, căci zice pedagogul Pestalozzi: „Nu există pe pământ nici o carieră, care să presupue o mai adâncă cunoaștere a naturii omenești și o mai mare capacitate și abilitate de a o trata decât pedagogia!” (Antonescu : Doctrinile pedag. moderne p. 372).

Am venit pentrucă școala românească de aici totdeauna a fost în frăție cu biserica, identificându-se cu interesele națiunii române și am venit pentrucă în inima mea port toate acele sentimente nobile față de tagma învățătoarească, pe care e dator să le nutrească fiecare fiu de învățător.

Inima este simbolul oricărei activități a vieții. Din inimă pulsul trimite sângele trebuitor în corpul omenesc, dela ea primesc picioarele, mâinile și celelalte organe, nutremântul necesar. Inima este deci privită și din punct de vedere spiritual ca izvor al vieții. Așa privim noi biserica munca școalei pentru educația creștină. Din inimă reprezentați gânduri creștine, sentimente de jertfă și muncă creștină. Prin acest spirit de jertfă sunteți factorii și ajutătorii conștiinței de trecere a culturii dela o generație la alta în sânul aceluiaș grup social.

Precum odinioară Mântuitorul cu simțire divină a privit pe mama care petrecea la groapă pe unicul ei fiu, și s'a bucurat de învierea lui, așa se bucură biserica noastră din inimă, de întoarcerea la calea adevărului a fiilor ei cu concursul Dvoastre.

Învățătorimea ajută mai întâi bisericei să mântuiască pe tineri și de aceea prin mine vine să vă mulțumească din inimă pentru munca primăvărată, de luminare creștinească a tineretului.

Vă mulțumesc cu acest prilej pentru toată dragostea ce mi-au arătat-o învățătorii în cele 370 de sate, vizitate de mine până acum în care m'au primit odată cu preoții. Prin aceasta ați dovedit, că alături de biserică, sunteți gata să apărați poziția și rolul religiei strămoșești, într'o vreme când actuala ordine socială suferă transformări mari. Nouă ne trebuie puteri creatoare mângâitoare și întăritoare în familie, în comună și stat. Nouă ne trebuie razele unei bucurii mai curate în toiul năcazurilor, ne trebuie norme de viață, cari să nu fie simple născociri reci ale omului, ci factori cari animează și determină viața omului.

Ne trebuesc caractere adecă stări psihofizice capabile să înfrâneze impulsurile instinctive pe baza unor principii sociale, cari să ne dea o voință tare, o judecată sănătoasă, sentimente delicate și entuziasm. Invitarea ce ați binevoit a-mi face, este dovadă că recunoașteți superioritatea puterii creștinismului în educație, căci zis-a Domnul „Fără mine nu puteți face nimic“!

Apelez deci în clipa aceasta la concursul DVoastră, ca să ne ajutați a crește un tineret, care să se ocupe cu cele lumești numai în măsura trebuințelor, ducând o viață ridicată peste cele trecătoare, și având icoana lui Dumnezeu neîntinată și curată de orice trăsătură lumească. Fiecare prunc încredințat creșterii voastre doresc să fie o oglindă alui Dumnezeu și a celor divine, iar la lumina vieții lor să se adauge altă lumină. Doresc să creștem împreună fii ai neamului, cari să nu-și ascundă fața dela Dumnezeu și cari cu nădejde să aștepte viața viitoare, în care casa sufletului lor să fie mărită și preaslăvită. În această nădejde eu ca fiu de învățător

grăiesc învățătorilor: Fiți ca și în trecut fii buni ai bisericei, care a armonizat moravurile Dacilor cu ale Romanilor și a străjuit ca sufletul neamului să fie pururea viu, activ și într'aripat.

Impreună să transformăm pe individ.

Prin individ să transformăm viața socială în duhul lui Iisus Hristos, Domnul nostru, căruia se cuvine cinste în vecii vecilor.

Cu aceasta vă împărtășesc binecuvântarea mea arhierască.

Cuvânt

ținut la Congresul General al Clerului, în 12
Iunie 1934.

Precum razele solare se coboară asupra florilor minunate, precum fumul de tămâie se împreună cu atmosfera, precum apa mării se împreună cu țăr-murele și stelele cerului cu bolta cerească, — așa do-rit-am eu astăzi să împreunez sufletul meu cu sufletul vostru. Cu bucurie am venit ca unul care la granița de vest a țării propovăduiesc pe Hristos cel Răstignit în mijlocul vostru, cari predicați pe acelaș Iisus răstignit.

Ne-am întrunit să ne înălțăm moralul într'o vreme, când toate biruințele tehnice asupra materiei au rămas fără rezultat în ceea ce privește moralul.

Pe urma tehnicei mulțimea rămâne iritată, încrun-tată, cu simțurile mai ascuțite, cu mintea mai încordată înspre atingerea unui scop imposibil, și cu sufletul trist, desamăgit. Pentru a spori producțiunea, am chemat în ajutor geniul forței și am deslănțuit geniul iuțelii. Aceste genii însă, își devorează lucrul săvârșit. Trebuie să mer-gem înainte și să-i urmăm. Acești sclavi-mașine ne tâ-răsc după ei. Și chiar de s'ar îngrămădi de o sută de ori mai multe satisfacții, omenirea va fi tot prada unei groaznice suferințe.

Noi preoții suntem chemați a înlătura aceste sufe-rințe, exercitând sacerdoțiul pe pământ, dar făcând parte din ierarhia cerească.

Mare cuvânt este acesta, a face parte din ierarhia cerească. Prin nimic nu poate dovedi preotul că el este părtaș al ierarhiei cerești, decât prin sfințenie.

Recunoaştem că, preotul vrednic foloseşte mai mult societăţii creştine, pentrucă — după vorba lui Ruskin — „nu există decât un singur fel de preoţie; o preoţie necesară şi veşnică şi anume: Preoţia, care consistă într'o stare de moralitate mai puternică şi de cugetare mai adevărată decât cea a altora, care te face să conduci şi să înalţi pe alţii“.

Să căutăm ce zice însuşi Dumnezeu despre sfinţenia preotului. Zice Domnul prin gura lui Moisi: „Şi preoţii cari se vor apropia către Domnul Dumnezeu să se sfinţească, ca nu cumva să se întoarcă de către ei Domnul“ (Eşire 19 v. 22). De aceea zice Psalmistul: „Cine se va sui în muntele Domnului? sau cine va sta în locul cel sfânt al lui? Cel nevinovat cu mâinile şi curat cu inima“ (Ps. 23).

Deja Moisi zicea: „Sfinţi să fie Dumnezeului lor şi să nu spurce numele Dumnezeului lor, pentrucă jertfele Domnului, darurile Dumnezeului lor ei le aduc, să fie sfinţi“ (Levitic Cap. 21 v. 6).

„Oscubiţi-vă, cei ce purtaţi vasele Domnului“ zice proorocul Isaia către preoţii legii vechi, cari aduceau jertfe materiale. Cu cât mai sfinţi trebuie să fie preoţii Noului Testament, după cuvintele celor trimişi de Dumnezeu. Mântuitorul cere să fim lumina lumii şi sarea pământului, iar Sf. Pavel zice: „Aşa să ne socotească pe noi lumea, ca pe nişte slugi ale lui Hristos şi ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu“ (I. Cor. 4 v. 1).

2. Ne obligă la aceasta sfinţenie adevărată, că noi slujim lui Dumnezeu şi că suntem chemaţi de Dumnezeu a-I sluji. „Vrednicia noastră este dela Dumnezeu“ — zice sf. Pavel (II Cor. 3 v. 6).

Slujim soarelui dreptăţii, Celui ce a făcut lumea din nimic! Slujim Celui fără de păcat. Noi în fiecare clipă să ne dăm seama, că ne este dat să cunoaştem tainele

împărăției ceriurilor (Mat. 13 v. 11.). Numai preoți ai sfințeniei slujesc unui Dumnezeu sfânt!!!

Când regele Nabucodonosor între Ebrei a căutat fii de nobili ca să-i slujească, a poruncit mareșalului palatului său să aducă la palat tineri întru cari: „nu este prihană și frumoși la chip și înțelegători întru toată înțelepciunea“ (Daniil 1 v. 4).

Un rege pământesc cerea aceste calități dela slujitorii săi! Cu cât mai sfinte nu trebuie deci să fie calitățile slujitorilor lui Dumnezeu.

3. Să ne păzească Dumnezeu a avea lipsă de sfințenie, ca din pricina aceasta să ne zică lumea fățarnici povășuitori orbi, cari închidem împărăția cerurilor înaintea oamenilor! Ci să căutăm a fi pilde bune credincioșilor, precum zice Sf. Pavel: „cu cuvântul, cu petrecerea, cu duhul, cu credința, cu curăția“. (I. Tim. 4 v. 13). Acelaș apostol zice: „Eu îmi chinuiesc trupul meu și îl supun robiei, ca nu cumva altora propovăduind, însumi să mă fac netrebnic“ (I. Cor. 9 v. 27).

Luați deci aminte de voi și de toată turma voastră, căci zilele grele sunt. Criza nu se poate remedia cu studii de ordin tehnic și material, ci numai prin apostolii spiritualității. Intre acești apostoli sunteți și frățiile Voastre, chemați fiind a crește generații, cari să aibe plenitudinea iubirei divine, realizând idealul moral prin orientațiuni divine și armonizând interesele individuale, familiare și sociale cu scopul supranatural al vieții.

Ajute-Vă Domnul să puteți scăpa cât mai multe suflete de păcate, căzând tot ce e rău, cum au căzut lanțurile de pe Sf. Apostol Petru și bucurându-vă de vederea unor suflete îmbogățite cu daruri supranaturale. Și precum strămoșii chiar numai prin vederea unui preot se mângăiau între necazuri, prezența noastră în mijlocul societății noastre de astăzi să însemne mângă-

ierea, pe care o poate realiza numai echilibrul vieții religioase-morale.

Cu aceste cuvinte, Vă împărtășesc din inimă curată binecuvântările mele arhieresti și Vă transmit salutul frățesc al celor patru sute de preoți din Eparhia Aradului.

Cuvânt

la jubileul P. C. profesor dr. I. Mihălcescu.

Cu sfântă cutremurare mă gândesc în clipa aceasta la cuvintele proorocului Isaia: „Și mai mult nu va fi ție soarele spre luminarea zilei, nici răsăritul lunii va lumina noaptea ta, ci va fi ție Domnul lumină veșnică, și Dumnezeu mărirea ta“ (Isaia 60, v. 19). Departe este ziua aceasta și tot astfel departe este cetatea cea sfântă a Apocalipsului, care nu are trebuință nici de soare, nici de lună, căci slava lui Dumnezeu o va lumina (Apoc. 21, v. 23); departe este și ziua, în care după cuvintele psalmistului (35) întru lumina lui Dumnezeu vom vedea lumină!

Dar cu creștinească nădejde așteptăm ziua slavei, căci cu grai dumnezeiesc ni-a învățat sfântul evanghelist Ioan: „Iubiților, cum fii ai lui Dumnezeu suntem și încă nu s'a arătat ce vom fi; dar știm că la arătarea Sa asemenea Lui vom fi, că-L vom vedea pe El, precum este“ (I. Ioan 3, v. 2). Va înceta deci odată starea despre cunoașterea parțială zugrăvită de dumnezeescul Pavel (I. Cor. 13, v. 9). Până atunci viața va fi dar de împrumut, pe timp foarte limitat, dar din clipa cunoașterii desăvârșite va fi o avere spirituală intangibilă, indelebilă. Vom cunoaște pe Dumnezeu nemijlocit, cum El ni-a cunoscut pe noi, — și cunoașterea aceasta nu va mai avea nevoie de semne și minuni.

Dar precum vom cunoaște desăvârșirile lui Dumnezeu, vom cunoaște și mărirea lui Dumnezeu manifestată în milioanele și milioanele de suflete cari se bucură în ceriuri de slava lui Dumnezeu! Abia acolo ne vom cunoaște unul pe altul, căci aici pe pământ mărginită este cu-

noștința noastră. Ce cunoaște o mamă care a născut, nutrit și educat pe fiul său? Cunoaște ea întru toate sufletul odraslei sale? Ea vede în sufletul copilului, ca într'o carte, dar nu-l cunoaște deplin, precum nici Petru nu s'a cunoscut pe sine când s'a legat că nu se va lăpăda de Domnul!

De câte ori nu se întâmplă că scrisorile postume ale celor apropiați de noi, ne descoperă trăsături necunoscute ale sufletului lor? Abia dincolo de mormânt se pot cunoaște deci faptele unui muncitor, operele caritative și ostenele pentru binele familiei, ca și luptele unui sfânt ca Atanasie sau Ioan Gură de Aur! Numai atunci vom cunoaște adâncul sufletesc al părinților, sbuciumul și jertfa lor, căci munca, grijile și greutatea vieții au făcut să fie cunoscute numai lor!

În ziua aceea, cei drepți vor vedea ceeace ochiul nu a văzut, urechea nu a auzit și la inima omului nu s'a suit! (I. Cor. 2 v. 9). Ei se vor uni cu nemărginitul Dumnezeu, bucurându-se de cunoașterea Lui, iubirea Lui și bogăția Lui, dar nu mânați de iubirea către alte creaturi, ci iubind întru El cu iubire nemărginită pe cei aleși ai Săi.

Dacă astăzi totuși ne manifestăm dragostea și recunoștința noastră către un slujitor al lui Dumnezeu, înainte de cunoașterea desăvârșită din viața nemuritoare de dincolo de mormânt, o facem pentru că Domnul a zis: „Fericită este sluga aceea, pe care venind Domnul său, îl va afla priveghind“.

Fericit ești, nouă tuturor scump și prea iubite părinte Mihălcescu, pentru că personalitatea voastră, ni a venit nouă și bisericii ortodoxe române dintru înălțimea cerului, precum îngerii se coborau din cer pe scara lui Iacob și precum raza solară se coboară pe floare. O chemare superioară V'a adus în slujba Mântuitorului, ca prin Evanghelia sfântă a Lui să luptați la regenerarea neamului românesc.

Frăția Ta ai știut să formulezi necesitatea ridicării românismului prin biserică, remarcând în studii importante superioritatea și chemarea profetică a legii creștine. Ai sesizat perspective și orizonturi, ai disecat sufletele atâtor generații de teologi și le-ai pus în slujba lui Hristos. Mii de ucenici ai Frăției Tale zic astăzi creștinilor: „Cu frica lui Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să Vă apropiați“. Mii de preoți pregătiți prin sfințenia Ta, prefac pâinea și vinul în Trupul și Sângele Domnului. O! Acești preoți Te laudă pururea că le-ai dat ajutor, Te-ai sacrificat prin iubire pentru ei, le-ai fost părinte și acum ei îndeplinesc rolul social al lor, așa precum i-ai învățat: Preotul român ortodox trebuie să fie — dacă în realitate nu este — un îndrumător și călăuzitor al vieții noastre sociale. Preotul român ortodox trebuie să fie în acelaș timp fermentul și chiagul sănătos, factorul dinamic și pilduitor al societății românești. El trebuie să împrăștie lumină prin cuvântul său și căldură prin pilda cea bună a vieții sale. Să fie cum zice Mântuitorul „lumina lumii, și sarea pământului“. Să fie „lumina care se pune în sfeșnic, ca să lumineze tuturor și sare care nu se strică“. Să învețe pe alții ceea ce trebuie să facă și să facă el însuși mai întâi ceea ce învață pe alții să facă, adică „să învețe mai ales cu fapta prin pilda vie a vieții sale.

Nemuritor va rămâne numele frăției tale în Biserica ortodoxă română, căreia i-ai dat preoți, o mulțime de manuale, studii teologice de înaltă valoare științifică, iar clerului o inimă de aur.

Sborul și avântul frăției tale este al unei inimi purificate de focul dragostei și credinței, care vine cu putere să formeze convingeri profunde. Și cum formează sărbătoritul nostru convingeri? El ridică adevărurile creștine la înălțimea rațiunii omului de știință, dar apoi le înalță peste cugetarea umană la pedestalul științei pu-

rificării și mântuirii sufletului. Lucrările lui tipărite sunt peste 30 la număr și ele vor rămâne podoabă aleasă a gândirii de elită și a adevărului că Dumnezeu i-a dat înmiit răsplata, căci azi episcopi, învățați aleși, profesori, ingineri, medici și funcționari și-au format o aleasă concepție de viață din operele lui. „Teologia Simbolică“, „Dogma Soteriologică“, „Teologia Dogmatică fundamentală“ și altele vor străluci în literatura noastră teologică.

Pentru aceasta cu inimă sinceră ne rugăm acum Dumnezeului nostru: „Doamne, Dumnezeule, noi știm, că tot darul desăvârșit dela Tine vine. Prin Duhul Tău cel sfânt se conduce Biserica Ta și se cârmuiește istoria uriașă a omenirii. Toată știința, chimia, arta, industria, astronomia, sunt inspirate cu adevărat numai de Tine! Ție se cuvine toată cinstea și închinăciunea că ai binecuvântat cu daruri bogate pe unul din cei mai aleși preoți ai Tăi, care și până acum Ție și-a închinat viața sa și o va petrece și în viitor spre slava numelui Tău, căci mai numeroase sunt bunătățile Tale decât stelele cerului și precum isvorul neconținut isbucnește din adâncime, așa isbucnește în clipa aceasta rugăciunea smerită a robilor Tăi către Tine: primește Doamne în tăinuitorul tău jertfelnic mireasma recunoștinței că ne-ai dăruit pe robul Tău Ioan, acum și pururea și în vecii vecilor, amin“.

Predică

la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu

Glasuri cheruvimice și serafimice aud eu în clipa aceasta: sunt cântările îngerilor și ale arhanghelilor spre lauda Fecioarei Maria în clipa când ea părăsea viața pământească. Și mă cutremur cu mare sfială, căci dacă Heruvimii și Serafimii își acoperiseră fața când cântau: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot“ (Isaia 6) cu atât mai mult mă cutremur eu, când trebuie să vorbesc despre Maica Domnului, despre care Sfântul Ioan zice în Apocalips: „Și s'a arătat Semn mare în cer, o femeie îmbrăcată cu soarele și luna sub picioarele ei și pe capul ei cunună din 12 stele“ (cap. 12 v. 1.)!

Îngerii cu apostolii împreună cântau la slăvășuirea ei în altă lume, la fericita ei adormire și precum episcopul Juvenal al Ierusalimului a raportat împăratului Marcian în anul 451, la sinodul din Calcedon, mii și mii de bolnavi s'au tămăduit în clipa sălășuirii ei la altă viață!

Cum să nu mă cutremur, când timp de trei zile după adormirea ei, corurile cerești nu mai conteneau, iar trupul ei preamărit s'a împreunat în cer cu sufletu-i divin?! (Nichifor Calixt: Ist. Bis. 15, 14)!!

Frumos este cerul cu bolta albastră, frumos este pământul în splendoarea florilor, frumos este soarele și frumoase sunt stelele țântuite pe cer, frumoase sunt mărgăritarele cari resfrâng lumini în diferite culori, dar toate acestea sunt nimic față de sufletul Fecioarei Maria: ca oglindă a Dumnezeirii! Și nu știu ce să laud mai mult: smerenia, supunerea, răbdarea, credința, nădejdea

sau iubirea ei sau toate la olaltă, căci prin aceste virtuți s'a învrednicit să stea de-a dreapta Fiului lui Dumnezeu prea împodobită și prea înfrumusețată!

Dar și mai mult mă sbucium în sufletul meu, că oricâtă putere aş avea să laud mărirea cerească a Fecioarei Maria, nu văd destulă stăruință în sufletul fiilor neamului meu, pentru îmbrăcare cu podoabe cerești! De aceea ostenimă-voiu împreună cu voi să privesc chipul Sfintei Fecioare, ca privindu-l în câteva trăsături, pildă să luăm dela el.

Intr'un oraș mare, într'un internat de fete, o fată distinsă își făcea studiile și cum era frumoasă, a început să devină orgolioasă și a scris mamei sale să-i trimită oglinda cea de argint de acasă. Mama ei i-a trimis trei oglinzi în trei cutii. Intr'o cutie era oglinda veritabilă, pe care era scris: „această oglindă arată ceea ce ești acum“. Deschizând a doua cutie, a aflat un craniu, cu inscripția: „această oglindă arată ce vei deveni tu peste scurtă sau mai lungă vreme“. Deschizând cutia a treia, a găsit o iconiță a Maicei Domnului, cu inscripția: „aceasta oglindă arată ceea ce trebuie să fii și care este adevărata frumusețe“.

Fata din internat a ajuns la frumoase virtuți, imitând pe Maica Domnului. Cari pot să fie acele virtuți?

Intâi de toate smerenia! Impăratul Senaherib al Asiriei a trimis vorbă lui Iezechia din Ierusalim că-l va mătura de pe fața pământului, căci doar nici un rege n'a rămas nebiruit de el. Dar 185 mii asirieni au căzut în noaptea următoare pentru semeția lui Senaherib. Și precum sfâșiași de sabie au fost asirienii aceia, iar inima lui Senaherib era sfâșiată de durere, așa sfâșiată în bucați este inima celor mândri. Dacă ar fi cu puțință să deschidem sufletul celui mândru, am găsi în el mii de tăieturi ascuțite cari îl despică. O neliniște are cel mândru că nu-i cinstit în deajuns, este simțitor pentru orice

observare a altuia, că puterile lui sunt neluate în seamă. Mândrul devine nesimțitor pentru suferințele altuia și respinge cu dispreț pe omul de muncă, dându-i atenție numai când are nevoie de el. Mândria produce revoltă contra autorității și lipsă de respect către cei superiori.

Oh, ce durere este să auzim de oameni nesmeriți căci aceștia nu vor fi nici blânzi, și se supără ușor de orice lucru de nimic. Dar cea mai mare grozăvie o arată cel mândru prin aceea, că nu recunoaște că dela Dumnezeu are tot ceea ce a primit. El poate știe ceea ce zice sf. Pavel: „Ce ai tu (omule) care să nu fi pimit? (I. cor. 4 v. 7), dar nu se poartă cu prietenie către aproapele, ci uită că onoarea și averea îi sunt date dela Dumnezeu. Fraților! Cu asemenea oameni nu se poate clădi o societate omenească fericită. Precum zice sf. Grigorie (Epist. 62 către Maxim) în biserica lui Dumnezeu ca într'un singur trup al lui Iisus Hristos, totul trebuie să stea în regulă, astfel ca și membrele alese să-și împlinească datoria cu stricteță și membrele de mai jos să nu lucreze împotriva celor mai înalte. Ne trebuie oameni, cari să asculte de voia lui Dumnezeu cari să iubească frumusețea naturii, a munților, a mărilor, a rășaritului și apusului, dar cari să recunoască cumcă toate sunt dela Dumnezeu, cum zice Sf. Pavel: „toate sunt dintr'ânsul, prin printr'ânsul și pentru Dânsul“ (Rom. 11 v. 36). Da, fraților, ne trebuie oameni cari să iubească bunătatea, dreptatea și desăvârșirile lui Dumnezeu iar prin smerenie să lucreze pentru izbânda lor în lume. Căci vor fi minunate descoperirile tehnice moderne, dar oceanul și marea înghit cele mai mari corăbii, iar avioanele se prăbușesc în fața puterii lui Dumnezeu!

Iubiții Mei,

După toate acestea mă cutremur să privesc icoana sfintei Fecioare în privința smereniei. Se miră un sfânt ca Ambrozie (Expos. în Lucam 1 v. 2) că în casa din

Nazaret către înger zice: „Iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul Tău“ (Luca 1 v. 38). Aceea care e chemată a fi Maica Domnului, se numește pe sine roaba Domnului! El, Dumnezeu, este totul, ea este o roabă ascultătoare. Despărțirea de părinți, petrecerea în apropierea templului, se fac după voia lui Dumnezeu. Merge în casa lui Zaharia și trei luni de zile slujește bătrânei Elisabeta, ajutându-o întru neputințele ei pe mama Sfântului Ioan Botezătorul. Primește un zidar ca logodnic și îl servește, ca mulțumită că Iosif lucrează pentru grija casei. Și lumea dacă ar fi știut atunci cine era și ce daruri avea, ar fi căutat-o în Roma ca pe o adevărată regină, căci acolo, strălucea tronul împărașilor. Dar nu. Ea își petrece tinerețea în umbra templului și sfințenia ei este păzită într'o casă modestă dela țară.

Ea este născută din viță împărătească, dar trăiește fără mărire lumească. Nu are slujnice și servitori, nu dă mese bogate, nu adună bani ca să se laude în fața lumii. Este simplă, curată, săracă. Nu se laudă că fiul ei face minuni; Ea nu a încurajat pe Iisus să se facă împărat, când Evreii voiau să-l facă (Ioan 6 v. 4.) Nu se laudă, când Iisus intră în Ierusalim între cântări de „Osana“! Ci ea împarte durerile cu Iisus. Ea nu se laudă cu darul limbilor căci și ea primise pe duhul sfânt, ea nu face minuni ca Apostolii, căci voiește să rămână smerită și tocmai aici este minunea cea mai mare!

Prin smerenie dar să căutăm și noi a ne înălța la cinste și mărire! Mulțimea ogoarelor și bogăția caselor să nu ne facă încrezuți, ci să ne dăm sama că numai smerindu-ne ne înălțăm, căci zice: Domnul: „Învățați-vă dela Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelelor voastre“. (Matei 11 v. 29) Prin umilință ne recunoaștem inferioritatea în fața lui Dumnezeu și recunoaștem că de multe ori greșim și că trebuie să iertăm celor ce ne greșesc. Altcum, adică fără umilință,

în satele noastre vor fi numai certuri și neînțelegeri, pe cari, acolo unde sunt, trebuie să le scoatem dintre noi!

Dar ca să putem fi smeriți și împlinitori ai voiei lui Dumnezeu, trebuie să avem și curățenia vieții spre desăvârșire. Sfânta Fecioară Maria a putut zice, că ea n'a știut de bărbat și că a fost Fecioară și a rămas Fecioară. (Luca 1 v. 2 și 34). Sfântul Efrem Sirul cu dreptate putea spune: „Stăpână Preasfântă, Maică a lui Dumnezeu, Tu singură curată la trup și suflet, tu întreci toată ființa cu strălucirea curățeniei, neprihănirii și fecioriei; Tu singură ai fost aleasă ca locaș al tuturor darurilor Duhului Sfânt, din care pricină întreci în curățenie și sfințenie chiar și corurile îngerești! Deci privește spre mine vrednicul de milă!“

Oh, iubii mei, aceasta era cererea și oftarea celui ce aleargă după sfințenie. Și dacă Talmudul jidovesc încă din veacul al III-lea batjocurește pe Maica Domnului (acuzându-o că a trăit cu soldatul roman Pantheras), noi datori suntem să o apărăm, dar Maica Domnului n'are trebuință de apărarea noastră. Inșă noi trebuie să știm, că fără curățenia și sfințenia vieții nu putem birui. Prin stăpânirea aplicărilor josnice, vom ajunge tari. Iudita biruiește pe Oloferne prin curăția ei; diaconisa Fivi se învrednicește de sf. Pavel a fi numită „soră“, pentrucă este curată. Sf. Pavel în Athena este ajutat de femeia Damaris (Fapte. 17 v. 30) iar în Corint dela Achila și Prischila.

Iubii Mei,

Pedeapsa lui Dumnezeu m'ar ajunge dacă nu v-aș spune, că astăzi la noi a cam pierit sfințenia și curăția vieții. Tinerii trebuie să rămână curați ca și fetele până la căsătorie și unora ca acestora Domnul le dă darul proorociei, cum l-au avut fetele diaconului Filip (Fapte 21 v. 9), cari au fost cu adevărat curate! Sf. Pavel re-

comandă sfântului Timotei să cinstească pe văduvele cu adevărat văduve. (I. Tim. 5 v. 3.) Iată ce rol frumos pot avea toți fiii bisericii prin curăție! iar cei ce rămân necăsătoriți pot vedea de orfani, neputincioși, bolnavi și săraci!

Aici așa avea de spus ceva pentru mame! Cuvântul Divin, Fiul cel vecinic al Tatălui primește a se naște ca prunc în sânul Prea Curatei Fecioare și este îngrijit trupește de Maica Domnului, iar unele femei dela noi omoară pruncii și nu-i lasă să vină în lume! Oh, cât mă îngrozesc de acest mare păcat al unor femei! Au fost femei, cari au stat lângă Domnul, când chiar apostolii îl părăsiseră, iar tu femeie ucizi? Au fost femei cari au propovăduit pe Domnul ca Samarineanca și au vestit Invierea Domnului iar tu femeie, vestești uciderea de prunci?

Sub împăratul Marcu Aureliu în anul 162 fu condamnată la moarte mucenița Perpetua, care cu copilul în brațele ei plătând și plină de sânge căzând de lovitură, s'a ridicat, și-a acoperit partea rămasă descoperită a corpului și și-a descoperit fața sa bine, ca murind să vadă încă odată cerul! Iar femeile de azi nu voiesc să aibe prunci, când alte femei fiind schingiuite au lăudat pe Dumnezeu!!!

Dar mare e nădejdea noastră, adevărata prăznuire și cinstită a Maicii Domnului va îndrepta lucrurile. Prea Sfântă, Prea Curată, Prea Binecuvântată, Mărita, Stăpâna Noastră, de Dumnezeu Născătoare și Pururea Fecioară Maria, către Tine ne rugăm și dela Tine Cerem ajutor întru năcazuri căci către Tine a zis Ingerul: „Bucură-te, ceeace ești plină de dar, Domnul este cu Tine. Domnul este Fiul Tău, cu tine a fost, este și va fi. Și dacă sfinții se bucură ca și noi să ajungem în lumina neînșărată a împărăției lui Hristos, iar aceia sunt numai frații noștri, Tu stăpâna și Maica noastră, ajută-ne Nouă

păcătoșilor! Căci mai mare dar al puterii și al înțelepciunii ai primit în ziua Pogorârii Duhului sfânt, decât sfinții Apostoli. Fiul Tău a zis: „Adevăr, adevăr grăiesc vouă, cel ce crede întru Mine, acela va face lucrurile pe cari eu le fac și mai mari decât acestea va face“ (Ioan 14 v. 12). Tu Stăpână crezi mai mult întru El decât noi, deci mai mari decât noi vei face și de aceea Te rugăm Fii milostivă nouă păcătoșilor, acum și pururea și în vecii vecilor Amin.

Cuvânt

la primirea M. Sale Regelui Carol II. în comuna
Fibiș la 7 Sept. 1934.

Precum odinioară marele și dumnezeescul apostol Pavel s'a făcut ascultător vedeniei cerești și muncind s'a făcut vestitor triumfului Evangheliei lui Hristos în lume, — așa mă fac eu în clipa aceasta ecoul minunatei vedenii ce ni se arată prin iubirea de popor a Majestății Voastre. Și zic cu poetul:

O, țara mea cea mai frumoasă 'n lume,

Cu ceru înalt și pururea albastru

Cu păsări cântătoare,

Cu câmpuri nesfârșite de mătase

Cu brațe oțelite pentru luptă,

Cu fructe aromitoare

O, țara mea cea mai frumoasă 'n lume,

Așa grăiesc credincioșii mei de scumpa Românie iar despre mândrul și gloriosul ei Rege, despre Majestatea Voastră spun cu drept cuvânt că este falnic ca bradul din mândrii Carpați, ca seninul zilelor de Mai în privirea plină de încredere, cu părul auriu ca holdele de grâu, cu înțelepciunea înaltă a celui trimis de Dumnezeu ca poporul nostru prin caracterul său național creștinesc, prin valorile sale morale și bunurile spirituale ale culturii sale deja aici pe pământ să radieze raze vecinice și nemărginite spre sfera vieții fără timp și spațiu.

Sire,

Biserica noastră ortodoxă privește cu într'aripată nădejde și binecuvântare spre munca uriașe ce o desfășurați pentru ridicarea țărănimii, trimițând misionari tineri

la sate ca să dea îndrumări din punct de vedere edilitar, igienic, agricol și cultural și nu va uita semnificativele cuvinte de încheere, cu cari ați trimis pe tinerii misionari la sate: „Când veți ajunge acolo, duceți satelor acestora toată dragostea mea, și tot sufletul meu. Sper că dragostea mea și sufletul care-l am pentru țară și țăranii noștri, vor putea să radieze în sufletul și dragostea pe care le veți pune în munca pe care v-o cer“!

Biserica noastră vă asigură prin graiul gurii mele, că și acest popor va avea suflet plin de recunoștință și dragoste către Majestatea Voastră: Dacă biserica universală creștină era în picioare când fumul tămâierilor păgâne fumega în Panteon, dacă ea a împlânzit tigrii și leopardii prigonitorilor lui Hristos, dacă biserica ortodoxă națională română a binecuvântat pe Alexandru Cel Bun, Ștefan Cel Mare, Mihai Viteazul și Ferdinand I-ul, ea va ști să-și facă datoria toată și față de Majestatea Voastră, Care credeți ca noi și vă rugați împreună cu noi ca Dumnezeu să ocrotească scumpa Românie.

Să trăiți Sire!

Predică

la cununia religioasă a domnișoarei Dochița
Coman cu dl. inginer Gabriel Dimitriu.

Glasuri îngerești dacă am avea și puteri de cântări serafimice dacă ni-ar stăpâni în aceste clipe, ele nu ar putea să întrecă duioasa armonie celestă, ce se desprinde azi din două inimi primăvăratice, inimile distinsei tinere și distinsului tânăr cari au încheiat sfânta căsătorie. Inimile lor laudă pe Dumnezeu mai mult decât orice melodie cerească pentru imnuri cerești, legi divine, cu litere de aur scris-a Duhul sfânt în sufletele lor.

Minunat se manifestă inimile Voastre în clipa când darul lui Dumnezeu cel nevăzut s'a revărsat peste Voi. Precum primăvara schimbă fața pământului așa schimbatu-s'a ca prin minune și sufletele Voastre prin darurile cerești ale tainei sfinte a căstoriei. Duhul înțelegerii desăvârșite și ale spiritului de jertfă unul pentru altul a odrăslit în lăuntru Vostru și plini de încredere priviți spre viitorul necunoscut. Minunăta prefacere produce primăvara în mugurii arborilor, în semințele vegetalelor, trezind puteri ascunse, îmbrăcând câmpurile cu îmbrăcăminte verde și împodobindu-le cu flori, dar mai minunate sunt inimile Voastre, îmbrăcându-se în haina de nuntă a bucuriei întru Hristos. Căci haina de nuntă a lumii fără Hristos este ca o floare artificială pusă într'o glastră. Dar eu mă bucur, iubii Mei că haina Voastră de nuntă e împodobită cu harul credinței, prin taina primită. Da, iubii Mei, harul credinței, care nu se învață din cărți și nici nu poate fi impus. Credința este o experiență lăuntrică despre darul lui Dumnezeu și harul Său a toate iertător. Credința este prinderea cu incre-

dere a mânei ce ni-se întinde, cu încredere de copil în Acela pe care nu-L vedem, dar credem într'Insul, Credem pentrucă: „credincios este Domnul întru toate cuvintele Sale“ (Psalm 144 v. 14). Credem pentrucă noi credem și unui om schimbăcios, deci cum nu vom crede Celui ce a făcut miriadele de stele, așezând soarele în cer, care răspândește lumina în timpul zilei și luna care înlătură întunerecul nopții?

Sufletul nostru realizează aici pe pământ unele scopuri spre cari năzuește, dar în fiecare zi o nouă dorință se ivește. Bucuriile și plăcerile lumii ne chiamă, arta și știința ne nutrește sufletul, dar noi trecem nemulțumiți înainte, căci simțim că nu putem trăi fără temere de Dumnezeu, cumpătare, smerenie și alte virtuți, cari nu pot înflori numai din câmpul vieții omenești.

Bucuria Mea este cu atât mai mare cu cât în fața noastră se găsesc doi tineri, cari deși sunt înarmați cu armele științei, se îmbracă în haina credinței. O, ce minunat este să vezi o gingașe floare privind razele soarelui, o, ce minunat este să vezi pe distinsa fiică a unui distins profesor și primar, alergând spre Domnul vieții deși era în școală cea dintâi în cunoașterea tainelor chimiei, iar domnul inginer cu aceeași iubire cere ocrotirea lui Dumnezeu, pentrucă a cultivat și el floarea credinței în mijlocul părinților săi buni!

Sunteți în drept, iubiții Mei, să doriți ca viața Voastră să fie o veșnică primăvară, cerul vieții Voastre pururea să fie albastru și fără nori, iar florile bucuriei neconținute să Vă împodobească spre bucuria părinților și a Voastră, dar și noi slujitorii Bisericii ne împărtășim de nădejdea bucuriei Voastre viitoare, pe care o dorim să fie cât mai deplină și mai fericitoare. Dumnezeu Milostivirilor să Vă dea har ca familia ce o întemeiați să fie un model pentru mulți intelectuali indiferenți în ale credinței, cunoscând frumsețea, adâncimea

și sublimitatea credinței pentru viață; căci nici o clipă nu pot lăsa să treacă fără a aminti intelectualilor de azi, că mulți fac cu religiunea cum au făcut jidovii cu Mântuitorul: a învățat Domnul și a făcut minuni în fața poporului, dar mulți L-au judecat fără a dori să-L vadă sau să-L audă.

În armata marelui Napoleon era un căpitan cu numele Marbot, care s'a angajat de bună voie a trece Dunărea și a aduce prinsonieri, dela cari să asle starea trupelor inamice. Când se înapoia cu luntrea aducând prinsonieri, trupina unui arbore plutitor s'a izbit de luntre și a produs sgomot, care a făcut sentinelele austriace să pornească salve de puști asupra căpitanului. De dincolo de Dunăre în momentele următoare, dinspre tabăra franceză o palidă rază de lumină se ivi în ochii căpitanului. El văzu numai decât că împăratul Napoleon îl privea cum se lupta cu valurile și acea privire îl încurajase, ducându-l la isbândă și ajungând cu prinsonierii în tabăra franceză.

Și pe Voi, iubiiți Mei, în clipa aceasta Vă vede Împăratul împăraților, pornind înainte spre noi valuri ale vieții. Sunt fericit că Vă pot binecuvânta la începutul acestui drum și Vă doresc să progresați precum înfloresțe trandafirul. Doresc ca în necazuri să nu uitați, că nu totdeauna este primăvară, dar după fiecare iarnă, fie cât de grea, vine primăvara dulce. Doresc să nu uitați de mângăierile părinților Vostri și precum primăvara este timpul cel mai potrivit pentru sămănat, să sămănați florile virtuților pe calea Voastră și Dumnezeu va fi cu Voi în toate zilele vieții.

Iar dela Mine, ca semn al celor mai curate doriri, primiți acest exemplar din Noul Testament, avându-l candelă aprinsă pururea Amin.

Cuvânt

ținut în 9 Septembrie 1934 la sfințirea steagului
Societății corale „Speranța” din Timișoara.

Un mare orator din suta a patra a erei creștine (Libanius) spunea cu mândrie: „Recunosc că virtutea armatelor romane a slăbit, dar să nu ne îngrijim de soarta imperiului nostru căci în locul armeei de fier, noi avem o altă armă și anume elocința. Prin elocință stăpânim Italia, prin elocință stăpânim Spania, prin elocință stăpânim Galia. Se poate zice, privind natura elocinței, că numai de astădată avem în mâinile noastre adevărata armă de stăpânire a lumii”.

Există fără îndoială și alte forțe spirituale mai mari decât elocința laudată de ritorul Libanius, dar noi relevând puterea elocinței, constatăm că și steagul are putere de elocință. Precum clopotul nu este numai metal neînsuflețit, ci resfrânge prin sunetele lui glasuri de chemare divină, așa și steagul nu este o simplă pânză, ci un simbol, un glas de chemare spre cele înalte. În vremuri de pricopseală personală, de vicii, patimi și plăceri, trufie, cinism și orgoliu personal steagul cu fâlfâirile lui este un evocator al datoriei către Dumnezeu. Destul s'a vorbit dela revoluția franceză și până azi despre drepturile omului, înființându-se nenumărate legi pentru apărarea lor. Acum steagurile societăților creștine ne cheamă să apărăm înainte de toate drepturile lui Dumnezeu!

Căci să știm, iubii mei, că azi, când spiritualitatea înaltă trage să moară și vrășmașii ei îi cântă cântece macabre, azi tocmai pentru că spiritualitatea orientată spre veșnicie, este amenințată, — Dumnezeu voiește să se

întâlnească cu noi pe calea adevăratei vieți. Dumnezeu voiește să ne învețe că dacă chiar cu'n simplu om dorim să ne întâlnim, trebuie să ne întâlnim pe cale curată, fără noroi, — cu atât mai mult trebuie să ne 'ntâlnim cu Dumnezeu pe calea de sfințenie și armonie cerească. Voi toți, cari faceți parte din societatea corală „*Speranța*“, cu Dumnezeu V-ați întâlnit în calea voastră, căci muzica, precum zice Sf. Ambrosie, îndeamnă sufletele spre sentimente cerești. Cetele îngerilor și ale arhanghelilor, împreună cu sfinții încă laudă pe Domnul din cer, iar voi același lucru îl faceți, ascultând de cuvintele Sfântului apostol Pavel: „Vorbiți între voi în psalmi și laude și cântări duhovnicești, lăudând și cântând întru inimile voaste Domnului“ (Efes. 5 v. 19).

Și steagul acestei reuniuni corale chiamă pe toți la solidaritate prin muncă, fiind expresia ideii de înaintare, atât de necesară. Înainte, strigă cârmuitorului de stat, înainte strigă dascălului, profesorului, inginerului, plugarului și meșteșugarului. Înainte, ne strigă tuturor, și glasul lui este poruncitor. Căci ori cât de frumoasă este floricea miștea, când surâde soarelui scăldată în mărgelele de rouă, ori cât de frumoase sunt stelele nopții, când diamantul lor strălucitor se ivește pe orizont, ori cât de melodios este murmurul râului din pădurea seculară, toate acestea nu întrec frumusețea unei inimi care cântă. Cine n'a cunoscut puterea magică, fermecătoare a muzicei, a cântărei asupra sufletului și inimei?

Despre Orpheu, fiul zeiței Caliope, se spune în mitologie că harfa lui îmblânzea animalele sălbatice, pietrele și arborii, iar pentru fermecătorul cântec a înduplecat și pe Pluton, stăpânul infernului, să-i predea soția decedată.

Strămoșii Romani erau mari cântăreți și era o strălucire să fii cântăreț. Când împăratul Nero a murit, nu mai puțin de 500 cântăreți și muzicanți ai curții împă-

rătești au demisionat. Dar dacă la început arta muzicii era cultivată mai mult de sclavi, cu timpul și oamenii cei mai culți s'au îndeletnicit cu muzica.

Și noi ne înduioșăm peste măsură că poporul nostru bănățean ca și celalalt popor din eparhie su suflet ancorat în veșnicie laudă pe Dumnezeu ca nici un alt popor din lume. Noi, părintele vostru sufletesc, dorim societății corale „Speranța“: progres desăvârșit; conducătorilor ei: sănătate și binecuvântare dela Dumnezeu spre slava Părintelui Ceresc și gloria țării cu cerul albastru, cu câmpuri de mătase, cu inimi bune și mâni ridicate spre sfânta rugăciune Amin.

Cuvânt

la desvelirea monumentului M. Sale Regelui Carol al II-lea în 30 Septembrie 1934 în comuna Fibiș.

Grăiește monumentul acesta Fraților! Văzându-l auzim glasul iubitului nostru Rege dela suirea pe tron: „Eu am crescut în mijlocul vostru, hrana Mea sufletească a fost hrana sufletului vostru, durerile voastre au fost durerile Mele“. Auzim aceste cuvinte și din mii de piepturi trebuie să strigăm azi: Trăiască Majestatea Sa iubitul nostru Rege Carol al II-lea. Din mii de piepturi și toată suflarea românească trebuie să strige, văzând zi de zi cum se realizează în țara noastră dragostea de popor a Majestății Sale.

Strigați Trăiască Regele, căci de patru ani necontenit se ostenește pentru ridicarea țării și a poporului. Trăiască Regele cel Bun care iartă pe cei ce greșesc! Trăiască Regele cel Milostiv care ajută pe săracii și oropsiții soartei. Trăiască Regele credinței care împreună cu înaltele căpetenii bisericești a sfințit Biserici.

Trăiască Regele culturii pentru popor și intelectuali! Trăiască Regele tineretului care la Sarmiseghetuza în 9 Sept. 1934 a spus:

„Venind aci azi și văzând avântul manifestat de tineretul acesta universitar, alături de opera constructivă, pe care am avut prilejul s'o constat zilele trecute la echipele studențești de propagandă ale Fundațiilor Regale, Mi se umple sufletul de bucurie și de încredere deplină în viitor. Căci rolul studențimei românești este un rol de construcție, un rol de întărire națională, întărire care trebuie făcută nu prin vorbe, ci prin muncă de fiecare clipă, din muncă conștientă, din muncă constructivă.

Sarmisegetuza și Fibiș sunt pentru Mine două puncte cardinale în aceasta operă“.

Trăiască Regele care ca moștenitor în timpul războiului comanda trupele la Târgu Ocna zicând :

„Camarazi, iubiții Mei,
V'ați luptat ca niște lei,
Și de-al vostru falnic nume
Ni se duse vestea'n lume!

Trăiască Regele, care la Mărășești când s'a desvelit „Monumentul Biruinței“ (20 Sept. 1934) a spus între altele :

„Cum Mărășeștii este bătălia avântului, bătălia care va trebui să fie idealul nostru viitor, Mărășeștii este bătălia credinței, a jertfei și a strajei, bătălia întregului trecut al neamului nostru.

Spada, care se ridică falnic spre cer, să fie semn tuturor acelor cari râvnesc asupra pământului românesc, aceasta spadă va cădea fulgerător, afirmând încă odată țaria și dreptul nostru“.

Nenumărate mame și orfani necăjiți privi-vor spre acest monument: țărani, dascăli, preoți, ostași, slujbași ai țării privi-vor cu dragoste acest monument și aduce-și-vor aminte cu recunoștință de fapta dlui prefect al județului Dr. Dimitrie Nistor că a binevoit a lua inițiativa să se ridice acest monument aici ca semn de recunoștință că M. Sa Regele tocmai pe bravii locuitori ai comunei Fibiș i-a cinstit cu prea înalta Sa vizită în 7 Sept. 1934.

Mai ales locuitorii comunei Fibiș datori sunt a fi recunoscători M. Sale pentru înalta dragoste cu care le-a trimis o echipă de tineri cari să cerceteze starea poporului. Veți avea aici prin îngrijirea M. Sale Regelui mai multe instituții menite a înălța viața voastră. Înălțați-vă deci și voi și ziceți: Trăiască Regele!

Precum aierul transformat prin lumina soarelui pare

nu numai luminat, ci adevărată lumină, luminați-vă și voi și ziceți: Trăiască Regele!

Precum în câmpul înflorit nu știm care este floarea cea mai mândră și ochiul nu știe spre care să privească mai cu desmierdare, așa și voi privind spre monumentul acesta să Vă aduceți aminte că înaltele însușiri sufletești ale M. Sale sunt cari de cari mai frumoase și Vă fac să ziceți: Trăiască Regele!

Zice Mântuitorul: Dați Chezarului ce sunt ale Chezarului (Luca 20 v. 25).

Zice Sf. Pavel să facem rugăciuni pentru rege și pentru ceice sunt în diregătorii (I. Tim. 2 v. 1—2).

Zice Sf. apostol Petru: „De Dumnezeu vă temeți, pe regele cinstiți:”

Cuvânt dumnezeesc împliniți voi, cinstind pe iubitul nostru Rege și împlinind dorințele Lui și ale Țării.

Creșteți dar prunci buni și mulți!

Grijiți de sănătatea voastră

Iubiți scumpa noastră țară!

Iubiți pe prea înălțatul nostru Rege.

Monumentul acesta vă zice:

Fiți credincioși

Jertfiți pentru țară!

Lăsați luxul păgubitor!

Fiți străjeri voioși ai țării.

Și dacă vrăjmașii noștri ar îndrăsni cândva să se atingă de pământul sfânt al României, noi cu toții știm care ne este datoria.....

Cu al nostru sânge am scris al nostru nume

În cartea gloriosului trecut

Și mulți dujmani ar vrea să ne sugrume

Dar până când ne este Domnul scut

Acel ce ne va șterge de pe lume

Se știe, că încă nu-i născut.

La arme cei de-un sânge și de-o lege

La arme pentru neam și pentru rege
Când patria ne cheamă sub drapel
Datori sunt toți copiii ei s'alerge
Să-l apere, să moară pentru el.

St. Iosif.

Cuvânt

despre păcatul lipsei de prunci ținut în Casa Culturală din Fibiș la 30 Sept. 1934.

Precum fumul de tămâie se înalță întru slava lui Dumnezeu, așa și cuvintele și toate simțămintele noastre trebuie să se înalțe întâi de toate spre slava lui Dumnezeu.

Sunt însă momente, când cuvintele și simțămintele noastre pot să fie îndreptate și spre cinstirea oamenilor. Un asemenea moment ne prilejuiește serbarea de astăzi, pregătită în legătură cu activitatea echipei din Fibiș a Fundațiilor regale, de către domnii Dr. Dimitrie Nistor prefectul județului Timiș-Torontal și D-l dir. general Dr. Sabin Manuilă. Acești doi conducători ai poporului, o fericită lozincă au, exprimată prin cuvântul „înainte”. Din inimă doresc dâșii reînvierea vieții poporului pe toate terenurile, cunoscând că cel mai periculos cuvânt ar fi cuvântul „ajunge”.

După cuvintele fericitului Augustin cine zice „Ajunge” a pierit, iar după cuvintele lui Ioan Gură de Aur cine zice că nu vrea să fie mai bun, a încetat a mai fi bun. Acești doi conducători ai noștri muncind pentru înaintarea noastră economică, sanitară și culturală, voesc să ajungeți cât mai sus și să deveniți cât mai buni.

Bucuria mea este cu atât mai mare, cu cât Domnul prefect Dr. Dimitrie Nistor mi-a fost coleg de școală la universitate, iar D l Dr. Sabin Manuilă este fiul distinsului meu protopop Fabriciu Manuilă din Lipova. Aducându-le lor cuvinte de laudă voiesc, să se înrădăcineze în inimele voastre sentimentul de recunoștință către binefăcătorii voștri. Ați auzit iubiții mei, că în discuțiile ce au avut loc aici s'a vorbit mult despre ma-



rele dezastru al scăderii populației aici în mândrul Bănat, unii aruncând vina asupra medicilor, alții asupra cauzelor economice și iarăși alții asupra egoismului fără frâu. Eu iubiiții mei voesc a aduce realitatea la adevăratul numitor comun, care este lipsa temerii de Dumnezeu și lipsa fricei de păcat.

Nu se teme de Dumnezeu cel ce dorește să aibă numai un copil care poate să îi moară, nu se teme de Dumnezeu cel ce nesocotește cuvintele Mântuitorului: „Eu am venit ca viață să aibă și mai mult să aibă“. Femeia care își ucide pruncul în pânțele, nu se teme de Mântuitorul nostru Isus Hristos: Care a zis: „Lăsați pruncii să vină la mine“.

Femeile cari prin diferite meșteșuguri se lapădă de prunci și toți aceia cari ajută să nu se nască prunci, ar putea să ia pildă dela natura binecuvântată, care aici în mândrul Bănat dăruiește poporului nostru atâta îmbelșugare. Vara minunată dă țăranului nostru mulțime de belșuguri și de roade, iar după trecerea ei urmează toamna aducătoare de alte roade și abea apoi urmează iarna. Dar poporul nostru din Bănat în loc să urmeze pilda naturii, — dela vara vieții sufletești, trece la cea mai geroasă iarnă a sufletului, luptând pentru moarte și nu pentru viață.

Ce minunat este să vezi cum se alternează și cum se succed cele patru anotimpuri, după primăvară venind vara, apoi toamna și la urmă iarna și cât de îngrozitor este să vezi populația mândrului Bănat trecând dela primăvara vieții, la iarna cea mai cumplită a ei. Vă întreb acum iubiiții mei, unde este temerea de Dumnezeu în sufletul celorce lapădă pruncii? Se poate scuza o femeie, că medicul sau moașa poartă vina? Și vă întreb, se poate cineva desvinovăți cu starea materială, dar unde este atunci răspunderea femeii, care se învoiește să fie supusă meșteșugului de a lăpăda prun-

cul? Au nu își aduce ea aminte de cuvintele lui Dumnezeu către cei dintâi oameni: „Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul”? Multă temere de Dumnezeu trebuiește, ca cineva să urmeze această poruncă a lui Dumnezeu și să dorească a avea prunci.

Mare era odinioară dorința lui Avraam de a avea prunci și această dorință a lui era izvorâtă din temerea lui de Dumnezeu. Aflându-se lângă stejarul din valea Mamvrei trei bărbați apropiatu-s'au de cortul lui, iar Avraam închinându-se către dâșii a zis: „Doamne, de am aflat har înaintea ta nu trece cu vederea pe robul tău“. Mult s'a mișcat inima celor trei îngeri când Avraam s'a închinat lor până la pământ atingând țărâna cu fruntea lui. Avraam era patriarh, avea turme nenumărate de oi și boi și totuși a căzut cu fruntea în fața lui Dumnezeu, arătându-și credința adâncă pentru care, când era de o sută de ani, i-a dăruit lui Dumnezeu un prunc cu numele Isac. Și voi femeilor de azi îndrăсниți a lăpăda pe pruncii voștri. O, aduceți-vă aminte că Agar slujnica lui Avraam când i-s'a gătat mâncarea și-a lăpădat pruncul sub un brad, dar Dumnezeu a auzit plânsul pruncului, iar îngerul lui Dumnezeu din cer a zis către Agar: „Scoală-te ia pruncul și-l ține cu mâna ta, că neam mare îl voi face“. (Facere Cap. 21 vers 18).

Neam mare ne-a făcut și pe noi atotputernicul Dumnezeu, răsplătind virtuțile noastre din trecut și așteptând să ascultăm de el pentru răsplătirea ce ni-a făcut-o nouă. Să nu fim deci nepăsători față de poruncile și darurile Lui, căci orice nepăsare și orice uitare față de legile divine, sapă prăpastie îngrozitoare între Dumnezeu și om. Orice neascultare duce la desobiciuință. Desobiciuința aduce desinteres, desinteresul aduce nepăsarea, iar nepăsarea pricinuește înstrăinarea de Dumnezeu. Impăratul Alexandru cel Mare avea între

prisonierii aduși din India un Țântaș, care știa să îndrepteze săgeata printr'un cerc cât de mic. Regele a poruncit prisonierului să-și manifesteze iscusința, spre a vedea dacă el este cel mai iscusit mânuitor al săgetei? Prisonierul a refuzat împlinirea poruncii iar regele mâniindu-se a poruncit, ca prisonierul să fie ucis. Când indianul era dus la locul de execuție, zise cu întristare către soldați: „De cinci ani nu am aruncat cu săgeata și neavând deprinderea cuvenită, am refuzat cererea regelui de teama că voiu greși. N'am ce face că trebuie să mor, dar mai bine mor decât să sufăr o rușine pentru o săgeată“. Alexandru a auzit că indianul nu din îndărătnicie a refuzat împlinirea poruncii, ci de frica rușinei că nu va ținti bine. A iertat pe prisonier, dându-i și bani pentru că acela e vrednic de viață, care mai bine dorește moartea decât să-și păteze bunul său nume!

Iubiții Mei!

Prisonierul indian ținea la bunul său nume fiindcă se temea că greșește. Poporul nostru bănățean este lăudat în toată țara pentru deșteptăciunea sa. Și în adevăr bănățeanul e deștept, este înzestrat cu fire de artist, corurile și fanfarele lui sunt renumite, iar bisericile din Bănăt sunt cele mai frumoase. Dar ori cât de mult ne bucurăm de aceasta, ne întristăm că mânepoimâne străinii vor ara cu plugul țarinile și vor secera holdele noastre mănoase, dacă fiecare cap de familie merge înainte având numai un singur copil. În toamna aceasta au înflorit pomii din nou, ba unii au făcut și fructe acum toamna. Streinii vor lua belșugul țarinelor noastre, dacă nimeni nu mai dorește să aibe copii!

Temeți-vă deci de Dumnezeu și împliniți poruncile Lui! Iacov avea 12 fii. Vă întreb, dacă soția lui s'ar fi supus meșteșugirilor ce se practică azi, în locul lui Iosif, cine ar fi dat bucate în Egipt celor ce mureau de foame?

Dacă mamele sfinților apostoli nu s'ar fi temut de Dumnezeu, ar fi devenit oare apostoli pescarii aleși de Iisus în Galileia? Și ați uitat oare că Maica Domnului s'a învrednicit să țină în brațe pe însuși Fiul lui Dumnezeu??

De aceea nu vă mai desvinovățiți că nu puteți avea viață ușoară cu prunci mulți. Mai bine lăsați, ca hambarele pline să sature stomacurile fiilor voștri și nu ale streinilor. Uitați-vă că frații voștri din alte părți ale țării au prunci mulți și buni; în alte părți școlile sunt pline, bisericile la fel sunt pline de copii! O, pădurea atunci e frumoasă, când sunt mulți arbori într'ânsa, iar livada atunci e minunată când iarbă deasă și flori multe o împodobesc.

Marele învățat francez Jacques Bertillon a zis: „în condiții egale de traiu, un popor de un milion locuitori va conține de zece ori mai puțini oameni de valoare, decât un popor de zece milioane. Și dacă Franța a dat naștere la atâtea genii creiatoare și binefăcătoare, aceasta se datorește în mare parte și faptului, că până în ultimele timpuri Franța avusese o populație mai mare decât o altă națiune“.

Nu vă plângeți împotriva lui Dumnezeu că nu v'ar fi dat destulă îmbelșugare. Dacă un ofițer austriac în anul 1747 spunea către împărăteasa Maria Terezia că în Bănat: „economul seceră de 20 de ori mai mult decât a sămănat“ și că pământul Bănatului este mănos ca Egiptul; atunci nu ne rămâne decât să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate câte a făcut nouă. Voi să ascultați de poruncile Lui și să vă încredeți în El, căci precum zice prorocul Isaia: „Domnul Dumnezeu este stânca veacurilor (Isaia 26). Cei ce se încred în Domnul sunt ca muntele Sionului, care nu se clatină, ci stă întărit pe vecie“ (Psalm 124 v. 4).

Incredințați-vă soarta în mâna lui Dumnezeu și vă

încredeți în El și în așezămintele Lui. Căsătoria este așezământ al Domnului: „Taina aceasta mare este” — zice sf. apostol Pavel (Efes. 5 v. 32). Deci să nu o transformăm în mijloc de plăceri ușoare și păcătoase, ci să o socotim așezată de Dumnezeu pentru continuarea neamului omenesc și pentru deprinderea virtuților. De aceea și sfântul Pavel vorbește de părinți și fii, îndemnând pe fii să asculte de părinți, iar „părinții să nu urgisească pe fiii lor întru mânie” (Efes. 6 v. 1—3). Sfântul Pavel laudă pe văduvele care au crescut feciori (I. Tim. 5 v. 10) și leagă de inima fiecăruia să poarte grije de cei ai casei sale, căci altcum mai rău este decât cel necredincios” (I. Tim. 5 v. 8).

Este al zecelea an, iubiiții mei, decând vă învăț să iubiți viața, iar nu moartea. Nu este sat în Bănatul-Timișan în care venind să nu vă fi învățat a avea prunci mulți și buni. Nu mă faceți deci, ca să mă plâng ca odinioară Matalia: „Vai mie! Pentru ce m’am născut a vedea sdrobirea poporului meu... și cele sfinte în mâinile streinilor?” (I. Macab. 2 v. 8—9). Faceți să se bucure inima mea, când voi veni în satele voastre, văzând mulți prunci sănătoși. Ascultați că nu zadarnic V’a trimis M. Sa iubitul nostru Rege Carol al II-lea o echipă de tineri ca să vă cunoască și să vă arate viitorul de aur. Nu uitați că și bunul Său sfeinic, dl. profesor Dimitrie Gusti se ostenește, îndemnând echipele de tineri ca să muncească pentru înălțarea poporului.

Iar acum cu toții să zicem:

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!

*

Ziarul „Universul” despre cuvântarea Prea Sfințitului Episcop Grigorie:

Cuvântul Bisericii.

După expunerea acestor interesante constatări din viața satelor noastre, ultimul cuvânt l-a luat P. S. Episco-

pul Grigorie Comșa, care a adresat cu acest prilej un călduros apel către toți credincioșii din eparhie.

Înaltul prelat a spus, între altele :

„Cu toată munca mea de zece ani văd cu durere, că credincioșii mei nu au ascultat de porunca Mântuitorului de a iubi viața.

S'a spus aci că medicii fac fărădelegile. Nu numai cel ce săvârșește e vinovat, dar și persoana asupra căreia se săvârșește acțiunea, e vinovată. Nu putem să ne oprim numai la unii răspunzători. Răspunderea o avem cu toții și este că noi am uitat de poruncile Dumnezezești, care au spus celei dintâi perechi de oameni: Creșteți, și vă înmulțiți și stăpâniți pământul !

Această lipsă de credință ne duce la o totală uitare de noi înșine. Să nu se scuze că medicii și criza economică ar fi cauzele depopulării mândrului nostru Banat, fiindcă, dacă o fi având cineva drept să se scuze, poporul din Banat nu are drept, fiindcă aici este al doilea Canann. Dacă Atotputernicul va purta vouă grije să fiți stăpâni pe acest bogat ținut, să iubiți atunci nu numai bogăția și averea, ci și viața.

Precum pomii, în multe locuri, au înflorit în toamna aceasta de două și trei ori, dovedind marea putere a naturii, așa doresc ca și viața voastră să înflorească de acum înainte până la adânci bătrânețe, ca să dați roade spre cinstea și binele neamului românec. Amin !

Cuvintele înaltului cap bisericesc au produs mare impresie în asistență.

Conferința a fost încheiată prin câteva cuvinte de mulțumire adresate de d. prefect Nistor P. S. Sale. (Universul din 3 Oct.)

*

Ziarul „Vestul“ din Timișoara în numărul din 2 Oct. 1934 scrie despre conferința administrativă din Fibiș că a fost închisă prin o „documentată“ cuvântare

a P. Sf. Episcopul Grigorie; Despre cuvântarea rostită la desvelirea bustului M. Sale Regelui, același ziar spune: P. S. Episcop Grigorie a rostit o foarte entuziastă cuvântare, făcând să vibreze sufletul ascultătorilor, într'o expresivă manifestare a puternicului atașament față de ființa regelui.

Cuvintele episcopului Grigorie, de: „Să trăiască Regele!“ erau continuu însoțite de urarele asistenței. Cuvântarea episcopului Grigorie a fost impresionantă. Accentele de naționalism intransigent: unice.

Spiritul de jertfă și păcatul lipsei de prunci.

Spiritul de jertfă este un mare razim al familiei creștine. De multe ori trebuie să uite de sine un cap de familie, ca să satisfacă nevoile familiei. Nu fiecare numai ale sale, ci fiecare trebuie să aibă în vedere și nevoile celorlalți membrii ai familiei.

Aici, după părerea mea, am ajuns la un punct, unde trebuie să vorbim de cea mai cumplită racilă, care roade la temelia familiilor noastre. Este vorba de lipsa de prunci.

Neînțeleși sunt acei oameni, cari se tem de jertfele ce trebuie să le depună pentru copii; de aceea ei nu doresc să aibă copii și fac tot posibilul să nu aibe!

Dumnezeule, cât de întristată era Sara că nu avea copii! Cât de mâhnit era Iacov că știa pierdut pe fiul său Iosif! Cine ar fi ajutat pe frații săi în foametea cea mare, dacă Iosif ar fi pierit? Cine nu dorește oare ca cercul monoton al zilelor lui să fie schimbat prin comoara cea mare de a avea prunci!?

Noi Românii, pe unele locuri, am ajuns, ca alții să ne moștenească averea, căci prunci nu sunt. Treci prin unele sate și nu vezi prunci jucându-se, pentru că nu sunt!

Și de ce nu sunt? Pentru că unele femei nu au te-

mere de Dumnezeu! Fericit e omul, care se teme de Domnul, zice psalmistul (Ps. 111 v. 1). Dar frica de Dumnezeu este un rod al credinței într'un Dumnezeu mare plin de slavă majestică. Cel ce se teme de Dumnezeu, crede într'un Dumnezeu, căruia se pleacă tot genunchiul în cer și pe pământ; într'un Dumnezeu, care are cele mai înalte și mai sfinte drepturi asupra noastră. Cine se teme de Dumnezeu, știe că orice călcare de poruncă a lui poate fi pedepsită cu cea mai mare pedeapsă. Când la Mântuitorul au venit netrebnicii ca să-l vândă și Domnul a zis: „Eu sunt“, netrebnicii au căzut la pământ (Ioan 18 v. 5).

Temătorul de Dumnezeu crede în atotprezența și atotștiința Stăpânului suprem! Crede în Dumnezeu, care cercetează inima și răunchii omului (I. Cor. 14 v. 25). Cine are această temere, acela trăiește după poruncile Domnului, acela nu le calcă, ci le respectă! Acela trăiește nu cum voiește el, ci precum voiește Dumnezeu.

Lăsați deci ca în familii să nu între blestemul prin lepădarea pruncilor, ci lăsați viața lor, lăsați pruncii să trăiască. Aceasta este voia lui Dumnezeu! În cartea Facerii însuși Dumnezeu zice către Eva: „În dureri vei naște fii și spre bărbatul tău va fi întoarcerea ta“ (Faceri 3 v. 16).

Iar în alt loc Sfânta Scriptură spune, că pruncii sunt o podoabă a femeii credincioase. (I. Tim. 5 v. 10).

Cine lapădă pruncii nu face voia Domnului, ci săvârșește un păcat îngrozitor și eu mult mă mir, că conștiința acestui păcat nu este limpede înaintea multor femei! Eu mă mir că ele nu-și aduc aminte că Domnul a zis: „Lăsați pruncii să vină la mine“, iar ele îlucid!

Să ne desmetim din grozăvia acestui păcat, căci toate făpturile se supun voiei lui Dumnezeu: stelele călătoresc calea pusă lor de Dumnezeu, se schimbă ziua cu noaptea, se schimbă cele patru anotimpuri după legi

divine. Tunetul, fulgerile se produc după legile lui Dumnezeu! Ciocârlia și priveghitoarea laudă pe Dumnezeu, iar pruncii să fie stârpiți din germen ca să nu poată lăuda pe Domnul?? Dar oare pentru aceasta ne-a dat Dumnezeu atâtea daruri pe pământul acesta, ca cei căsătoriji să trăiască în huzur și să nu aibe griji cu copiii? Dar mama ta câte griji nu a avut cu tine femeie și cu frații tăi? Dacă părinții tăi nu s'au temut că vor muri de foame cu atâția copii, tu să ai o asemenea temere?? Nu!!!

De aceea părinților, voi aveți datoria să respectați legile puse de Dumnezeu în inimile voastre și să nu căutați a vătăma majestatea divină și să lăsați casele voastre pustii, bisericile goale de copii, iar ogoarele voastre să le lucreze alții!! Ascultați de legile firii, iar nu de născocirile drăcești ale lăpădării pruncilor; gândiți-vă voi mame denaturate, ce s'ar întâmpla dacă Mântuitorului Iisus Hristos ar veni să vă întrebe azi: unde sunt pruncii voștri?? Ce ați răspunde? Dacă l-ați vedea palid și plin de sânge, cu coroana de spini pe capul său, bătut și totuși privindu-vă cu bunătate, oh, atunci ați auzi zicându-vă: voi și păcatele voastre mi-au pus pe cap cununa de spini, iar voi îmi răsplățiți chinul meu cu lepădarea pruncilor și alte păcate!!

Sfânta fecioară Maria a născut un prunc, care este Mântuitorul lumii. Femeile de azi să ia pildă dela Sfânta Fecioară, care a însoțit copilăria lui Iisus.

Femeile cari nu voiesc să fie mame se tem de munca sfântă pentru căminul familiar. Ele uită că mai de mult nu era așa și că alte femei din alte părți, cu avere mai pușină, au câte opt-zece, ba și mai mulți copii! Să ne întrebăm cum se face aceasta? Femeile acelea vrednice se scoală'n revărsat de zori în muncă sfântă pentru pâine pentrucă iubesc copiii, cum a spus o mamă, care întrebată fiind câți copii are, a răspuns: „Dacă îi iubesc nici nu-i mai număr“!

Asemenea femei vrednice își dau seama, că decât

să moară din cauza avorturilor în vre-un spital, nespovedite și necuminate, mai bine au mai multe suferințe dar și mai multe bucurii în viață. Căci bucurie mare este demnitatea, vrednicia de mamă. Vrednicia aceasta însuși Mântuitorul ni-o arată. Când fariseii l-au întrebat pe Domnul dacă bărbatul poate să-și lase femeia spunând că așa stă scris în cartea lui Moisi, Domnul a zis: „După împietrirea inimilor voastre v'a scris (Moisi) acest ordin. Dela începutul Facerii lumii i-a făcut Dumnezeu bărbat și femeie. Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și vor fi amândoi un trup; drept aceea nu mai sunt doi, ci un trup. Deci ce a împreunat Dumnezeu, să nu despartă omul“. (Marcu cap. 10 v. 6—8). Prin aceste cuvinte Domnul a vorbit despre ideea de tată și mamă, în sensul că cel ce lasă pe tatăl său și pe mama sa trebuie să devină el tată, iar femeia mamă și în felul acesta să se continue neamul omenesc după cuvintele lui Dumnezeu: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul“ (Gen. 1 v. 28).

Modelul mamei desăvârșite o asemenea femeie îl găsește la Maica Domnului, care a nutrit pe Fiul lui Dumnezeu. Ce bucurii i-au adus Fecioarei Maria primii pași și primele cuvinte ale pruncului Iisus. Când și cărturarii se mirau de cuvintele lui Iisus la vârsta de 12 ani, ne putem imagina bucuria sfintei Fecioare, care în fiecare clipă vedea cum: „pruncui creștea și se întărea cu Duhul umplându-se de înțelepciune și darul lui Dumnezeu era peste Dânsul“ (Luca 2 v. 40).

Fecioara Maria a avut fericirea să fie mama lui Iisus, cunoscând și cinstea de a fi ascultată de Iisus, căci timp de 30 ani a stat Domnul lângă Maria și în timpul acesta i-a dat ascultare!

Frați Români!

Pierderea copiilor este o mare pacoste însă și pentru întreg neamul nostru, căci puterea unui neam isvorește din puterea de a se înmulți. Golurile pe care moartea

le face în fieștecare zi în șirul nostru nu le putem umple decât prin nașteri. Ce se întâmplă însă dacă femeile noastre în loc de a-și înmulți familia caută să scape numai cu unul sau cel mult doi copii? Când numărul celor cari mor ar întrece pe al acestora cari se nasc va ajunge și neamul nostru la totașa de grea răscruce ca și o familie lipsită de copii. Neamul nostru va slăbi din zi în zi tot mai mult și la un moment ne vom trezi că nu avem feciori destui cari să ne apere averea și hotarele. Streinii ne vor cutropi și vom dispărea după fața pământului cum au dispărut atâtea neamuri mari. Drept-aceea, până nu este prea târziu să ne curățim pe noi de toată stricăciunea trupului și a sufletului, făcând sfințenie întru frica lui Dumnezeu. (II. Cor. 7 v. 1).

Cuvânt panegiric

la desvelirea monumentului lui Mihaiu Veliciu
rostit de P. S. S. Episcopul Grigorie în 21
Octomvrie 1934.

„Morții nu mor în ceasul când coboară în mormânt, ci numai atunci când coboară în uitare; și uitarea singură face despărțirea veșnică între vii și morți“. Așa grăiește marele învățat Maeterlinck și noi cu mândrie mărturisim aici că manifestarea de azi e un semn al veșnicei legături ce vom avea prin veacuri nesfârșite cu sufletul marelui patriot și luptător român Mihaiu Veliciu. Glasul lui ne zice: Români! în vremuri grele se cunoaște luptătorul.

Și iață marele luptător național dl Dr. Ioan Suciu prin ridicarea acestui monument cu îndărătnicie strigă:

Români! Nu uitați pe luptătorii voștri cari nici de moarte nu s'au temut pentru triumful dreptății. Prin glasul meu Biserica ortodoxă strămoșească vă zice:

Cinstiți memoria luptătorului Mihai Veliciu, pentrucă — precum zice Ioan Gură de Aur: numai acela biruiește, care merge la luptă ca și cum ar vedea moartea! Moartea putea să vină a-i cere să nu mai conducă biroul notarial din Șepreuș în românește, căci el n'a cedat nimic din drepturile românești. Spre a le putea apăra cu mai multă libertate, a studiat dreptul și a făcut practică în biroul marelui român Mircea Stănescu din Arad. Societatea română din Arad voia ca el să rămână în Arad, dar Mihai Veliciu dorea să fie aproape de țărani. Iată ce zice el superiorului său Mircea Stănescu: „Știu doar foarte bine, că așezarea mea în Arad, unde cu atâtă drag m'ați reține cu toții, ar fi mult mai avanta-

gioasă pentru dezvoltarea viitorului meu, decât aşezarea în Chişineu. Dar am datoria să nu las pe fraţii mei ţărani din acea plasă fără apărător în apropierea lor nemijlocită. Este vreun avocat român în Chişineu? Nu-i! Eu trebuie să mă duc între ei. Acolo-i locul meu!”

Cinstiţi-l mai ales voi ţăranii căci nimeni nu intra în biroul lui avocaţial fără să fie întrebat despre stările din sate şi oamenii lor.

Cinstiţi-l că a organizat satele cu o reţea de oameni de incredere, folosindu-i la alegeri de primar şi la susţinerea şcoalelor româneşti.

Cinstiţi memoria lui Mihai Veliciu, căci moartea putea să-i ceară a nu fi solidar cu ceilalţi membri ai Comitetului Naţional din Sibiu, dar el împreună cu ceilalţi a hotărît trimiterea memorandumului la Viena.

Impodobiţi cu flori minunate mormântul, şi monumentul lui, precum cu mândre flori a fost primit el la Cluj împreună cu ceilalţi memorandişti în procesul Memorandumului.

Lăudaţi-l că toată pedeapsa a făcut-o la Vaş şi împreună cu ceilalţi a refuzat să semneze petiţia de graţiere!

Lăudaţi-l că sub unguri în Consiliul judeţian din Arad a fost principalul conducător şi animator, al luptei pentru limba română, iar unii români — cu indignare o spun — şi azi mai vorbesc ungureşte în familiile lor.

Cinstiţi pe Mihai Veliciu pentru modestia lui, necandidând niciodată, dar alegând deputat pe Rusu Şirianu, peste toate samavolniciile latifundiarilor unguri, cari ignorând realităţile politice şi etnografice apelează la străinătate!

Cinstiţi pe acest mare luptător care avea deviza: drepturile româneşti trebuiesc afirmate.

Cinstiţi pe cel ce timp de 35 ani a fost membru credincios al Sinodului eparhial din Arad şi mai mulţi ani al congresului naţional bisericesc!

Și având în mâinile mele făclia acestui adevăr, zic tuturor:

Cinstiți pe cel ce a crescut o familie model dând fii credincioși bisericei și neamului!

Români! Sprijiniți naționalismul românesc constructiv.

Români nu uitați de maica biserică ortodoxă, care prin spiritul ei răbdător dar plin de nădejde în isbânda răbdărei, — a învățat pe distinșii ei fii să rabde, cum zice Domnul: „Prin răbdarea voastră, veți mântui sufletele voastre

Români! Nu uitați pe luptătorul Mihai Veliciu căci precum tămâia se înalță spre mărirea lui Dumnezeu așa se înalță acest monument spre lauda unui om vrednic!

Români! Cinstiți memoria luptătorului Veliciu, căci în cinstirea luptătorilor neamului se găsește strâns un izvor nesecat al puterii, capacității și diversității forțelor noastre sufletești!

Români! Echilibrul și vigoarea neamului nu-l vom găsi în mașinismul excesiv al civilizației de azi, ci în forțele înaintașilor noștri.

Români, precum sufletul nostru din trecut nu-și căuta salvarea în conveniri ascunse cu vrăjmașii neamului, și precum sufletul creștin a creiat Partenonul și a scris sfintele Evanghelii, așa creia-va sufletul nostru pururea creștin un viitor de aur!

Români! Precum Divina Comedia lui Dante, confesiunile lui Descartes, „Madonna“ lui Michel Angelo și „Primăvara“ lui Batticelii au răsărit din înălțările idealului creștin, așa înălța-se-va primăvara sufletului creștin românesc spre zările viitorului.

Români! Precum soldații bravi ai României în timpul războiului cu sânge și-au înscris numele în veșnicie, așa vom ști și noi să fim la datorie!

„Cu al nostru sânge am scris al nostru nume
In cartea gloriosului trecut
Și mulți dușmani ar vrea să ne sugrume
Dar până când ne este Domnul scut
Acel ce ne va șterge de pe lume
S'o știe, că încă nu-i născut.

Săracii de azi și Caritatea.

Cuvânt rostit la sfințirea Căminului pentru săraci al *Crucei Roșii* din Arad, în 22 Oct. 1934.

În zilele acelea coborâtu-s'a din Ierusalim proorocul Agav la Antiohia vestind că foamete mare va fi în toată lumea, care a și fost în zilele lui Claudie Chezarul. „Iar ucenicii după cum cine avea, au așezat fiecare din ei a trimite spre slujbă frașilor celor ce locuiau în Iudeea, Care au și făcut, trimișând la cei bătrâni prin mâna lui Varnava și alui Saul“ (Fapte (11 v. 28—29).

Acestea s'au întâmplat pe vremea Sfinșilor apostoli iar azi sunt alși oameni și alte timpuri. Dacă s'ar coborî proorocul Ahav între noi să ceară jertfă, ar găsi mai pușine inimi caritabile, pentrucă mulți nu înțeleg că lipsa caritășii produce nemulșumirile și mișcările muncitorești. Astăzi multe axiome vechi sunt dărâmate, noșunea proprietășii este codificată și totuși mulți oameni nu voiesc să fie mai iubitori față de aproapele lor.

O spun cu durere că lux și risipă există și az dar caritate nu. Și atunci iubii mei să-mi dați voe să-mi exprim mângăierea că noi totuși avem inimi creșline, cari știu cuvintele Sfântului Pavel: „Purtați sarcina unul altuia.“ Noi totuș avem creștini cari știu cuvintele aceluiăș apostol: „Plângeți cu cei ce plâng“. Sunt și în zilele noastre părinți cari nu știu cu ce să hrănească și îmbrace pe fiii lor, sunt orfani, fără adăpost și cu fașa suptă de foame, cum sunt acești săraci pe cari îi vedem în fașa noastră și dacă pe ei nu-i iubim, nu iubim nici pe Dumnezeu, căci zice sf. evanghelist Ioan: „Cela ce nu iubește pe fratele său, pe care l-a văzut, pe Dumnezeu, pe carele nu l-a văzut cum poate să-L iubească.“ (1 Ioan 4 v. 20).

Dar, precum am spus, noi putem lăuda faptele Dnei Dr. Botiș că în fruntea Crucei Roșii fiind, a înființat căminul acesta spre adăpostul acestor săraci, pe lângă care toată lumea până acum a trecut cu dispreț. Acum sunt și acești săraci ai cuiva, ei sunt ai inimilor creștine, din grația nobilei inimi a Dnei Botiș. Știu că faptele milei nu trebuiesc trimbițate, pentrucă zice Domnul: să nu știe stânga ce face dreapta, noi mai știm că numai Dumnezeu cunoaște pe om și gândurile lui. Nici o mamă nu cunoaște toate aspirațiile fiilor săi. Le vede lacrimile și bucuriile, dar nu le pătrunde sufletul întreg. Dumnezeu știe cu ce gând muncim și El va da răsplătirea, dar eu nu laud persoana, ci fapta bună într'un timp, când mulți oameni sărmani sunt. Asupra mizeriei atrag eu atenția, asupra celor incapabili de muncă, bolnavi, orbi, șchiopi, orfani, asupra muribunzilor, cari sunt lipsiți și de cea mai puțină mângâiere. De aceștia să nu uitați, ajutați pe aceștia, după pilda dlui primar Dr. Ursu, ajutați pe un părinte de familie decăzut. Turnați undelemn și vin în ranele celui suferind și mare va fi plata voastră căci zice Domnul: „Intru cât ați făcut unuia dintr'acești frați ai mei prea mici, Mie ați făcut“ (Mat. 25 v. 40).

Jertfiți, căci iubirea cere jertfă, iar fără jertfe nu sunt semne de inimi nobile. Jertfa este arvuna inimii bune, care svântă lacrimi și dureri și care răspândește raze de lumină în noaptea desnădejdei Amin.

Cuvânt

rostit de Prea Sf. Sa Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comşa al Aradului la Congresul primarilor din România în 26 Octomvrie 1934.

Precum florile naturale ale câmpurilor și livezilor mirezmuite de roua cerului răspândesc în jurul lor minunată mireasmă, așa prezența DVoastră în mijlocul nostru, prilejuiește adevărată bucurie duhovnicească, pentrucă V-a adus aici dorul de mai bine pentru România, care trebuie să fie pururea mare și întemeiată pe frăția cetățenilor ei.

Biserica ortodoxă română simțește bătaia inimilor DVoastre și văzând grija cu care căutați să statorniciți fericirea cetățenilor, Vă însoțește în ostenelile Dumneavoastră îmbărbătându-Vă să nu părăsiți drumul început, ci să mergeți înainte ca luptătorul, care nu pleacă de pe câmpul de luptă până după biruință. Cu acelaș interes dorim ca și DVoastră, ca fiecare român să ajute fericirea altuia, să nu invidieze pe altul, să aibă inimă curată, să nu urască pe nimeni, să fie smerit, milostiv, binefăcător, blând, și cu inimă bună, bun cetățean, bun tată de familie, iubit și stimat de toți și cu care împreună fiecare cetățean să strige din inimă curată: Trăiască Regele!

Dar ca să se asigure binele obștesc și ca individul să nu ajungă în conflict cu binele social urmărit de toți, este necesară o credință ancorată în metafizic pentrucă numai aceasta poate dinamiza sufletele noastre. Nu trebuie să uităm că în viața cetățenească goana după interese personale este amenințătoare, sacrificiul pentru binele social este ca cea minunată dar rară floare care

numai timp de 12 ore înflorește, iar apoi pe tot restul anului se retrage din fața privirilor admiratoare. Nu trebuie să uităm că mercantilismul unei categorii de cetățeni nu cunoaște alt ideal decât banul, iar suferința umană nu trezește mila și mângâierea precum o rază solară nu îndulcește crivățul iernii. Precum dorul de avere, de plăceri și egoismul năvalnic ca un torent de munte întorc privirea bogăților de către săraci, aceleași fapte răscolesc antipatia fără frâu a săracilor, cari de cele mai multe ori ei sunt de vină, pentru că în inima lor, s'au pornit sentimente nejuste, precum de mișcarea unui bolovan se turbură și apa cea mai cristalină. O, noi am dori să vedem cât mai mult lângă săraci și lângă bolnavi pe cei cari se prezintă ca prieteni ai poporului, dorind ca ei să fie liberi în inimile lor de avariția și faptele nestăpânite ale multor bogați, noi i-am dori pe toți falșii prieteni ai poporului năcăjit, porniți la muncă de înfrățire, iar nu de biciuire ale pornirilor lor, dar în loc de aceasta noi de multe ori vedem numai un pragmatism nemilos, lipsit de iubire, egoist și căutător de ieftine izbânzi, pe cari și cel din urmă vrăjmaș al poporului le poate secera.

O spun cu durere că noi reprezentanții religioși ai poporului asistăm de multe ori la asmuțarea satelor și am dori să smulgem poporul din aceasta soartă nemiloasă, am dori să înlăturăm delirul prăpădului amenințător și să găsim înmugurind mai multe zâmbete pe buzele muncitorului de pământ și ale celui din atelier, căci țara-i mândră și bogată, dar sufletele noastre sunt sterpe și aride, ca izvoarele de apă în arșița verii. Intr'o țară ca a noastră, unde se resfață pomii în floare și înfloresc de mai multe ori în acelaș an, să nu ne irosim puterile în certuri personale oglindite prin ziare, ci să căutăm domnia și stăpânirea drepturilor lui Dumnezeu.

Datori sunt a creia atmosfera prielnică creației

științifice, a culturai ce depășește cadrele timpului nostru, căci trebuie să lăsăm comori spirituale și urmașilor noștri. Cercul de expansiune al personalității noastre să nu-l reducem la anumite cunoștințe și idei în legătură cu profesiunea, ci să-l fortificăm și să dovedim în orice manifestare a vieții, o atitudine, care nu stă sub influența unor schimbări de ordin social, politic și economic. Trebuie să derive atitudinile noastre din convingerea unei chemări superioare, care să oprească valul atâtor nemulțumiri și porniri.

Nu trebuie să ne temem de nenorocirile sociale pe cari lumea materialistă nu le poate lecu, ci trebuie să căutăm isvorul îndreptării în Cel ce a zis: Eu sunt calea, adevărul și viața. Invățătura, viața și darurile Mântuitorului vor înlătura strâmtorarea, vor usca lacrămile, căci din viața trăită în sărăcie alui Iisus Domnul nostru se desprind puterile și energiile mântuitoare. De aceea trebuie să dăm lui Dumnezeu cele ce sunt ale Lui Dumnezeu. Noi numim fur pe cel ce pe nedrept pătrunde în proprietatea și drepturile noastre și cerem ca ele să fie respectate, dar atunci să nu uităm nici de drepturile lui Dumnezeu, căci violarea lor, primejduiește drepturile noastre. Dumnezeu este păzitorul tuturor drepturilor și dacă omul nu le apără, atunci sabia, legile, forța fizică, nu mai ajută.

Sub crengi de tei înfrăjite cu crengi brumate de brazi, se adăpostește în pădurea minunată a satului meu natal, un isvor cu apă cristalină din care am băut în copilărie și beau și azi când mă duc acasă la frații mei. Nu voi uita niciodată ceea ce mi-a zis răposatul meu tată când am beut odată apă din acel isvor: „Bea, dragul meu, căci din acest isvor am beut și eu când eram copil, și moșul tău, care îmi spunea că și strămoșul tău a beut dintr'ânsul“. Biserica noastră este un isvor și mai minunat, din care au beut nu numai moșii și

strămoșii dar și apostolii, cari au văzut pe Mântuitorul.

Apelez la D-Voastre să sprijiniți și apărați această biserică spre a fi capabilă să lupte împotriva curentelor disolvante și a păstra echilibrul sufletesc al neamului. Spre acest scop apelăm la simțămintele DVoastre. Voim să vedem din faptele DVoastre că Vă dați seama de situația în care se găsește biserica noastră, acea biserică despre care în chemarea pentru înființarea Frăției ortodoxe române se spune, că pe pragurile ei a plâns și s'a bucurat neamul nostru românesc. Un profesor din București zicea nu de mult: „Nu pot simți, zicea el, că am un sentiment religios profund, decât când mă duc în satul, unde m'am născut și când mă rog în biserică în care am fost botezat. Când știu, că lângă biserică din satul meu sunt îngropați strămoșii, părinții și frații mei, înțeleg că numai aceea este biserica, în care pot să mă rog. Pentruca să am viziunea Patimilor Domnului, în săptămâna mare, trebuie să mă duc în acea biserică, unde, când eram copil, vedeam pe preotul bătrân, ieșind cu crucea în spinare, și simțeam atunci că el este în locul lui Hristos“.

În numele acestei Biserici vă împărtășesc binecuvântările mele arhieresti și Vă zic: Bine ați venit în mijlocul nostru!

Un cuvânt separat am pentru D-Voastre, Domnule Ministru, văzând uriașele piedeci ce se pun în calea sforțărilor bune ale tuturor în aceasta lume și în țara noastră de multe ori ne îndoim de izbânda luptei noastre. Dar omul prin virtute are singura armă cu care biruiește greutățile, dacă e statornic. Căci nici soarele nu ar fi destul de puternic dacă numai în vreme bună ar lumina și încălzi pământul, dar de vreme ce soarele trece peste nouri având putere, așa trece și omul noul greutăților dacă are putere sufletească. Biserica noastră este forța care dă credincioșilor tărie în zile grele și

zile bune, care-i învață la muncă și ordine. În numele ei, pe DVoastre Dōmnule Ministru, ca fiu bun al Bisericii, din toată inima vă salut. Deasemenea și pe Domnul Primar al Capitalei Alex. Donescu îl salut cu aceeași dragoste, ca și pe dl. Mihail Berceanu și vă zic tuturor: Să trăiți și să munciți spre binele României.

Cuvânt

la Congresul din Sibiu al Frăției ortodoxe române
ținut în 28 Oct. 1934.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne,
Prea Sfințiți Părinți,
Fraților,*

Cea mai frumoasă luptă a creștinului de azi este lupta pentru biruința drepturilor lui Dumnezeu.

Dela revoluția franceză și până azi destul s'a vorbit de drepturile omului, acum e timpul să apărăm drepturile lui Dumnezeu.

Cea mai utilă, cea mai activă mișcare o văd eu deci desfășurându-se în cadrul Frăției Ortodoxe române, pentru că aceasta luptă și trebuie să lupte pentru triumful drepturilor lui Dumnezeu în scumpa noastră Românie!

Fericiți veți fi, DVoastre, membrii acestei organizații, dacă veți înțelege cât mai deplin că viața omului este asemănătoare vieții naturii. Unde este înflorire, vegetație activă, acolo totul este minunat, iar unde poporul trăiește în hărnicie, bunăstare pace și fericire, acolo Duhul lui Hristos activează cu îmbelșugare. Unde este mizerie, neștiință și imoralitate, acolo este departe Hristos Mântuitorul. De o mie de ori sunt eu fericit că munca DVoastre imitează viața naturii. Precum arborii își scutură frunzele, spicele lanurilor bogate și florile parfumate cad, dar într'un viitor apropiat își așteaptă recoltă mai bogată, precum soarele apune dar iar răsare, precum anotimpurile se succed, dar în vederea progresului, așa DVoastre jertfiți scumpe clipe ale vieții spre binele și progresul sufletesc al României.

Precum natura desfrunzită reinvie la fiecare rază de

soare așa vor renaște prin munca DVoastre multe suflete într'o nouă primăvară. Precum natura se resemnează de melancolia toamnei, când vântul se leagănă printre ramuri, așa se resemnează mulți văzând atâta lipsă de viață creștină, dar asociația DVoastre desvoltă, muncă de solidarizare cu viața în Hristos Domnul și Mântuitorul nostru. Criza morală și materială nu vă înspăimântă, ci doar nepăsarea celor ce cred că aceste crize se pot rezolvi fără Dumnezeu.

În anul trecut un milion și două sute mii de oameni s'au sinucis și aproape patru milioane de oameni au murit de foame, milioane și milioane de șomeri au fața brăzdată de lacrimi, mâni criminale răpun viața celor ce conduc destinele omenirii și astfel este timpul ca în fiecare țară să se pornească acțiuni puternice pentru afirmarea drepturilor lui Dumnezeu între oameni. Nu este timpul să plângem cu florile ce se risipesc și să ne temem de freamătul trist al codrilor și nu ne este îngăduit să slăbească coardele inimilor noastre la visurile ce se năruie, dar nici să nu stăm nepăsători, când vedem atâtea simptome, că omul se divinizează pe sine și uită de Dumnezeu, despre care zice Sfântul Pavel că nu este departe de noi, căci într'însul viem și ne mișcăm și suntem. (Fapte cap. 17 v. 28).

Eterna tinerețe a codrilor doresc s'o văd fășnind din sufletele Voastre și cea mai mare iubire vreau să o văd împrumutată Bisericii ortodoxe române.

Sub crengi de tei înfrățite cu crengi brumate de brazi, se adăpostește în pădurea minunată a satului meu natal, un izvor cu apă cristalină din care am băut în copilărie și beau și azi când mă duc acasă la frații mei. Nu voi uita niciodată ceea ce mi-a zis răposatul meu tată când am beut odată apă din acest izvor: „Bea, dragul meu, căci din acest izvor am beut și eu când eram copil, și moșul tău, care îmi spunea că și stră-

moșul tău a beut dintr'însul". Biserica noastră este un isvor și mai minunat, din care au beut nu numai moșii și strămoșii dar și apostolii, cari au văzut pe Mântuitorul.

Apărați-o cu toții frățește! Aduceți-Vă aminte cât de mare era întristarea proorocului David când unii trăgeau la îndoială credința lui în Dumnezeu! Zicea el în Psalmul 41: „*Făcutus'au lacrămile mele mie pâine ziua și noaptea, când mi se zicea mie în toate zilele, unde este Dumnezeul tău*“ (Ps. 41 v. 3).

Vă zic vouă fraților: Înainte cu Dumnezeu Amin.

Predica

despre slujirea lui Dumnezeu, ținută în Catedrala din Sibiu în 29 Oct. 1934, cu prilejul Congresului Fraților Ortodoxe Române și al Asociației Clerului „Andrei Șaguna“.

*Inalt Prea Sfințite Stăpâne,
Prea Sfințiților Părinți,
Prea Cucernici Părinți și Frați,*

Urmașii sfinților apostoli, episcopii și preoții de aproape 2000 de ani cuceresc pentru Hristos miliardele și miliardele de inimi ale oamenilor. În tot timpul acesta nemărginită bunătate a lui Dumnezeu revărsatu-s'a ca un fluviu binecuvântat, dând viață și ocrotind viața sufletească și trupească. Prin apostolatul preoților contopitu-s'a voința multora cu voința lui Dumnezeu, inima și voința lor legatu-s'a de Cer. Prin zel apostolesc multe suflete au fost împodobite cu îmbrăcămintea lui Hristos, dar și mai multe au fost mântuite din bezna păcatelor.

Dă-ne Doamne, să înțelegem și noi slujitorii Tăi tăria biruinței lor, fă-ne Doamne să pătrundem focul apostoliei lor, ajută-ne Doamne să fim și noi ca pescarii din Galileia, ca și după zadarnice și ostentivoare încercări de cuceriri de oameni să continuăm munca noastră.

Noi știm Doamne, că 1500 de ani au trebuit pentru călăuzirea spre cer a poporului evreesc și că robul Tău Moisi nu a obținut izbândă deplină, dar a nădăjduit întru veșnicia Ta. Aceia pe cari i-a scos din Egipt sufletește au rămas tot robi și s'au închinat la idoli, dar neamul nostru românesc sub conducerea apostolilor săi aleargă spre Tine Dumnezeule. Și aceasta o dovedim

noi fraților prin gândurile, cuvintele și faptele noastre.

Strămoșii noștri Romani ne-au lăsat moștenirea civilizațiunii, a societății organizate, a statului juridic și a omului cuceritor. Istoria ne arată că până când a existat un celăștean roman ca soldat brav, cohortele romane se refăceau și chiar după înfrângeri, istoricii vorbeau de exercitus romanus. Armata punică a lui Anibal a suferit la Zama o singură înfrângere și n'a mai existat.

Deci strămoșii romani au dat naștere miracolului roman. Grecii cei vechi au modelat arta și știința, englezii au devenit cuceritorii mărilor, germanii au devenit meșterii tehnicei, numărând și nisipul mării, francezii reprezentanți ai spiritului subtil iar noi, românii ne-am plăsmuit sufletul din dragostea evangheliei și pânăcând în alte țări materialismul cântă cântece macabre, noi ridicăm biserici mai multe decât orice națiune.

Adevărul acesta ne dă sentimentul liniștitor, că suntem pe urmele voinții divine și că neamul nostru își dă seama de răspunderea ce o are în fața lui Dumnezeu căci nu zadarnice sunt pildele cu potopul, Sodoma și Gomora, nu zadarnice sunt nici groaznicile cataclisme de azi din Japonia și din alte părți ale lumii dispărând orașe și oameni.

Nu zadarnic s'au dat pildele lui Noe, Avram, Isac și Iacob, căci pentru a trezi pe oameni din somnul păcatelor a trimis Dumnezeu pe prooroci, pe Mântuitorul, pe sfinți și pe mucenici.

Ca să vină Hristos și împărăția lui a fost toată truda sfinților apostoli și a urmașilor lor. De dorul biruinței lui Hristos, s'a pocăit și apostolul Petru, de acelaș dor cuprins a stat 2 zile pironit pe cruce sf. apostol Andrei ca poporului și de acolo să propovăduiască. Acest dor a atașat de pieptul feciorelnic al Mântuitorului pe sf. Evanghelist Ioan, cu acest dor a stat în genunchi apostolul Iacov, ori de câte ori se ruga și prin aceasta ranele s'au înfrățit cu genunchii lui.

Și ce să zicem de sf. apostol Pavel, care a fost legat în lanțuri pentru Hristos. „Aceasta este o mare cinste, este mai mult decât a fi rege sau consul, aceasta trece orice demnitate. Nimic nu este mai de cinste decât lanțurile pentru Hristos, decât lanțurile cari au îngreuiat acelea mâni. A fi legat, a fi închis pentru Hristos este mai sublim decât a fi apostol, învățător sau evanghelist.

..... Pe vremea aceea temnița era mai majestuoasă decât un palat împărătesc, căci un deținut pentru Hristos era locuitorul ei. A fi legat pentru Hristos este poate mai mult decât a sta de-a dreapta Domnului și mai bine decât un loc pe cele 12 tronuri. ... O, dacă mi-s'ar da să alege între două lucruri, a ședea între îngeri sau cu sf. apostol Pavel, eu aș alege temnița. O, fericite lanțuri, o sfinte mâni împodobite cu astfel de lanțuri. Nu erau așa de vrednice de cinste mâinile lui Pavel, când a ridicat pe olog din Lysira ca și atunci când erau legate cu lanțuri“. Dacă aș fi trăit în timpul acela, le-aș fi îmbrățișat cu căldură și le-aș fi atins de ochii mei și nu aș fi cruțat nici o osteneală să sărut mâinile legate în lanțuri pentru Domnul meu“.

Și atunci iubiții mei, nu-i mirare că fața sfântului Ștefan radia de strălucire, când era ucis și vedea mărirea lui Dumnezeu. Un sfânt ca Atanasie, părintele ortodoxiei spune: chiar dacă lumea întregă ar fi împotrivă, eu Atanasie, mărturisesc, că Iisus este fiul lui Dumnezeu. Când împăratul Iulian a exilat, ba a amenințat cu moartea pe sf. Atanasie, acesta plin de liniște sufletească a spus în fața împăratului: „Aveți suflet bun fiilor, acesta este numai un nouraș care în scurtă vreme dispare“. (Nichifor Calixt: Ist. bis. Cap. 10).

Văzând atâtea mărturii ne dăm și noi cei de azi seama de răspunderea ce avem în fața lui Dumnezeu. Michel Angello are un minunat tablou despre judecata din urmă. O sguduitoare priveliște se înfățișează privi-

torilor. Chiar și Maica Domnului pare că stă tremurând în fața Celui ce iarăș va să vie să judece viii și morții. Și înțelegem scena tabloului, căci Acel Hristos care în drumul spre Golgota se desparte de sfânta sa Mamă așezând datoria chemării sale deasupra lacrimilor ei, acel Hristos este al dreptății divine și a răbdat moartea pe cruce. Acest Hristos prin moartea și învierea Sa a dat apostoli, prooroci, mucenici și sfinți și dacă aceștia au biruit, au biruit fiindcă au avut duhul lui Hristos.

Să-l rugăm pe Dumnezeu Cerului și al pământului să ne numere pe noi între slugile Sale credincioase, căci secerișul este mult iar lucrătorii pușini, să rugăm pe Dumnezeu a lumina mintea să vedem că în lupta vieții numai cel vrednic de ea biruiește. Să-L rugăm pe Domnul vieții a ne face stâlpi de întărire și statornicire, turnuri de dreptate și adevăr, scutiri de milă și îndurare, faruri luminoase în bezna lumii trecătoare, și apărători ai patriei și națiunii care ne-a născut și ne-a crescut.

Și voi iubii intelectuali și voi creștini simpli cari vedeți munca noastră, cari ne vedeți la altar, — cum zice sf. Grigorie Teologul — alături de îngeri slujind lui Dumnezeu și preamărindu-L alături cu arhanghelii, cari ne vedeți în slujba unei chemări ce trece granițele timpului și al spațiului, dați-ne ajutorul vostru prețios. Căci simțim că multă lume năcăjită aleargă după cuvântul mângâierii și nădejzii, simțim că precum oglinda lucie a lacului Ghenezaretului mângâia fața lui Iisus, și noi trebuie să rămânem mângâiați de ostenele noastre și ne cade bine să știm că în școală, în birou, în atelier ați ridicat și voi mâni spre rugăciune, așa cum pre voi v-a învățat să faceți scumpele voastre mame.

Aduceți-vă aminte că odinioară soția lui Lațcu Vodă al Moldovei era ortodoxă din Ardeal și s'a împotrivit tendințelor catolicizante, lăsând pe fiica sa, domnița ortodoxă Anastasia ca apărătoare a ortodoxiei. Aduce-

și-vă aminte că Pătrașcu Vodă, tatăl lui Mihai Viteazul lipărea cărți bisericești și luați îndemn dela pilda iubitului nostru Rege Carol al II-lea, care își mărturisește ortodoxia în fața țării. Luați aminte că diavolul și sateliții lui, prin scrieri imorale, placate, chipuri, obscene și oameni imorali voiește să distrugă credința și morala.

Și să știți că precum sutașul din Capernaum cu puterea bunătatea și dragostea lui stătea neputincios și nu putea ajuta slugii sale, până când a cerut ajutorul lui Dumnezeu, așa trebuie cu toții împreună, clerul și poporul să cerem milostivului Dumnezeu ca să ne ajute a lupta împreună pentru validitatea drepturilor lui Dumnezeu în țara noastră. Și împreună să mărturisim: că „nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici căpeteniile, nici puterile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici înălțimea, nici adâncul, nici altă făptură oarecare nu poate pe noi să ne despărtească, de dragostea lui Dumnezeu, care este întru Hristos Iisus, Domnul nostru“ (Rom. 8 v. 38—39). Amin.

Cuvânt

către studenții Școlii Politehnice din Timișoara
ținut în 1 Noemvrie 1934.

*Domnule Rector,
Domnilor Profesori,
Iubită Tinerime Universitară,*

Invitarea amabilă ce mi-a făcut-o dl rector C. Teodorescu o consider ca emanată din convingerea că a sosit timpul ca omul să nu mai fie o categorie economică, precum spune Teologul rus Berdiaef, și atitudinea creștină în fața vieții să fie o salvare a societății actuale.

O, dacă ai cunoaște inima mea, Să veдеși cât de mult reazim eu nădejdea mea în salvarea ce poate să vină dela tinerime. Dar eu înțeleg tinerimea care cu valurile vieții nu pătește ca isvorul de munte care până ce este între locuri înflorite curge lin la vale, dar după ce ajunge în apa turbure a șesului, se turbură și el. Eu înțeleg tineretul care nu se lasă sedus de sirenele înșelătoare ale lumii. Eu grăiesc despre tineretul, care nu se lasă amăgit de cărți cu recorduri ieftine de cincizecimii exemplare, pentrucă se adresează pornirilor josnice. Ai auzit de sigur despre tineretul pe care un fermecător l-a înșelat pe vârful unui munte. A petrecut o singură noapte într'un castel fermecat dar dimineața s'a trezit cu sentimentul rușinei. A căutat drumul spre casă, dar pașii lui erau greoi iar casa tatălui său nu o mai cunoștea. Se interesează dela oameni și simte că bucuriile păcătoase pe care le-a socotit de durata unei nopți, i-au sdruncinat viața pe jumătate și că nu mai este tînărul nevinovat de mai înainte.

Pe Dvoastre îmi place să vă privesc ca tineri, cari

priviți serios în fața vieții. Școala cu încetul vă deprinde cu munca ce vă așteaptă în viață. Viața curge neconținut înainte și greșelile în viață se pedepsesc, căci viața cere hotărâri precise, venite la timp, iar școala dă răgaz pentru experimentări. Și totuși tinărul din școală de multe ori ia atitudini doveditoare de maturitate, atitudini cari prin îmbrăcăminte și alte înfățișări sunt alergări spre viața practică. Dvoastre în școala politehnică exercitați funcțiuni spirituale în cea mai strânsă legătură cu viața sau cu profesiunea ce o veți exercita. Și cunoașteți câtă precizie vă trebuie în calcularea dimensiunilor unui edificiu, pod sau altă construcție.

Dar veți ieși în viață și veți observa câtă regularitate; câtă teologie ați experimentat în cadrul școlii, iar viața vă va arăta o mulțime de aspecte, lipsite de sistem. Veți vedea lupta, goana nebună pornită de crizele de tot felul și pentru noi, conducătorii bisericii, nu este indiferent că în haosul de azi avem oameni ai decepțiilor sau oameni ai convingerilor. Noi vă voim stâlpi ai bisericii și neamului și aceasta numai cunoscând puterea socială a Evangheliei. Vedeți câtă criză materială și morală este în lume. În anul trecut un milion și două sute de oameni s'au sinucis, aproape patru milioane au murit de foame, milioane și milioane de oameni sunt cu fața brăzdată de dureri, mâni criminale răpun viața marilor capi ai statelor. Aci nu ajută nici legiferare peste legiferare, nici filosofia lui Hegel, nici morala lui Schopenhauer, nici estetismul lui Schiller, ci numai Crucea lui Hristos din care radiază iubire.

Este necesară o credință ancorată în metafizic pentru că numai aceasta poate dinamiza sufletele noastre. Nu trebuie să uităm că în viața cetățenească goana după interese personale este amenințătoare, sacrificiul pentru binele social este ca acea minunată, dar rară floare, care numai timp de 12 ore înflorește iar apoi pe tot

restul anului se retrage din fața privitorilor admiratoare. Nu trebuie să uităm că mercantilismul unei categorii de cetățeni nu cunoaște alt ideal decât banul iar suferința umană nu trezește mila și mângâierea precum o rază solară nu îndulcește crivățul iernii. Precum dorul de avere, de plăceri și egoismul năvalnic ca un torente de munte întorc privirea bogaților de către săraci, aceleași fapte răscolesc antipatia fără frâu a săracilor, cari de cele mai multe ori ei sunt de vină, pentru că în inimilor, s'au pornit sentimente nejuste, precum de mișcarea unui bolovan se turbură și apa cea mai cristalină. O, noi am dori să vedem cât mai mult lângă săraci și lângă bolnavi pe cei cari se prezintă ca prieteni ai poporului, dorind ca ei să fie liberi în inimile lor de avariția și faptele nestăpânite ale multor bogați, noi i-am dori pe toți falșii prieteni ai poporului necăjit, porniți la muncă de înfrățire, iar nu de biciuire ale pornirilor, dar în loc de aceasta noi de multe ori vedem numai un pragmatism nemilos, lipsit de iubire, egoist și călător de iefi-tine izbânzi, pe cari și cel din urmă vrăjmaș al poporului le poate secera.

O spun cu durere că noi reprezentanții religioși ai poporului asistăm de multe ori la asmuțarea satelor și am dori să smulgem poporul din aceasta soartă nemiloasă, am dori să înlăturăm delirul prăpădului amenințător și găsim înmugurind mai multe zâmbete pe buzele muncitorului de pământ și ale celui din atelier, căci țara-i mândră și bogată, dar sufletele noastre sunt sterpe și aride, ca izvoarele de apă în arșița verii. Intr'o țară ca a noastră, unde se răsfată pomii în floare și înfloresc de mai multe ori în acelaș an, să nu ne irosim puterile în certuri personale oglindite prin ziare, ci să căutăm domnia și stăpânirea drepturilor lui Dumnezeu.

Datori suntem a creia atmosferă prielnică creației științifice, a culturei ce depășește cadrele timpului nostru

căci trebuie să lăsăm comori spirituale și urmașilor noștri. Cercul de expresiune al personalității noastre să nu-l reducem la anumite cunoștințe și idei în legătură cu profesiunea, ci să-l fortificăm și să dovedim în orice manifestație a vieții, o atitudine, care nu stă sub influența unor schimbări de ordin social, politic și economic. Trebuie să derive atitudinile noastre din convingerea unei chemări superioare, care să oprească valul altor nemulțumiri și porniri.

Nu trebuie să ne temem de nenorocirile sociale pe cari lumea materialistă nu le poate lecui, ci trebuie să căutăm izvorul îndreptării în Cel ce a scris: Eu sunt calea, adevărul și viața. Învățătura viața și darurile Mântuitorului vor înlătura strâmtorarea, vor usca lacrămile, căci din viața trăită în sărăcie alui Iisus Domnul nostru, se desprind puterile și energiile mântuitoare. De aceea trebuie să dăm lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu. Noi numim fur pe celce pe nedrept pătrunde în proprietatea și drepturile noastre și cerem ca ele să fie respectate, dar atunci să nu uităm nici de drepturile lui Dumnezeu, căci violarea lor, primejduiește drepturile noastre. Dumnezeu este păzitorul tuturor drepturilor și dacă omul nu le apără, atunci sabia, legea, forța publică, nu mai ajută.

De aceea trebuie să lăsăm ca Iisus Hristos Domnul să intre în familie, în școli și în societate, căci prezența lui Hristos între noi este o chestie particulară. Pentru nimeni nu poate fi chestie particulară că un funcționar este bun creștin, temător de Dumnezeu sau nu se teme de nimic și atunci se face vinovat de incorectitudini grave. Pentru mine, care'mi iubesc țara și regele, nu este tot una dacă o familie e religioasă sau nu. Ingerul castității, al răbdării, al credincioșiei, al jertfei plutește pe aripile credinței, autoritatea tatălui se clatină acolo, unde lipsește credința. Un copil voia să meargă la bi-

serică dar tatăl său îl oprește și îi zice: „Tu trebuie să vii cu mine la lucru, căci biserica e azi pentru mamă-ta și frații tăi“. Și copilul zice: „Tată, tu zici că porunca cinstitii Duminecii este numai pentru mamă și frați? dar atunci de ce să mai ascult eu de porunca: „Cinstește pe tatăl tău, oare aceasta nu este numai pentru frații mei?“

Deci să nu ne înșelăm. Nu este suficient că cineva crede și cinstește pe Dumnezeu. Cine cinstește pe Dumnezeu, cinstește pe oameni, cine iubeste pe Dumnezeu, iubeste pe oameni.

Fericiți vom fi, când pe lângă măsurile de ordin economic, vom da teren larg aplicării iubirii creștine.

Comitetul mondial de ajutoare, arată că în 1933 au murit 3.640.000 de oameni de foame. Statisticile aceluiaș birou indică pe acelaș an, adică în 1933, că s'au distrus prin foc, sau aruncându-le în mare, următoarele imense cantități de alimente și cereale: 560.000 vag. cereale, 267.000 saci de cafea, 144.000 vag. orez, 2.560 vag. zahăr, 1.450 vag. pește, 560.000 cutii de conserve de carne, afară de acestea s'au aruncat în mare enorme cantități de portocale, bumbac și alte lucruri utile omenirii. Nici tehnic, nici juridic, nici etic nu este îngăduit capitalului să se apere în forma aceasta, fără de a jigni profund morala și fără de a nu arunca o nerușinată sfidare suferințelor celor nevoiași și mulți.

Noi, reprezentanții bisericii privim cu atenție încercările de ameliorare a stărilor actuale, privim la teoriile de salvare prin raționalizarea producției, devalorizarea monetei, abaterea dela etalonul aur, economia dirijată, sau economia liberală, dar credem neîndoios că nu prin devalorizarea monetei, ci prin valorificarea forțelor sufletești în sens creștin se poate cârmui lumea.

Trebuie creat un raport de iubire și înțelegere între oameni, întemeiat pe rosturi și scopuri de viață

mai superioară, așa cum le-a arătat creștinismul. Căc cu sau fără revalorizare, milioane de oameni vor muri de foame și pe viitor, dacă omenirea nu-și împrumută puteri de viață de acolo, unde este viața din Evanghelia lui Hristos. Nu trebuie un soare dogoritor care să spargă ghiața egoismului capitalist, care și-a închis ghișeele, pentru că oamenii nu mai au încredere unii în alții. Ne trebuie patroni și muncitori creștini, în toate țările cărmuitori creștini, căci școlile, casele culturale, bibliotecile, atelierelor s'au înmulțit, dar nu s'a înmulțit iubirea, fiindcă lipsea iubirea Evangheliei.

Iubirea lui Hristos cere jertfe, căci Golgota este simbolul jertfei, dar școala și teatrul, industria, tehnica și comerțul fără Hristos, nu vor produce ideea de jertfă și deci iubire nu va fi. Aduceți-vă deci aminte voi salvatori ai lumii, că Hristos a iubit pe muncitori, căci în atelierul din Nazaret a crescut, dar și voi muncitorilor aduceți-vă aminte, că muncitorii cei buni totdeauna L-au iubit pe Hristos că le-a binecuvântat munca. Mai de mult, în evul mediu, Crucea lui Hristos era la locul de frunte în fiecare atelier și fabrică, pentru că atunci munca era potrivită ca o binecuvântare dela Dumnezeu și făcută în numele lui Dumnezeu. Muncitorul de atunci privea cu ochii curați la crucea de pe peretele fabricii, sorbind dintr'ânsa poftă de muncă și încredere precum și iubire către patron, iar patronul privind crucea, se umplea de duhul dreptății și al iubirii către muncitor.

Hristos Mântuitorul ne va da și nouă putere să înțelegem, că fără El nu vom avea oameni cinstiți, vrednici de crezământ și gata de jertfă controlându-și faptele lor. Avem azi putere asupra paratrăsnetului și asupra aerului, pe care îl străbatem cu pasări minunate ale tehnicei, dar asupra patimilor omenești n'avem putere, numai Hristos le poate porunci, cum a poruncit mării, boalelor și morții.

În Peru se găsește un palmier minunat, numit arborile ploii „*tamai caspi*“. Frunzele lui au însușirea, că absorb din aer toată umiditatea și o coboară pe pământ, în formă de ploaie astfel că cu cât e mai mare seceta, cu atât mai multă umiditate binefăcătoare dau frunzele arborelui.

Imitați deci viața aceluia arbore, căci tinereța este însăși viața și vrăjmașul încremenirii, al artificialității și abstracției exagerate. Tinereța este energie, ritm, avânt, optimism, curaj, acțiune. Trebuie deci să vă înălțați pe aripele avântului tineresc. Ați auzit povestea aceluia copil care văzând pentru întâia dată curcubeul a plecat peste văi, râuri, dealuri și spini ca să-l afle, dar nu l-a aflat. Obosit s'a oprit pe vârful unei stânci, dar n'a ajuns curcubeul însă a luat aer bun și fața lui era rumenă. Mergeți și voi spre idealuri creștine, pe cari nu le veți ajunge desăvârșit pe pământ dar ele vă țin idealismul vieții. Crezând în Dumnezeu, știți că măreția lui Dumnezeu vă umbrește și vă dă viață. Știți direcția voinței, rațiunii și inimii voastre, știți că aveți un Părinte ocrotitor, care este cu voi. Necredinciosul pedagog Rousseau zicea: „Dar este oare cu putință ca să fi fost numai un simplu om acela, despre care vorbește Evanghelia?“ Un fanatic orb sau un șef de partid avid de glorie așa a obișnuit să vorbească? Ce blândețe, ce curetenie morală! Învățăturile lui câtă gingășie emoționantă cuprind. Principiile lui cât sunt de sublime. Cuvintele lui cât de înțelepte. Ce prezență de spirit. Câtă fineață în răspunsurile lui și câtă putere sguuitoare! Unde este acel bărbat, unde este acel înțelept, care știe fără slăbiciune, fără laudă să facă așa, să pătimească așa și să moară așa? Dacă viața și moartea lui Socrate au fost vrednice de un înțelept, atunci în Hristos recunoaștem viața și moartea lui Dumnezeu.

Aveți credință în Hristos și trăiți amăsurat ei, căci

ea vă va da tărie la muncă și la biruirea ispitelor. Precum pasărea cântă și atunci când creanga se clatină și se frânge, fiindcă cerul e deasupra ei, să fim și noi optimiști, ca semn al tinereții active. Nu un Mohamed, Buda, Haeckel, Darvin, Maurice Dekobra, Kayserling, Kant, Anatole France vă cer, să-i urmați, ci Iisus Hristos.

Urmați viața lui, căci e viața în Dumnezeu, e viața fără tocmeli și compromisuri, e viața fără coborâre în mocirlă, e viața la înălțime, e viața răspunderii. Un artist până sculptează monumentul îl ascunde de oameni, dar dacă l-a terminat, monumentul se desvelește cu solemnitate. Să nu uităm că pentru toate faptele noastre avem o răspundere, că ele se vor vădi și vor cere socoteală, căci viața e datorie grea și nu e numai distracție și mai puțin jucărie. Teiul e și tărie iar nu numai miros, stejarul nu-i numai cunună, ci și putere care rezistă săcurii, leul nu e numai păr moale, ci unghii și dinți distrugători, aerul nu-i numai boare lină, ci și furtună, marea nu conține numai scoici, ci macină părți întregi ale lumii“.

Dumnezeu să dea tărie iubiților profesori ai Dvoastre să vă pregătească pentru viață înzestrați cu aceasta răspundere finală ce o va da Dumnezeu fiecăruia dintre voi.

Dumnezeu să vă binecuvinteze pe toți și vă asigure pe toți că precum raza de soare aleargă spre florile mândre ale grădinilor, așa sunt gata și eu să alerg totdeauna în mijlocul Dvoastre, în semn de iubire către tineretul dela care atârnă viitorul României. Amin.

Cuvânt

rostit în 18 Noembrie 1934 la sfințirea troștei ridicată întru amintirea lui Mihai Martinovici Roșu și Ioan Iovița în comuna Jadani din jud. Timiș-Torontal, în prezența d-lui Ministru Dr. C. Anghelescu.

Ridicați ochii vostri spre Cer și mulțumiți lui Dumnezeu că V'a dat oameni cari au luminat altora cărările vieții. Marele învățat Seneca spunea că el se ridică în picioare chiar și când aude numai numele oamenilor mari ca Plato, Cato și Socrate.

Dacă, mergând pe mare, corăbierii nu mai știu unde se găsesc, privesc la stele și văd că ele îi îndrumează. O, voi locuitori ai acestei comune, nu vă puteți rătăci nici odată privind spre steaua care s'a ridicat din satul vostru.

Stea a fost Mihail Roșu pentru românii bănățeni. Stea era ca profesor la școala normală din Timișoara, traducând cărți din limba germană și slavă, despre modul învățării pruncilor. Stea era el când până din Ardeal l-au văzut și au voit să-l ducă episcop la Sibiu în 1810. Stea și luceafăr era prin cărțile ce le-a scris. Stea călăuzitoare era când împreună cu Moise Nicoară și Dimitrie Țichindeal se trudea să câștige școli românești și să despartă pe Români de Sârbi, ca Românii să-și aibe școlile lor și conducători din sângele și carnea lor.

Scoateți învățăături din pilda vieții lui. Mai întâi să fim și noi luminători ai altora. La capătul unui pod am văzut odată un cerșitor neputincios, căruia i-am dat zece lei. El a alergat numai decât la un orb care nu era departe și a împărțit darul cu el. L-am chemat înapoi

și l-am întrebat: E tatăl-tău sau fratele tău orbul acela?" — „Nu, ci este un tovarăș al meu din războiu, unde a orbit. Eu văd, el nu vede și nu poate cerși, deci adun eu și pentru el milă“. —

O, iubii mei, priviți pe săteanul vostru Mihai Martinovici Roșu, refuzând să fie episcop! Cine nu vede aici puterea virtuții în viața lui simplă? Simplu era poporul român pe vremea împărașilor, nu cunoștea luxul și desfrânarea. La începutul Romei chiar senatorii își făceau mâncarea cu mâinile lor și aveau îmbrăcăminte simplă: o tunică de lână și peste ea o togă. Dela plug mergeau la războiu și apoi după biruință puneau iar mâna pe coarnele plugului. Cicerone zicea:

Atâta înțelepciune și mărinimie aveau strămoșii noștri că pe când în viața privată și în cheltuelile lor trăiau cu cumpătate, când era însă vorba de menținerea autorității statului și de demnitatea publică puneau toate puterile pentru gloria și strălucirea puterii. Căci în viața casnică căutau numai fala cumpătărei, iar în viața publică fala demnității.

Ei considerau pe cei morși pentru patrie trecuți la nemurire.

O, voi, bănățeni, ați avut oameni cari au trăit pentru binele tuturor. Un Martinovici Roșu când era de 70 de ani a scris o lucrare în trei volume rămasă netipărită: *Vistieria sufletească*. El voia să știe pe poporul său luminat și urcat sus pe treptele culturii.

În spiritul lui a crescut un alt fiu al comunei Jadani, Ion Iovița, care deși a trăit numai 25 de ani (1842—1867) a redactat revista *Aurora Română* iar mai târziu *Musa Română*, scriind și la „Albina“ din Viena. Iovița era un tânăr luptător neînfricat care a ajutat marelui Vincențiu Babeș să ajungă deputat și a îndrăsnit în anul 1865 să spună prefectului ungar, că Românii au așteptat venirea unui prefect român ortodox. Iată ce

oameni ați avut voi. Și atunci iubiiții mei e bine să cinstim trecutul nostru. Precum Românii se considerau pe sine având dela zei putere să stăpânească alte popoare, așa și înaintașii noștri ne-au văzut destinul ce ni l'a dat Dumnezeu.

Și astfel vă zic vouă:

Cinstiți pe oamenii vostri mari! Nu vă temeți de poverile vieții! Nu cruțați timpul, munca și viața!

Muciu Scaevola s'a dus în tabăra vrăjmașilor printre mii de ostași.

Decius Tatăl-fiul și nepotul s'au jertfit pentru țară.

Regulus se duse la frații săi mânat de Cartaginieni, dar îndemnându-i să lupte cu bărbăție, a fost contra păcii și mai bine a murit în mâna vrăjmașilor, dar nu și-a trădat interesele țării!!!

O, unde sunteți voi vechi strămoși, o arătați-vă ridicați-Vă pe zidurile cetăților vrășmașe, ca să Vă vadă cei ce se tem să aibe prunci de teama că nu vor mai trăi în tihnă și avere.

Unde ești tu Romă veche cu colibele sărace, de pe râul Tibru ca să vadă Românii de azi că simplitatea și curăția vieții sunt mai tari decât palatele luxoase?

Auziți ce zice scriitorul Salustius asemănând viața din timpul său cu traiul străbunilor: „Acelora le plac numai ospetele și petrec viața în plăceri urâte pecând aceștia țineau la deprinderi frumoase în războiu și în pace, ducând o viață nepătată“.

Bravul Fabriciu zice către Pir regele Epirului: „Precum ieri nu m'a amăgit aurul tău, tot așa azi nu mă sperie elefantul tău“.

El grăia așa căci nu voia să-și trădeze țara!

Și noi când ni-se cere să fim eroi

” ” ” ” ” ” ” viteji

” ” ” ” ” ” ” patrioți

Fugiți de lăcomie

Fugiți de lux

Fugiți de desfrânare.

Iubiți școala, iubiți învățătura.

Temeți-Vă de Dumnezeu și urmați poruncile Lui.

Și să știți că atunci: soarele mai curând se va abate
din calea sa decât națiunea română din calea menirii
sale.

Strigați: Trăiască Regele!

Trăiască România!!

Cuvânt

la Congresul învățătorilor bănățeni, ținut în
18 Nov. 1934 în Timișoara.

Cu ochii ridicați spre cer și copleșit de duiosie dau laudă lui Dumnezeu, când eu, ca fiu de învățător, pot să petrec câteva clipe în mijlocul învățătorilor neamului meu. Precum în timpul primăverii florile îmbobocesc, ba unele mai nerăbdătoare își deschid bobocii la primele raze de soare, așa s'a deschis bucuria inimii mele deja la vestea apropierii congresului D-voastre. Și dacă râul ce murmură, plantele ce cresc, păsările ce cântă, soarele ce luminează, măresc pe Dumnezeu, cum nu voiu mări eu pe Dumnezeu, care mi-a dat să fiu apostol al neamului ajutat de apostolii satelor, între cari sunteți și D-voastră învățătorii.

Când eu aud graiul unui dascăl, îmi aduc aminte de scumpul meu tată, dascălul de sat cu care împreună m'am dus la școală, cu care am străbătut în copilăria mea pădurile verzi și dese, livezi frumoase, am stat la umbre de stejari și brazi, am beut apă din isvoare și dela care am învățat pe lângă iubirea de neam iubirea de biserică.

Și azi, eu fiul de învățător, chemat sunt a ridica altar lui Dumnezeu în inima fiecărui credincios al meu. Dator sunt a crește cetățeni buni, cari nu pot fi decât creștini buni. Biserica a creiat sufletul eroic al neamului, iar țăranul prin sufletul său eroic a câștigat victoria dela Mărășești, iar nu cu mijloace tehnice. Va fi cea mai mare fericire pentru biserica mea, dacă ea vede că învățătorii ajută pe preoți în munca lor; dacă dascălul va fi preot pe catedră, iar preotul dascăl pe amvon. Nu-

mai pe această colaborare razim eu tot progresul economic, politic cultural al Românismului.

Așteptăm dela corpul învățătorilor să învețe pe copiii morala. Invățământul moral mirean se deosebește de învățământul religios fără a-l contrazice. Invățătorul nu ia locul nici al preotului și nici al părintelui de familie, ci unește sforțările sale cu ale lor pentru a face din fiecare copil un om cinstit și moral. Copii eșiți din școală, deveniți cetățeni, vor fi poate despărțiți prin idei, dar ei trebuie să fie uniți în viața practică pentru a pune scopul vieții cât mai sus, pentru a avea aceeași groază de tot ce este josnic și defăimat, aceeași admirație pentru ceea ce este nobil mărinimos, aceeași fineță în cunoașterea datoriilor, acelaș devotament și respect față de biserică și stat, fiind una în cultul binelui, frumosului și adevărului.

Pestalozzi zice: „Fără educația morală și cetățenească poporul suveran este ca și un copil ce se joacă cu focul și e în primejdie în tot minutul ca să dea foc casei“.

Iar francezul *Griard* în lucrarea sa: „L'Enseignement primaire a Paris 1877 p. 281“ spune: „Elevii noștri cunosc mai puțin tocmai ceea ce ei și toată lumea ar avea foarte mare nevoie să știe: respectul tradițiilor și așezămintelor naționale, care este temelia patriotismului luminat“.

Biserica noastră ortodoxă s'a confundat cu națiunea română, care — martoră e istoria — a trăit prin biserică. Vrei ca mândra noastră țară să prospere și să înflorească, iar cetățenii ei să fie fericiți? Atunci educați copiii în tradițiunile și așezămintele noastre naționale.

Noi vă cerem deci, ca să înrădăcinați în sufletele copiilor respectul față de reprezentanții tuturor instituțiilor noastre naționale și religioase, pentru ca într'un spirit de liniștită și conștientă supunere, cetățenii acestei țări să lucreze în pace spre fericirea lor și a patriei.

Impreună să luptăm împotriva mândriei pe care a avut-o în suflet și un orator ca Cicerone. „O, Romă, fericită, născută, sub consulatul meu“, zise el odată plin de trufie! Și din nenorocire și azi unii oameni cred că numai și numai ei fac și vor face bine țării. Și azi ca odinioară Marius și Sulla, sunt stăpâniți de invidie față de care trebuie să cultivăm cultul personalităților.

Ce minunată inspirație spre efort ne dă tuturor eroicul creștin al primelor veacuri despre care zice dl G. G. Antonescu în cartea: „Educație și Cultură:“ Oamenii aceștia nu și-au renegat idealul, ci în momentul când fiarele se năpustiau asupra lor ei cu mâinile încrucișate și cu privirea spre cer se rugau creștinește (p. 228).

Mă bucur că azi avem în mijlocul nostru pe unul din cei mai distinși reprezentanți ai școlii românești, pe Dl Dr. C. Angheliescu, Ministrul Instrucțiunii, care este reprezentantul superior al eforturilor românești spre zărilor veșniciei prin idealismul creștin. Precum se bucură floarea de razele soarelui, așa se bucură școala românească azi, că D-voastră, Domnule Ministru, Vă găsiți în fruntea ei. Sunteți pentru școală ceea ce este soarele pentru floare, școala este suflet și D-voastră îi dați suflet; școala este lumină și D-voastre îi dați lumină; școala este duh național și D-voastre i-l dați; școala este viitorul neamului și D-voastre i-l asigurați.

La 6 Oct. 1934 cu prilejul punerii pietrii fundamentale a școlii normale ortodoxe din Sibiu ați binevoit a spune:

„Smeriți, ne plecăm capul înaintea Bisericii naționale a Ardealului, așezământ de putere spirituală, păstrătoare a credinței, isvor îmbărbătător de energie națională.

Neamul românesc din Ardeal a fost păstrat prin Biserică. Biserica i-a dat conștiința și mândria originii sale. Biserica i-a întreținut flacăra credinței într'un viitor mai bun.

Cu adâncă smerenie ne plecăm deci în fața acestei biserici, ai cărei șefi au înțeles să țină crucea într'o mână, pentruca în cealaltă să poarte făclia, ce trebuie să lumineze sufletul unui neam“.

Și D-voastre ați înțeles minunat marea misiune a neamului prin școală și biserică. Ați convocat în Sept. a. c. pe inspectorii și revizorii școlari și le-ați spus să stârpească analfabetismul căci: Fruntariile noastre nu se pot conserva numai cu tunuri și armată, ci în primul rând cu conștiința unui popor, care înțelege că este o datorie patriotică să nu mai aibe nici un neștiitor de carte.

Ați dat un nou impuls învățământului supraprimary, cursurilor de adulți.

„Școala nu trebuie să dea numai erudiți, ci trebuie să dea mai ales caractere. Ea trebuie să desvolte în copil sentimentul religios, sentimentul moral și sentimentul național.

„Un popor care are educație și disciplină morală, nu pierе.

„Misiunea noastră ca națiune nu s'a terminat odată cu împlinirea visului milenar. Ea abea acuma începe. Aceleași sentimente naționale să stăpânească generațiile de mâine și generația care a făcut unirea. Noi nu putem dormi liniștiți pe laurii victoriei. Nu suntem încă ceea ce trebuie să fim și ceea ce ne îndreptățește rezervele noastre de bogăție morală și intelectuală.

„Este deci de datoria Dvs. ca să îndemnați învățătorii să propovăduiască în școală iubirea de Neam și de Rege, pentru ca aceste sentimente să clocotească în inimile fiecărui copil, pentru mâine, când vor fi chemați să apere patrimoniul moștenit dela înaintașii lor, să știe să lupte cu tot ce este mai sfânt în ființa lor: cu dragostea de glia și de credința strămoșească.

Domnu'le Ministru! Niciodată nu uitați de credința

strămoșească, dar nici reprezentanții ei, noi, nu te vom uita. Preotul Horațiu zicea odinioară :

Virtutem incolumen odimus

Sublatam ex oculis querimus invidi

(Urăm virtutea până e plină de viață

Dar cu nesaț o căutăm după ce dispare)

Noi suntem fericiți însă să Vă laudăm virtuțile până ce sunteți în viață și să zicem :

Intru Mulți Ani!

Cu aceste cuvinte împărtășesc binecuvântările mele arhieresti asupra lucrărilor acestui Congres.

Cuvânt

la inaugurarea grădinei de copii din Timișoara-Mehala, ținută în 18 Nov. 1934.

Domnule Ministru,¹⁾

Iubiții Mei,

Strădanțiile cari se fac azi pentru școala românească le putem privi coborâte din o înălțime de unde oamenii de elită prin viziunea lor străbat negura viitorului. Dintru înălțimea celui mai înalt idealism național și transcendentă, V-ați coborât azi, aici, Domnule Ministru, ca să faceți dovada unei înalte înțelegeri pedagogice prin osteneala DVoastre. Prezentându-Vă azi aici indicați tuturor educatorilor o obligațiune de tot serioasă, aceea de a-i face să urmărească viața copilăriei. Aceasta îndatorire este întemeiată pe adevărul că vârsta copilăriei nu este un accident, ci precum zice Claparède (Psihologia copilului p. 674) este forma pe care o ia dezvoltarea ființei. Cu iscusință trebuie să vedem că natura a creiat la copil nevoi și dorințe potrivite cu dezvoltarea copilului și astfel educatorul trebuie să-i menajeze aplicările naturale sau să-i creieze aplicări ce-l interesează.

Dacă între pedagogi un Fenelon în scrierea sa „De l'education de filles, spune că trebuie să facem școala plăcută pentru copii, dacă Jean-Jaques Rousseau spune în Emile (Cartea II); Iubiți copilăria, favorizați-i jocurile“, dacă Herbert a făcut din interesul față de copil centrul pedagogiei lui, dacă William James accentuează alegerea mijloacelor pentru câștigarea interesului copilului, Noi ca reprezentant al Bisericii, venim, Dom-

1) a fost prezent dl Ministru Angelescu.

nule Ministru, și binecuvântăm strădania ce o depuneți pentru creșterea micilor vlăstare, despre care a zis Hristos Domnul: Lăsați pruncii să vină la Mine. Fac apel în clipa aceasta la înțelegerea intelectualilor și a țăranilor bănățeni, să vadă că dacă distinsul bărbat de stat, călăuzitorul școalei românești Dl Dr. C. Angelescu a venit aici, a venit ca să-și arate iubirea către vlăstarele noastre. Iubiți și doriți a avea și voi cât mai multe vlăstare, cât mai mulți prunci, căci zadarnic vom avea școli dacă nu avem prunci. Deci Vă zic: Lăsați pruncii să vină în familiile voastre și apoi în școli, de unde întoarcesc-vor cu lumină.

Iubiți lumina!

Iubiți viața!

Trăiască M. Sa Regele Carol II

Trăiască luminătorul său sfetnic dl Dr. C. Angelescu.

Cuvânt

la sfințirea troitei lui Ioan Buteanu în 25 Noembrie 1934

În Mai 1849 pe malul Crișului nu departe de Iosășel, sălcii triste se legănau în apele turburi și par'că plângeau zicând: înțelegem că plugarul învârtește grâul în arie, căci bucatele nemișcate s'ar putrezi, înțelegem că plugul spintecă pământul, ca să poată primi ploaia și razele de soare mai bine, înțelegem că vierul taie mlădițele ca să aibe roade, dar nu înțelegem moartea unui erou ca Buteanu. Și la glasul sălciilor sufletul martirului prefect Buteanu răspundea duios: O, sălcii triste, voi mă plângeți pe mine, ucis mișelește de unguri cari au încheiat cu noi pace de arme, dar și-au călcat cuvântul. O, să știți că soartea mea este soartea neamului românesc. Dar voi veți vedea că precum Hristos din morți a înviat și neamul meu va învia din robia vrăjmașilor.

Graiul sălciilor este graiul valurilor de apă cari au curs pe Criș, graiul pietrilor, arborilor, pasărilor și razelor de soare, cari au văzut uciderea mișelească a marelui Buteanu. O, voi unde, sălcii, ape, pietrii și arbori, voi graiți cu graiu nepieritor. Voi spuneți lumii că în părțile acestea este un popor care prin suferință s'a încununat cu mărire. Voi spuneți că suferințele neamului nostru au fost cu adevărat creștinești. Precum Hristos s'a născut în sărăcie și neamul românesc s'a născut sărac, dar era bogat în Dumnezeu; precum Hristos a suferit Cruce și românismul a fost răstignit de vrăjmași, dar precum Hristos a înviat și neamul nostru a înviat întru mărire.

Hristos Domnul vieții a suferit toate suferințele pământului ca să putem merge pe calea Lui căci El ne-a înțeles suferința; mai marii neamului au suferit toate ca să-i urmăm țânta pentru care au murit ca martiri. Graiul lor ne zice azi:

Români! Precum nu uitați de sărăcia Vitleemului, nu uitați nici sărăcia pământescă a strămoșilor!

Români! Precum fuga lui Iisus în Egipt a câștigat oamenilor patrie cerească, așa peregrinarea strămoșilor în Egiptul munților ne-a câștigat România Mare.

Precum Iisus a fost trădat dar apoi s'a preamărit, așa și românismul a suferit trădare dar apoi s'a înălțat.

Români, înălțați-vă că gândul până la cuvintele Apostolului Toma care a zis către Apostoli: să mergem și noi ca să murim cu Iisus!

Români, aduceți-vă aminte cuvintele lui Buteanu înainte de moarte: Eu mor, dar nu mă tem de moarte. De altfel frații mei vor răsbuna moartea mea violentă!

Ne strigă codrii de aici: Români, fiți viteji căci viteji au fost Horia, Cloșca și Crișan!

Ne strigăm pruncii din leagăn: Voi mame creșteți ostași viteji!

Ne strigă murmurul apelor și pâraielor:

Români: iubiți pe iubitul Rege Carol al II-lea
Iubiți România Amin.

Panegiric,

rostit în 21 Nov. 1934 în Timișoara la desvelirea bustului lui Vincențiu Babeș.

În pustiriile întinse ale orientului, arse de un soare apropiat și bătute de vânturi repezi și orbitoare, pomii fructiferi sunt rari și mintea omenească nu poate ușor să înțeleagă cu ce greutate enorme, trebuie să se lupte rădăcinile lor, până ce pot să se înfigă adânc în pământ ca să găsească vre-o câțiva stropi de apă. Și frunzele lor, ca niște soldați ajunși în focul cel mai cumplit, trebuie să se apere cu suprema îndârjire în fața razelor soarelui, care le dogorește și le amenință în fiecare clipă cu moartea uscăciunii.

Dar în schimb fructele acestor pomi singuratici și lăviți zi de zi de puterile uriașe ale naturii sunt cele mai dulci din lume. Gustul lor deosebit răsplătește din belșug ostenele călătorilor, cari au răsit până la ei.

Cu o pustietate dogoritoare se aseamănă și trecutul Bănătului. Dușmanii aprigi și fără milă, amenințau continuu națiunea și legea românească. De aceea și apărătorii acestor bunuri românești, trebuiau să fie oameni deosebiți cu însușiri sufletești excepționale.

Unul dintre acești oameni mari a fost și Vincențiu Babeș.

Studiind luptele lui, date pentru drepturile neamului românesc, cu ungurii din Budapesta, cu nemții din Viena și cu sârbii din Carloviț, ne uimesc, cunoștințele lui vaste și profunde și energia lui sufletească deosebită. Numeroasele lui memorii și adrese făcute pentru recunoașterea drepturilor religioase și politice ale neamului, sunt de o logică atât de constringentă și de o formă

atât de perfectă, încât ele în aceste domenii, pot servi de modele, generațiilor luminate de azi.

Vincentiu Babeș, cu drept cuvânt, poate fi socotit de ambasadorul Banatului, pentru trecut, cât și pentru prezent. Dar dacă admirăm cultura lui laică atât de frumoasă și bogată și mai mult trebuie să proslăvim credința lui creștinească, care s'a manifestat, într'un apostolat laic fără pereche.

Fraților,

Vincentiu Babeș prin faptele lui n'a fost numai al bănășenilor precum razele soarelui nu sunt numai ale unei regiuni. Când la vârsta de 28 de ani îl vedem în delegațiunea care în anul 1849 prezintă doleanțele românilor la împăratul din Viena, el este acolo alături de stăruințele marelui Șaguna și militează pe lângă postulatele stabilite în adunarea națională din 28 Dec. 1848 ținută în Sibiu. La aceasta vârstă el luptă pentru alegerea unui cap bisericesc independent al Românilor, pentru alegerea unui cap național român, pentru organizarea școalelor românești și introducerea limbii române. O, dacă Șaguna, putea spune despre sine că a scos pe Români ardeleni dintre Scylla și Charybdis scoțându-i de sub jurisdicția bisericeii sârbești, apoi aceasta a făcut-o mai ales cu concursul lui Mocioni și Vincentiu Babeș.

În ședința sinodului diecezan din Sibiu dela 22 Martie 1864 marele Șaguna amintește de petiția românilor dela 24 Februarie 1862 dusă de o delegație din care făcea parte și Vincentiu Babeș. Marele arhieru aduce elogii speciale lui Babeș, pentru lupta dusă în interesul reînființării mitropoliei. O, ce minunat a fost ca luceafărul vieții bisericești ardeleni, marele Șaguna să lumineze pe Babeș, cu strălucirea laudelor sale. O, ce minunat ai vorbit tu mare român în congresul sâr-

besc d n Carloviț la 5 Aug. 1864 spunând din cuvânt în cuvânt că „legătura administrațiunii bisericești române cu Carlovițul în decursul timpurilor, deveni pentru poporul român împedecătoare și apăsătoare și anume pentru cultura și dezvoltarea lui națională“. El numește biserica ortodoxă *mamă comună* și pe români ca fii credincioși ai ei. La 6 Februarie 1865 tot Vincențiu Babeș conduce o delegație a românilor la împărat, în chestiunea bisericească, stăruind el îndeosebi, alături de proprietarul bănățean și mare fabricant din Biserica Albă: Radulovici, pentru înființarea și numirea unui episcop în eparhia Caransebeșului, ceea ce s'a și realizat. La 8 Mai 1868 Babeș accentuiază în dieta ungară că despărțirea averilor bisericești de către sârbi să se facă pe cale administrativă iar nu judecătorească, pentru că nu e vorba de drept privat acolo, unde o comunitate a ridicat în loc public biserică și școală, cari cu timpul trec în posesiunea altora. Deputații unguri îl întreprudeau neîncetat, dar el nu s'a lăsat contaminat, căci era vorba de neamul lui.

Vincențiu Babeș era de părerea, că despărțirea erarhică nu se poate face pe cale judecătorească, procedură lungă procesuală, ci prin o lege administrativă, are să stabilească dreptul, la averile sârbești, din diecezele sârbești Timișoara și Vârșeț în proporția sufletelor. În această chestiune parlamentul a acceptat propunerea lui Deák Ferencz, că adevărat în toate chestiunile de despărțire ierarhică, să decidă tribunalul delegat de M. Sa Impăratul, — la propunerea guvernului, — cu aceea că în caz de apel se vor judeca cu precădere. Cum însă sârbii erau în posesiune, românii erau îndrumați în caz de litigiu la proces, care prin complicațiile locale, a expus bisericile noastre la situații foarte grele și anevoioase. Babeș a avut dreptate și în această chestiune.

Neînfricat a fost că în 6 Iunie 1861 întrebat fiind

în dietă că cine l-a autorizat să vorbească în numele românilor din Ardeal, a răspuns că opinia publică românească este împotriva unirii Ardealului cu Ungaria. Nu l-a înfricat vacarmul enorm ce l-a produs în 27 Nov. 1868 când a spus că poporul de naționalitate română l-a trimis în parlament. Nu a cerut grație, ci a protestat împotriva ei, cerând înarticulară în lege a egalei îndreptățiri, pentru că din 6 frați dacă numai unul își scrie averea pe nume la cartea funduară, ceilalți rămân nemulțumiți. Spune atunci: „Chestiunea națională aparține astăzi chestiilor celor mai arzătoare din Europa și în special în patria noastră, e o chestie de viață sau moarte, pentru că marea operă a învoielii, nu e terminată câtă vreme nu va fi rezolvată în mod liniștitor, aceasta chestie vitală, pentru că de modul de aplicare a tratamentului egal pentru toți depinde liniștea țării și căroră și dorul de jertfă, a acestora la împlinirea dorinței lor, față de pretinsa patria—mamă“. La 18 Aprilie 1868 își ține Babeș celebra cuvântare la proiectul de lege al camerilor de comerț și industrie, provocând uimirea și respectul tuturor de competența științifică a lui. Aceasta competență s'a dovedit și în chestia școlară, când Babeș a cerut ca în școlile primare confessionale ungurești și școalele normale să se propună istoria Românilor iar nu cea universală.

Dormi liniștit, tu, mare român căci prin strădania ta s'a dovedit că dreptatea din cer strălucește spre noi. „A Domnului este mântuirea“ (Psalm 3 v. 8.), dela el așteptai ajutor când alergai la Viena cu petiția din 15. Nov. 1849 a românilor arădani, la împăratul uns de Dumnezeu; în 1850 ai fost din nou la Viena, la 1861 ai conferat în Arad cu comisiunea conferinței naționale din Sibiu. La conferința din 7 Mai 1861 din Pesta ai cerut ca toate actele către guvern să fie scrise în limba română, iar în 11 Iunie 1861 ai protestat contra

unirii Ardealului cu Ungaria. Tu ai spus atunci: " de 400 de ani, națiunea română adevărată a majorității, era despoiată de toate drepturile ei naționale și politice. Sau nu știți că fruntașii națiunii române din Transilvania chiar și în timpul mai proaspăt, anume în conferințele din Alba-Iulia, protestară cu unanimitate și în mod solemn în contra unirei necondiționate cu Ungaria". Cuvintele deputatului bănățean V. Babeș au fost primite în parlamentul maghiar cu mare zgomot, scandal și atacuri: „La ordine, — dat afară, merge în Oláhország“, — dar Babeș era neînfricat.

„Cât este, tot e numai creer“, spunea în parlament, cel mai de seamă adversar al său, Deák Ferencz, unul dintre savanții unguri, cari s'a ocupat cu cele 12 puncte din proiectul de lege depus la cameră de către deputatul Babeș și semnat de 24 deputați români și sârbi, cum și de către unicul ruteano—slav din dietă. Acest proiect a fost susținut cu multă energie, timp de 3 zile, în sesiunea din 1868. Punctele cuprinse în acest proiect alcătuiesc baza programului partidului național român până în 1880, când, într'o adunare națională ținută la Sibiu, în casa lui Partenie Cosma, s'a pus temelia conferinței publice din Mai 1881, unde tot bănățeanul Vincențiu Babeș a fost raportorul modificărilor necesare și adnotărilor.

Vincențiu Babeș continuă a fi îndrumător și conducătorul tuturor mișcărilor naționale până în anul 1892.

O, ascultați și voi toți chemarea divină căci și vouă vă dă Dumnezeu un rol în sânul neamului. Căci noi nu avem numai rolul să trăim în reverii asupra trecutului și să ne entuziasmăm câteodată, ci să considerăm pilda bărbaților mari ai trecutului ca obligatorie. O, numai acela are drept să privească asupra gloriosului trecut, care prin fapte este urmaș vrednic al celor vrednici. Altcum orice serbare, orice preamărire a trecu-

tului este o profanare. Iubiți-vă istoria și luați pilde dela ea, căci numai așa va răsuna conștiința voastră ca de un glas divin.

Auziți fraților, ce ne grăiește monumentul acesta?

El ne spune: Nu uitați fraților că și prin munca noastră a făcut Dumnezeu izbăvirea neamului românesc din mâni streine.

El ne spune: Nu uitați români că dacă a fost cu noi Dumnezeu, va fi și în viitor.

Nu uitați că precum Dumnezeu a trimis pe Ghedeon să scape poporul ales de madiamiți, zicând: Domnul este cu tine, așa ne-a trimis pe noi să vă luminăm.

Nu uitați că pizma și desbinarea sunt vrăjmașii Românismului.

Cinstiți pe cei ce cu ajutorul lui Dumnezeu V-au dat apă din stâncă să beți beutură nouă!

Nu uitați mai ales voi mame bănățene că mare cinste se cuvine mamei lui Vincențiu Babeș că ni-l-a dat nouă pe acest fiu al ei.

Și voi toți cari treceți pe lângă monumentul acesta să știți că aveți datoria să luptați cu orice greutate ca să fiți la datorie. Nu luxul, nu numărul lanțelor de pământ, ci numărul greutăților peste care trecem ne va lumina cărarea viitorului. Arborele scuturat de vifor are rădăcini adânci, părâul de munte care trece prin stânci e curat iar dacă e pe șes și ajunge într'un lac se preface în băltoacă.

Vă zic deci vouă:

Inainte prin muncă!

Inainte cu Dumnezeu! Amin.

Cuvânt

la punerea pietrei fundamentale a Căminului de ucenici din Timișoara la 21 Noemvrie 1934, în prezența d-lor miniștri Dr. Iancu Nistor și A. Lapedatu.

Domnule Ministru,

Un pictor renumit, Jean Berard, a pictat icoana Mântuitorului cu fruntea plină de sânge ducându-și crucea spre Golgota printre două grupuri de oameni: mulțimea care se îndrepta spre Iisus și mulțimea care îl urăște. Între cei dintâi, la un capăt de drum, se vede un bătrân muribund, cu capul pe brațele unui preot; un soldat plin de sânge este bandajat și-și îndreaptă mâinile spre rugăciune; un muncitor lângă un atelier se roagă înainte de începerea muncii; o călugăriță stă cu fruntea plecată în fața lui Iisus; de cealaltă parte oameni cu atitudini ostile față de Domnul vieții. Dacă cineva m'ar întreba în care parte a acestui tablou este locul potrivit pentru mulțimea covârșitoare a fiilor neamului nostru, aș alege locul lor între cei ce iubesc pe Iisus. Și prin aceasta aș accentua adevărul că până când în alte țări muncitorimea este asmuțată împotriva idealului creștin și a ordinii creștine despre lume, iar în altele puterea evangheliei se limitează la un sentimentalism social, care rămâne la suprafață, — la noi în România se muncește pe baza unei responsabilități sociale cu binecuvântarea Bisericii.

Așa se bucură biserica noastră că azi poate binecuvânta opera de zidire a acestui cămin de ucenici prin

oameni înțelegători. Nu este o întâmplare că la acest început de construcție românească este prezent Dl. Ministru al Muncii Dr. Iancu Nistor. Este un act de prevedere, de politică socială, că Domnia Sa voiește să asigure neamului nostru aici la graniță prin o clasă de mijloc românească, stăpânirea indelabilă și triumfătoare. Prin îngrijirea de soarta clasei acesteia în spirit creștin se cimentează sentimentul religios, căci precum ochiul cu cât este mai curat, cu atât vede mai bine, așa și sufletul ferit de grijile lumii, este mai aproape de Dumnezeu.

Și de ce oare nu ar fi aproape de Dumnezeu muncitorul din atelier sau orice alt meseriaș, când știi că Mântuitorul a stat ani întregi și a lucrat în atelierul din Nazaret, ridicând prin aceasta prestigiul muncii manuale și arătând că omul dotat de Dumnezeu cu mintea și voința liberă trebuie să pășească activ pe scara vieții, pentru că fără muncă nu ajunge nici la fericirea proprie și nu e util nici altora. O, cât de înălțător este să știi că mâinile cari au suferit de frig în ieslea Vitleemului, au lucrat în atelier, că au asudat în atelier mâinile, car în miez de noapte pe muntele Olivilor s'au înălțat spre rugăciune pentru oameni! Și cât de minunată cugetare exprimăm relevând că mâinile cari au fost răstignite pe lemn au lucrat lemnăritul în atelier.

Cât de emoționante cuvinte a spus Sfântul Pavel, făcătorul de coriuri: „nici în dar pâne am mâncat dela cineva, ci întru osteneală și nevoie noapte și ziua lucrând, ca să nu îngreuiem pe cineva din voi”. (II. Tesal. 3. v. 8).

Timpul nu ne îngăduie să arătăm înaltul pedestal pe care creștinismul a ridicat munca. Un Socrate vorbește cu dispreț despre pantofari, constructori, zidari, muncitori de atelier. Cicero înfierează pe negustori, dar

Domnul Iisus Hristos vorbește minunat de negustorul care găsind un mărgăritar de preț l-a cumpărat vânzând, tot ceea ce a avut.

Noi vă îndemnăm pe toți cu acest prilej la muncă serioasă pentru tron și țară pentru că poetul latin zice: „*Olium et reges et beatas perdidit urbes*“.

Noi Vă zicem: Înainte prin muncă!

Înainte cu Dumnezeu!

Cuvânt

ținut în 21 Noembrie 1934 la inaugurarea terenului sportiv al ucenicilor și ucenicelor din Timișoara în prezența dlor miniștri Dr. Iancu Nistor și Alex. Lapedatu.

Inaugurarea acestui teren sportiv este o nouă dovadă de grija ce se poartă astăzi pentru ridicarea și educația poporului nostru atât din punct de vedere fizic, cât și din punct de vedere moral și național.

Jocul organizat face parte din programa de instrucție și educație a unui popor nedespărjit de programa lecțiilor metodice și pedagogice ale științelor teoretice.

Dacă societatea de azi suferă de o criză financiară și economică, rădăcina acestei crize este în criza de organizare erarhică a vieții, în lipsa de respect și încredere, în lipsa spiritului de muncă și sacrificiu pentru binele obștesc, în absența unei credințe religioase active, în lipsa unei solidarități generale bazată pe caractere tari și morale. Când vom isbuti să înlăturăm toate aceste lipsuri, atunci și criza economică de care ne plângem atât, va fi îndreptată.

Sportul are menirea de a contribui în mare măsură la înlăturarea tuturor acestor rele.

Intr'adevăr după munca obositoare și chinuitoare cu grija pâinei de mâine, muncitorii găsesc în ziua de sport o recreare binevenită și binecuvântată. Organizați în grupuri sau echipe tinerii ies pe teren spre ași măsura în mod loial forțele fizice și morale. Fiecare jucător își dă seama că el face parte dintr'o echipă, din-

tr'un grup și-și dă toată silința ca să ducă la biruință steagul echipei sale. O greșală a unui jucător nu este numai a lui individual, ci a întregului grup din care face parte; o acțiune bună își resfrânge succesul nu numai asupra făptuitorului, ci asupra grupului întreg. Toată munca, toată străduința, toată abnegațiunea nu mai este în folosul individului ci al grupului, al echipei.

Tocmai acest spirit de sacrificiu pentru binele obștesc practicat în sport este însăși predica evanghelică a Sf. Biserici a lui Hristos: este sacrificiul pentru aproapele al cărui bine trebuie să-l cauți înaintea binelui tău egoist.

Jocurile organizate au anumite reguli sau legi pe cari jucătorii trebuie să le respecte. Echipele au câte un conducător sau căpitan; iar peste toate este fluierul arbitrului care nu permite înfrângerea regulilor jocului. Tinerii și tinerile cari se angajază în echipele de joc dau dovadă că doresc să înceapă a respecta legile și cuvântul superiorului.

Ce este mai bun pentru o țară decât ascultarea și supunerea față de legile ei, respectul și încrederea în cărmuitorii ei? Obișnuit din tinerețe a urma pe căpitanul echipei și a lupta pentru biruința steagului, soldatul de mâine va urma în mod natural și cu toată ardoarea sufletului său pe comandantul săi la cuvântul marelui căpitan al Țării, M. Sa Regele României Carol II. pentru ducere la izbândă sigură a stindardului României Mari.

Tinerii și tinerile muncitoare veniți pe terenul sportiv cu pajiștea verde sub picioare — simbol al muncii productive, — și cu cerul senin deasupra capetelor — simbol al curăției de cuget și al credinței, — nu au cu ei decât încrederea în abilitățile lor și credința în ajutorul Celui Atotputernic.

Aici în joc trebuie să învățați că oricâtă muncă ai depune, oricâtă pricepere și energie ai cheltui, totul rămâne zadarnic dacă nu ai și ajutorul lui Dumnezeu, pe care voi obișnuieți a-l numi noroc. Norocul iubirii mei, este grația lui Dumnezeu acordată acelor cari o merită prin muncă și inimă curată. Căci viața-i datorie grea și chiar David, oricât de îndemnatic era, a avut nevoie de ajutorul lui Dumnezeu ca să biruiască pe Goliat. După cum atunci când nu câștigați jocul, nu Vă descurajați ci începeți cu mai multă ardoare practica pentru jocul următor, tot astfel nu trebuie să descurajați nici în viață la nesuccesele ce ați întâmpina, și să nu pierdeți încrederea în bunătatea lui Dumnezeu și credința în dreptatea Lui atunci când nu dobândeți imediata răsplată a ostanelilor voastre.

Inapoi a mingei care se rostogolește pe teren și a instrumentelor gimnastice cari se mânuiesc cu agilitate ascunde ceva cu totul înalt și sublim.

Toate acestea nu sunt altceva decât niște instrumente pentru întărirea trupească a cetățenilor acestei țări și pentru înălțarea cetățenească, morală și religioasă a sufletelor. După cum nu poți despărți corpul de suflet fără ca să distrugi viața pământească a omului, tot astfel nu se poate despărți nici aceste două aspecte ale educării unui neam și ridicării unui popor.

Cunosc jucători și înflăcărați sportmeni, cari înaintea susținerii match-urilor vin în sfânta Biserică și se roagă fierbinte cerând ajutorul lui Dumnezeu.

Doresc fierbinte ca exemplul acestora să fie urmat și de voi.

Mântuitorul ne învață să dăm Chezarului cele ce sunt ale Chezarului și lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu.

Să dăm sportului cele ce i se cuvine după importanța pe care v'am arătat-o, însă prin aceasta nu suntem scutiți de obligațiile către Dumnezeu.

Când oamenii au încercat să facă un turn numai prin puterile lor, Dumnezeu le-a amestecat limbile și i-au împrăștiat.

Doresc ca turnul educației acestei arene sportive să fie clădit pe credința în Dumnezeu și pe respectul față de Sf. Biserică strămoșească pentru înălțirea și prosperarea scumpei noastre patrii și preamărirea lui Dumnezeu.

Binecuvântat să fie Dl. Ministru Iancu Nistor pentru grija față de tineretul muncitoresc, binecuvântat să fie dl. ministru A. Lapedatu și binecuvântați să fie toți aceia cari își pun râvna și priceperea în slujba țării și al tronului. Amin.

Panegiric

ținut la sfințirea troiței prefectului Ioan Buteanu,
în 25 Nov. 1934 în Iosășel.

Precum scânteia spre înălțime suie, așa se suie în inima mea armonioase chemări din partea celuia căruia i-s'a ridicat troița aceasta: marele luptător Ioan Buteanu. Acum, când văpaia iubirii noastre pentru trecut ca o vâlvătaie se întinde dela un capăt la celălalt al țării, — evocări minunate împodobesc inima mea, cari mă îndeamnă să cobor în sufletele voastre amintirea unui luptător vrednic. O, Doamne Dumnezeule, din liniștea adâncă, ajută-mi să ridic memorie acestui adevărat român și să îndemn la virtute pe cei ce s'au adunat să facă pomenirea lui. Ajută-ne Doamne, ca în clipe sfinte acum să unim sufletele noastre, precum brazii se împreună cu brațele stejarilor în minunații codri ai țării noastre și să învățăm din faptele lui Buteanu.

În Mai 1849 pe malul Crișului nu departe de Iosășel, sălcii triste se legănav în apele turburi și par'că plângeau zicând: înțelegem că plugarul învârtește grâul în arie, căci bucatele nemișcate s'ar putrezi, înțelegem că plugul spintecă pământul, ca să poată primi ploaia și razele de soare mai bine, înțelegem că vierul taie mlădițele ca să aibe roade, dar nu înțelegem moartea unui erou ca Buteanu. Și la glasul sălciilor sufletul martirului prefect Buteanu răspundea duios: O, sălcii triste, voi mă plângeți pe mine ucis mișelește de unguri cari au închetat cu noi pace de arme, dar și-au călcat cuvântul. O, să știți că soarta mea este soarta neamului românesc. Dar voi veți vedea că precum Hristos din

morți a înviat și neamul meu va învia din robia vrăjmașilor.

Graiul sălciilor este graiul valurilor de apă cari au curs pe Criș, graiul pietrilor, arborilor, pasărilor și razelor de soare, cari au văzut uciderea mișelească a marelui Buteanu. O, voi unde, sălcii, ape, pietrii și arbori, voi grăiți cu graiu nepieritor. Voi spuneți lumii că în părțile acestea este un popor care prin suferință s'a încununat cu mărire. Voi spuneți că suferințele neamului nostru au fost cu adevărat creștinești. Precum Hristos s'a născut în sărăcie și neamul românesc s'a născut sărac, dar era bogat în Dumnezeu; precum Hristos a suferit Cruce și românismul a fost răstignit de vrăjmași, dar precum Hristos a înviat și neamul nostru a înviat întru mărire.

Hristos Domnul vieții a suferit toate suferințele pământului ca să putem merge pe calea Lui căci El ne-a înțeles suferința; mai marii neamului au suferit toate ca să-i urmăm țânta pentru care au murit ca martiri. Graiul lor ne zice azi:

Români! Precum nu uitați de sărăcia Vitleemului, nu uitați nici sărăcia pământescă a strămoșilor!

Români! Precum fuga lui Iisus în Egipt a câștigat oamenilor patrie cerească, așa peregrinarea strămoșilor în Egiptul munților ne-a câștigat România Mare.

Precum Iisus a fost trădat dar apoi s'a preamărit, așa și românismul a suferit trădare dar apoi s'a înălțat.

Români, înălțați-Vă cu gândul până la cuvintele Apostolului Toma care a zis către Apostoli: să mergem și noi ca să murim cu Iisus!

Români, aduceți-vă aminte cuvintele lui Buteanu înainte de moarte: Eu mor, dar nu mă tem de moarte. De altfel frații mei vor răsbuna moartea mea violentă!

Ne strigă codrii de aici: Români, fiți viteji căci viteji au fost Horea, Cloșca și Crișan!

Ne strigă pruncii din leagăn: Voi mame creșteți ostași viteji!

Ne strigă murmurul apelor și pâraielor:

Români: iubiți pe iubitul Rege Carol al II-lea

Iubiți România

Amin.

Cuvânt

la conferința d-lui profesor universitar Dr. Ioan Lupaș ținută în 1 Decembrie 1934 în Arad.

*Prea Iubite Doamnelor Profesor,
Doamnelor și Domnilor,*

În India răsăriteană cresc pe copacii cei mai înalți orchidee minunate de frumoase (vanda scripta) și numai persoanele de rang înalt au voie să se împodobească cu aceste flori, crescând ele pe locuri înalte. Concepția creștină a vieții consideră având rang înalt pe toți aceia, cari sunt împodobiți cu virtuțile. Și mare fericire este pentru un popor să aibe oameni împodobiți cu virtuți căci mărimea unui popor nu se măsoară după număr, precum măreția unui om nu se măsoară după talie, singura măsură fiind cantitatea inteligenței și a virtuții. Cu virtuți trebuie să înarmăm cu toții sufletele noastre spre a putea răspunde tuturor aceluia, cari ar îndrăzni să profaneze drepturile noastre veșnice asupra României Mari. Precum la Sf. liturghie se cere ca pe noi înșine și unul pe altul și toată viața noastră lui Iisus Hristos Dumnezeu să o dăm, așa trebuie pentru România Mare să oțelim sufletele, întâi pentru propria conștiință iar apoi și pentru ca să vadă vrăjmașii milenari că noi avem credință în biruința luptei ce o ducem pentru dreptate și ordine în lume.

Noi românii de azi să ne pregătim pentru ziua de mâine încrezători în puterea idealului. Când s'au desgropat sfintele moaște ale mucenicilor Constantin Brâncoveanu la biserica Sf. Gheorghe din București, pământul scos

din criptă a fost așezat afară lângă biserică iar evlavioșii creștini l-au dus acasă până la ultimul fir de țărână, sădind flori minunate într'ânsul. Precum aceste flori au odrăslit din pământul ce a atins moaștele mucenicului Brâncoveanu, — așa trebuie să odrăsească în sufletele noastre tributul recunoștinței pentru cei 800 mii de eroi ai României Mari! Prin muncă și jertfire de sine va odrăslî în inimi floarea recunoștinței.

Sunt plăcut impresionat a pomeni aici că unul dintre acaia cari dau generației noastre pildă de muncă și jertfă este D-l profesor universitar Dr. Ioan Lupaș.

DVoastre Domnule Profesor, poate nu primiți să Vă laudăm virtuțile deși suntem convinși că aveți sensibilitate pentru inima noastră care spune numai adevărul. Și dacă nu primiți să laudăm virtuțile D-Voastre personale, dați-ne voie în aceasta clipă să laudăm perseverența și înțelegerea înaltă cu care ați înveșnicit în operele D-Voastre istorice adevărul, că națiunea română este datoare să-și cunoască suferințele și să le aprecieze cum trebuie ca să-i fie dreptare de viață pentru viitor. Nimeni dintre istoriografii noștri n'a zugrăvit mai bine decât Dvs. virtuțile strămoșești și tăria credinței străbune. Aureola muceniciei ortodoxe nimeni n'a înveșnicit-o și n'a răspândit mai mult cunoașterea ei decât DVs.

Nimeni nu Vă egalează în indicarea căilor providenței divine în trecutul neamului. Ca pe o sfântă împărtășanie a sufletului D-Voastre nobil ați arătat de pildă că Providența divină ne-a dat pe marele Șaguna și tot providența i-a dat o mamă neuitată, care-l trimetea cu prescuri la biserică în copilăria lui la sărbătoarea Bunei-vestiri. Apoteoza ce o faceți mamei lui Șaguna a pătruns în toate locurile locuite de români și azi multe mame sub impresia pildei mamei lui Șaguna, Anastasiei nemuritoare multe mame își dau seama că nici o pur-

pură nu este mai vrednică și mai puternică în viața morală ca și a mamei creștine.

V'a fost dat să fiți prigonit pentru dreptate și calomniat, dar parecă un destin mai înalt a făcut ca atât mai luminos să apară sufletul D-Voastre nobil ca și al neamului nostru întreg nedreptățit în trecutul său, dar mângăiat după isbânda dreptății sale. Este însușirea omului de geniu că principiile sale nu le lasă turburate de prejudecățile cari trec. Geniul privește mai departe și vede biruința luminei veșnice.

Așa ați privit D-Voastre încercările grele sufletești cu liniștea omului superior. Celebrul Copernic cunoștea stelele, făcând un nou sistem planetar și la început era combătut, dar la urmă cununa de lauri i-a sărutat fruntea. Și ce să mai zicem de Galileu și alții?

Domnule Profesor, îmi aduc aminte cum erați când ați venit acasă din internare, din Șopron și aud și acum cum spuneai: „precum eu am scăpat din internare, așa va ieși și neamul nostru din robia milenară, căci trebuie să învingem“. Și iată sunteți azi președinte al ligii anti-revizioniste din Ardeal. Alături de președintele ei general, dl. Stelian Popescu Vă străduiți să întăriți în toate sufletele românești sentimentul patriotismului înalt și să arătați lumii că dacă Grenlandezul își iubește țara veșnic iernoasă prin natura ei, cu atât mai mult își va iubi și apăra țara sa fiecare român.

Dar D Voastre și ca profesor la seminarul din Sibiu și ca protopop al Săliștei V'ați făcut numele nepieritor. Ca ministru al sănătății ați sesizat Sfântul Sinod, ca Biserica să-și împlinească misiunea sa în privința ocrotirii sociale, iar ca profesor universitar sunteți învățatul și savantul, cinstit și de Academia Română ca membru ordinar. Conferințele ținute de D-voastre în diferite centre ale țării, au un răsunet uimitor. În cadrul Frăției

ortodoxe aveți un rol preponderent iar ca președinte al Ligii antirevizioniste, secția ardeleană — ați pornit o acțiune vrednică de laudă.

Ca membru a celor mai înalte corporațiuni bisericesti, cu sfaturile și propunerile D-voastre ați creat opinii și ați determinat atitudini folositoare. Considerăm ca un dar al Duhului Sfânt toată activitatea D-voastre pentru biserică și neam. Această activitate multiplă și binecuvântată nu o putem nici schița aici, pentru că ar trebui scrise volume, ca să putem cuprinde toate considerațiunile noastre.

O fericire este că Vă avem pe D-voastre ca istoriograf ales, om de știință, devotat problemelor sutletului românesc. Vom uni toată munca noastră, toate rugăciunile noastre cu aspirațiile viitoare ale neamului și vom ruga pe Dumnezeu să vă dăruiască ani mulți cu sănătate ca să puteți fi timp îndelungat scut și apărare precum și curent neîntrerupt de duh și viață pe seama ortodoxiei românești și a României Mari.

Cuvânt

la adunarea generală a Ligii antirevizioniste.

Bărbații cei mari sunt vrednici de recunoștința tuturor și faptele lor trebuie să se perpetueze ca însemnările încrustate în metal. Când vedem că Dumnezeu a dat cuiva minte și înțelepciune puse în serviciul allora, să știm că avem datoria să-i fim recunoscători.

Cu recunoștință ne gândim azi că Atotputernicul Dumnezeu ni-a dat pe M. Sa iubitul nostru Rege Carol II și o țară mândră zidită din lacrimi și sânge binecuvântate de dreptatea cea mai înaltă. Cu recunoștință ne gândim, că Dumnezeu ni-a dăruit între marii bărbați ai neamului pe dl Stelian Popescu, care a dat ideea înființării ligii antirevizioniste.

Prin înființarea acestei ligi s'a dezvoltat sentimentul patriotic cu o exuberanță laudabilă. La Romani statul era asemănat cu o corabie, iar individul cu interesele lui particulare era asemănat cu un pilot care în timp de furtună se gândește numai la salvarea sa.

Noi ne aducem aminte de Cicero care spunea, că din o corabie mulți au scăpat nerăsturnași dar din naufragiul patriei nimeni nu poate scăpa cu viață. Și ne gândim că poate prin nici o instituție nu s'a înflăcărat mai mult sentimentul nostru patriotic în timpul din urmă decât prin liga antirevizionistă. Deaceea dela acest loc ne simțim datorii a mulțumi tuturor acelora, cari ni-au ajutat în munca noastră timp de un an.

Liga noastră a dovedit că membrii ei sunt înarmați cu sentimentul patriotic cel mai înalt și că ei sunt gata de orice jertfă pentru România.

Cicerone spunea că a muri pentru patrie e cea mai

mare fericire: Qui pro re publica vitam ediderunt, nunquam mehercule eos mortem potius quam immortalitatem assecutos pulovi". Strămoșii Romani credeau că patrioșii prin jertfirea vieții ajung la nemurire. Noi creștini fiind să ne gândim că în jurul nostru sunt vrăjmași, cari ar voi să ne răpească pământ din țara unde ne-am născut, unde am petrecut tinereța, bucuriile copilăriei și am cunoscut bunătatea lui Dumnezeu.

Să nu uităm că la Budapesta prof. universitar Carol Lukinics are 80 de auditori cari îi audiază cursurile de Istoria Românilor din Ardeal iar profesorul Tremil Toma din Aradul Nou cu cronicile ungurești se ostenește zadarnic să arate că noi Români am fi de curând veniți în Ardeal.

Totul, dar totul, școală, biserică, teatru, cărți literare și școlare sunt puse în Ungaria în slujba revizionismului.

Noi nu ne temem de aceste opintiri ale celui ce trage să moară, dar nici nu vom sta indiferenți. Vom ști să ne facem datoria, cinstind legile divine, osândind pe cei ce omoară regi și bărbați de stat ca Alexandru al Iugoslaviei și Barthou al Franței.

Noi vom învăța să ne cunoaștem durerile și luptele trecutului și dela pruncul din leagăn până la cea din urmă frunză din pădure vom ști să luptăm față de tentativele neumane și nedrepte ale vrăjmașilor. Vom ști să ne cinstim țara și pe regele ei, vom ști să ascultăm de stăpânire, dorind ordine, pace și bunăvoință între oameni.

Cu aceasta deschid adunarea generală.

Pastorală

la Nașterea Domnului 1934

*Iubiții mei fii sufletești,
Evlavioase fiice duhovnicești,*

În capitala mare a unei țări din vechime a izbucnit odată un foc puternic, care amenința averea multor oameni. Împăratul țării aceleia ca un adevărat părinte al poporului a alergat și el la locul nenorocirii ca să îmbărbăteze și să mângăie pe supușii săi. Dar acest împărat nu numai a mângăiat cu vorba, ci s'a apropiat de o casă cuprinsă de flăcări ca să ajute și cu fapta. Un muncitor observând că acea casă stă să se prăbușească, a luat pe împărat în brațe și l-a dus mai departe, iar casa nu peste mult s'a prăbușit.

Împăratul a dăruit o mulțime de galbeni muncitorului, drept recunoștință că i-a salvat viața, iar muncitorul a zis: „Înălțate împărate, iubirea nu se poate plăti cu galbeni, deci voi da banii aceștia celor năpăstuiți de foc“.

Iată cum iubirea aceluia împărat a aprins iubirea din piepturile supușilor săi. Dar noi cunoaștem, iubiții mei, un alt împărat, care pentru binele ce l-a făcut oamenilor, n'a primit numai recunoștință, ci și ură: este împăratul împăraților și Domnul Domnilor, Mântuitorul nostru Iisus Hristos. De o parte și de alta a ieslei lui s'au așezat două feluri de oameni: buni și răi. El a venit în lume să aducă lumină lumii, dar lumea din Vitleem nu i-a dat loc, decât într'o iesle întunecoasă; El a venit să mângăie pe cei săraci, dar lumea n'a avut simț pentru sărăcia scutecelor Lui; Iosif și Maria erau săraci îmbrăcați și nu erau primiți în casă nici cu plată, dar

Dumnezeu a aflat ieslea mai potrivită decât un palat omenesc plin de păcate.

O, oamenii din Vitleem s'au ferit să primească pe Domnul Domnilor, pe care l-a primit ieslea, dar acești oameni fără Dumnezeu și fără credință în răsplată și nemurire, și-au schimbat viața lor într'un loc mai trist decât al animalelor, cari caută numai hrană trupească în fiecare zi. Și la fel cu oamenii din Vitleem sunt toți aceia cari nu primesc pe Hristos în sufletul și viața lor. Toți aceștia dacă nu primesc pe Hristos și darurile Lui, sunt ca și cum s'ar fi născut înainte de El. Fără Hristos, toți aceștia se vor prăbuși în nepuință cum s'a prăbușit Faraon regele Egiptului, care zicea cu mândrie: „Cine este cel vecinic?“

Irod a trăit în timpul lui Hristos, dar dând poruncă pentru omorârea pruncilor, n'a fost mai bun decât Sennacherib, împăratul Asiriei, care se lăuda că va ingenuchia toate popoarele. (2 Cronici 32 v. 17). Pilat, care s'a născut în timpul lui Hristos, lăsând să fie răstignit Iisus, n'a fost mai bun decât Belșajar, împăratul Babilonului, care a necinstit vasele sfinte.

Ce folos că Iuda s'a născut în timpul lui Hristos, dar l-a vândut? Ce folos de tâlharul care l-a batjocorit pe Domnul pe Cruce? Ce folos de împăratul Iulian Apostatul, care fu silit să zică: „m'ai învins Galileene??“ Ce folos de necredincioșii din Rusia, cari au ucis pe vestitorii lui Hristos Domnul??

Dar fața noastră se înveselește, căci lângă ieslea din Vitleem găsim pe Sfânta Fecioară bucurându-se de împlinirea proorociei arhanghelului. O, ce fericiți suntem să auzim pe Ioan Botezătorul zicând: „iată mielul lui Dumnezeu care ridică păcatele lumii“.

Ce fericiți suntem a ști că femeile Ioana, Susana și altele (Luca 8 v. 3) slujeau Lui din averile lor. Indemnați ne simțim să lăudăm pe Toma când zicea: „Să

mergem și noi în Vitania și să murim cu El". Indemnați ne simțim să lăudăm pe Petru zicând despre Domnul: „Tu ești Hristos, Fiul lui Dumnezeu celui viu". Fericim pe Sf. Pavel, care în temniță se simția mai fericit pentru Hristos, decât în orice palat și fericim am fi să putem săruta lanțurile cari au atins mâinile Lui.

Iubiții mei! Astăzi la Praznicul Nașterii Domnului nu cer altceva dela Dumnezeu, decât să vă dea pentru mărturisirea lui Hristos cel puțin îndrăzneala lui Nicodim și Iosif din Arimateia, cari cerură trupul lui Iisus. Doresc să Vă dea Domnul îndrăzneala lui Ștefan, întâiul mucenic al Domnului. Căci tocmai la sărbătoarea Nașterii îl sărbătorim ca pe unul care prin Nașterea Domnului s'a născut pentru Cer. Să luptăm ca Ștefan împotriva *cărnii* și a sângelui. Să luptăm împotriva vrăjmașilor lui Dumnezeu și dacă prin luptă am sta în fața morții, să ierlăm pe vrăjmași și să rugăm pe Dumnezeu să-i transforme în prieteni ai lui Iisus, cum l-a transformat pe Saul la rugăciunea lui Ștefan.

Văzând că Hristos în trup a pășit pe pământ împotriva păcatului, iar Ștefan a lepădat haina trecătoare a trupului spre a birui prin Hristos, — să lăpădăm și noi haina păcatului!

Hristos s'a pogorât în trupul *cărnii* pe pământ, iar Ștefan însângerat se înalță ca să se încoroneze. Să ne înălțăm și noi biruind suferințele.

Hristos s'a pogorât între oameni însoțit de cântările îngerilor, — noi să ne înălțăm prin luptă spre corurile îngerești.

Hristos s'a îmbrăcat în scutece sărace, noi să ne îmbrăcăm cu haina nemuririi.

Eroii Crucii disprețuiră leii din vechea Romă și ca torțe omenești au luminat grădinile împăraților prizonieri; noi prin sufletele noastre să răspândim lumina virtuților în mijlocul neamurilor.

Precum prin venirea în lume a Domnului au început să prindă puteri mari credința, dragostea și nădejdea în Dumnezeu, răsărind o nouă viață, să aprindem și noi în inimile noastre candelile curate ale credinței, iubirei și nădejdei, ca să ne lumineze și ușureze viața. Să facem ca cei ce urcă pe munții înalți precum aceia urcându-se au vederi tot mai minunate și aier mai proaspăt, — așa să ieșim și noi din atmosfera vieții zilnice și să urcăm pe scara virtuților, până sus, de unde putem vedea pe Dumnezeu.

Și trebuie să-L căutăm ca să-L vedem. Bogăția nu ne oprește a-L căuta. Bogat a fost Iair, dar a căutat pe Domnul, bogat a fost fiul rătăcit, dar sărac a rămas până ce iară s'a întors la Dumnezeu. Bogat a fost Zacheu, dar a căutat pe Domnul ca să aibă liniște și pace.

Să alergăm și noi spre această pace și liniște pe care nu ni-o poate da lumea, că zice sfântul evanghelist Ioan: „Nu iubiți lumea nici cele din lume, de iubește cineva lumea, iubirea Părintelui nu este într'ansul. Căci tot ce este din lume, pofta trupului și pofta ochilor și trufia vieții nu este dela Părintele, ci este din lume. Și lumea trece cu pofta ei, iar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veci”. (I. Ioan 2 v. 16—17).

Fiiți buni creștini, dar prin aceasta buni patrioți. Căci vrăjmașii noștri ar bea cu sete din izvoarele noastre și s'ar îmbogăți din munții noștri cu orice preț, furându-ne drepturile sfinte și veșnice, dacă nu am fi la datorie. Ei nu s'au înspăimântat a răpune viața marelui rege Alexandru al Jugoslaviei și a marelui bărbat de stat francez Louis Barthou, crezând că ne vor nimici prietenii noștri și pe noi. Dar până când va mai curge apă pe Murăș, Nistru, Tisa și Dunăre, noi vom ști să fim la datorie ascultând de stăpânire, iubindu-ne țara și pe iubitul ei rege, Majestatea Sa Carol al II lea.

Cu aceste cuvinte vă doresc să petreceți în deplină sănătate sfintele sărbători al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor și iubitor părinte.

Cuvânt

la inaugurarea bustului marelui bărbat de stat
Ion Gh. Duca, ținut în Timișoara, în Decembrie 1934.

În biserica din Ursani pe mormântul marelui patriot Ion Gh. Duca se află multe cununi dintre cari una este adusă de doi copii nevinovați și așezată acolo de mâinile lor în semn că nevinovat a fost marele bărbat de stat de moartea sa timpurie. Și azi cu puterea de reprezentare a trecutului, ne gândim la clipa când am pierdut pe marele bărbat de stat și om politic Ion Gh. Duca. Doliul și zâbranicul pentru pierderea lui ireparabilă l-am purtat cu toții. Câțiva tineri amețiți și preocupați de o imagine rău văzută a datoriei lor în viață se așează în calea ordinii spirituale și morale, răpind țării noastre pe cel mai devotat fiu al ei.

Dar noi cari ne mărturisim admiratori ai sufletului marelui dispărut simțim cu toții că marele Ion Gh. Duca deși a trecut dintre noi, și-a prelungit într'un plan superior sufletul său și monumentul ce se înalță are profunda însemnătate, de a-i amplifica undele amintirii lui pururea vii între noi.

Noi simțim că precum candela dela Sinaia pururea va arde, așa se va păstra amintirea marelui defunct în sufletele noastre. Și precum lumina este mai tare decât întunericul pe care îl împrăștie, așa vor recunoaște toți că personalitatea lui va întuneca pe secole orice voinți distructive ce i-s'au pus în cale.

Trecutul totdeauna este întunecos, viitorul și mai întunecos pentru noi. Numai prezentul e limpede. Prezentul este puterea tainică a timpului. Cine înțelege glasul prezentului, acela este stăpân al timpului, al veș-

niciei, căci veșnicia este un prezent durabil. În înțelesul acesta să recunoaștem că viața, faptele și ideile mari ale lui Ion Gh. Duca au fost pururea ale prezentului românesc, ce se varsă în veșnicie. El nu mai aude din grădina lui cu flori, pe cari le iubea cu nesaț: cântecul păsărilor la ivirea primăverii, dar patriotismul lui va da flori în sufletele tuturor bunilor patrioți, precum flori mândre ale datoriei vor odrăsli în toți românii conștienți.

Precum în luptele dela Jiu un soldat a împărțit între camarazi pământul primit dela mama sa, luat de pe mormântul tatălui și al moșului său, morți în războiul din 1878, așa împarte el sufletul său nouă celor de azi. El ne lasă zestrea muncii căci toată viața a muncit cu cinste, el ne lasă spiritul de ordine și disciplina sufletului său, care cunoștea numai datoria. Precum stelele mândre ale nopții sunt candelile vii ale mormântului său, așa numele său va fi candelă a viitorului nostru, pe care voia să-l știe luminos, prin răspândirea culturii, prin stârpirea analfabetismului, dezvoltarea învățământului profesional și sporirea prestigiului universităților.

Ion Gh. Duca a fost martir, Ion Gh. Duca însă nu s'a temut de viață de martir. El a sămănat prin muncă, dar precum ca să odrăslească sămânța trebuie ploaie, așa el prin credința lui a devenit și după moarte o putere de creație pentru românism. El era călătorul care călătorea în timpul nopții, adecă a muncit pentru țară în împrejurări grele, dar în inima lui purta luceafărul dimineții care era nădejdea biruinții și el a biruit, căci principiile lui au devenit sfinte pentru bunii patrioți.

Precum însuși mărturisește în *Portrete și Amintiri* (pag. 22), a avut privilegiul de a cunoaște deaproape pe marele Ioan I. C. Brătianu pe carele îl prezintă ca pe un suflet în veșnică elaborare, ca pe un om care se hotăra după multe calcule, dar hotăririle le executa

cu voință de fier. Il prezintă pe Ioan I. C. Brătianu ca pe omul care dela conferința păcii se reîntoarce acasă fără dor de mărire și arcuri de triumf. Așa era și regretatul Ion Gh. Duca, omul modest, bărbatul de stat al hotărîrilor mature și al intransigenței.

Regretatul Ion Gh. Duca cunoștea intransigența lui Ioan I. C. Brătianu pe chestia Bănătului, și intransigența lui Ioan I. C. Brătianu, când în 1877 refuzase orice compensații teritoriale în schimbul Basarabiei. El a cunoscut și intransigența regretatului Vintilă I. C. Brătianu. Deci nu poate fi nici pe departe invinuit că în privința problemei naționale ar fi fost transacționist. Nu. El, care avea și un suflet călit la flacăra celor două Evanghelii: a ortodoxiei și a neamului; era naționalistul constructiv, care clădește și sporește patrimoniul național.

Și precum el spunea în 1928 despre Nicolae Filipescu, că i-s'a făcut nedreptate, murind înainte de a vedea România Tare, o mărturisim noi, că și lui mare nedreptate i-s'a făcut, că n'a fost lăsat să lucreze până la capăt, până la adânci bătrânețe pentru consolidarea armoniei frățești a tuturor Românilor.

Aceasta o mărturisim ca unul, căruia personal mi-a răspuns în Congresul Național bisericesc că va sprijini Biserica ortodoxă. El n'a trăit ca să vadă realizarea promisiunii sale, dar noi mulțumim Onoratului Guvern pentru sollicitudinea ce o arată bisericei noastre.

Aceasta biserică se va ruga pentru sufletul lui luminat și va răspândi adevărul, că numai prin munca creștină și națională se poate consolida viitorul României. Noi vom însoți plugul, grapa, secera, dalta și coasa, ca și febrilitatea atelierului cu binecuvântările noastre; vom învăța tineretul să iubească legile divine și omeștești; vom încununa cu mângâiere spinii vieții cetățenilor; vom însoți cu sfinte melodii murmurul apelor; vom sfinți viața tuturor și vom pomeni cu laudă numele ma-

rilor patrioți. Vom învăța pe toți cetățenii țării să iubească România și pe toți frații Români, să urmeze glasul conștiinței și solidarității naționale, pentruca în orice clipă și față de orice vrăjmași să fie cei mai vajnici apărători ai României Mari. Amin.

Pastorală

de anul nou 1935.

*Iubiții Mei fii și
Iubite fiice duhovnicești,*

Popoarele păgâne serbau cu deosebită ceremonie schimbarea crugului vremii. Strămoșii noștri Romani aveau sărbătoarea saturnaliilor, când împărații primeau și împărțeau daruri, iar poporul avea parte de multe bucurii, cari îi țineau nădejdea într'un viitor mai bun! Dar cu venirea creștinismului, timpul a început să fie socotit dela Hristos Mântuitorul, iar serbarea unui an nou era nădejdea fericită într'un viitor mai bun.

Bine zice sfântul apostol Pavel, că trecând timpul păgânătății, „noaptea a trecut iar ziua s'a apropiat; să lepădăm dar lucrurile întunerecului și să ne îmbrăcăm în arma luminii. Ca ziua cu bun chip să umblăm, nu în ospețe și în beții, nu întru curvii și întru fapte de rușine, nu întru pricire și pizmă. Ci vă îmbrăcați întru Domnul nostru Iisus Hristos“. (Rom. 13 v. 12-13).

Dar îmbrăcatu-ne-am oare noi în arma luminii, când cei mai mulți creștini de azi petrec noaptea întreagă spre anul nou în petreceri, cu mâncări și beuturi? Cu ce nădejde intrăm în anul cel nou, când nu serbăm și cu sufletul?? De aceea vin eu azi, pentru a zecea oară ca în ziua anului nou să vă dau îndemnuri pentru viața Duhului. Precum soldașilor de pe câmpurile de luptă comandantul le strigă „înainte“, așa vă zic eu vouă: „înainte frașilor, înainte prin viață creșlinească!“ Căci precum soldașii, cari nu urmează cuvântul comandantului, fac patria lor să cadă, așa și creștinii, cari nu merg înainte creștinește, fac să biruiască vrăjmașii sufletului lor.

Pentru toți creștinii adevărați, viața este un crâncen războiu, căci în viața creștinului zilnic se luptă poruncile binefăcătoare ale lui Dumnezeu cu patimile oamenilor. Credința dă războiu cu necredința, iubirea cu ura, nădejdea cu desnădejdea, mila cu sgârzenia, dreptatea cu nedreptatea, bunăvoința cu reavoința, lenea cu sângea.

Fără luptă grea nici în trecut nu au fost creștini, și nici în prezent nu pot fi. Fără încordarea puterilor noastre trupești și sufletești nu putem face nici un bine, pentru că diavolul și lumea ne ispitesc să facem răul șoptindu-ne cu glas dulce dar primejdios, că prin rău putem ajunge mai departe decât prin bine. Iată ce ne spune Sf. Evanghelie în privința puterilor ispitei:

„Atunci, dus a fost Iisus în pustie de Duhul, ca să se ispitească de diavolul.

Și postind patruzeci de zile și patruzeci de nopți, după aceea a flămânzit.

Și venind la Dânsul ispititorul a zis: de ești Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini.

Iar El răspunzând a zis: scris este: nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot graiul ce iese din gura lui Dumnezeu.

Atunci L-a dus pre El diavolul în sfânta cetate și L-a pus pre El pe aripa bisericii.

Și a zis Lui: de ești Fiul lui Dumnezeu, aruncă-Te pre Sineși jos, că scris este: Ingerilor Săi va porunci pentru tine, și pre mâini Te vor ridica, ca nu cumva să împiedeci de piatră piciorul Tău.

Și a zis Iisus lui: iarăș scris este: să nu ispitești pre Domnul Dumnezeuul tău.

Apoi L-a dus pre Dânsul diavolul într'un munte înalt foarte, și l-a arătat Lui toate împărățiile lumii și slava lor:

Și l-a zis Lui, acestea toate le voiu da Ție, dacă căzând Te vei închina mie.

Atunci a zis Iisus lui : mergi înapoia Mea, satano, că scris este : Domnului Dumnezeuului tău să te închini și și Lui Unuia să-I slujești.

Atunci L-a lăsat pre El diavolul, și iată îngerii au venit la Dânsul și slujiau Lui“ (Mat. 4. v. 1-11.).

De anul nou să ne săpăm adânc în sufletele noastre pilda Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos și să fim mai tari decât ispitele, cari vor să ne depărteze de Dumnezeu și îngerii lui și să ne apropie mai mult de diavolul și slujitorii lui.

Nu este destul să avem *gânduri, simțiri și voințe creștinești* de moment, ci trebuie să mergem înainte la *fapte creștinești*, pentru că numai faptele creștinești au preț în fața lui Dumnezeu.

Nu este plăcut în fața lui Dumnezeu să amânăm viața creștinească pe zilele neputincioase ale bătrânețelor, când nu mai avem nici o putere, ci se cere ca atunci să ne închinăm lui Dumnezeu și să respectăm poruncile lui, când suntem în tinerețe, în deplinătatea puterilor noastre. Ce ar zice părinții noștri, dacă noi, fiii lor, numai la bătrânețele noastre i-am cinstit și i-am ajutat. Oare ne-ar putea ierta ei dacă în tinerețele noastre ne-am fi purtat rău cu ei? Care prielin ar mai putea avea încredere în noi, dacă noi iubirea și ajutorul nostru l-am făgădui numai când vom fi bătrâni? Și cum ar fi iertat să facem față de Dumnezeu nedreptatea, pe care nu ni este îngăduit să o facem față de ceilalți oameni ?

Iată cât de bine li se potrivește iubiților noștri fii sufletești dela sate și dela orașe acest creștinesc strigăt : „*Înainte, tot mai înainte!*“ în viața cu adevărat creștinească, în care credința în Dumnezeu să fie mai tare decât ispitele și faptele bune mai numeroase și mai dese decât faptele rele.

În Dumineci și sărbători cât de duios sună clopo-

tele noastre și ce frumoasă este slujba care se săvârșește de preoți în biserici. Și totuși câte sute de suflete avem la sate și câte mii de suflete la orașe, cari nu deschid ușa bisericii să se roage pentru sine și pentru familiile lor. Cum vor putea avea acești creștini parte „de toată darea cea bună și tot darul desăvârșit, carele este de sus pogorându-se dela Tine, Părintele luminiilor?”. Acestora le zicem de Anul nou: „înainte! faceți un pas înainte și cercetați de acum încolo sfânta biserică“.

Intr'o biserică din București am văzut înainte cu două săptămâni sfetnici ministeriali și alți slujbași de stat îngenunchiați în fața sfintelor icoane! Unde sunteți voi, iubiți profesori, advocați, ingineri, medici, funcționari de sub cârmuirea noastră sufletească? Voi lăsați pe elevi, pe fiii voștri să meargă singuri la biserică? Dar la teatru, la cinematograf, la mese bogate, îi luați cu voi, deci nu-i lăsați singuri când este vorba de biserică, de ospățul Domnului nostru Iisus Hristos.

Câți creștini sunt, cari nu numai că nu se roagă cu toată căldura sufletelor lor lui Dumnezeu, dar nici nu-și iau osteneala să învețe vreuna din rugăciunile noastre frumoase. Și câți creștini avem, cari au trăit o viață întreagă fără să fie făcut nici cel mai mic dar sfintei biserici, sau cea mai mică bunătate cu vreun sărac și totuși așteaptă „un sfârșit creștinesc, fără de patimă, nerușinat, cu pace și răspuns bun la înfricoșatul județ al lui Hristos“.

Și acestora le zicem de anul nou: Înainte, învățați rugăciuni sfinte și faceți fapte bune. Dar înainte de toate le zicem acest cuvânt: „înainte“ tuturor părinților creștini.

Un tâmplar pregătea într'o zi un cosciug. Și copilul său îl întreba: „De ce faci, tată, un cosciug, fiindcă nu au tras clopotele și nu a murit nimeni“. „Adevărat că nu a murit nimeni, dar moșul tău este bolnav și a trăit destul, lui îi fac cosciugul“, zise tatăl. Copilașul

apoi a răspuns: „Tată când voi fi eu mare și tu bătrân, atunci și tu ai trăit destul și eu am să-ți fac ție un coștiug“.

Cum va putea merge neamul nostru înainte, când noi cu fiecare rând de copii trebuie să începem din nou munca grea de încreștinare, fiindcă copiii nu aud dela părinții lor cuvinte creștinești, îndemnuri creștinești și nu văd la ei fapte creștinești, ci își pregătesc unii altora coștiuguri.

De aceea și voi iubiți părinți să mergeți înainte dând și voi copiilor voștri duh creștinesc în casele voastre.

Un nou an trebuie să aducă viață în casele voastre și precum primăvara vine cu flori la voi, noul an să aducă naștere de prunci, cari cu voi împreună să laude pe Dumnezeu. Noul an să aducă femei mai cu frică de Dumnezeu, iubitoare de prunci, bărbați ascultători de legile divine și omenești. Căci nu numărul lanțelor de pământ aduce fericirea, ci ascultarea de Dumnezeu și de legele țării.

An nou fericit numai atunci poate să fie între noi, când ne vom ridica inimele și sufletele la Dumnezeu, pentrucă unica cheie a fericirii este *credința în Dumnezeu și purtarea potrivită cu această credință*.

De aceea, iubiții mei fii sufletești, Vă doresc la toți : An nou fericit, și vă zic cu Apostolul: „Frații mei, câte sunt adevărate, câte sunt cinstite, câte sunt drepte, câte sunt curate, cât sunt de iubit, câte sunt demne de laudă, orice faptă bună, orice laudă, la acestea să vă gândiți“ (Filipeni, c. 4, v. 8), ca milele marelui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți.

An nou fericit!

Cuvânt la anul Nou 1935

rostit de P. Sf. Episcop Grigorie ca răspuns la felicitările de Anul Nou ale preoșilor și intelectualilor din Arad.

Ați binevoit a-mi dori din prilejul Anului Nou să am toată fericirea. Eu vă mulțumesc pentru aceste doriri de bine și țin să Vă fac mărturisirea, că eu doresc ca și D-Voastre să aveți fericire adevărată. Și fiindcă în jurul cuvântului fericire planează atâta incertitudine, în câteva cuvinte voiu lămuri eu esența ei.

Fericirea este acea stare a sufletului la care pot ajunge toți și care are un caracter durabil. Starea de fericire face pe om să simtă o plenitudine de puteri care ridică pe om deasupra materiei și-l face să vadă că are un destin înalt. Tot ceea ce există trebuie să aibe la bază ceva fericitor, dar atârnă de atitudinea noastră să luăm din acele bunuri ceea ce ne dă libertate, bucurie și pace.

O asemenea atitudine și o astfel de stare sullească aptă de a fi cucerită de toți ne dă numai credință în Dumnezeu, dragostea și nădejdea creștină, așa ne explicăm noi că în anul 1934 lumea întreagă s'a orientat spre pacea lui Iisus, acceptând biruința principiului spiritualist. Jertfe mari a făcut mica Antantă, dar lumina venită din înțelepciunea înaltă a Evangheliei a luminat omenirea.

Lumina Evangheliei a aprins multe inimi ale intelectualilor noștri. Participarea în număr însemnat a intelectualilor noștri la serbările Frăției Ortodoxe în Sibiu, este o vie dovadă de creșterea spiritului religios. Și eu nu pot dori de Anul Nou decât ca Duhul lui Hristos să

intre cât mai adânc în familiile Voastre, în școli, ateliere și fabrici. Eu doresc să isvorască cât mai multe rugăciuni din suflete spre Dumnezeu. Voiesc cimentarea ortodoxiei prin sforțările și credința tuturor. Voiesc să intre în familii și școli cartea creștină și fiecare intelectual să fie o candelă.

Cugetătorul Tupper spune: „fii și tu o lampă în odaia ta, dacă nu ți-a fost dat de sus să fii pe cer o stea“.

Fii candelă, așezată la loc potrivit și fii siguri că sufletul nostru va fi mai fericit.

Țineți la principiul național creștin, împiedecați cu orice preț căsătoriile cu cei din altă confesiune și alt sânge, pentru că sufletului național i-a grăit Domnul când a trimis pe apostoli la propovăduire.

Cu durere am citit că din 742 căsătorii ale anului trecut, 63 au fost ale Românilor cari au luat soții streine.

Vă îndemn pe toți să iubiți Biserica, să Vă faceți datoria către țară în toate privințele, să Vă iubiți unii pe alții și să fim într'un gând în toate operele chemate a apăra țara și neamul.

Sprrijiniți Liga Antirevizionistă, societățile culturale existente, bazate pe principiul național, alungați ura din suflete și să zicem cu toții:

Trăiască M. Sa iubitul nostru Rege Carol II.

Predică

la cununia religioasă a dşoarei Dora Dr. Rudneanu cu dl. Mircea Alexandru Vaida-Voevod.

Iubiţi Miri,

Neuitatul poet Panait Cerna are o minunată poezie: „Pârâul şi floarea“. O floare se tânguieşte pârâului că altădată când era plecată peste zâmbetele pârâului limpede acesta o desmierda şi în undele lui vedea cerul iar noaptea şi stele vedea; dar în timp de furtună prea rar vedea cerul şi de aceea floarea dorea să sece isvorul iar ea să rămână singură. Şi a dispărut pârâul dar şi icoana cerului din apă; iar floarea pustie dorea acum să vină ploi şi furtuni şi pârâul iar să curgă aducându-i cerul înapoi.

Cursul pârâului simbolizează crugul timpului iar floarea viaţa omenească. Mare bucurie avem azi cu toţii, iubiţii mei, că Vă vedem pe DVoastre, două flori alese ale neamului nostru, unindu-Vă întru credinţă, dragoste şi nădejde nu numai pentru crugul trecător al vremii, ci pentru vecinicie. DVoastre iubiţi miri, aveţi cei dintâi dreptul să Vă simţiţi fericiţi acum că voiţi ca floarea de lângă ape, a poetului Cerna, să vedeţi pururea cerul bucuriilor curate. Timpul poate să Vă răpească numai nădejdile legate de ceea ce este trecător. Vedem cu toţii că timpul poate să acopere gândurile noastre, dar nu raţiunea care este un nesecat isvor al cugetării. Timpul ne poate despărţi de sentimentele inspirate de patimi şi distruse tot de ele, dar nici decum de cele purtate de aripile veşniciei.

DVoastre aveţi dreptul să Vă bucuraţi pentru că daţi pildă lumii de azi şi mai ales celor indiferenţi în

privața adevărului, că timpul trece și tot ceea ce poartă pecetea timpului, iar peremptoriu rămâne numai ceea ce are o temelie mai tare decât pământul. DVoastre nu V-ați asociat azi cu cele trecătoare, nu V-ați unit prin taina căsătoriei spre a rupe cu nesaț florile vieții și a constata la urmă spinii ascunși sub flori, ci pentru a fi una în serviciul bunurilor durabile, mai presus de om, căci ceea ce este numai trecător, este supus dispariției. Sunteți înzestrați cu înalte însușiri sufletești. Prea stimata mireasă are cunoștința limbilor străine, cunoaște farmecul muzicii și al artei iar dl. inginer este un caracter creștin și românesc, stăpân pe o cultură aleasă atât de necesară tuturor intelectualilor noștri. Dar adevărata bucurie nu o așteptați DVoastre dela aceste distinse calități, ci dela puterea credinței. Înfașurarea de azi din fața sfântului Altar va reveni de multeori în viața DVoastre. Bucurați-Vă deci că sufletul Vă este plin de credință care va mări dragostea și stima reciprocă precum și încrederea în viitor. Și precum cu revenirea primăverii copacii sunt cu flori împodobii și inimile noastre tresar renăscând dorinți din copilărie, DVoastre acum prin darurile sfintei taine a căsătoriei V-ați îmbogățit inimile, cugetele, aplicările, hotărârile DVoastre. Ele nu se întemeiază numai pe instinctul și puterea omenească, ci pe darul lui Dumnezeu.

DVoastre, Domnule Inginer, care știți că tehnica modernă face drumuri în creerii munților și peste căderi de ape înspăimântătoare, ați venit aci cu multă dragoste împreună cu P. Stimata Mireasă ca să arătați că precum Hristos iubește biserica Sa, așa Vă veți iubi unul pe altul, arătând odată cu aceasta și o descendență aleasă și o creștere religioasă de model.

De aceea bucuria zilei de azi este mai ales și o bucurie a scumpilor DVoastre părinți. În inimile lor crește mândrul soare al bucuriei și precum în timpul

primăverei e numai farmec și minunată armonie în natură, în sufletele lor alese este acum numai bucurie văzând că Dv. mirii sunteți fericiți. Distinse mame se bucură azi că desmierdările ce vi le-au dat în copilărie nu le veți uita niciodată. Și dacă ambii DVoastre părinți au știut ca distinși medici să dea sănătate multora, Vă puteți imagina bucuria aleasă ce le stăpânește inima și că dâșii nu au altă dorință, decât nostalgia de a Vă vedea fericiți în viața cea nouă, precum floarea cere înviorări de rouă (Nanu).

Și în mod deosebit ne emoționează bucuria dlui Dr. Alexandru Vaida-Voevod mare patriot, ilustru bărbat de stat și fost Prim-Ministru, pentru că Domnia Sa ca fost Părinte al țării luând parte la bucuriile celățe-nilor, are azi prilejul să fie părtaș la bucuria distinsului său fiu.

Precum floarea nu încetează și nu se obosește de a înflori, așa nici DVoastre iubiți Miri să nu încetați a Vă arăta iubirea și recunoștința către părinții DVoastre.

Și acum să-mi îngăduiți a mărturisi, că și sfânta Biserică se bucură azi de bucuria DVoastre. Ea Vă asemănă cu două flori alese pe cari le-am legat într'un buchet admirabil. De aceea eu cu acest prilej înalț către Dumnezeu rugăciunile mele cerând ca acest buchet de flori să nu piardă nimic din miresmele iubirii. Doresc să aveți parte numai de răsăritul aurorii și Ingerul Domnului să meargă pururea înaintea DVoastre.

Și ca să aveți în calea DVoastre un stâlp luminător, cu toată dragostea inimii mele Vă dăruiesc un exemplar din Noul Testament, unde găsiți epistola către Efe-seni cu indicații despre sfânta taină a Căsătoriei și unde găsiți și alte divine comori, cari Vă vor arăta calea spre zările șeșniciei. Amin.

Răspuns

la omagiile Clerului și poporului din prilejul
onomasticeii P. Sf. Grigorie în 30. I. 1935.

Sentimentele de dragoste ce ați binevoit a le arăta azi față de Mine, le consider isvorite din grija ce o aveți cu toții ca viața neamului nostru să se întemeieze pe cel mai solid fundament creștin.

Toți reformatorii vieții și ai societății omenești și-au colorat operele lor cu cele mai nesăbuite cruzimi. Numai și numai Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a reformat lumea cu iubirea și înțelepciunea sa, jertfindu-se pe sine. În acest spirit trebuie să se jertfească pe sine toți aceia cari intră în slujba Domnului nostru Iisus Hristos. Asemenea slujitori trebuiesc crescuți cu începere din casa părintească. Sf. Vasile cel Mare de multe ori pomenește de educația ce i-a dat-o în Neocesarea matusa sa Macrina. Așa ne explicăm smerenia și înțelepciunea lui, care spăla picioarele săracilor. Așa înțelegem că Biserica venerează cu un cult public pe părinții sf. Grigorie Teologul a cărui pomenire azi o săvârșim. Așa ne explicăm de ce acești doi luceferi Grigorie și Vasile erau atât de mari prieteni că nu cunoșteau decât două căi: calea care ducea la biserică și calea care ducea la școală. Ei la petreceri nu mergeau, ci trăiau viață în Dumnezeu.

Așa înțelegem și viața lui Ioan Gură de Aur pe care l-a crescut mama sa rămasă văduvă la 20 de ani. Eu mi-am luat numele unuia dintre aceștia trei sfinți ierarhi și nu știu când îmi va da Dumnezeu fericirea să simt, că sunt pe urmele lor și mai ales pe urmele lui Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu, dar vă promit în aceasta zi

de sărbătoare că mă voiu strădui în munca mea viitoare să fiu la datoria mea.

Ce fericit aş fi să pot spune la zilele mele onomastice că numărul celor convertiți de mine crește, că pe bolnavi i-am mângăiat, spiritul de jertfă l-am fortificat. Sunt sigur că prin munca mea și a iubișilor mei preoți, o mulțime de înjurături am înlăturat, am luptat contra mândriei, urei, a jurămintelor, a podoabelor deșarte. De data aceasta vă pot împărtăși că la apelul Frăției ortodoxe române de a se protesta împotriva acordului încheiat cu Vaticanul, Eparhia Aradului a răspuns prin un număr de proteste egale cu protestele din celelalte patru eparhii. Văd în evenimentul acesta un semn bun pentru eparhia noastră. Aceasta mă îndreptățește să aștept dela intelectuali a-și îndrepta gândul tot mai mult spre Dumnezeu. Prin predici, citiri, meditații, examinarea conștiinței și alte mijloace ei își pot îndrepta starea intelectuală. Prin povățuiri, rugăciuni, acte de jertfă își pot cultiva inima, prin participarea la cult își sfințesc viața.

Eu apelez și azi la dâștii să fie fiecare un stâlp al bisericei. Din parte-mi Vă promit cu acest prilej că îmi voiu examina conștiința în fiecare clipă ca să văd ce mai am de făcut spre binele Bisericei. Boala sau alte nevoi mă vor putea dispenza de multe lucruri, dar nu de examinarea conștiinței. Chiar Pythagoras recomandase ucenicilor săi examenul de sine. Sf. Ioan Gură de Aur zice că dacă ne-am examina conștiința numai timp de o lună cum se cuvine, am ajunge la virtuți minunate. (Omilia la Ps. 4 v. 8). Iar Sf. Vasile în Constituțiile sale spune, că dacă vom să fim păziți de rău și să facem progres bun, trebuie să așezăm examenul conștiinței ca o santinelă în fruntea tuturor gândurilor. Ca ochiul acestei santinele să le strângă laolaltă și să le conducă.

Cu acest examen de conștiință fiind înarmat, voiu

ruga pe Dumnezeu să-mi ajute în munca grea și Vă rog și pe D-Voastre toți să Vă rugați pentru sănătatea și munca mea rodnică.

Din partea Mea Vă asigur pe toți de toată dragostea mea și Vă mulțumesc din suflet pentru bunele urări ce ați binevoit a-mi face prin graiul I. P. C. Arhimandrit Policarp.

Biserica și starea satelor noastre.

— Convorbire cu P. Sf. Episcop Grigorie
al Aradului —

(*Interview publicat în ziarul „Curentul“.*)

Niciodată n'a fost mai mare decât azi prăpastia dintre principiile și practicile oamenilor. Trufie, egoism, neascultare, lipsa de dragoste și alte scăderi caracterizează viața oamenilor de azi și toți doritorii de mai bine trebuie cu atenție să privească spre munca celor chemați a aduce asanarea sufletească. Astfel și noi aflând că P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului a cercetat peste 410 sate în care a slujit și predicat, i-am cerut să ne arate câteva trăsături caracteristice despre starea satelor dela frontiera de vest.

— *Vă rugăm Prea Sfințite să binevoiți a ne arăta ce scop v-a calăuzit în vizitele făcute?*

— Scris este de sf. apostol Pavel că: „orice arhieru, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni spre cele ce sunt către Dumnezeu“ (Ebrei 5 v. 1) Așa de mare este sarcina arhieriei că n'am pus nici o limită devotamentului ca prin acest devotament Biserica și preoșimea să câștige prestigiu. Am urmărit scopul ca oamenii să se gândească mai mult la drepturile lui Dumnezeu iar nu la drepturile lor personale. Pânea, îmbrăcămintea, plăcerile, puterea, mărirea, inamicii preoșimii, sprijinatorii noștri trebuie să bată în retragere, ca triumful să fie al sufletului aureolat în veșnicie.

— *Și ce realizări ați ajuns prin acele vizitații?*

— Mai întâiu am trezit zelul și abnegația multor preoși, cari deși cotropiți de povara mizeriilor și grijilor materiale ale vieții, azi slujesc cu și mai mare râv-

nă la Altarul lui Hristos. Râvna acelor preoți a ridicat biserici noi numeroase, a zidit case culturale, case parohiale, a ridicat monumete eroilor etc. Râvna preoților a înființat fonduri de ajutorare pentru săraci, comitele pentru cercetarea bolnavilor, înfrumșetarea bisericilor, reuniuni ale tineretului.

— *Ce concurs Vă dau învățătorii?*

— Le sunt recunoscător tuturor învățătorilor că m'au însoțit din sat în sat, recunoscând că preotul binecuvintează leagănul, nunta, patul și sicriul. Le mulțumesc învățătorilor și mai ales subvizorului școlar Iosif Târziu că ajută preoților să se restabilească autoritatea conducătorilor sufletești ai satelor.

— *Ce constatări ați făcut cu privire la starea sanitară și biopolitică?*

— Evident că sunt scăderi mari pentru cari între alți factori și unii preoți sunt vinovați că nu luptă suficient pentru a scădea căsătoriile între minori, a fi bine crescuți pruncii, a fi casele igienice, dar sunt și sate unde în aceasta privință stările sunt îmbucurătoare, de pildă în comuna Comlăuș, din jud. Arad natalitatea este în creștere. Eu voiu lua și am luat deja măsuri în sensul dorit de M. Sa iubitul nostru Rege la Fibiș, așteptând și concursul altor factori intelectuali.

— *Cum se prezintă starea învățământului religios?*

— Preoțimea din Eparhia Aradului și în trecut și-a făcut datoria pe acest teren, făcând instrucția și educația religioasă a elevilor din școlile de toate categoriile. Se mai cere, ca biserica să poată face integral, inspecția acestui învățământ, iar orele de religie să nu fie puse alături de dexterități, ci să fie în prevalență față de alte ore de învățământ. În Vechiul Regat înainte de anul 1800 lecția de religie începea așa: copilul făcea șapte mătâni înaintea icoanei lui Hristos și a Măicii Domnului și sărutând icoanele se urca pe catedră

cu o iconiță în mână. Conșcolarii câte 2 defilează pe dinaintea catedrei și sărutând iconița, spun: „Dumnezeu să te lumineze, iubite Dimitrie, ca să înveți carte sfântă“. Apoi școlarul cel nou se pleacă în fața dascălului și îi sărută mâna, după care toți copiii din școală cântă: „Împărate Ceresc“. Azi însă ne trebuie concursul tuturor ca să revenim la vechile deprinderi, căci nici icoane nu mai prea sunt prin școli.

— *Care este starea sectelor?*

— Zilnic primesc știri despre revenire la ortodoxie iar pe alocurea sectarismul stagnează. Conducătorii sectarilor au aproape zilnic procese la Tribunalul din Arad. Este regretabil că Ministerul Cultelor a dat vre-o treime de autorizații la oameni aproape analfabeți ca să predice. Trebuia făcut ca în Serbia, unde constituția din 1931 oprește ca vre-o sectă sau confesiune nouă să se recunoască prin lege, dar la noi baptilismul e recunoscut prin lege. Ori trebuie făcut ceva ca să nu ajungă oricine primar, căci de multe ori ajung oameni cari nu merită și cari își fac interesele, cari lovesc în biserică.

Noi avem încredere că nu se vor mai îngădui zidiri de case baptiste lângă bisericile noastre și prin răbdare vom ajunge la rezultate bune căci zice înțeleptul Sirah: „Întru îndelungă răbdare se face răspunsul grăirei“.

Scrisoare

către dl revizor școlar Ștefan Mihailescu
(10 Maiu 1934)

Domnule Revizor,

Am primit ziarul „Santinela“ cu aprecieri la adresa mea și înlăi de toate Vă rog să binevoiți a primi mulțumirile mele.

Văd din tendințele D-Voastre că din toată inima doriți ca nișeni să nu rămână izolat în credințele sale, ci toți să se bucure de acelaș aluat al credinței strămoșești, pentrucă numai pe calea aceasta ne vom mântui de babilonia sufletească de azi.

Noi Români cântăm cu mândrie că suntem uniți în cugete și în simțiri, într'un timp când pe de altă parte niște inconștienți ucid pe cel mai ilustru prim-ministru, alții își pătează sufletul cu comploturi, iar tineri din liceu comit crime și se asociază la crime.

Alături de Biserică și armată, școala este păstrătoarea ființei naționale și a ordinii publice. Mă mândresc deci că D-Voastre serviți ființa neamului și ordinea, punându-Vă sub scutul Bisericii lui Hristos. Primiți deci toate doririle mele de bine pe aceasta cale și binecuvântările mele arhieresti.

Scrisoare

către Prea Sfințitul Dionisie, Episcopul Cetății
Albe-Ismail

*Prea Sfințite,
In Hristos Iubite Frate,*

Cu sfântă emoție Vă scriu aceste rânduri din prilejul instalării P. Sf. Voastre. Căci mă adresez Acelui Arhiereu, care în adevăr prin viața sa sfântă a dovedit că este fără prihană și trăiește în Dumnezeu.

Inzestrat ești cu divinele calități arhieresti indicate de sfântul Pavel în Epistola către Evrei (VII v. 26) : arhiereu ca acesta se cuvenea să fie nouă, cuvios, fără de răutate.... De aceea bucură-Te Prea Sfințite căci zice psalmistul : „Preoții Tăi se vor îmbrăca cu dreptate și cuvioșii Tăi se vor bucura“ (131 v. 9).

„Bucură-Te cela ce ești omul lui Dumnezeu spre tot lucrul bun desăvârșit“ (II. Tim. 3 v. 17).

Bucură-Te că totdeauna ai lucrat împreună cu Dumnezeu, căci un Dumnezeu Sfânt poate primi numai lucrarea unui preot și arhiereu sfânt. Dumnezeului și Domnului nostru nu poate sluji decât cel ce caută sfințenia, căci zice sf. Petru : „Ci după sfântul care v'a chemat pe voi și voi fiți sfinți întru toată petrecerea. Căci scris este : fiți sfinți că Eu sfânt sunt“ (I Petru cap I. v. 15).

Fericit ești că slăvești slujba Frăției Tale, ca și Pavel, care zicea : „că sunt eu neamurilor apostol și slujba mea o slăvesc“ (Rom. cap. II. v. 13).

Fericit ești că vei fi prin această sfințenie pilda preoșilor și a poporului. Văzându-Te pe Frăția Ta își vor aduce aminte de cuvintele din Cartea Eșirei : „Și

preoții cari se vor apropia către Domnul Dumnezeu, să se sfințească ca nu cumva să se întoarcă de către ei Domnul“ (Eșire 19 v. 22).

„Credincioșilor fi-Vei: pildă cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția“ (I. Tim. 4 v. 13).

M'ai impresionat mult când în ședința Sfântului Sinod ai spus: „Ceeace Mie îmi lipsește ca pregătire, să întregiți Frățiile Voastre cu dragostea“.

Smerenie frumoasă ai arătat, care Te împodobeste mai mult decât orice știință omenească — pentru că z'ice sf. Pavel: „Socotiți să nu Vă fure pe voi cineva cu filozofia deșartă“ (Coloseni 2 v, 8)

Iubite Frate,

Duhul Dragostei Mântuitorului să ne stăpânească pe toți cârmuitorii Bisericii Ortodoxe Române. Ca semn al dragostei acesteia, eu din inimă doresc Frăției Tale ca înălțarea pe Scaunul Episcopesc să fie simbolul înălțării sufletelor credincioșilor spre Dumnezeu.

Îți doresc sănătate și rodnică păstorire spre binele fraților din Basarabia și spre slava lui Dumnezeu, Amin!

Creștin bun și cetățean bun.

Intr'un sat dintr'o țară îndepărtată, un țăran ardea de dorul să vadă pe împăratul său. S'a dus pe jos în capitala țării și după câteva zile de așteptare îi fu dat chiar să vorbească cu împăratul. Mult s'a minunat acesta când țăranul i-a zis: „Prea înălțate împărate, sunt fericit că Te văd, căci știam că Majestatea Ta mă vezi pe mine. Știam că mă vezi când cresc copiii mei, când plătesc dare, când fac armată și te doare inima când vezi pe cineva că nu-și face datoria către țară. Iată am venit să-ți spun, că eu totdeauna am ascultat de stăpânire, de legi, făcându-mi datoria“.

Mare bucurie a avut împăratul acela, știind că cetățenii lui se gândesc la dânsul. Dar tu creștine când te gândești la suflet, încă trebuie să-ți dai seama că și sufletul are un împărat, pe Atotputernicul Dumnezeu. Când ești în familie, gândește-te că ori ce faci, te vede Dumnezeu. Când nu asculți de poruncile sfinte, Dumnezeu te știe. Că iubești sau urăști pe aproapele, că injuri sau binecuvintezi, că furi sau dai din prisosul tău, că ești milos sau crud, te știe Dumnezeu!

Eu mă bucur că voi toți cari citiți foaia aceasta vă dați seama, că fiecare creștin stă cu faptele sale în fața lui Dumnezeu. Voi nu credeți în greșala celor ce se laudă că sunt mai buni decât alții și apoi nu mai fac nimic pentru mântuirea lor. Nu! Ci voi știți ce-ace zice Sf. Pavel că măsura sufletului este conștiința, iar nu puterea altora. De aceea zice Sf. Pavel: „Iar fapta sa fiecare să-și ispășească și atunci întru sine însuși va avea laudă iar nu într'altul“. (Galat. 6. v. 4).

Vrednic de laudă este părintele Caius Turic pentru munca ce o depune, ca fiecare creștin să aibe o conștiință curată.

Scrisoare

Către cei ispitiți de mirajul ateismului.

Impăratul Arcadie voind să se răzbune asupra sfântului Ioan Gură de Aur, care îi condamnă viața păgână, a adunat la sfat pe sfetnicii săi cărora ceru să-i arate mijlocul cel mai sigur pentru a face pe marele sfânt să nu mai predice.

— Exilați-l în pustiurile Tebaidei. Acolo nu va avea ascultători.

— Confiscați toate averile lui și lăsați-l în sărăcie cumplită.

— Puneți-l într'o temniță întunecoasă și ferecați-l în lanțuri!

— Spuneți un singur cuvânt și vom tăia capul lui cu sabia.

Dar un sftenic, care până atunci nu zisese nimic, se ridică și spuse răspicat:

„Toate aceste mijloace sunt zadarnice. Nu cunoașteți pe omul acesta. Exilându-l, îl apropiați mai mult de Dumnezeu său, căci Iisus este totdeauna în rugăciunile și faptele lui. A-l despuia de averile sale? Dar nu are nicio avere. El dă totul la săraci. A-l arunca în închisoare? Nici nu vă dați cu gândul că el se va ruga și acolo și cine știe... ar putea să fie scăpat în chip minunat din închisoare. A-l omorî? Faptele lui vor rămâne printre noi și ne va condamna.

Nu există decât un singur mijloc de a-l pedepsi, și anume de a-l sili să păcătuiască. El nu se teme nici de exil, nici de luarea averilor, nici de închisoare, și chiar nici de moarte. El nu se teme decât de păcat“.

Și Arcadie înțelese că sfântul Ioan Crisostomul era de neînving.

Era de neînving, pentru că el credea în Dumnezeu și urma poruncile Lui.

Dar biruit rămâne oricine nu ascultă de Dumnezeu și se așază pe sine în starea despărțirii de Dumnezeu, sau cu alte cuvinte săvârșește păcat. Căci păcatul este distrugerea raportului original al omului, ceea ce produce perturbări și cu celelalte suferințe ale vieții lui.

Cel fără Dumnezeu nu vede totdeauna păcatul, ci mai ales alții văd păcatul lui. Cel temător de Dumnezeu însă constată și observă păcatul său propriu. Cu cât cineva este mai blestemat și mai stricat, cu atât mai mult vor suferi alții din pricina aceasta și cu cât cineva este mai bun, cu atât mai mult va suferi săvârșind un păcat. Cu cât cineva e mai diabolic, cu atât mai mult se bucură săvârșind păcatul, iar dacă cineva e temător de Dumnezeu, săvârșirea păcatului îl doare, în măsura păcatului, adică în măsura despărțirii de Dumnezeu, căci păcatul nu este altceva decât despărțire de Dumnezeu.

Iată pilda Rusiei de azi. Conducătorii ei de azi s'au despărțit de Dumnezeu. Au introdus sisteme direct potrivnice ideii de Dumnezeu și de dreptate. Lenin, întemeietorul bolșevismului în Rusia, zice în operele sale complete vol. VII partea I Moscova 1924, din cuvânt în cuvânt: „*Religia este opiu pentru popor, religia este un fel de rachiu spiritual. Muncitorul conștient de clasa sa, cedează cerul proștilor și mișeilor burghezi, spre a-și agonisi o viață mai bună aici pe pământ. Noi pretindem ca religiunea cu considerare la stat să fie o chestie particulară, dar nu ne putem de loc împăca cu gândul ca religia să fie chestie particulară și cu privire la partidul nostru Propaganda noastră cuprinde în mod necesar și propaganda ateismului*“.

Bolșevismul neagă existența lui Dumnezeu, spiritualitatea și nemurirea sufletului, libertatea voinței, viața viitoare.

Bolșevismul neagă orice moralitate dedusă din alte principii decât cele ale luptei de clasă. „O moralitate dedusă de alt undeva, decât din societatea omenească, nu există pentru comuniști“, așa a spus Lenin în congresul al treilea al sovietelor.

Despre familie crede că ea este invenția bisericeii și astfel ea (familia) ar fi primejdioasă pentru bolșevism. Bucharin în Abecedarul Comunismului spune, că copiii aparțin societății comuniste și astfel trebuiesc scoși de sub influența părinților.

Rezultatele acestor concepții se văd. O mare nenorocire s'a coborât asupra poporului. Într'o scrisoare din 19 April 1933 citim: „Mii de oameni au murit de foame, multe case sunt pustii. Câte 30—40 oameni au fost îngropați în câte un mormânt scund săpat, așa precum au fost găsiți, îmbrăcați. Mulți au stat săptămâni întregi neîngropați, căci țaranii, — cari încă trăiesc, sunt peste măsură de flămânzi și fără putere, așa că abea pot îngropa pe cei morți. În gospodăriile colective este numai foamete și moarte. Se vestește din toate părțile că unii mănă oameni....“

Într'o scrisoare din 17 Mai 1933 se spune: „o femeie care era tratată de medic, a spus acestuia, că nu și-a putut îngropa copilul mort, căci a fost atât de flămândă încât a fiert copilul și l-a mâncat“.¹⁾ Se spune că aproape zece milioane de oameni au murit de foame până în 1933

Într'o scrisoare din 6 Febr. 1933 scrie cineva din Rusia: „Frați în Domnul! Pace vouă! Domnul este acelaș și astfel cu toate aparențele potrivnice avem motiv să fim cu nădejde! În adevăr, nu este lucru ușor și nu avem putere numai prin noi, dar Domnul are putere! El este nădejdea noastră acum și în viitor!“

¹⁾ Laubenheimer: Die Sowjetunion am Abgrund. Berlin 1933 p. 51—52.

Ziarele pentru popor și cultura satelor

Micile publicații au mare rost în viața noastră culturală, pentru că întâi de toate cultura nu este bine să fie monopolizată. Cultura nu pornește dela un singur centru și ca să răspândești cultura nu ești legat de un singur loc. Nu trebuie să locuiești într'un singur oraș ca să lupți împotriva egoismului. Ca să înveți pe cineva a-și înfrâna mânia, pizma, a fi cumpănit în judecata sa, a fi bun cetățean, a-și cunoaște bine trecutul țării, a cunoaște cele mai bune metode de lucrare a pământului, nu e nevoie să te legi numai de un oraș central.

Ați văzut vre-odată că numai râurile mari să fie de folos? Este adevărat că numai râurile mari pot purta corăbii, dar și pârâiașele de munte fecundează câmpurile și luncile pe unde trec. Așa și gazetele de provincie aduc mari foloase, căci aduc știri locale, despre fapte și oameni cu amănunte, cari nu se trec în publicațiile mari. O foaie provincială cunoaște mai bine pe oameni și împrejurările și dacă ea nu are în vedere câștig material, va fi de mare folos pentru apărarea spiritului național și moralitatea publică.

A face apostolat cultural înseamnă a exercita dragostea față de aproapele prin cultură, a-l face și pe el părtaș bunurilor culturii; ori contactul zilnic cu cei mai apropiați, cunoașterea lor, te îndreptățește să le dai o hrană sufletească.

Și mai este ceva. Ori cât de mult s'ar difuza cultura prin ziare, cotidiene, reviste din centrele țării, ori câtă putere de muncă au conducătorii din centrele culturale, forțele lor nu dispenzează dela activarea altor forțe. Un ziar local poate fi un element prețios de trans-

misiune și infuzie în conștiința poporului a idealurilor morale și intelectuale. Un ziar local poate fi o tribună a nevoilor satelor. E păcat de Dumnezeu că se cheltuiesc zeci și zeci de milioane cu propaganda politică în același timp când din cauza drumurilor rele nu te poți apropia de unele sate. Un ziar local poate arăta neajunsurile, stările sanitare, administrative, culturale și morale ale fiecărui sat, arătând căile de îndreptare.

Eu nu cred că e necesar ca un ziar de provincie să fie o miniatură a unui ziar din capitală, cu știri de tot felul din toată țara și mai ales politice, pentru că să fim drepecți, numărul de voturi ale unui sau altui partid politic nu prea influențează cultura satelor. Eu cred că cea mai mare misiune are un ziar local, dacă se ocupă de sufletul neamului, ca el să fie în continuarea tradiției.

Dar aici intrăm în problema pusă la întrebarea a doua.

II. Eu am informație că poporul dela sate citește mai ales partea agricolă a unui ziar local. Unele ziare au și o rubrică religioasă și aceasta este o operă bună. Pentru cultura dela sate nu se face destul. Muncesc învățătorii în cercurile culturale, muncesc preoții prin casele culturale, dar aceasta nu ajunge, având absolută nevoie de ordine în munca culturală.

Fiecare sat trebuie culturalizat prin o acțiune sistematică, bine definită. Nu ajunge că odată pe an vin învățătorii, odată „Astra“ într'un sat, ca să culturalizeze! Aici trebuie o acțiune mai complectă, mai vastă pentru fiecare sat — cursuri pentru adulți, cursuri igienice pentru mame, cursuri agricole pentru plugari și alte mijloace pot fi aducătoare de mult folos.

Trebuie să învățăm pe țaran să prețuiască valoarea muncii de orice fel, iar nu numai să caute a face pe fiul său: „domn“, adica slujbaș, sau medic, inginer, etc.

Țăranului trebuie să i-le spui toate sub aspectul con-

cepției creștine; el trebuie bunăoară să știe că și Mântuitorul putea să fie profesor învățat, plugar, industriaș, om bogat, om puternic, dar a ales meșteșugul de tâmplar, pentru că pe aceea vreme munca de meșteșugar, munca manuală era disprețuită.

Munca aceasta prin Hristos s'a înălțat și a dispărut starea cea rea, care și azi se păstrează în India unde munca aceasta este aproape cea din urmă.

Cât privește Biserica, ea are statute pentru casele culturale din întreaga Mitropolie ardeleană, iar pentru episcopia Aradului este în curs de pregătire un program de muncă sistematică.

Noi vrem ridicarea poporului, cum a făcut un preot în comuna Rădășeni, ca oamenii să lase certurile, ca cei cu dare de mână să țină pe cei săraci și neputincioși, căci unde oamenii se ceartă acolo nu-i cultură adevărată, iar unde unii sunt bogați iar alții gem de mizerie încă nu-i cultură, ci exploatarea unuia prin altul.

Voim sate, unde țăranii să plătească taxe pentru foi și cărți bune, ori în direcția aceasta mult poate scrie o foaie.

III. Biserica și Școala sunt animate de aceleași idealuri, dar ele nu cooperează sistematic la difuzarea culturii în popor. Nu ajunge că preoții asistă la cercurile învățătorești și dascălii la cele preoțești. Ne trebuie un program de colaborare sistematică, pe care nu-l pot schița aici. Dar constat că și preoții și dascălii sunt animați de duhul colaborării în scopul unei culturi religioase, care să imunizeze satele de primejdia indiferențismului religios și al ateismului.

IV. În broșura mea: „Primejdia sectelor religioase pentru statele naționale“ (1931) am arătat că sectarismul mai întâi pentru stat este periculos. Unde nu toți sătenii asistă la aceeași slujbă, nu mai are aceeași horă

și aceleași cântece, acolo încep sirenele distramării. În Rusia înainte de războiu 15% ale populației erau trecute la sectarism. Doctrinile sectare înțelese în sens comunist au fost un razim al comunismului.

La Arad poporul cunoaște pe sectari și începe să-i evite, iar revenirile sunt frecvente. Contaminarea e gravă, căci baptismul aici există de 70 de ani.

Noi nădăjduim mult dela intelectuali. Dela ei se cere o viață mai activă, în spirit evanghelic, ca poporul să ia pildă și multe rele se vor îndrepta, iar sectarii vor reveni.

Ne trebuie o pleiadă de creștini buni și de luptători vrednici cari să fie stavilarul tuturor relelor. Ne trebuie un tineret intelectual creștin și naționalist și vom birui.

Doresc gazetei „Zărandul“ să aibe cât mai mare rol în îndrumarea satelor, iar redactorilor ei le împărtășesc binecuvântările mele arhierești

Puterea iubirii creștine

Dacă cineva ar voi să scrie istoria fericirii omenеști, ar trebui să cerceteze în ce măsură oamenii s'au iubit unii pe alții și măsura fericirii ar fi iubirea care a existat între ei. De aceea și Mântuitorul nostru Iisus Hristos a pus dragostea aproapelui între cele dintâi legături dintre oameni.

Dar oamenii nu toți înțeleg sensul iubirii aduse de Hristos în lume. Și păgânii cunoșteau în oarecare măsură iubirea aproapelui, dar numai pentru a-și putea apăra averea și bunurile trecătoare, cinstea, numele bun, și viața pământească. Legile romane de pildă, prevedeau ajutoare în caz de foamete, dar nu pentru adevărata iubire a aproapelui, ci pentru a preîntâmpina dezastrele.

În felul acesta înainte de Hristos iubirea era mai mult egoism, cineva avea iubire către altul pentru a fi răsplătit, sau pentru a satisface legea statului.

Vine însă Mântuitorul Iisus Hristos și zice: „să iubești pe aproapele tău ca însuși pe tine“ (Luca 10 v. 27). În alt loc zice Mântuitorul: „Precum voiți ca să vă facă vouă oamenii, și voi faceți lor așașderea“ (Luca 6 v. 31). Este limpede aici că iubirea trebuie să isvoreaască din inima omului lipsit de egoism și gânduri lătru-ralnice, numai și numai din iubire de Dumnezeu și aproapele.

Așa dară dau cuiva împrumut nu ca și eu să primesc dela el împrumut mai târziu, ajut cuiva în caz de boală, nu ca și el să mă ajute când voi fi bolnav, ci numai din iubirea curată către el, care e făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu și este aproapele meu. Să luăm de pildă un patron care exploatează pe

muncitorii săi dându-le salar mic. Dacă îi facem impu-
tare, el va răspunde: „eu nu oblig și nu silesc pe nimeni
să lucreze la mine“. Inșă un astfel de patron trebuie
să-și dea seama că nenorocitul de muncitor este silit să
intre la el pentru o bucășică de pâine ca să nu moară
de foame. Ascultă patronule, acela căruia tu îi dai de
lucru nu este un simplu om lipsit și necăjit, ci este
chipul lui Dumnezeu. In creștinism omul primește daruri
prin cari se face părtaș firii lui Dumnezeu și astfel
cine exploatează pe aproapele său, exploatează pe Dum-
nezeu.

Sau să luăm de pildă pe un mic industriaș, care
are avere destulă, dar voind să mai câștige, reduce pre-
țul articolelor sale și silește și pe alți industriași mai
săraci să le reducă. Prin aceasta se produce o concu-
rență neleală, care jignește iubirea aproapelui.

Din toate acestea vedem că nu ajunge să arătăm
către aproapele numai o iubire omenească, lipsită de
considerațiuni superioare, aproapele meu nu este o sim-
plă mașină, un instrument, un articol de lux și nici nu
este numai un simplu om menit să sufere și apoi să
moară ca să scape de suferință. O așa învățătură are
numai umanitarismul fals, care privește pe om fără cre-
dința în Dumnezeul dreptății.

Dar creștinismul învață că omul este chipul și ase-
mănarea lui Dumnezeu, căci după chipul și asemănarea
lui Dumnezeu este făcut omul. Dumnezeu este Duh,
omul are suflet spiritual. Dumnezeu este veșnic, sufletul
omului nemuritor, Dumnezeu este dreptatea și sfințenia,
omul poate alege și urma adevărul și dreptatea. Dumne-
zeu este fericirea iar scopul omului este apropierea de
Dumnezeu în fericire. Deci omul este chipul și ase-
mănarea lui Dumnezeu și astfel pe aproapele în înțelesul
acesta trebuie să-l iubim.

Deci nu ajunge să avem în inimi o iubire strânsă,

să facem bine ca aproapele timp de un ceas să aibă haine, să aibe căldură, ci fiind că el este chipul și asemnarea lui Dumnezeu, fiindcă el are o înaltă și veșnică destinație. De aceea toți oamenii, fie muncitori, sau patroni, fie funcționari sau altceva, să caute a avea iubirea propagată de creștinism. Căci primejdia acolo începe că unii înțeleg iubirea numai în orizonturi trecătoare, egoiste, pline de calcul personal. Mulți se lasă înșelați de glasuri cari nu sunt ale lui Hristos, ci numai omenești și de aceea nu vine mai mult bine și fericire în lume.

Oamenii de azi să nu uite că Iisus Hristos a venit în lume când nici filosofia păgână nu mai ajuta nici credința pervertită, și astfel a adus în lume o poruncă nouă, porunca iubirii creștine, pe care nu o poate înlocui nici o putere omenească. Ori câte aeroplane a născocit omeneșii, ori câte fabrici și ateliere are, să nu uite că din ieslea Viteemului a pornit mântuirea ei.

Hristos și criza de azi

Se spune despre un creștin bun, că atunci când era pe patul de moarte, și-a pierdut cunoștința. Lucru ce se întâmplă cu mulți oameni. „Mă cunoști“? — l'a întrebat un prieten, care venise să-l vadă. „Cine ești“? „Sunt cutare“. „Nu te cunosc“. Un alt prieten l-a întrebat la fel și a primit acelaș răspuns. „Dar pe mine mă cunoști? sunt soția ta“. „Nu te cunosc“. Atunci unul din creștinii cari era de față l-a întrebat: „Dar pe Domnul Iisus îl cunoști?“ La auzul acestui nume, creștinul cel bun a tresărit din somn și a zis: „Iisus Hristos“. O Mântuitorul meu, Tu-mi ești și-mi rămâi singura-mi nădejde, singurul meu bun!

Dacă toți oamenii ar grăi ca acest bun creștin, nu s'ar mai auzi de criză în lume, dar durere, oamenii de azi sunt preocupați mai mult cu propria lor existență. Se ridică școli, se înființează instituții peste instituții, pentru muncitori, pentru tineret etc.

Dar numărul mare al instituțiilor n'a isbutit să alunge cuvântul criză, căci criza există sub formele cele mai variate. Auzim de scăderea prețurilor, de ucideri politice, de fel și fel de vești pregătitoare de războiu, de neliniște în multe privințe.

Și omul nu caută vina în sine, ci în împrejurări externe. Unii pun vina pe numărul prea mare al fabricelor, alții pe lipsa de recoltă bună, dar prea puțin se cugetă la vina lăuntrică a omului. Cauza crizei aici trebuie căutată, în setea de a creia valori materiale, cari să-i aducă omului prisos de bunuri pe ani înainte, cu nesocotirea nevoilor altora. Criza vine dela tendința omului de-a-și creia bunuri trecătoare, aducătoare de plăceri ieftine.

În căutarea spre plăceri omul uită că el e păcătos și legat pământului și singur nu poate ieși din această stare. El creiază valori, puteri, comori și aceasta încă nu ar fi un rău, dar răul acolo începe că omul nu alungă delă sine balastul, care îl oprește să meargă spre veșnicie. Omul nu vede că nu orice viață e adevărată viață și că trebuie să lupte împotriva mizeriilor sufletești, cari opresc cultura pe loc.

Sărbătoarea Nașterii Domnului este potrivită a deștepta pe om din înșelăciunea în care trăiește. Precum Domnul când a venit în lume, a venit ca să sfarme păcatul, să nu uităm că și azi sunt păcate, cari trebuiesc sfărmate ca să putem înlătura criza.

Hristos a așteptat și așteaptă ca El să se nască și în sufletul nostru prin o viață nouă, o viață fără de păcate, plină de iubire către Dumnezeu și aproapele. Când deci Hristos, s'a născut nu numai în Vitleem dar și în sufletul nostru, atunci am înlăturat criza; când vom recunoaște că ne naștem păcătoși și că numai prin Hristos putem deveni buni, am început îndreptarea. Să căutăm a stârpi din noi aplicările firești de a face rău și a ne apropia de starea fericită, când omul a ieșit ca un rege din mâna lui Dumnezeu, dar din păcat și-a pierdut coroana divină.

Când vom scoate din suflete iubirea de sine, am făcut loc lui Hristos, când vom ști să poruncim patimilor și poftelor păcătoase, nu vom mai creia valori cu nesocotirea altora nu vom mai urî pe alții, ci îi vom iubi.

E bine să ne însemnăm lucrurile acestea și să nu uităm că până când omenirea numai într'o iesle face loc lui Hristos, până atunci crizele nu vor putea fi oprite. Să ne aducem aminte cu câtă putere isbucneau în anii trecuți flăcări de foc din sondele de petrol delă Moreni. Ani de zile au ars și hainele pasnicilor delă gura sondelor erau pline de scrum. Cu furie și mai mare ard

în sufletele oamenilor patimile și păcatele de tot felul și numai puterea lui Hristos le poate stinge.

Să căutăm deci a stăpâni sufletele noastre și a le lumina cu lumina evangheliei. Să nu uifăm că avem vrăjmași cari râvnesc moșiile noastre, plaiurile noastre, părți din țara noastră. Să ne pregătim deci pentru orice eventualitate și să ne facem datoria, căci cu ajutorul lui Dumnezeu dreptatea noastră dreptate va rămâne.

Sentimentul religios în zilele noastre

Ați binevoit a-mi pune întrebarea: „Este în creștere sau în descreștere simțul religios în sufletul oamenilor?” Imi aduc aminte că odinioară sfântul Ioan Botezătorul a trimis la Hristos pe doi ucenici ai săi cu întrebarea, dacă El este Mesia cel prezis de prooroci? Mântuitorul a amânat răspunsul pentru că avea mulți bolnavi, pe cari i-a vindecat iar apoi adresându-se celor doi învățăcei a zis: „mergând, spuneți lui Ioan cele ce auziți și vedeți: orbii văd și șchiopii umblă, leproșii se curățesc și surzii aud, morții se scoală, și săracilor bine se vestește” (Matei 11 v. 4—5).

Urmând pilda Mântuitorului, am zăbovit și eu cu răspunsul, având multe lucruri de rânduit iar acum răspund: războiul mondial a răpit credința multora, dar ochii lor s’au deschis ca să vadă că lipsa credinței în Dumnezeu, înseamnă lipsă de credință între soți, în copii față de părinți, în supuși față de cârmuitori.

Oamenii s’au desmetecit încetul cu încetul și azi ei văd că nu prin mijloace economice și tehnice se poate îndrepta criza, ci înainte de toate prin reîntronarea echilibrului sufletesc prin credință. Realitățile politice sociale nu au putut opri ochii oamenilor numai spre pământ, înțelegând adevărul: ad maiora nati sumus = suntem născuți spre o țintă mai superioară.

Oamenii au devenit mai religioși nu numai din considerațiuni finaliste, de pildă pentru păstrarea unității valorilor culturale, ci pentru considerațiuni de ordin pur religios, ca manifestări ale naturii umane imanent religioase. Eu am văzut lumea din Paris, Berlin, Wiena și București în timpul din urmă. Ei bine, bisericile erau

arhipline, iar din constatările celor cari au văzut și alte țări, am văzut că și în alte țări cercetarea bisericii este o realitate mult grăitoare.

O supremă necesitate sufletească aduce lumea la biserică și o face să-și manifeste și pe alte țărâhuri setea spre infinit. La noi în România credința creștină ortodoxă a luat un avânt puternic prin înființarea „Frăției Ortodoxe Române“, în care s’au grupat cei mai distinși intelectuali români.

În școli se dă o deosebită atenție educației religioase, în cadrul cercetășiei și al educației premilitare la fel. În București profesori universitari și alți intelectuali țin conferințe religioase, iar în orașele de provincie dragostea față de biserică a crescut foarte mult.

La sate țăranii cercetează biserica, tineretul este organizat în asociații religioase, astfel că întreaga viață a satelor este umbrită de Duhul lui Hristos.

Presa românească acordă Bisericii atenția cea mai deosebită, iar clerul este la înălțimea datoriei lui. Chiar partidele politice încep să se preocupe tot mai mult de problema religioasă.

Noi personal nădăjduim, că sentimentul religios va crește tot mai mult și indiferentismul religios va scădea. Noi dorim să înțelegă toți că numai religia creștină va asigura fericirea oamenilor. Numai Hristos a zis: Datu-mi-s’ă toată puterea în cer și pe pământ. Puterea lui este dovedită și încercată de istorie, și a ignora această putere veșnică, ar însemna ca oamenii să nu-și cunoască singura cale ce duce la fericirea lor.

Sărbătoarea Nădejdi

Viața este o cale care te poartă prin locuri umbroase și pline de farmec, dar și printre stânci și prăpăstii îngrozitoare. Viața este așa alcătuită că ne bucurăm de cununa ei de trandafiri, dar și mai mult simțim ascuțitul spinilor ei.

Întrebători privim spre desfășurarea cursului vieții și ne întrebăm, cine ia sarcina ce ni se așterne în cale, cine ajută părintelui să crească un copil renitent, cine ajută unui soț să suporte capriciile unei soții neînțelegătoare, cine ajută unui servitor să nu să revolte împotriva stăpânului nemilos? Și am putea înmulți numărul întrebărilor de felul acesta: cine poate stinge ura dintre oameni? Cine poate face ca chiar frații să nu să mai urască? Pe ce cale se pot înlătura nedreptățile de tot soiul? Ce putere face pe funcționar să fie corect, învățătorul, avocatul, inginerul să-și facă datoria? În general, cine poate asigura triumful binelui în fața răului?

Destul a nădăjduit lumea veche că lucrurile se vor schimba, că absolutismul celor puternici va înceta și sclăvia se va înlătura! Cu venirea lui Hristos în lume au căzut statuile împăraților cari erau glorificați alături de zei, a căzut sclăvia, a căzut absolutismul capului de familie și s'a înălțat pedestalul femeii, pentru că s'au găsit oameni cari din idealul lui Hristos și-au făcut problemă de viață. Acei oameni au trăit cum a cerut Hristos pentru că aveau convingerea, că idealul lui Hristos va schimba viața oamenilor.

E bine să ne însemnăm că dacă creștinii nu ar fi sfidat cruzimea leilor din amfiteatrul roman, dacă s'ar fi lăsat ademeniți și s'ar fi făcut trădători al idealului

creștin; noi cei de azi nu ne-am inspira din idealul lui Hristos, ca dintr'un izvor de viață dătător. Dar tocmai Sărbătoarea mare și sfântă a Crăciunului ne aduce aminte și ne face să ne dăm seama, că singura nădejde de mai bine o aduce Evanghelia lui Hristos.

Acest adevăr trebuie însă verificat prin fapte și atitudini creștinești. Nimic nu este mai de condamnat decât atitudinea celor ce critică creștinismul fără a-l experimenta cu viața lor. Tu, care ești profesor, trebuie să-l cauți pe Iisus, tu care ești avocat să mergi pe calea arătată de Iisus și fii sigur de izbândă. Căci ascultând de Iisus și urmând urmelor lui încă nimeni nu a pierdut, ci a beneficiat de mângâieri neperitoare.

Astăzi deci, când prăznuim Nașterea Domnului să ne punem nădejdea în puterea Evangheliei și să ne dăm seama că trei veniri ale Domnului trebuie să ne determine viața. Să recunoaștem că Domnul venind pe pământ a schimbat viața lumii; a doua oară să recunoaștem că El trebuie să se nască adică să vină și în sufletul nostru al fiecăruia, iar în al treilea rând că venirea Lui a doua, ca să judece lumea, va fi o realitate, care trebuie să determine viața noastră de acum.

Trei veniri mărețe sunt acestea, trei veniri dătătoare de nădejde, ce nu pot fi prin nimic înlocuite. În acest înțeles Praznicul Crăciunului este sărbătoarea nădejzii pururea vii.

Glasul ieslei din Vitleem

La nașterea vreunui prinț împărătesc bubuesc tunurile în semn de bucurie, dar la Nașterea Domnului slujbașii statului roman au făcut doar atât că au introdus în registre un nume mai mult. Dar aceasta nu a împlecat pe cei chemați de Dumnezeu ca să vestească numele lui Iisus în toată lumea, iar sf. Pavel să zică: „Și tot orice faceți, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să faceți întru numele Domnului Iisus“. (Colos. 3 v. 17).

Iisus a stat ca prunc în iesle ca să arate că nu avem altceva de făcut decât să ne smerim și noi ca pruncii, precum Iisus a zis: „De nu veți fi ca pruncii nu veți intra întru împărăția lui Dumnezeu“. A stat în iesle ca să arate că nu prisosul de bogății aduce mângâiere și mulțumire. Și nenorocirea oamenilor de azi chiar de acolo isvorăște, că ei prin o păcătoasă și greșită poftă de stăpânire și plăcere personal produc prisos de valori materiale, cari produc pe de altă parte și lipsuri și mizerii la alții. Și atunci criza nu trebuie să o privim ca o urmare a înmulțirii mașinilor sau a alcătuirii mecanismului economic, ci criza e provenită mai mult din o stare de suflet pervertită față de bunurile materiale.

De aceea Fiul lui Dumnezeu se așază în iesle ca să condamne și judece aspru pe oamenii cari își îndreaptă privirile mai mult spre pământ și numai de acolo își trag aspirațiunile și nădejtile sau cultura lor.

Dacă noi urmăm pe Hristos, și avem pretenția că de fapt îl urmăm, trebuie să ne dăm seama de glasul ieslei lui Iisus și nu de glasul lumii pervertite și păcătoase.

Ieslea lui Iisus ne cheamă să luăm daruri minunate.

Fiul unui rege din vechime, cu numele Menedem, fiind chemat odată la o nuntă, a întrebat pe tatăl său, dacă poate să meargă. Regele i-a răspuns: „Te poți duce, dar nu uita că ești fiu de rege“. O, cât de fericiți am fi noi toți, dacă ne-am da seama că suntem fii ai lui Dumnezeu și frați ai Domnului nostru Iisus Hristos!

O, dacă ne-am da seama că împăratul împăraților, Dumnezeu, ne cheamă la ospățul împărăției Sale și nu trebuie să-l întrebăm dacă putem merge, căci El ne arată și calea care duce spre această împărăție. O, acest Dumnezeu a adus la sine prin Nașterea Fiului Său, pe păgânii cari se închinau la idoli, pe filozofii cari răspândeau desnădejdea și pe oamenii cari în circuri priveau cum animalele sălbatice sfâșiau în bucăți pe frații lor.

Și azi, după 1900 de ani, creștinismul are aceeași putere, pentru că Hristos a zis: „Datu mi-s'a toată puterea în cer și pe pământ“ (Mat. 28 v. 18). Marele Napoleon n'a îndrăznit să rostească asemenea cuvinte. Franklin când a descoperit paratrăznetul și Lindbergh când a trecut oceanul cu avionul, nu au cutezat a spune că lor li s'a dat toată puterea.

În adevăr, învățătura creștină are putere mare și lucrează în sânul poporului nostru. Trebuie numai să deschidem ochii și să vedem izbânzile evangheliei. Când sfintele oseminte ale mucenicului Constantin Brâncoveanu au fost desgropate și pământul de lângă sicriu a fost așezat lângă biserica Sf. Gheorghe din București, creștinii cei buni au dus pământul acasă sădind minunate flori în el. O, ce minunată întâmplare plină de învățăminte. Constantin Brâncoveanu a ascultat de Hristos.

Așa să urmăm și noi pe Hristos.

Să ascultăm de glasul ieseii din Vitleem.

Magii de ieri și de azi

Nici un neam de pe lume nu păstrează mai vie amintirea magilor din vechime ca și neamul românesc. Umblatul cu steaua este o dovadă puternică. Amintirea magilor va rămâne veșnică întocmai ca și a afintei Scripturi din care nu poate pieri nici o iotă și nici o cirtă.

Faptele lor explică acest adevăr. Magii sunt pentru toate timpurile un model de credință neșovăitoare. Nici ostenele și primejdiile drumului, nici răutatea lui Irod nu i-a putut abate dela dorința lor fierbinte de a vedea pe Hristos.

Și ca un semn vizibil al credinței și al dragostei lor față de Mesia îi dau daruri scumpe: aur, smirnă și tămâe. Neînfricați apoi și ajutați de Domnul se întorc în țara lor, rămânând acolo sămănători scumpi ai credinței.

Magii sunt primii sămănători ai credinței în Hristos și prin aceasta faptă a lor și-au câștigat nemurirea în ceriuri și pe pământ.

Magii ne aduc aminte de marele adevăr că pe mulți sămănători de cultură profană îi uită lumea, micșorându-le cu timpul importanța, *dar sămănătorii mari de credință strălucesc totdeauna, în aceeași lumină și dragoste.* Pe magi îi pomenesc copiii naivi dela sate ca și oamenii de știință din metropolele culturii omenești, ziaristi renumiți, cari nu-i pot uita nici în mijlocul noutăților celor mai mari.

Cum ne aduce telescopul luminile din mari depărțări în cea mai nemijlocită apropiere ca să le vedem bine, așa și prasnucul sfânt al Nașterii Domnului ni-i prezintă aieva pe primii sămănători de credință, pe

magi și ne arată că nici un pas al lor nu a fost făcut degeaba și că și ultimul firicel de praf, pe care l-au încărcat în calea lor a fost răsplătit de ceriuri. Chiar prasnucul pe care îl serbăm azi ne dovedește așa de clar că *cea mai esențială, cea mai frumoasă și cea mai bună slujbă pe pământ, este slujba credinței.*

În zilele mari ale sărbării Mântuitorului lumii ne este mai vie și mai tare convingerea, că fără slujba alător sămănători și mucenici ai credinței nu am avea civilizația și cultura de azi. Fiecare etapă de ridicare a vieții omului și de înlănțuire a moravurilor omenești stă în strânsă legătură cu munca și cu inima nobilă a primilor magi și a celorlalți magi, cari le-au urmat mai târziu.

Să ne închipuim ce s'ar fi ales de neamul nostru fără voevozii și mitropoliții lui de odinioară, cari erau ca niște magi, buni și însuflețiți sămănători de credință. Ce ar fi fost soarta neamului nostru fără un Dosoftei, Veniamin Costachi, Simeon Ștefan, Sava Brancovici și Șaguna, cari au călătorit, au ostenit și au muncit pentru credința neamului românesc chiar ca niște magi adevărați. Unde nu sameni plante nobile răsar burueni și dacă neamul nostru se aseamănă cu o grădină bine cultivată, apoi acest fapt se poate atribui și mulțumi sămănătorilor cu multe oboseli și suferințe, cari au plantat prima oară în sufletul lui virtuțile creștinești.

De aceea Crăciunul românesc nu poate însemna numai zile de trecătoare bucurie, ci un izvor bogat de inspirație mai ales pentru generațiile tinere ale neamului nostru. Fiecare tânăr român mai ales azi se întrebă ca și tinerul din Evanghelie ce să facă, ce să lucreze ca pe lângă fericirea pământească să dobândească și fericirea cerească. Și smerenia noastră cu dragoste părintească fierbinte le răspunde tinerilor întrebători: Intrați în slujba credinței voastre strămoșești, fiți magii ei

vestitori, fiți apostolii ei convinși, orice ocupațiune, orice rang ați deține, fiindcă aceasta slujbă are să *Vă aducă toate mulțumirile sufletești. Ori unde ați activa și în orice succes cu timpul urmele voastre se vor pierde, dar în slujba credinței, în slujba lui Dumnezeu veți rămâne și veți lăsa urme adânci.*

Toate se schimbă și toate se învechesc ca o haină pe lumea aceasta, dar împărăția iubirii întemeiată de Domnul nostru Iisus Hristos este ca o veșnică primăvară, care nici nu piere, nici nu se schimbă. Toate slujbele pe acest pământ apasă și înlănțuesc sufletul, făcându-l din împărat atotputernic slugă neputincioasă. Slujba credinței însă face sufletul liber într'aripându-l și ducându-l pe drumul fericirii veșnice.

Lumea socotește că Crăciunul este o sărbătoare veche, pe care o pot întuneca vremurile, dar smerenia noastră crede că Crăciunul este o sărbătoare pură nouă de puternică inspirație folositoare.

Crăciunul este ziua idealurilor inepuizabile și așteaptă în fiecare 25 Decembrie să-l înțelegem, și nu numai să-l înțelegem, ci să și facem din razele lui bogate măcar câte una în forțe sufletești.

Crăciunul este steaua strălucită dela Vifleem și care raze sunt în aceasta stea, atâtea îndemnuri nobile prezintă și Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos, care intrare în sufletele noastre.

Salvarea prin copii

(Articol publicat în ziarul „Graiul Românesc“ din Timișoara, numărul 1 din 20 Ian. 1935).

Foaia „Graiul Românesc“ a pornit la luptă pentru a trezi forțele de viață ale neamului nostru. Eu cred că toți trebuie să ne bucurăm de gândurile bune ale tuturor celor ce pornesc la luptă, pentru neam și lege.

Cred însă că sunt probleme cari nu sunt numai ale unei țagme, bunăoară a medicilor, ci sunt ale tuturor, și între acestea problema scăderii numărului pruncilor este foarte importantă. Căci adevărul este că numărul copiilor scade, iar mulți cred că aceasta ar fi numai chestia părinților. De sigur mai întâiu cei căsătoriji sunt vinovați dacă nu voesc să aibe prunci, dar totuși chestia aceasta nu îi privește numai pe ei.

În Germania încă scade numărul pruncilor în mod îngrozitor: statistica a stabilit, că înainte de războiu în Germania se năștea anual aproape două milioane de copii, iar acum se nasc numai un milion de copii anual. După statistica aceasta în Germania în anul 1980 nu ar mai fi decât 40 milioane de copii iar în curs de 200 ani nu ar mai fi nici un om în Germania, dacă scăderea ar merge în acelaș ritm.

Vedem dar din stările altei țări că nu este tot una dacă numărul pruncilor scade sau crește. Și când ne gândim că scăderea numărului pruncilor se datorește mai întâiu scăderii simțului moral, ce vom zice? Ce folos că lanțele de pământ rămân neîmpărțite și unii oameni se îmbracă luxos adică cu podoabe deșarte? Precum hainele se vor sfârtica și se vor desface în bucăți, așa se sfârtică în bucăți sufletul celui ce nu mai are simț moral, și nu vrea să aibe copii.

Deaceea mie mi-ar plăcea dacă fiecare om mai luminat s-ar osteni să lumineze poporul că prea viețuește după trup. Prea se gândesc mulți că dacă ar avea copii mulți, nu ar mai putea trăi în tihnă și bună stare. Prea au uitat scopul căsătoriei după voia lui Dumnezeu, prea au uitat să aibe prunci și să-i învețe rugăciuni, ducându-i la biserică.

Noi episcopul, voim o cruciadă pornită de toți luminătorii satelor, cari să arate că nu numai unii medici sunt de vină pentru scăderea populației, prin practici neiertate, dar e de vină bărbatul femeii ce nu voește prunci, sunt de vină părinții lor, e de vină școala că nu luminează pe oameni, e de vină acel preot care nu pedepsește pe femeia păcătoasă!

În Italia dictatorul Mussolini vrea să ridice cu zece milioane numărul populației, dar nu cu forța legii! Nu, ci „mai mult prin ridicarea moralității și a conștiinței religioase a individului“.

Noi episcopul am dat atâtea pastorale pentru a se opri scăderea natalității. Acum apelez la părinți, la dascăli, la preoți, la medici, la profesori, advocați, să-și dea seama că aici e vorba de ieșirea poporului nostru din jocul, din hora morții. E vorba de viitorul neamului, este vorba ca să avem mai multe leagăne decât sicrie, este vorba să avem copii cât mai mulți. Ei sunt salvarea țării. Ei sunt nădejdea viitorului.

Hristos a zis „Lăsați pruncii să vie la mine“. Voi intelectuali Români, — lăsați și voi pruncii să vină în familiile voastre și poporul va face la fel!

Hristos și scopul vieții

(articol publicat în revista „Fântâna Darurilor“
Nr. 9—10 anul 1934).

În fața Sf. Antonie Cel Mare s'au prezentat odată mai mulți învățați păgâni și l-au ispitit asupra învățaturii creștine. Sf. Antonie le-a răspuns convingător, arătând că idolii păgâni dispar, oracolele, vrăjitorii și magii cad nimicite. Uimiți au rămas învățații, când Sf. Antonie le-a mai spus că, deși creștinismul este persecutat, el înfloreste, iar păgânismul decade.

Cuvintele Sfântului Antonie se încheiară cu apelul la învățați de a recunoaște că puterea Evangheliei este mai presus de orice discuție. O, dacă această putere ar fi recunoscută în mijlocul creștinilor de azi! O, dacă ne-am da seama, că Evanghelia este o' veste bună pentru toți, fără privire la starea socială sau națională! O, dacă am vedea că ea nu cere să renunțăm nici la valorile pământești, dacă sunt puse în slujba cerințelor sufletului!

Dar nenorocirea tocmai atunci începe, când omul caută fericirea sa în sine, în teorii iscodite de mintea omenească. Hristos, aducând Evanghelia Sa, a adus ceva universal, pentru toți oamenii, din toate timpurile, ceva ce poate fi câștigat de toți. Dar omul fuge după avere, care scade, pe măsură ce ajunge în mâini mai puține. Omul caută plăceri, cari nu pot fi ale tuturor, căci vedem plăceri rafinate, lux, risipă, cari nu pot fi dobândite de toți.

Dar Hristos aduce virtuțile, cari pot fi ajunse de toți, sfintele Taine, cari pot fi binefăcătoare pentru toți. Noi, vestitorii Evangheliei, pe acest adevăr ne răzimăm,

când propovăduim Evanghelia Lui Hristos. Noi putem arăta lumii: cei din lume, cu orizonturi exclusiv lumești, de câte ori nu alunecă și scopul vieții li se întunecă. Vedem atâtea sinucideri, crime, decepții, indispoziție la toți aceia, cari nu privesc spre țință prin prizma Evangheliei.

Dar creștinul niciodată nu a rătăcit și nu pierde calea, fiindcă Evanghelia pentru el este ca stelele pe cer în întunericul nopții. Nici un creștin adevărat nu s'a sinucis, n'a ucis, n'a decepționat, ci a înaintat spre țință, cunoscând care este scopul vieții și al luptei în viață.

Hristos singur oprește pe om să transforme mijloacele în scop al vieții. Numai el oprește pe om să prefacă averea în scop.

Numai El ne face să fim paznici de fiecare clipă ai gândurilor și sentimentelor noastre. Numai El ne-a învățat rostul cântării îngerești, că întâi trebuie să dăm mărire lui Dumnezeu, ca să fie pe pământ pace.

Noi slujitorii Altarului cu această convingere muncim: că Evanghelia lui Hristos duce pe om spre scopul său final, fericitor și pururea strălucit, spre bunuri și bucurii, cari sunt tot mai multe, pe măsură ce ele sunt împărtășite de mai mulți oameni.

Interesele și Drepturile teritoriale ale eparhiei Aradului

Sunt aproape zece ani de când subsemnatul episcop, cu vreme și fără vreme învăț pe prea iubiții mei fii sufletești să se îmbrace în zaua credinței și a dragostei și în coiful nădejdei de mântuire. Nu este sat și oraș în eparhie, în care să nu fi fost și să nu fi înălțat rugăciuni către Dumnezeu împreună cu credincioșii mei. Am ținut peste șase sute predici în timpul acesta și credincioșii au putut culege învățături ca flori dintr'o mândră grădină.

Dumnezeu știe și cunoaște realizările din cei zece ani și nu ne referim la ele, dar enorme greutăți am biruit până când am ajuns să organizez tineretul, casele culturale, lupta împotriva sectarilor și misionarismul de propovăduire pozitivă. Ca să pot fi stâlp și întărire adevărului, am simțit adeseori lipsa de sprijin moral și material, dar am luptat înainte, știind că *toate le pot în Hristos cel ce mă întărește* (Filipeni 4 v. 13).

Cu nesocotirea sănătății Mele am muncit cu graiul și cu scrisul ca să dovedesc, că biserica este razimul nostru spre desăvârșire și chieșășia echilibrului nostru sufletesc. Am simțit în tot timpul acesta, că forțele morale și materiale ale eparhiei trebuesc fortificate, iar nu slăbite. Mi-am dat seamă, că avem nevoie de forțe sufletești împotriva vrăjmașilor milenari dela vest; am simțit, că pentru a pregăti pe fiii sufletești să fie cu tot atașamentul gata a-și face datoria față de vrăjmașii externi, ei trebuie să vadă, că li-se dă atenție și li se dă posibilitatea să-și fortifice biserica strămoșească.

Dar cu durere am simțit atât eu, cât și credincioșii

mei, că anumite ambiții ar voi să înduplece factorii competenți a hotărî mutarea sediului unei eparhii vecine pe teritoriul eparhiei arădane. Noi vedem în această încercare cea mai nechibzuită și mai inoportună tendință. Eparhia Aradului și așa este cea mai redusă ca număr de parohii și încercarea aceasta i-ar aduce grave prejudicii din punct de vedere moral și material, luându-i-se unilateral cele mai înstărite parohii și anexându-se la o eparhie cu mai multe parohii. Prin o astfel de încercare eparhia Aradului ar rămânea aproape numai cu un județ.

Noi înțelegem să nu ne opunem interesului general al Bisericei, dar chiar să-l servim așa cum l-am servit până acum, cu toate mijloacele. Dar nu înțelegem să aducem unilateral jertfe și mai ales cu nesocotirea stărilor de fapt din alte eparhii, dintre cari unele au 900, altele 700 parohii, iar Aradului i-s'ar mai lua din cele 360, câte le are. Aceasta nu este o procedură potrivită, mai ales că ar fi vorba ca parohiile cele mai întărite să treacă la o eparhie cu mai multe parohii decât Aradul.

Dar și sfintele canoane se împotrivesc tendinței de mutare a sediului unei episcopii streine pe teritoriul eparhiei arădane.

Canoanele sfintei noastre biserici interzic în chip categoric întinderea jurisdicției unui episcop asupra unor teritorii, cari sunt supuse din vechime jurisdicției unui alt episcop. Astfel Canonul 17 al Sinodului ecumenic din Calcedon din anul 451 spune următoarele:

„Parohiile dela țară, sau cele de prin sate din fiecare eparhie să rămână neștrămutate la episcopii, cari le dețin, și mai ales dacă le-au administrat ținându-le fără opoziție timp de 30 ani. Iar dacă în cuprinsul celor 30 de ani s'a născut sau s'ar naște vre-o controversă pentru acestea, se permite celor ce zic că au fost nedreptățiți să se adreseze la Sinodul eparhiei (mitropoliei)“.

În canonul 25 al Sinodului ecumenic dela Constantinopol din anul 690/691, numit și sinodul trulan găiește astfel:

„Pe lângă toate celelalte repetăm și canonul, carele hotărește că parohiile dela țară și cele de prin sate în fiecare biserică să rămână nestrămutate la episcopii cei ce le dețin, și mai ales dacă le-a administrat, ținându-le fără opoziție timp de 30 de ani. Iar dacă în cuprinsul celor 30 de ani s'a născut sau s'ar naște vre-o controversă pentru acestea, se permite celor ce zic că au fost nedreptățiți să se adreseze la Sinodul eparhiei“.

Din textul acestor canoane date de cea mai înaltă autoritate a Bisericii ecumenice este clar, că nici un episcop nu poate să ia sub stăpânirea sa teritorii cari nu erau din vechime supuse jurisdicțiunii lui sau antecesorilor lui. Aceste canoane nu menționează parohiile urbane, deoarece se presupune, că asupra acestora numai cu greu s'ar putea naște controverse, fiind parohiile urbane parohii mari și bine cunoscute.

Ambele aceste canoane fixează și limita de 30 de ani, în cuprinsul căreia un episcop străin ar putea să ridice pretențiune asupra unor teritorii din altă eparhie, spunând că dacă un episcop a ținut parohiile respective, fără opoziție, timp de cel puțin 30 de ani, atunci asupra jurisdicțiunii nu mai poate fi nici o îndoială. Ori în cazul dat teritoriile Timișorii au stat sub jurisdicția episcopului de Arad începând cu anul 1865, dela restaurarea mitropoliei Transilvaniei, dacă avem în vedere numai timpul mai nou, deci cel puțin un răstimp de 69 de ani.

Deasemenea și alte canoane vorbesc despre aceasta chestiune. Cităm aici numai canoanele 53 și 56 (în Pidalion au nr. 62 și 65) al sinodului local dela Cartagina din anul 419, cari au fost confirmate și de sinodul ecumenic trulan. Ambele aceste canoane vorbesc pe larg despre împrejurarea, că nici un teritoriu nu poate primi

nu episcop strein, fără numai cu consensul episcopului propriu, căruia erau supuse până atunci acele teritorii.

Prin urmare atât din canoanele citate, cât și de altfel din spiritul tuturor canoanelor și a întregii legislații fundamentale bisericești se desprinde principiul, că o schimbare de teritorii ale eparhiilor se poate face numai cu consensul autorităților eparhiale interesate, în cazul dat prin consensul autorității eparhiei Aradului de care depind teritoriile Timișorii.

Nainte însă de a arăta cari sunt părerile autorităților eparhiilor interesate în această chestie: Arad și Caransebeș și socotind, că azi, — când atâtea probleme sufletești se ridică, nu e conștient a slăbi o instituție, situată la granița țării, ne folosim de acest prilej și reproducem la acest loc, părerea exprimată în această chestie, de către Venerabilul Nostru confrate în Hristos Roman din Oradea, carele — bazat pe experiențele sale, culese în cursul vieții de peste 80 ani, între altele ne scrie și următoarele:

„In dibuirile înființării episcopiei de Timișoara s'a lansat expedientul, de a desființa Episcopia de Caransebeș și a o adnexa la Timișoara. De altă parte, mai există un plan, de a adnexa eparhia Caransebeșului la episcopia ce se plănuiește a se înființa în Craiova. Socoteli de negustori, da nu de întemeietori de țară. Episcopia istorică a Caransebeșului s'a reînființat din considerații naționale-ortodoxe, de a da acelor părți, cari geograficește formează o unitate, pe episcopul lor. Episcopia înființată de Șaguna; e, episcopia despre carele Regele Ferdinand a zis, că în Țara Românească, nu se desființează instituții, ci se crează. Desființarea ei ar fi o impietate și fașă de memoria lui Șaguna și fașă de memoria Regelui Ferdinand. Dar nu aceasta este totul. In moment când se desființează episcopia de Caransebeș, se începe cruciada unită pe întreg Caraș-Severinul. Dar

se va începe și agitația religioasă-politică. Și încât cunoscu eu acea parte de Bănat, în care am petrecut mai multă vreme, mai îngrabă se fac uniți, decât să se adnezeze la Craiova, se va face adecă trecerea la episcopia unită din Lugoj. *Episcopia Caransebeșului trebuie să rămână deci în coasta episcopiei unite din Lugoj. Numai prin episcopia Caransebeșului se poate opri propaganda catolică în confiniile bănățene!*"

Și noi credem, că aceste păreri ale Prea Sfințitului Roman din Oradea, trebuie să între în vederea tuturor aceluora, cari doresc întărirea așezămintelor bisericii noastre strămoșești și dominante.

Pe lângă toate cele premerse mai rămâne să vedem care este și părerea corporațiilor constitutive ale eparhiilor interesate? Astfel:

I. Consiliul eparhial din Arad, în ședințele comune ale secțiilor sale, repetit s'a pronunțat în contra părerii preconizată de a se strămuta sediul episcopiei de Caransebeș în orașul Timișoara; iar Adunările eparhiale, au aprobat acele hotărâri.

În chestia înființării episcopiei la Timișoara, Adunarea eparhială din Arad, mai pe urmă s'a pronunțat în ședința dela 7 Mai 1934, când prin hotărârea de sub Nr. 32:... roagă pe Prea Sfințitul Episcop, ca în înțelegere cu Episcopia Caransebeșului, să afle acordul de arondare, pentru toate eparhiile din mitropolia noastră...; iar

II. Consiliul eparhial din Caransebeș, în ședințele comune ale secțiilor sale, deasemenea s'a exprimat repetit în contra mutării acelei episcopii la Timișoara, astfel, în hotărârea dela 22 Februarie 1933 Nr. 43 B. 1933 se zice: „În ce privește episcopia noastră suntem pentru menținerea ei, cu sediul în Caransebeș“; iar hotărârea Adunării eparhiale din Caransebeș, enunțată în ședința dela 7 Mai 1934 este următoarea: „Adunarea eparhială

se identifică cu decisiul luat de Consiliul eparhial, în ședința secțiilor sale unite, din 22 Febr. 1933, sub Nr. 43 B. 1933 și își însușește în întregime acest decisiu de următorul cuprins: în ce privește episcopia noastră, suntem pentru menținerea ei cu sediul în Caransebeș“.

În consecință repetăm și susținem părerea, că o instituțiune istorică nu poate fi și nu este îngăduit a se slăbi, căci slăbirea ar egala cu totala ei distrugere și aceasta ar fi cazul, dacă episcopia Caransebeșului s'ar muta la Timișoara și prin aceasta, s'ar descorpora din teritoriul Eparhiei Aradului, partea din stânga Mureșului, — adică părțile bănățene, — rămânând eparhia Aradului aproape numai cu parohiile din județul Arad.

Înțelegem dorința și stăruința credincioșilor noștri din Bănat, ca să se reînființeze vechea episcopie și astfel să se creieze un nou centru bisericesc, în frunțașul oraș Timișoara, dar aceasta numai prin o nouă și echitabilă arondare a tuturor episcopiilor din mitropolia Ardealului se va putea face, luându-se eventual în combinație chiar și județul Mehedinți.

Biserica ortodoxă română așteaptă ca prin frățescă muncă a celor chemați să înflorească tot mai mult și mai mult. Dacă frate de frate ajutat este ca o cetate tare, prin frăție să fortificăm cetatea sufletelor, Biserica. Spre această fortificare am muncit noi episcopul Aradului de zece ani de zile și după jertfa și munca depusă avem dreptul să fim susținuți și încurajați de toți factorii cu cădere.

Munca pentru omul cel nou

(articol publicat în revista „Fântâna Darurilor”
No. 2 din Febr. 1933)

Criza morală nu se poate înlătura decât prin mijloace morale. O stare materială dificilă se întemeiază aproape todeauna pe lipsa fundamentului moral solid. Un capitalism ateu nu poate aduce mulțumire și aceasta o știm mai ales noi cari căutăm să fortificăm în oameni încrederea în Dumnezeu, în aproapele și în persoana proprie.

Astăzi luptătorii pentru suflete cu durere își pot reaminti că Orpheu cu puterea poeziei plină de muzicalitate a putut stoarce lacrimi din ochii lui Pluto, dar în zilele de azi nici poezia, nici proza cea mai superioară nu vor putea aduce mulțumirea dorită, decât în măsura, în care am isbutit să schimbăm cele dinlăuntru ale omului.

Evanghelia Mântuitorului are puterea de a schimba pe om: din avid îl transformă în darnic, din slab îl face tare, din mândru în smerit, din risipitor în crușător etc. Dela destoinicia apostolică atârănă mult, ca transformarea să se întâmple. Luăm de pildă istoria Vameșului și a Fariseului. Teoretic putem tot vorbi despre urmările rele ale mândriei și teoretic putem lăuda binefacerile umilinței, dar dacă nu arătăm sugestiv urmările rele ale mândriei asupra vieții și urmările bune ale smereniei asupra aceleiași vieți, am săvârșit muncă zadarnică.

Sau să luăm felul de predare al istoriei bisericești, ori al celei universale. Se ostenesec profesorii să ne facă cunoscută istoria Bisericii după un sistem, care nu ne arată cum a biruit în lume Evanghelia lui Hristos. Se

înșiră pe firul istoric, o mulțime de date istorice din cari nu se desprinde biruința principiilor evanghelice; o mulțime de întâmplări cari nu ne arată să fi avut ceva comun cu prefacerea vieții, cu inobilarea sentimentelor oamenilor. Ori, fără a ni se arăta ce anume înrâurire a avut opera unui părinte bisericesc, nu are rost să-i memorizăm titlul lucrărilor sale.

Istoria bisericească, după metodele de azi, nu ne arată în mod suficient biruința statorniciei în credință. Nu ne arată destul de limpede farul idealurilor mărețe cari sclipesc prin veacuri.

Eu înțeleg ca în istoria Bisericii să mi se arate puterea cea mare a tainelor sfinte asupra vieții: de pildă să se arate în cursul veacurilor taina pocăinții cum a transformat pe oameni în oameni noui, cari prin viața lor au luminat altora. Căci, fără îndoială faceastă taină a avut mare putere asupra vieții omenești. Aș dori să văd expuse istoricește binefacerile căsătoriei bisericești prin veacuri, dela Hristos și până azi.

Metoda scolastică de azi a dus la înmagazinare de cunoștințe cari nu duc la prefacerea vieții omului. Marile fapte din trecut nu sunt redade cu destul nerv și spirit, cu un cuvânt: din istoria Bisericii ar trebui să vedem nu diverse lupte izolate, ci în ce măsură au trăit oamenii după Evanghelie, sau în ce măsură a schimbat Evanghelia viața oamenilor. Ca să fiu și mai explicit: aș voi să avem o istorie a vieții creștine iar nu numai a Bisericeii, în abstracție.

Sau, ca să luăm bunăoară studiul apologeticeii, eu cred că dacă metoda istoriei bisericești ar fi aceea, pe care am semnalat-o mai sus, credem a ști că metoda apologetică de azi nu s'ar epuiza în argumentări de natură curat rațională, căci la combaterea fiecărei obiecțiuni vrăjmașe doctrinei creștine, am putea veni și cu logica faptelor narate de istoria bisericească. Sau, la studiul

Moralei Creștine, dacă nu s'ar face numai teoretizări, ci s'ar arăta cum au biruit principiile morale în lume, mai mare efect ar avea studiul Moralei Creștine.

Dacă s'ar găsi cineva să arate în ce măsură oamenii au respectat sfințenia jurământului, prea multa teoretizare ar înceta. Căci morala nici nu este o teorie. Ea este însăși viața. Deaceia noi cu toată ardoarea sufletului suntem pentru o reformă a învățământului religios în sensul muncii pentru omul cel nou. Numai în felul acesta vom putea avea oameni, și mai întâi preoți, cu convingeri religioase. Orice muncă a noastră să fie străbătută pe teren duhovnicesc de ideea: omului celui nou.

Cu prilejul oarecărui concurs muzical, într'un oraș din vechea Eladă se prezintă și un oarecare muzicant cu numele Evangelus, îmbrăcat cu gust și luxos, ca să facă efect, dar pășind pe scenă fu vădită inferioritatea lui muzicală. L-a întrecut altul, ieșit din mulțime, smerit îmbrăcat, dar înzestrat cu talent muzical. Așa și în viața creștină: omul cel nou nu este omul aparențelor cu efect asupra lumii profane. Omul cel nou are viață nobilă, cinstită, este statornic și resistent ca stânca de granit, care nu poate fi clătită de puterea omenească. Omul cel nou are suflet tare și conștiință curată ca ziua cu soare frumos și strălucitoare ca stelele cerului.

Omul cel nou zilnic este nou, în sensul desăvârșirii sale în virtuți. Sf. Pavel zice că omul cel vechiu trăia în minciună, mânie, iușime, răutate, defăimare, cuvinte de rușine, (Colos. 3) curvie etc, iar omul cel nou se înnoește în milă, bunătate, smerenie, răbdare, blândețe, etc.

Dumnezeul milei să ne învrednicească, acum la 1900 ani după slăvita mărire a Domnului Iisus Hristos ca să vestim cu și mai multă putere Evanghelia mântuirii spre formarea omului celui nou.

Munca pentru omul cel nou trebuie să fie însăși o adevărată veșnică putere a Evangheliei și a Sfințelor Taine ale sfintei noastre Biserici ortodoxe.

Să revizuim metodele și să muncim mai mult și atunci vom avea pe omul cel nou.

Problema populației în Banat

Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din părțile banatice, aparținătoare eparhiei Aradului.

Un cumplit dezastru național, ce s'a lăsat ușor întrezărit cu ani mai înainte vreme, Ne-a determinat, ca în anul 1929 să convocăm o conferință mixtă (29 Martie), la Timișoara. Durerea și îngrijorarea pentru multele rele, cari bântuiau și bântuiesc viața morală și socială românească, mai ales în ținutul banatic al Eparhiei, Ne-au făcut să ne întrunim și să ne sfătuim atunci: reprezentanți ai Bisericii, Administrației românești și alți factori reprezentativi. Ne-am făcut datoria atunci, de a solicita o colaborare a tuturor celor buni, și a tuturor Autorităților, pentru înfrângerea relelor și pentru reinălțarea și înfrumusețarea moravurilor creștinești. Am pus în datoria Clerului eparhial să predice cu vreme și fără vreme. Har Domnului pentru toate stăruințele ce ni-le-a inspirat; dar, cum observăm zilnic și noi cei din slujba sfintei Biserici, precum și Autoritățile constituite și reprezentanții culturii românești, relele nu au putut fi smulse din rădăcinile lor învechite și nu au început încă să se arate semnele unei înviorări sufletești și o îndestulitoare desțelenire și progres al vieții poporului nostru. Un sentiment de profundă îngrijorare și de împlinirea datoriei Ne determină acum, să ieșim din nou pe teren pentru a duce mai departe, cu un pas măcar, lucrul bun, la care ne gândisem cu prilejul inițierii conferinței dela Timișoara din 1929. Inima Noastră prinde nădejdi bune, deoarece, de atunci încoaci, Intelectualitatea dela frontiera apuseană s'a constituit într'un Institut Social

Român, cu sediul tocmai la Timișoara, pentru a se ocupa și dânsul de problema reînșănătoșerii vieții poporului nostru, mai ales în Banat, unde devastarea morală și socială este mai vădită. Ce e mai mult, constatăm că chiar Majestatea Sa, Prea Înălțatul și de toți iubitul nostru Rege Carol al II-lea a trimis echipe de cercetări în mijlocul poporului, venind chiar în persoană la Fibiș, pentru a vedea mersul lucrărilor pe teren, fapt care Ne îndeamnă pe Noi Episcopul la o muncă și mai stăruitoare. Gândul de mai bine și marile îngrijorări pentru stările slabe existente, dar și nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu, precum și în trezirea la activitate stăruitoare a conștiinței românești, Ne determină acum să revenim, prin dispozițiile de mai jos, la făgașul măsurilor necesare pentru reluarea acțiunii morale de salvare, spre care scop, Noi personal, am muncit și vom munci serios.

* * *

Tocmai în vederea stărilor din Părțile banatice ale Eparhiei, am avut prilejul să punem degetul pe rana cea mai dureroasă a Banatului românesc, prin conferința ce am ținut-o în Casa culturală dela Fibiș (30 Septembrie 1934), vorbind despre problema natalității sau despre »Păcatul lipsei de prunci«. (Vezi: Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 120; 2 lei bucata). Iar acum, mai nou, am lucrat și publicat, sub titlul de »Tuturor toate m'am făcut«, o seamă de Contribuții la ridicarea stării religioase-morale, sociale, sanitare și culturale a credincioșilor Mei din Bănat.

După aceste precizări nouș, urmează acum să luăm o seamă de măsuri în vederea realizărilor: deoparte adresându-Ne Autorităților administrative, iar de alta dând dispoziții de urmat din partea Clerului eparhial, după cum urmează:

1. Circulara de față, dimpreună cu cele două lucrări: »Păcatul lipsei de prunci« și »Tuturor toate m'am

făcut“ le trimitem prin Librăria diecezană, tuturor oficiilor noastre protopopești din Bănat, în numărul necesar de exemplare, ca să se ajungă fiecărui oficiu parohial câte un exemplar din circulară și din menționatele lucrări.

2. Indatorăm pe Cucernicii Preoți să îngrijească necondiționat, de a ținea fără întârziere două conferințe pentru popor, afară de biserică, la Casa culturală, sau în oricare alt loc potrivit dacă acolo nu ar exista o casă culturală. La caz de necesitate se va cere loc de întrunire la Primăria comunală. Cele două conferințe — cărora li-se va da o introducere potrivită — se vor forma din materialul cuprins în broșură »Tuturor toate m'am făcut«. Și anume, la conferința primă se vor citi din broșură paginile III deci și prefața, până la p. 21, iar pentru cea de a doua conferință restul broșurei. De sine înțeles, pe ici-colo, unde se va părea necesar, părintele conferențiar va *explica* pasagiile, pentru a le apropia de înțelegerea poporului. Deci, conferențiarii vor avea să-și facă și o pregătire de ocazie. Conferința a doua se va încheia prin citirea cuvântării Noastre dela Fibiș (pag. 3—15).

3. Pentruca aceasta propagandă să fie mai efectivă, se cere să Ne asigurăm de o participare cât mai largă la acele conferințe. Spre acest scop se vor face necesarele vestiri de pe amvon, dar se va cere și concursul Primăriei, pentruca și dânsa să deie mână de ajutor. Chiar se va solicita tuturor reprezentanților locali ai Autorității, Invățământului și ai altor servicii culturale, sanitare, etc., ca să cinstească cu prezența lor acele conferințe și, de se poate, chiar să adaugă și dânsii oarecari cuvinte de bune îndemnuri către Popor, pentruca să ne înfățișem într'o colaborare frățească.

4. Pentru cele 2 broșuri tipărite dela fondul de propagandă, se vor încasa de Oficiul protopopesesc și

dela fiecare parohie câte 10 lei, care sumă va fi trimisă de către P. C. protopop al locului, *direct*, Bibliotecii diecezene.

5. În afară de aceasta, fiecare C. Preot, respectiv Oficiu parohial, va avea să raporteze, precis și lămurit, arătând: când s'au ținut cele 2 conferințe? câți participanți au asistat? cine dintre autorități sau din alta parte în ce măsură au dat mână de ajutor, ori vor fi absenți? și alte mențiuni scurte, ce s'ar afla de necesare. Aceste rapoarte vor avea să fie concentrate la P. C. Protopop care, citindu-le, va remarca în ele și în raportul său despre ele, aceea ce va afla de necesar. Rapoartele întrate la Oficiile protopopești vor trebui trimise aici, ca să le vedem și Noi personal.

6. Conferințele vor avea să se țină până mai târziu la 1 Aprilie 1935, iar rapoartele despre ținerea lor să le avem aici până cel mult la 1 Mai 1935, dimpreună cu prețul broșurilor care, firește, va fi trimis Bibliotecii numite.

Arad, 18 Ianuarie 1935.

Despre virtutea recunoștinței

Scrisoare către dl Octavian Goga fost ministru
al Cultelor și Artelor.

Timpurile mai noi sunt caracterizate prin cuceririle democrației, liberalismului și individualismului, cari au deschis drum liber de validitate prin mijloace liber alese. S'a deschis deci o luptă înverșunată pentru ajungerea la bani, la avere, la putere, la glorie.

Cei mai mulți nu se mulțumesc numai cu eforturile cari să le asigure un minimum de existență, ci fac sforțări de nervi și mușchi ca să se întrecă unii pe alții. Mulți rămân pe jos în această întrecere, organizându-se apoi în grupuri pentru a putea înainta, dar mulți rămân neputincioși. Cei cari țin recordul sporesc ambiția nobilă, dorul de muncă și cultura, dar concurența liberă și mai ales cea neleală lasă valorile adevărate în umbră. Mulți își înlocuiesc lipsa lor de talent cu protecții și lingușiri, cu intrigi bine mascate, detestând valorile adevărate.

O, unii ca aceștia au rupt orice contact cu puterea de a se cârmui pe sine, de a trăi o viață lăuntrică. Ei s'au lăsat robiți de lumea materială externă, fantezia și senzibilitatea lor nu mai sunt stăpânite de o voință armonizată cu voința lui Dumnezeu. Așa ne explicăm și numărul imens de mare al oamenilor cari s'au făcut nerecunoscători pentru toate darurile primite.

Azi zâmbesc foarte mulți când le spui că ei sunt nerecunoscători față de Dumnezeu. Noi nici nu vom vorbi aici despre nerecunoștința față de Dumnezeu, ci mărturisim în această privință doar atât că orice nerecunoștință se îndreptează în ultima analiză tot împotriva

lui Dumnezeu. Nici nu ne vom mărgini la plângerea că azi mulți oameni în loc să meargă la biserică în Du-minici și sărbători, se ocupă tocmai în timpul acesta cu lucruri distractive și inutile, sau cu lucruri cari pot fi amânate, ca să nu mai amintim de cele absolut pă-gubitoare.

Ci noi ne plângem că azi avem zeci de mii de copii cari după ce au crescut mari și au ajuns la situații bune pe urma dragostei părintești, cu ușurință au uitat de ei și nu le mai dau nici un ajutor material, nici cinste nici alte semne de alipire.

Azi avem nenumărați prieteni și cunoscuți cari ne tratează cu totală lipsă de recunoștință.

Azi avem cazuri marcante, când oameni cari s'au ridicat prin noi și cu concursul nostru, nu voiesc să mai știe de binele ce i l'am făcut, ba se înfrățesc cu vrăjmașii noștri. Cunosc, iubite amice, cazuri, când Dom-nia ta ai făcut mult bine unor oameni cari apoi te-au injurat. Le cunosc și le înfierez. Am trecut și eu prin asemenea încercări și mărturisesc că nu aș voi să las impresia că noi oamenii Bisericeii ne-am resigna în fața manifestărilor de ingratitude.

Odată cu capul nu am voi să aparem ca nesoco-fitori ai faptelor bune nerăsplătite, nici simplii registra-tori ai adevărului că ingratitude a fost de când e lu-mea. Adam și Eva au fost ingrași față de Dumnezeu și am fi ispițiți să zicem că nici oamenii de azi nu ar fi mai buni, dar aceasta puțină, ba nici o mângâiere nu poate aduce celui tratat cu nerecunoștință.

Răul începe acolo că ingratal nu voiește să recu-noască urmările atitudinii sale. Lipsa de recunoștință practică pe o scară tot mai lungă, duce în mod sigur la o răceală și la o amărăciune fără margini și disolvă cel mai mare bun în societatea omenească: iubirea și sprijinul reciproc fără de cari societatea omenească nu

poate rezolvi multe probleme, cari numai prin unirea forțelor pot fi soluționate.

O biserică, o școală, un spital, un azil, s'au zidit din sentiment de dragoste față de urmași și de sigur din gândul bun că cei ce vor beneficia de ele vor fi recunoscători. *Câți oameni* buni la suflet și cu dare de mână nu ar putea ridica azi instituțiuni de obștească folos, dar când ei văd și simțesc lipsa de recunoștință a semenilor lor de azi, se retrag dela fapta lor bună și cred că își cheltuiesc bunătatea sufletului și agoniseala lor zadarnic, făcând dani. Înainte vreme o mare parte din intelectualii noștri au crescut cu ajutorul daniilor unor filantropi și tot mai rar auzim despre oameni cari ar dori să-și mai jertfească bunul lor pentru creșterea copiilor săraci și aceasta pentru că pe toate potecile văd lipsa de recunoștință.

Iată cum dispare odată cu izbucnirea nerecunoștinței îndemnul de a face bine. Organismul omenesc, când în o parte a lui nu mai funcționează bine, când de pildă ficatul e bolnav, — nu mai funcționează bine, se îmbolnăvește și moare, și tot astfel societatea omenescă se îmbolnăvește când virtuțile prin cari trăiește vor dispare.

Increderea și iubirea dintre oameni pier pe măsura în care dispare virtutea recunoștinței. Și eu cred că la această recunoștință v-ați gândit când în ziua înființării Frăției ortodoxe Române, v-ați gândit la Altarele vechi și ați cerut tuturor ca ștergându-le de praf să se închine lor! Adică ați spus: le-a acoperit praful uitării, dați praful la o parte, nu le uitați, aduceți-vă aminte că ele v-au izbăvit în trecut, le-ați cunoscut puterea, deci nu le nesocoliți.

Și iată, de ce cred eu, iubite prietene că trebuia să-ți scriu această scrisoare. Trebuia să atrag atenția intelectualilor că dacă Dta, înzestrat fiind cu atât de

inalte însușiri ne-ai îndemnat la recunoștință către Biserică, ai făcut aceasta din convingere. Ne-ai dat îndemnul căci precum creștinul trebuie să aibe intuiția cât mai frecventă a razelor lui Iisus și să cadă în spirit în fața Crucii de pe Golgota ca sângele Domnului să-l vindece și să-i topească gheața inimii, — așa trebuie să-și reprezinte cât mai frecvent și ranele Bisericei strămoșești precum și bolnavul, untuldelemn pe care l-a turnat pe ranele moșilor și strămoșilor noștri.

Noi, episcopul Aradului ne simțim în mod special îndatorat să vă mulțumim pentru tot ceea ce spuneți și faceți pentru Biserică, pentru că ați binevoit a învrednici de o minunată prefață cartea mea: „Părinții Mei“ și nu voi înceta să trezesc sentimentul recunoștinței față de binefăcători, pentru că în anul 1920 când V-am solicitat o slujbă la Ministerul Cultelor, imediat ați binevoit a mă numi inspector în acel Minister, iar apoi m-ați trecut într'un post mai înalt. Dar unde am fost pus mi-am făcut datoria.

Ce ar fi însă dacă toți cărora li-s'a făcut bine în viață, ar fi nerecunoscători? Ar însemna să nu recunoaștem legăturile cari leagă pe om de societate. Individul cere existența sa proprie dar nevoile lui neîmurmurate și multiple îl leagă de societate. Nevoile lui sunt altele decât ale altuia, este deci avizat să între în legături cu alții. Dar nerecunoștința este o sfidare a dependenței sociale. Nevoile religioase, ideale, limba, muzica, poezia, avizează pe oameni unii la alții și numai în societate pot fi satisfăcute. Ori recunoștința este un percept al religiei. Când s'au vindecat cei zece leproși și numai unul a mulțumit, Mântuitorul a zis: „Dar cei nouă unde sunt? Nu s'a aflat să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu fără numai acesta, ce este de alt neam?“ (Luca 17 v. 17—18).

Minnată este istoria lui Tovie din Vechiul Testa-

ment. Fiul său a fost condus de înger să aducă banii dați împrumut ai tatălui său; îngerul a păzit pe fiul lui Tovie de înec, îngerul i-a găsit soție și i-a mai făcut și alte bunățăți. Fiul a sfătuit pe tată să dea îngerului jumătate din bunurile aduse. Dar Îngerul zise: „Slăviți pe Dumnezeu și Lui să-i mulțumiți“.

Când Mântuitorul a vindecat pe un orb, acesta ca recunoștință a crezut și s'a închinat Lui“ (Ioan 9 v. 32—38).

Biserica noastră când cere recunoștință dela fiii săi, cu dreptate o așteaptă. Căci precum (după cuvintele lui Cicero) aceia sunt buni cetățeni, viteji și patrioți cari își aduc aminte de binefacerile patriei, tot astfel buni fii ai Bisericii sunt aceia, cari își aduc aminte de binefacerile ei. Zice tot Cicero că tuturor le vine în minte numele învățătorilor lor și locurile unde au învățat.

Cine dintre noi nu-și aduce aminte de viteazul Caius Martius Coriolan, care a fost surghiunit de Romani și atunci a trecut la Volsci, cari erau vrăjmași de moarte ai Romanilor? Când Coriolan mergea împotriva Romei zadarnic au încercat trimișii poporului și preoții să-l înlănțuească. Dar l-a înduplecat mama sa Veturia, căreia Coriolan i-a zis: „Mamă, dulce mamă, ai biruit; Roma este liberă“.

De ce dar atâta indiferență între intelectuali față de mama lor sufletească, biserică? Doamne, Dumnezeule, pe drumul vieții mormintele multor mame sunt, unde îngenunchează fii și fete lăcrămând și zicând: „O de ai mai fi trăit numai un ceas, câtă iertare ar fi trebuit să cerem dela tine“.

Am auzit despre un copil că în curtea unei temniți, a îngenunchiat în fața tatălui său și i-a sărutat mâinile încătușate, dar pentru el binecuvântate. Cunosoc și întâmplarea unor robi din Viena cari măturau strada. Fără de veste trece pe acolo un tânăr bine îmbrăcat și să-

rută mâna unui rob. Un ministru văzând scena aceasta a chemat pe tânăr la sine și l-a întrebat: „De ce săruți mâna unui făcător de rele, nu știi că nu se cuvine aceasta?”

Făcătorul de rele este tatăl meu, răspunse tânărul. Și tânărul acesta a primit o bursă dela împăratul Ferdinand al V-lea.

Doamne, Dumnezeule, dacă un fiu a fost recunoscător către un tată rău, de ce oare a pierit din sufletul multora sentimentul de recunoștință către maica biserică ortodoxă, care numai bine a făcut?

Andersen are o poveste despre mama care a plecat să afle viitorul pruncului său, dar de odată calea ei fu închisă de un rug plin de mărăcini. Și mama afâta timp a stat cu pieptul său lângă rug până când acela a înflorit de căldura inimei mamei. O, de sigur de milioane de ori mai multe jertfe a făcut și face biserica pentru viitorul fiilor săi.

De sigur vă aduceți aminte de mitropolitul Iacob Stamati care a fost mitropolit al Moldovei între anii 1792—1803! Ei bine, acest ierarh evlavios, când odată la sfintele Paști a intrat la el fără de veste mama sa când era la masă, a așezat-o la locul cel mai de frunte zicând: „Aici este locul Domniei Tale. Domnia Ta ești astăzi oaspele meu cel mai de frunte”. Apoi s'a întors către oaspeții plini de mirare și le-a zis: „Da boierilor, în fruntea mesei, în locul meu trebuie să șadă aceea, care mi-a dat viață și a sădit în sufletul meu, de când eram mic copil, frica de Dumnezeu. Dânsa este mama mea și mama este tot ce am mai scump de pământ,” (Popea: „Caractere Morale”).

Biserica ni-a dat viața sufletului și a sădit în noi toate virtuțile prin cari am răsbăt urgia vremurilor și azi ne întrebăm: suntem noi recunoscători față de ea? D-Voastre, Domnule Goga, ni-ați arătat că trebuie să

dăm colbul la o parte, ca dovadă că biserica încă nu este de toți cinstită cum trebuie!

D-Voastre deci, alătura de noi, cereți ca acestui neam să i se redea sufletul, să se renască sufletește prin biserică. Și strigătul D-Voastre auzit trebuie să fie. Ne trebuie suflet, inspirat de Duhul Sfânt și numai biserica ni-l poate da fiindcă îl are. Ce greșală este să se creadă că numai clerul, ierarhia este biserica. Ce greșală să vorbești de păstori fără turmă, și să crezi că interesul bisericii este numai interesul preoților și al persoanelor bisericesti.

Este timpul să dăm bisericii tributul recunoștinței noastre. După doctrina sfântului Pavel credincioșii alui Dumnezeu zidire sunt, casa lui Dumnezeu sunt (I. Cor. 3 v. 9 și 16). După învățătura sf. Petru laicii sunt pietrii vii în casa duhovnicească" (I. Petru 2 v. 5).

Osteniți-vă deci toți pentru biserică. Luați pildă dela îndrumătorii neamului, cari țin la biserică.

Din suflet doresc, Domnule Goga, ca intelectualii noștri să aibe sufletul activ, luptător, cu adevărat creștin. Dorim ca fiii neamului să fie creșcuți în sfințenie, tinerii să fie mărturisitori îndrăzneți ai credinței, mamele să fie mucenițe și fiecare intelectual un animator creștin.

Realizarea dorinței acesteia este în funcție de darul lui Dumnezeu și de primirea lui din partea noastră, dar și de virtutea recunoștinței, care aleargă aproape necunoscută printre fiii neamului nostru.

Arad, 30 Ianuarie 1935.

Cuvânt

Înțut în 10 Februarie 1935, la înăugurarea camerei regretatului Vasile Goldiș, la Palatul Cultural din Arad

Un an a trecut decând mult regretatul învățat, apostol și bărbat de stat al neamului nostru, — Vasile Goldiș, — nu mai este între noi. În fața veșniciei nu numai un an, dar nici secole, nici epoci nu înseamnă nimic și noi totuș facem împărțirea timpului pentru a putea aprecia evenimentele cu rațiunea limitată omenească.

Un an dă grai copilului din leagăn, aduce la vârsta școlară pe alții, căsătorește pe cei tineri, întemeiază familii, cu un cuvânt lasă urme adânci în viață. Trece-rea unui an dela moartea lui Vasile Goldiș a lăsat și în viața noastră a arădanilor urme adânci și fie-mi îngăduit să constat că a lăsat vestigii mai ales în viața superioară a sufletului. Noi, în adevăr simțim dispariția dintre noi a creștinului de elită, care practică poruncile bisericii, care nu uită nici o clipă că prin puterea omenească poți afla tainele naturii, poți vindeca bolnavi, biruiești pe vrăjmași, cucerești țări și împărății, dar numai prin darul lui Dumnezeu se poate întemeia împărăția sufletelor, unde inimile să fie mai bune.

Regretatul Vasile Goldiș era un mucenic al credinței. Ca un mucenic a trăit viața credinței în timpul suferințelor sale. Au fost eroi ai faptelor, ai sentimentelor, ai războaielor și eroi ai suferințelor. Și Vasile Goldiș era dintre cei din urmă. Dar era erou al pildei. Era bolnav, dar nu fugea, ci se apropia de altarul bisericii strămoșești, fiindcă știa că e dator față de Dumnezeu mai întâi și apoi față de generațiile tinere. Cu câtă du-

rere nu văd eu dispariția acestor îndatoriri dintre noi, cu câtă durere nu mă gândesc la aceia cari ar trebui să dea pildă tineretului asupra urmării lui Hristos. Căci Hristos cere să-I dăm ucenici, soldați, luptători, garda care să lupte pentru triumful evangheliei, fără de care împărăția inimilor nu se poate realiza. Hristos cere ca tânărul să-și oștească puterea la isvorul evangheliei, să vadă lumea cu ochii lui Hristos. Domnul cere ca tânărul de azi să-I împrumute, să-I ofere lui Hristos, ochii, mâinile sale, inima sa!

Eu cred că nimic nu grăiește mai elocvent despre necesitatea unui idealism creștin decât mobilierul, lucrurile din aceasta cameră aranjate în amintirea lui Vasile Goldiș. Ele, sau cele mai multe din tr'ânsele timp de 30 de ani au stat într'un modest birou al episcopiei noastre, ale cărei edificii lasă de dorit și de cari lumea nu se apropie cu floarea recunoștinței. Dar noi credem în puterea de grai a obiectelor din aceasta cameră și mai credem că lumea arădană nu va uita de idealismul lui Vasile Goldiș. Căci el a fost dascăl și pe vremea lui dascălii toți erau idealiști, adecă erau în formarea generațiilor, colaboratori ai inimilor de mamă, artiști cari din materialul brut sculptau monumente vii, colaboratori ai religiei și moralității, binelui și adevărului.

Fără idealism însuflețitor, ei ar fi fost fără suflet, în ochi fără priviri, în inimi fără simțire. Și cu groază mă gândesc că s'ar găsi și numai unul între cei chemați a educa generațiile de azi, care să stea nepăsător și să vadă suflete pustii. Sufletul pustiu este ca o casă pustie, dar nu ca o casă în care n'a intrat încă locatarul, ci una din care acesta a plecat lăsând totul în disordine.

Ne repugnă să ne gândim la oamenii de azi călăuziți de turpe lucruri, ci evocăm în memorie figura lui Vasile Goldiș, care în oficiul său era omul idealis-

mului, al însuflețirii, al dragostei pentru alții. Mă gândesc la Vasile Voldiș, care ca președinte al Astrei era cuprins de dragostea lățirii culturii în popor. El n'a căzut în adulație proprie, tocmai pentru că avea înaltă cultură; el nu era omul trufiei ci omul modestiei, care îmi spunea că intră ca în biserică în biroul dela episcopia noastră.

El era apostolul luminii pe care o voia aprinsă pretutindeni. Este deci firesc că evita cugetarea materialistă precum și lauda cu numărul, cantitatea cunoștințelor. Căci totalitatea cunoștințelor, toată cultura, fără idealismul binefăcător, este o rafinărie. Să nu uităm deci că una din cele mai cardinale îndatoriri pentru noi este să clădim mai departe pe temelia pusă de alții.

Avem datoria să creștem tineretul și societatea în cultul idealurilor sfinte ale sufletului nostru românesc. În felul acesta vom dezvolta și cultul recunoștinței iar roua idealismului curat va fructifica viața noastră românească în mersul ei spre veșnicie.

Cultul Mamei și naționalismul

Istoria ne spune că un sol a intrat odată la Enric al IV-lea, regele Franței tocmai în clipa când regele se juca cu micul său fiu, care mai târziu a devenit și el rege. Regele întrebă pe sol: „Domnule sol, ai și D-ta copii?”

— Da, Majestate, — răspunse solul.

— Ei bine, atunci te rog așteaptă puțin să-mi isprăvesc jocul cu copilul meu“.

Ce duioasă este această istorisire și ce tristă poveste se țese în acelea părți ale țării noastre, unde cei căsătoriți nu voiesc să fie părinți!

Prin asemenea mentalitate s'ar stinge ideea de rudenie și de interdependență între oameni.

Prin o astfel de mentalitate cea mai grozavă lovitură o primește sentimentul înrudirii, al apartinerii, al necesității sprijinului reciproc și împărtășirea unei sorți identice.

Ne place să ne mândrim că suntem buni patrioți și buni români, dar prin fapte, ca și lipsa voită a pruncilor, uităm că avem forme și norme de viață, cari nu sunt întâmplătoare și pe care nesocotindu-le, aducem cele mai înfricoșătoare prejudicii viitorului nostru.

Noi profesăm cu tărie, că apartinerea la românism ne împărtășește cele mai înalte potențialități ale vieții, dar în acelaș timp nesocotind legile divine și umane, deschidem cele mai sumbre perspective.

În adevăr dorința de a nu avea copii înseamnă să te dispensezi de cea mai curată bucurie a vieții. Cu dreptate zice Papini, că a ține în brațe un copil cu obrazul îmbujorat este o bucurie neînșelătoare, căci mi-

nunat lucru este a simți lângă trupul nostru bărbătesc bătut de soare și vânt, un trup nou în desfășurare și a simți că acest trup este al nostru; minunat este a cerceta desfășurarea și înflorirea sufletului în acest trup; și a fi singurul tată al acestei odrasle, ale acestei flori care își deschide petalele spre splendoarea vieții. Este farmecul cel mai minunat a ne recunoaște într'ânsul pe noi, a ne revedea privirea noastră în ochii lui uimiți, a auzi glasul nostru din gura lui, a deveni iar copil prin copilul acesta, a uita anii, cari în liniște ne apropie de mormânt, a uita mândria bărbăției noastre, îngâmtarea înțelepciunii omenesti, zbârciturile feței noastre, amăgiriile și amărăciunile vieții noastre, a fi iarăși voioși lângă acest copil, plin de voioșie: cu un cuvânt a fi părintele copilului nostru care crește din zi în zi în casa noastră, în brațele soției noastre.

Și vai, este crud de adevărat că în multe sicrie din satele noastre părinții își duc la groapă unica lor floare și odraslă, iar lacrămile lor curg în singurătatea unei case lipsită de orice bucurie.

Să ne desmeticim, să nu aducem elogiile mamelor numai la ziua mamelor, ci să pregătim pe ficele neamului nostru a fi mame, căci și noi unor mame datorăm viața noastră. În scopul acesta apelăm mai ales la părinți să nu mai facă târg cu fii și ficele lor din taina căsătoriei, ci să lase libertate ca inimile să se înțeleagă la timp și să nu le vândă din copilărie, căci mare păcat este vânzarea inimilor.

Așteptăm înțelegere mai ales dela intelectuali. Ei să binevoiască a lumina poporul, ei să dea neamului mame de model.

Arad, 5 Febr. 1935.

Către „Tineretul Invățătoresc“

Urmăresc cu viu interes ziarul „Tineretul Invățătoresc“ de sub conducerea dlui director G. Beuran și admir stăruința cu care se caută aflarea celor mai bune drumuri pentru orientarea tinerei generații. De aceea întâmpinarea aceasta a noastră ca reprezentant al Bisericeii este un reflex conștient al întâlnirii clerului cu învățătorii către acelaș scop.

Problemele pedagogice nu se pot depărta de izvoarele Evangheliei lui Hristos când este vorba de formarea caracterelor. Marele pedagog W. Förster în studiul său „Școala și Caracterul“ București 1916 p. 157—158) spune: „Cu cât influența din ce în ce mai mare a liberii gândiri va îndepărta școala laică de grija religioasă a sufletelor, pentru a îndruma caracterul numai în spre partea intelectuală, cu atât mai mult profesorii laici vor simți că fără inspirații înalte morale, școala și rezultatele ei nu sunt decât mecanisme, cărora le lipsește ceva și cari din lipsă de putere vitală vor ajunge să se oprească din mers“.

Noi vedem cu bucurie, că în timpul din urmă un număr tot mai mare de învățători se apropie de biserică și cere colaborarea cu preoșimea pe teren cultural, ceea ce aduce bucurie și factorilor școlari. În adevăr cum să nu avem bucurie când religiunii i se recunoaște în educație rolul care nu-l are nici o știință omenească.

Căci este vorba de forță care să aibe putere dincolo de ochiul părinților și al profesorilor, luminând drumurile conștiinței și prevenind primejdii de tot felul. Ce minunat este să-i vezi pe dascăli și pe preoți colaborând la educarea fragedelor odrasle sub ochii ace-

luiș Dumnezeu, care poruncește tuturor iubire și înțelepciune, datorie și bune exemple, ascultare și muncă, curaj și stăpânire pe sine.

Eu am imaginea colaborărei preoților și învățătorilor foarte clară și complectă, dar mă refer la o singură pildă. Gândiți-vă ce minunat ar fi dacă tineretul dela sate ar fi orientat pe larg asupra vieții sfinților, arătând psihologicește calea vieții lor plină deabnegație. Căci poporul nostru are cunoștință numai de minunile sfinților, deci prin colaborare între biserică și școală s'ar putea destăinui poporului bogății mari sufletești.

Am scris aceste câteva rânduri ca semn al sincerei noastre aprecieri pentru dl. director G. Beuran și ca expresie vie a dragostei noastre de colaborare cu reprezentanții școlii.

Am scris cu inima unui fiu de învățător.

Calea femeilor dela sate

Precum în timpul zilelor călduroase de vară se întâmplă că pe diferite locuri ale boltei cerești se ivesc nori de furtună, cari între tunete îngrozitoare răspândesc fulgere primejdioase, așa auzim noi că pe orizontul sufletesc al satelor noastre se ivesc norii necredinței și între tunetele nepăsării față de trecu', se ivesc fulgerele cari lovesc în bunele deprinderi ale satului românesc.

Aceste bune deprinderi erau strâns legate de numele Mântuitorului Iisus Hristos, dar azi numele Domnului începe să fie strein. Mai înainte nu prea auzeai de căsătorii fără binecuvântarea bisericeii, azi mulți întemeiază familii fără Hristos. Azi mulți se mulțumesc în căsătorie cu un contract civil scris la o masă plină de pete de cerneală. Înainte vreme părinții duceau pe copii la biserică, azi îi lasă să se ducă singuri și astfel se întâmplă că în câte un sat abia patru procente din locuitori se duc într'o Duminică la biserică. Și până când mai înainte cuvintele: „Ceeace Dumnezeu a înpreunat, omul să nu despartă“ erau respectate, pentru că soții urmau lui Hristos, azi câți nu aleargă la avocați ca să înceapă proces de divorț.

Oamenii încep să nu-și mai facă datoria către stat cum trebuie, pentru că ar dori să aibe numai drepturi fără datorii. Toți fac politică, se ceartă, se luptă, umblă după drepturi, dar unii nu-și plătesc dările pentru că văd că și așa se poate unde a pierit frica de Dumnezeu. Țăranul nu-și mai dă copilul regulat la școală. Ba în unele familii nu mai sunt copii, căci părinții se tem că nu vor putea trăi ușor și fără grije.

Am putea să mergem mai departe, depănând firul tânguiriilor, dar țara noastră n'are nevoie de tânguiri, ci de celățeni luminați, conștienți, capi de familie creștini, mame bune cu inimi creșline și un tineret creștin. Ca să avem celățeni buni și un tineret bun, ne trebuiesc mame bune, cari să dea creștere creștinească odraslelor lor.

O publicație cum este „*Femeia satelor*“ de sigur cu dragoste va duce lumina culturii la sate în înțelesul ei creșlinesc. Căci mai multă înțelegere între oameni, mai multă iubire fără Hristos nu se poate. Un suflet tânăr fără Hristos este ca un trandafir care a înflorit numai o primăvară. Dorințele, năzuințele, nădejdiile fără Hristos n'au înțeles și fără credință creștină n'are rost să ne interesăm de gândurile moșilor și strămoșilor noștri. Fără credință totul este numai o întâmplare că noi și nu ei sunt azi pe scena vieții. O întâmplare ar fi ca peste sute de ani urmașii să se gândească la noi, cari azi suntem o spiță a roatei ce se învârtește fără înțeles.

De aceea noi păstorul mai mare al Bisericei, chemăm pe cucernicele femei ale satelor noastre, mai întâi soțiile preoților, învățătorilor și notarilor comunali și ale altor frunțași, ca ele să fie la datoria lor de îndrumătoare ale vieții femeilor celorlalte. Să nu uite că neamul nostru are nevoie de tineri, soldați, luptători pentru un adevăr neperitor și neschimbat. Acest adevăr numai în creștinism se află. Multe lucruri s'au schimbat, de când Mântuitorul a zis: „*Eu sunt adevărul*“, neamuri au pierit, dar cuvintele lui Iisus au rămas. Biserica și azi învață aceiași Evanghelie, are aceleași taine și aceiași sfântă Liturghie.

Dar mai este un moment însemnat. Biserica lui Hristos spune adevărul pe față pentru că nu numai laudă, dar și dojenește. Cu cât vede că oamenii iubesc minciuna, Domnul Iisus Hristos vestește adevărul și poruncile lui

Dumnezeu. Da, biserica biciuește desfrâul, lăcomia, risipa, lipsa de copii, divorțurile, concubinagiile, lenea, invidie, și așteaptă ca oamenii să se întoarcă la adevăr.

De aceea și voi, femei ale satelor, când veți vedea că între voi, în satele voastre ar veni luminători, povățuitori cari să vă vorbească multe și de toate, să-i ascultați, când vă vor grăi de osteneala învățărilor, cari cu luneta (ochianul) privesc depărtările nemăsurate. Să fiți cu luare aminte când vi se vorbește de învățării, cari străbat văzduhul și cercetează adâncul mărilor, dar când vine cineva la voi care uită de Dumnezeu și este chiar vrăjmașul lui, pe acela să nu-l primiți.

Și eu, ca Părinte sufletesc voi fi foarte fericit să văd că femeile satelor ne vor ajuta nouă slujitorilor altarului să facem pe Dumnezeu stăpân în inimile singuraticilor, în familie, în școală, în comună, în viața de stat. Să nu uităm ceea-ce zice un mare învățat al timpului nostru (Foerster în *Jugendlehre* p. 1 etc.): Suntem mândri, de timpul nostru, ale cărui telegrafe, telefoane, trenuri, vapoare au apropiat omenirea cu mii și mii de noi legături, dar toate acestea de fapt au săpat o prăpastie mai mare între oameni, căci viața noastră febrilă ne lasă tot mai puțin timp și mai puțină odihnă spre a ne gândi asupra noastră și asupra semenilor noștri... în timpul atâtor descoperiri, sufletul nostru a devenit în multe privințe mai sărac“.

În clipa aceasta privesc convoiul minunat al celor ce au luptat pentru împărăția lui Dumnezeu între oameni : văd apostolii și pe urmașii lor, episcopii luptători, văd martiri, eroi și eroine, cari s'au jertfit pentru alții. Văd sfinți, călugări cucernici, dascăli luminați și mulți, mulți, nenumărat de mulți mucenici, cari și-au jertfit viața pentru alții. Pe icoana aceasta, privită în fugă, aș vrea să văd zugrăvindu-se femeile neamului nostru, cari să nu uite că și azi milioane și milioane de oameni numai prin

lisus sunt fericiți. Vreau să văd femei cari să nu uite că și azi milioane și milioane de oameni numai prin Iisus sunt fericiți. Vreau să văd femei cari să nu uite că chipul lui Hristos este în biserici mărețe, în palate pompoase, dar trebuie să fie mai întâi în inimi. Dumnezeu părinților noștri să ne dea bucuria a vedea pe femeile române întemeiând cât mai multe căminuri creștine, dăruite cu prunci temători de Dumnezeu și iubitori de tron și țară.

In direcția aceasta văd eu calea femeilor dela sate.

Pastorală

petru plata impozitelor către stat.

Precum flacăra unei luminări se înalță străbătând în toate părțile, așa doresc eu prin scrisoarea aceasta să aprind în sufletele Voastre ale tuturor, flacăra sfințelilor datorii către Stat. Ași dori să îi fac pe toți să înțeleagă, că sunt datori să-și plătească impozitele, dările către Stat, pentru că dl Ministru al Finanțelor, Victor Antonescu a arătat în zilele acestea, că între nivelul încasărilor veniturilor Statului și între acela al prevederilor bugetare este diferență mare.

Noi, episcopul, nu putem privi cu nepăsare măsurile pe cari un guvern le ia pentru îmbunătățirea stărilor financiare. Domnul Ministru pune în vedere pedepse pentru funcționarii cari nu-și vor face toată datoria la încasări.

Noi apelăm la cetățenii cari nu-și plătesc dările să înțeleagă, că refuzând plata dărilor, pun pe drumuri pe funcționari și familiile lor, copii mici nevinovați, soții harnice și necăjite. Să-și aducă aminte ceice nu plătesc, că ei se bucură de ocrotirea Statului, clădit pe jertfa a opt sute de mii de eroi.

Neplătitorii să-și aducă aminte, că dacă eroii și-au jertfit viața, au făcut-o, pentru că și-au iubit țara. Și nouă ne place să ne lăudăm cu iubirea de patrie, dar am cam uitat miezul acestei iubiri. Credem, că dacă Dumnezeu și brațul oțelit al vitejilor noștri ne-au dat România de azi, acum putem odihni pe laurii biruinței. O, nu, de o mie de ori nu! Căci iubirea nu trebuie să fie ceva ce adoarme, ceva ce atârnă dela bunul plac, ci o bunăvoință, o alipire neîncetată către ceea ce iubim. lu-

birea adevărată este ceva obligator. Ea nu simțește sarcina și osteneala, ci ia asupra sa mai mult decât crede că poate. Iubirea adevărată nu poartă frică, nu se teme de nepuință.

Așa vedem că-și iubește o mamă adevărată chemarea sa. Ea se jertfește, rabdă, pentru copiii săi numai și numai din iubire. Tot așa se jertfește preotul, medicul, dascălul cel bun; toți aceștia sunt atrași să dea ceea ce au mai scump, chiar jertfindu-și viața la datorie. Aceasta dragoste trebuie să o avem în inimă când este vorba de țara noastră scumpă, în care ne-am născut, în care am învățat cântecul mamei și ne bucurăm de bucuriile nevinovate ale vieții în nădejdea celor viitoare și neperitoare.

Această dragoste de țară ni-o cere însuși Fiul lui Dumnezeu, Domnul nostru Iisus Hristos.

În sf. Evanghelie două Matei citim, că Mântuitorul a fost întrebat de farizeii dacă se cade a da dajdie, adică dare, și Mântuitorul arătându-le un dinar cu chipul împăratului a zis: „Dați dar înapoi cele ce sunt ale Chezarului, Chezarului și pe cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu“. Matei (22 v. 21).

În aceeași evanghelie sfântă citim, că Mântuitorul a venit în Capernaum și farizeii l-au învinovățit că nu plătește dajdie sau dare. Mântuitorul atunci a trimis pe Petru la mare și aruncând undița în mare să ia din gura celui dintâi pește un safir, adică un bun scump și să plătească darea. (Matei 17 v. 27). Și care dintre voi nu cunoașteți că sf. Pavel îndemna pe toți să se supună stăpânirilor orînduite de Dumnezeu împotriva răului. „Că pentru aceasta și dăjdiile dați, că slujitori ai lui Dumnezeu sunteți“ zice acest sfânt apostol și apoi încheie așa: „Dați dar tuturor cele ce sunt cu datorie: celui cu dajdia dajdie, celui cu dijma dijma, celui cu frica frică, celui cu cinstea cinste“. (Rom. 13 v. 7).

Dar dragostea de țară ni-o cere și interesul patriei. Ne trebuiesc oameni învățați, crescuți în școli, cari se țin cu cheltueli, ne trebuiesc cetățeni cari să deosebească binele de rău, soldați bravi, bine îmbrăcați și hrăniți, ne trebuiesc funcționari buni și câte altele. Toate aceste cer cheltueli, cer obolul cetățenilor, care nu e prea mare, căci nici o jerifă pentru țară nu este prea mare.

Este chestie de înțelegere patriotică dragii mei. Este chestie de încredere și stimă unii față de alții, ba spun mai mult: este vorba de iubire între cetățeni, Unde numai unii plătesc dărilor, acolo aceasta iubire lipsește și ea trebuie reinviată. Da, căci cel ce ține numai la sine și nu se gândește și la datoriile către Stat, acela se simte slab, iar cel ce iubește pe compatrioții săi, acela este tare, acela are toată națiunea în inima lui.

Statul cere obolul, ajutorul tuturor. Fiecare deci să-și facă datoria sa, căci cârmuitorii Statului au nevoie de ajutorul nostru al tuturor și simt cine dintre noi nu-și face datoria.

Despre un celebru artist, care conducea un cor mare cu orchestră, se vorbește următoarea întâmplare: În preziua unui concert grandios, ce-l pregătise, avea să țină proba generală cu corul compus din sute de cântăreți și acompaniat de orchestră cu multe instrumente. La un loc dramatic, când corul cânta cu mai multă putere, însoțit de tunetul tobelor, trompetelor și goarnelor, flautistul care stătea într'un colț s'a cugetat în sine: „În acest sgomot puternic e indiferent, de cânt ori nu cânt eu“ și a încetat de a mai sufla în flaut. În acel moment dirigentul a dat semnalul de tăcere și a strigat: „Ce e cu flautul“. Urechea artistului a simțit că lipsește un sunet și că armonia nu era deplină, fiindcă un instrument nu-și făcea datoria la locul său.

Așa este și cu datoria către țară. Pentru interesele

ei trebuie să ne lepădăm de noi înșine, de interesele mărunte, de deosebirile de partid și să ne facem datoria. Căci frumoasă este lumea, frumos este întreg pământul, dar nimic nu este mai frumos decât pământul patriei. Aici trebuie să ne dăm seama că virtuțile, sânguința, munca și jertfa noastră trebuie să fie înfrățite.

Am neclintita credință, că voi toți iubii mei credincioși, știți să fiți și buni patrioți, iar nu numai buni creștini. Și precum știți să Vă rugați pentru stăpânire după poruncile divine, așa știți să Vă faceți datoria către țară, ascultând de apelul pe care ea îl face către voi. Și precum soarele trimite razele sale peste cât mai multe părți ale pământului, așa să Vă arătați și voi iubirea către toți, făcându-vă din dragoste curată datoria către țară.

Sunt țări învinse în care cetățenii au sarcini mai mari decât noi, dar le poartă cu seninătate. Cu atât mai vârtos deci noi, cari avem fericirea să fim toți frații Români împreună, — să fim la datorie pentru tron și țară.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor.

Cuvânt

despre Religie și Cultură, ținut în 20 Aprilie 1935
în Timișoara, din prilejul organizării unei centrale
a „Astrei“ în Bănat.

Toate lucrurile de pe pământ, chiar și cele mai neînsemnate, își au valoarea, scopul și menirea lor. Viața fiind cel mai mare bun, își are deci și ea senzul ei moral înalt, pe care creștinismul îl dă vieții.

Și fiindcă cultura este oglinda vieții unui popor, biserica nu se poate desinteresa de cultură. Creștinismul a asigurat culturei condițiile existenței, având o cultură superioară, o cultură curată. Tertulian, marele scriitor bisericesc din veacul al II-lea fu întrebat de scriitorii păgâni: Cari sunt inamicii creștinismului? Și Tertulian a răspuns așa: Cei dintâi vrăjmași ai noștri sunt robii plăcerilor, desfrânații, apoi ucigașii, otrăvitorii și fermecătorii, apoi falșii auguri și tâlmăcitorii stelelor. Iar la sfârșit Tertulian spune: Comparați viața creștinilor cu viața voastră. Voi opriți infidelitatea conjugală dar o să-vârșiți. Voi vă temeți că faptele voastre vor fi cunoscute de lume, dar noi ne temem și de conștiința noastră proprie. Temnițele voi le populați, creștini zadarnic căutați acolo, căci cel mult creștini închiși pentru credință veți găsi acolo, sau creștini cari și-au părăsit credința.

Pliniu cel tânăr scrie împăratului Traian că creștinii nici nu fură, nici nu fac desfrânări, nu jură strâmb și nu țin lucru străin. Creștinismul a înființat spitale și azile, a ridicat familia la rang de instituție sfântă împotriva nestatorniciei și ușurătății omenești. Demnitatea femeii,

educația pruncilor, pacea familiilor prin creștinism au fost asigurate.

Creștinismul a înlăturat robia. Prefectul Romei, Hermes, când s'a botezat, a liberat 1250 robi ai săi. Misionarii creștini au învățat popoarele nomade să aibe domiciliu stabile, și au dus civilizația în Germania, Galia și Britania. Biserica a educat popoarele barbare atât în occident, cât și în orient. Dar în timpul mai nou cultura a început să fie ostilă Bisericii. Ea a început să devie individualistă și materială. Cultura nouă se leagă de bunuri pământești, transformând instrumentele în scopuri și transformând în centre căile vieții.

Aici vine rolul Bisericii să strige lumii de azi a se opri de pe panta agonisirii de bunuri materiale cu orice preț, căci omul care toate gândurile le dedică materiei, nu are timp să aprecieze valorile frumoase ale vieții.

Biserica trebuie să strige omului de azi: omule, prin valorile culturii tale ai ajuns să te glorifici pe tine, dar nu uita că ai și un suflet religios, care cere să glorifici pe Dumnezeu!

Deși cultura este o realitate a vieții, legătura omului cu natura, pe care vrea să o stăpânească, religia încă este o realitate a vieții, dând muncii omenești și personalității omenești, valoarea necesară. Religia deci și biserica nu se pot desinteresa de cultură, ci trebuie să muncească pentru ca cultura să nu degenereze și să nu devină cu totul laică și ostilă Bisericii.

În timpul mai nou, în presa mondială, în congrese, tot mai mult se accentuează biruința spiritului, ca bună oară la congresul din anul trecut din Praga, unde noi am fost reprezentați prin dl. I. Petrovici. Noi am voi ca să se reducă numărul oamenilor cu calcule egoiste, reci, cu inimi împietrite, cari trec prin viață uitând de binefacerile primite dela alții. Am voi să știm că oamenii de stat, știință, să nu fie numai pedanți, cari să uimească

prin cunoștințe, ci să exceleze prin dorul și voința de a produce o viață morală, plină de suflete duioase, sensibile de suferința altuia.

Societățile culturale pot face mult și de aceea avem datoria să le sprijinim în măsura în care ele se razimă și pe ideea religioasă. Astăzi se prea accentuează mediul cosmic, istoric, biologic, geografic și de aceea e timpul să dăm mai multă atenție elementului religios în răspândirea culturii. Poporul nostru este religios și astfel cere o cultură creștină. „Astra“ noastră pe această cultură s'a întemeiat, de aceea trebuie să-i dăm concursul cuvenit. Și nu ne însuflețim de ideea de a înființa cât mai multe societăți culturale, ci să sprijinim munca trecutului, să arătăm că știm prețui instituțiile din trecut.

Teologul rus V. Zenkovski în cartea sa: „Problemele educației în lumina antropologiei creștine“ (Paris 1934) spune că spiritualitatea nu consistă numai în biruința asupra patimilor ce produc plăceri fizice, ci în biruința asupra autodivinizării. Să ne smerim dar să recunoaștem că avem nevoie unii de alții, căci în unire vedem puterea, biruința. În acest înțeles întâmpin eu în aceasta conferință ideea „Astrei“ în Bănat; în acest senz salut cu inimă curată pe ilustrul ei președinte, Dl Dr. Iuliu Moldovan.

Iubirea divină și munca omului

Cuvânt la închiderea cursurilor de gospodărie
casnică în Curtici în 23 Aprilie 1935.

Înainte cu câteva zile am celit o poveste frumoasă pe care v-o spun și vouă. Un salcâm zise când albinelile roiau în jurul lui: „De ce să dau eu albinelor polenul meu, mai bine țin pentru mine mierea și nu le-o dau albinelor!“. O floare de lângă râu zise către el: „Dar de ce ți-a dat Dumnezeu mierea? Dă deci și altora din darul ce ți-l'a dat Dumnezeu. Oh, dacă aș avea eu averea ta, aș da-o bucuros albinelor“.

Salcâmul însă scuturându-se a zis: „Nu dau nimic!“ Sub salcâm era un bătrân care citea o scrisoare și după citirea ei zise: nepotului meu care îmi cere bani, nu-i voi da nimic din banii agonisiți de mine. Zădărnice și-a ținut salcâmul florile, căci trăsnetul l-a culcat la pământ, iar bătrânul călător își găsi moartea acasă tocmai când își număra banii.

O ciocârlie cânta: „Dați, oameni buni, dați altora ceea ce ați primit ca dar dela Dumnezeu“.

Povestea aceasta este și icoana stărilor de azi când cei mai mulți oameni trăiesc numai pentru sine și uită de datoria ce au pentru dragostea ce le-a arătat Dumnezeu.

Cât de fericit este omul că nu poate exprima cu limba cuprinsul dragostei, căci oamenii nici nu o ar înțelege și nu o ar putea purta, omul ar cădea în fața datoriilor impuse lui de iubirea divină. Dar dacă omul nu poate exprima iubirea prin cuvânt, el totuși o poate îndeplini prin fapte ale muncii. Și chiar dacă omul ar

putea exprima iubirea prin cuvinte, ce ar folosi lui fără fapte? Ce folos să zici cuiva „frate“ și să-l tratezi cu nepăsare?

Dar e minunat lucru să te gândești la alții și să porți grija lor. Să te gândești la simțămintele altora, dorințele, năzuințele lor, nădejile, planurile lor, să le ajuți și sprijinești este mare lucru într'o lume plină de atâta păgânătate. Dacă ai inimă creștină este ușor să muncești pentru alții, căci înțelept nu poate fi oricine, dar bun creștin, iubitor de alții, oricine poate să fie.

Fără iubire nu putem crede, nu putem voi, nu putem munci cum trebuie. Și iată voi, iubiți săteni aveți fericirea să fiți iubiți de oameni învățați, cari prin iubirea lor au muncit aici pentru voi plini de credință și voință.

Cu deosebită dragoste recunosc și eu munca ce o desfășoară pentru voi în legătură cu camera agricolă din Arad, d-nii Dr. Iustin Marșieu distins luptător național și ales fiu al bisericii și dl. Nicolae Popescu directorul camerei. Că această muncă este superioară se vede și din faptul că la această încheiere a cursurilor școlii de gospodărie casnică participă și dl. dir. general Mândru. Nu voi uita niciodată că domnia Sa a așezat, pe preot la primul loc în munca pentru ridicarea poporului.

În școala ce s'a ținut aici ați învățat să vă iubiți portul național, care este de mare însemnătate. Mai demult femeile și fetele satelor noastre torceau cânepă și in și nu cunoșteau dantele scumpe și rochii decoltate. Chiar și domnițele aveau portul țăranelor române. Stanca, soția lui Mihai Viteazul și Despina soția lui Neagoe Basarab erau îmbrăcate românește.

Înainte cu 500 de ani, în anul 1408 s'a zidit la Streiu Sângeorz o biserică, ai cărei ctitori Lațeu Căndea și soția erau îmbrăcați românește, deși erau boieri.

La 1417 se zidește biserica din Ribîța (Hunedoara) de ctitorul Vladislav. Pe pereții bisericii o femeie este zugrăvită în port național.

Azi portul național este dat uitării în unele părți. Mulți se iau după lume, după modă. Mai de mult auzeam o cântare despre trei fete cari mergeau la joc. Una avea la grumazi mărgelile scumpe, alta un buchet de trandafiri, iar a treia numai o haină săracă, dar era frumoasa satului.

Azi a pierit cântecul, dar au pierit și multe obiceiuri bune. De aceea trebuie să ne întoarcem la ele, să ascultăm ce zice Scriptura: „Frumuseța îmbrăcămintei este înșelătoare și numai femeia care se teme de Domnul este lăudată“ (Pilde 30). Tot la Pildele lui Solomon citim: „Femeia pune mâna pe furcă și degetele ei țin fusul“.

Iată deci că școala ce ați avut-o aici vă învață după cuvintele Scripturii.

Aduceți-vă aminte de cei ce s’au ostenit pentru voi la aceste cursuri. Și mai ales voi curțiceni, grăniceri ai neamului să învățați a ținea la obiceiurile și la limba națională.

Cu acestea cuvinte vă împărtășesc tuturor binecuvântarea mea arhierească.

Cuvânt festiv

rostit de P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului la
sedința festivă pentru comemorarea eroilor:
Horia, Cloșca și Crișan.

Frați Români !

Înainte cu 150 de ani a sunat goarna care a chemat la luptă împotriva asupritorilor de veacuri pe Românii necăjiți din Munții Apuseni. Și vrednicii noștri înaintași au avut fericirea să fie conduși de martirii naționali: Horia, Cloșca și Crișan, cari au dovedit că înfrățirea dintre popor și conducători este ca o stâncă de care se lovesc valurile, dar se frâng și prefăcându-se în spumă, se pierd.

Pe noi, societățile culturale și naționale, cari ne-am înfrățit gândurile spre a aduce omagiul cuvenit eroilor naționali, — trebuie să ne emoționeze mai întâi vitalitatea și dorul de libertate ale țăranilor, cari în caz de primejdie știau să tragă clopotul într'o dungă și să se înfrățescă brațele oțelite.

Ei nu așteptau îndreptarea lucrurilor dela împrejurări externe, ci cu inimi nobile și cu suflete curate au luat mai întâi apărarea bunurilor sufletești. Așa înțelegem că revoluția lui Horia nu a fost numai de ordin economic și social, ci mai întâi era apărătoarea bunurilor religioase și naționale.

Dacă după mărturisirea nobilului român Chendi care a fost secretarul lui Horia, răscoala din 1784 avea și scopul să scoată pe unguri dela stăpânirea Ardealului și să devină Românii stăpâni, — aceasta era în baza dreptății istorice, care a venit mai târziu.

Țăranii români de atunci aveau suflete de martiri,

căci au preferat și moartea arătând că au un suflet mai durabil decât contingențele timpului. Moartea lor spontană a dovedit că ei sunt gata să moară pentru valori neperitoare. Nu s'au lăsat intimidați de judecata crâncenă a asupritorilor ci așteptau judecata lui Dumnezeu făcându-și datoria către suflet.

Noi avem mare mângâiere că în aceasta revoluție din 1784 preoșimea a fost alături de popor și pentru noi este interesant să știm că episcopul Petru Petrovici al Aradului a luat apărarea protopopului Atanasie Roșu din Șebiș, preotului Nicolae Vaianovici din Ineu, preoșilor din Gașa, Târnava, Slatina etc. Cu evlavie pomenim și pe cei din Ociu, Hălmagiu, Hălmăgel, Aciuța, Odvoș și Pleșcuța.

Pentru noi cei de azi este important să știm și adevărul că conducătorii revoluției nu pentru averi și putere au fost cu poporul, căci și omul cel mai puternic își poate vinde conștiința. Iuliu Cezar a fost ucis de aceia cărora le a făcut mai mult bine; Pompeiu a fost ucis de prietenul său Ptolaemeus, la care căutase adăpost; Baiazid a fost arestat de Tamerlan, Croesus principele bogat al Lydiei — care în averi își credea fericirea, — a fost luat în robie de Cyr al Persilor.

Toate aceste pilde ne arată că nu trebuie să căutăm fericirea în constelații fericite de avere și putere, ci în puterea virtuților strămoșești, pe care cu atâta pilduire le-au dovedit înaintașii în revoluția lui Horia.

Glorie se cuvine țăranilor de atunci, cari au luptat pentru libertate, și pomenire veșnică mucenicilor: Horia, Cloșca și Crișan, cari înfrățiți în mucenicie ne spun nouă azi: Români, iubiți-vă frățește!

Cu aceasta deschid ședința festivă.

Biserica și realitatea vieții

Omenirea de azi a făcut descoperiri uriașe pe toate terenele, dar aceste cuceriri s'au succedat mai rapid decât posibilitatea tuturor de a se împărtăși de ele. Viteza a ajuns recorduri atât de uriașe, că omul rămâne nemulțumit de eforturile sale.

Fără să voim, noi ne întrebăm în fața acestui adevăr, cum se manifestă oare sufletul față de Biserica sfântă, care pare a sfida toate descoperirile, înfățișându-se în aceeaș îmbrăcăminte a tezaurului ei de credință și viață? Noi ținem dela început chiar să mărturisim că biserica noastră strămoșească nu este văzută și nici prigonită de pătura intelectualilor. Aceștia fac chiar jertfe pentru biserică, iar la ocaziuni solemne au chiar cuvinte frumoase despre ea și mai ales despre trecutul ei.

Noi totuși îndrăznim să afirmăm că alipirea față de biserică a intelectualilor este mai mult de fațadă. Nu analizăm aceaș afirmațiune, ci constatând starea de fapt, trec o chestiune de o covârșitoare gravitate. Este vorba de cauzele care țin pe intelectuali în indiferență față de biserică. Nu mai insist asupra consecințelor rapidității pe urma căreia mulți oameni s'au pomenit cu situații nevisate. Constat numai că unii intelectuali au convingerea că biserica se mișcă pe un teren pur ideal, care nu ar avea nimic comun cu realitatea.

Știința omenească de azi se ocupă exclusiv de realitățile existenței. Prin analize precise, prin frământări laborioase, prin examinări de fiecare clipă, știința supune realitatea unui studiu riguros căutând să-i afle legile cari o domină și manifestările cari o caracterizează. Și atunci intelectualii spun: de ce nu este și biserica

aşa de analitică, de ce nu ţine seama de realităţile vieţii? Dar cei cari judecă astfel, fac nedreptate Bisericei. Este adevărat că biserica accentuează spiritualitatea şi moralitatea vieţii, cu orientări, cari trec dincolo de lumea fizică. Este adevărat că viaţa terestră împrumută rosturile sale dela viaţa viitoare, dar biserica cu învăţătura ei, nu reduce energiile de viaţă ale omului, luptând pentru fericirea viitoare.

Este timpul să accentuăm că religia nu neagă, nu abandonează realităţile vieţii. Biserica nu ignorează frumuseţea din lumea fizică şi morală, căci ea propagă religia bucuriei şi a vieţii. Că se cere omului o anumită disciplină şi înfrânare, este ceva firesc în religiune, precum şi exploratorul naturii cu multă grijă ţine seama să nu facă greşeli cari i-ar aduce poticnire în cercetările sale. Când creştinismul cere neîncetat să nu te alipeşti de bani, să nu fii lacom, voinţe să păstreze libertatea şi echilibrul sufletului faţă de povara materiei care trage spre pământ.

Să recunoaştem, dar că Evanghelia nu cere renunţare la lucrurile vieţii. Nu. Dar cere să nu ne robim lor, să nu le transformăm în scop suprem al vieţii. Pentru ca omul să aibe adevărate valori, ereştinismul cere ca el să lapede balastul, povara care stă în calea unei perspective mai superioare!

Să mergem acum mai departe. Iisus Hristos prin Evanghelia Sa intră în cele mai adânci realităţi ale vieţii. Pilda cu stăpânul, pe care nu-l aşteaptă slugile, pilda cu venirea mirelui şi fecioarele neînțelepte, ne îndeamnă la priveghere continuă. Această priveghere nu cere să renunţăm la bucuriile vieţii, ci să nu ne robim lor, uitând de suflet. Căci firea omenească este aplicată spre rău şi numai prin Hristos o putem cârmui. Şi aici este creştinismul realitatea realităţilor. El se coboară în suflete şi le picură mângâieri. De sigur, indiferentul, nu vede această lucrare a Evangheliei, dar ea există.

Precum Veronica a șters fața lui Iisus cu năframa, așa șterge Evanghelia lacrimile omului credincios. Și nimic nu este mai real decât lacrimile părerii de rău după o viață trăită fără orizonturi. O Maria Magdalena este mai vrednică de amintire decât orice împărătese cari nu au cunoscut pe Hristos și un Simon Cyreneul a ușurat mai mare povară decât orice economist.

Așa stând lucrurile te întreb: cu înfrigurare de ce nu cauți oamenii mângâierea, unde trebuie, de unde poate să vină? Pentru că mulți o caută în altă parte. Câte persoane nu cunosc eu, cari nu fac altceva decât să asculte ba sfatul unui teosof, ba un spiritist, ba altele. Și aceste persoane rămân nemulțumite, pentru că ar trebui să muncească ceva serios, să aibe o ocupație serioasă iar nu să treacă din saloane în saloane. Să lucreze și să adâncească cele învățate, aceasta să o facă cel ce caută mângâiere. Și creștinismul această îndrumare o dă omului. Dar nu numai atât. Creștinismul constată că orice durere se întemeiază de regulă pe o vinovăție.

Numai biserica are darul să apropie mai mult pe om și acesta să-i descopere vinovăția, căci altcum nu obține mângâiere. Și cel ce primește mângâierea înțelege că înlăuntrul său este ceva specific, mai presus de griji și necazuri.

Evident că biserica în opera sa poate merge foarte departe. Mângâierile ei pot crea oameni, cari la rândul lor să mângâie pe alții. Celce crede puternic, devine un mângâietor, un biruitor în necazuri.

Biserica privește în cel avizat la mângâiere calitățile bune. Ea privește cu ochiul lui. Dumnezeu. Cine privește cu alt ochiu, acela nu va putea da mângâiere. Și acum un ultim considerent. O realitate mai consistentă decât faptele îndurării trupești și sufletești propovăduite de biserică, nu poate să fie.

Și precum soarele zilnic își împarte lumina în zeci de milioane de părți, așa și biserica răspândește înțelepciunea divină prin apostolii săi.

Dacă am cerceta doctrina bisericeii despre muncă, proprietate, familie, am constata acelaș adevăr: că biserica stă în cea mai strânsă legătură cu realitățile vieții.

Aceste realități vor fi armonice, datătoare de liniște, în măsura, în care prin fapte creștinești ne vom încadra întrânsele. Aceasta cere să ne încadrăm mai întâi în realitățile vieții bisericeii, cerând darurile și binecuvântările ei.

Cuvânt

rostit în 6 Aprilie 1935 la jubileul de 15 ani al
Societății corale: „Armonia“.

Sărbătorim azi încoronarea unei munci de 15 ani depusă de societatea culturală »Armonia“ în serviciul idealului național și religios. Fericiți sunteți D-Voastre membrii acestei societăți dând dovadă cu fapta, că pe aripile avântului înălțându-Vă, plutiți spre orizonturile senine ale înălțimilor sufletești. D-Voastre ați verificat adevărul, că puterile naturii pot fi stăpânite cu fapta omenească, ați observat că puterea omenească poate birui pe vrăjmași și poate întemeia împărăția, dar numai prin puterea lui Dumnezeu se poate clădi împărăția sufletelor.

Împărăția sufletelor se întemeiază pe armonie și pe înfrățire. Și D-Voastre V-ați pus în serviciul înfrățirii și a culturii românești. Fericită a fost clipa când Dl Iosif Moldovan, în calitate de revizor școlar al Aradului, a cerut dlui Atanasie Lipovan, să accepte funcția de subrevizor școlar în Arad, și să organizeze cu membrii corpului didactic primar din oraș, un cor. Atanasie Lipovan a acceptat, și pe lângă învățători, mai recrutează și alți intelectuali și meseriași, luând astfel ființă corul „învățătorilor“ din Arad, în anul 1919.

Fericitul episcop Ioan I. Papp, a stăruit ca acest cor să se organizeze pe baze de statute și să funcționeze ca și cor al Catedralei, asigurând corului o subvenție din partea Ministerului. Corul se conformează dorinței episcopului Ioan I. Papp și se reorganizează pe bază de statute, în virtutea cărora obține recunoașterea sa de persoană morală în anul 1924.

Dela înființare (1919) și până azi, acest cor s'a îngrijit, ca să cânte cât de mai multe ori posibil în catedrală și în bisericile din diferitele comune mai apropiate.

Anual a aranjat cel puțin un concert în orașul Arad. A primit și a sprijinit societățile corale, cari au vizitat orașul Arad, între cari pe „Carmen“, „Cântarea României“ din București, „Doina Banatului“ din Timișoara, „Ioan Vidu“ din Lugoj, „Cesar Frank“ din București, „Corul Gr. Cat.“ din Oradea, corurile din județ cu ocazia concursului de coruri, etc.

A participat și a organizat festivaluri, cu ocazia vizitării orașului Arad, de către generalul Berteloth, oaspeții italieni, Corul învățătorilor Cehoslovaci, Congresul internațional de agricultură, etc.

A aranjat un festival comemorativ, pentru Ciprian Porumbescu. A participat de câteori i-s'a cerut concursul la serbări naționale și la diferite comemorări pioase.

A participat în repetate rânduri la Mănăstirea Boddog și la sfințirea bisericii din Buteni.

A organizat festivaluri cu ocazia adunărilor eparhiale și la instalarea celuice vă vorbește acum.

Pentru strângerea legăturilor de prietenie între membrii săi, a aranjat mai multe serate dansante, sau de cunoștință.

A reprezentat de 4 ori în Arad opereta „Craiu Nou“ a lui C. Porumbescu și odată „Șezătoarea“ lui T. Brediceanu.

Eu mă bucur că D-Voastre nu sunteți între aceia cari luând în stăpânire oare-cari averi pământești, — au uitat de cer și de Dumnezeu. Când omul secolului trecut a captat fulgurele cerului, a pierdut puterea magnetică a iubirii, care îl lega de Dumnezeu și de oameni, dar D-Voastre având inimi bune faceți ceea ce zice Sf. Iacob: „Pătimizește rău cineva între voi? Să se roage!

Este cineva cu inimă bună? Să cânte“ (Iacob 5 v. 13). Faceți ca și creștinii primelor veacuri despre cari cităm următoarele: „Ori încotro privești, auzi slava lui Dumnezeu; agricultorul lângă plug cântă „Aliluia“; secerătorul ștergându-și sudoarea de pe frunte. se răcorește cântând psalmi dățători de viață, iar vierul tăind vișele de vie cântă cântări de ale lui David. Psalmii sunt singurele cântări ale acestui pământ; fiul pământului prin ele își exprimă iubirea; păstorii nu cunosc altă cântare, iar muncitorii în fața nerăbdării nu au alt scut, decât câteva verseturi din Psaltire. (Epist. 17 ad. Marcellam).

Și cu ce să Vă răsplătească Biserica mea, Biserica noastră ortodoxă pentru munca ce o prestați în cadrul ei spre slava lui Dumnezeu și înălțarea sufletelor? Cu ce să Vă răsplătim, că darul divin al artei muzicale îl răspândiți prin armonii de clasică frumusețe asupra sufletelor? Cum să Vă fim recunoscători, că în timp de tristeți ne scăldați sufletele în armonia bucuriei, și le mângăiați cu roua melodiilor minunate?

Eu cred că prin nimic nu puteți avea o mai mare mângăiere decât că aveți conștiința împăcată că V-ați făcut datoria către Dumnezeu și biserica Lui și către cultura românească. Dar fie-mi îngăduit să Vă asigur, că multe rugăciuni voiu înălța la Dumnezeu, ca să reverse darul recunoștinței peste toți.

Mai întâi D-Voastre mulțumiți lui Dumnezeu că V-a învrednicit să aveți serbarea de azi, căci zice Sf. Pavel: „Întru toate prin rugă și rugăciune, cu mulțumită cere-rile Voastre să se arate lui Dumnezeu“ (Filip 4 v. 6).

De sigur nu putem trece cu vederea că munca D-Voastre de multe ori poate nu este recunoscută, dar știți ce zice pedagogul Förster?: „Dacă în edificiul societății oare unde se aud pocnituri și încheieturile trosnesc, puteți fi siguri, că în unii pereți ai ei, s'a zidit puțină recunoștință“.

Lipsa de recunoștință poate să derive din lipsa de atenție, de judecată dreaptă. Trebuie multă cultură, ca cineva, chiar un grup să-ți fie recunoscător, dar D. Voastre având simțul înalt al culturii, ați trecut peste răceala celor ce nu cunosc motivul de a Vă fi recunoscători.

Lipsa de recunoștință poate să derive din uitare. Sentimentul binefacerii nu se poate ține treaz decât acolo, unde egoismul nu crește. Dar ușor putem lecuși uitarea, dacă ne vom feri de superficialitate. Să ne reamintim cât mai des de munca altora.

Lipsa de recunoștință, poate isvorî și din mândrie. Să evităm a fi mândri și mai bine să recunoaștem că munca săvârșită de cineva, era necesară la progres. Să recunoaștem, că suntem avizați unii la alții.

Cu aceste observațiuni viu eu azi să fiu mulțumitor întregii reuniuni „Armonia“ pentru munca ei. Mulțumesc în mod special dlui dirigent, profesorului At. Lipovan pentru munca și și osteneala pline de jertfire de sine.

Ca profesor la școala medie de stat din Sânt Nicolau, Domnia Se a organizat corul »Doina“, cu care a participat la expoziția din București în 1906, obținând medalia de aur și diplomă specială. A cutreierat cu acest cor comunele învecinate, Pesac, Comloș, Cenadul mic și Cenadul mare, etc. Elevii lui, emigrați în America, l-au invitat pe spesele lor în America, unde a fost în vara anului 1913 și a concertat în Newyork, Saint Louis, Saint Paul, Chicago și Philadelphia.

Domnule Profesor, recunoștința mea către Dna este dragostea inimii mele iar ca semn extern al acestei iubiri, Te rog să primești acest act de recunoștință semnat de nevrednica mea mână.

Cu toată dragostea pomenesc aici și de bunele servicii făcute Bisericii și culturei de către dl Dr. Alex.

Stoenescu, președintele corului „Armonia“. Dsa simtind în sine duhul înțelepciunii și sete după viață internă s'a făcut altora pildă de viață trăită în Dumnezeu.

Vă asigur pe toți, că prin tot ceea ce faceți pentru biserica mea, mă îndemnați la jertfă pentru scumpa Biserică a lui Hristos și mărturisesc împreună cu apostolul Pavel: „Iar eu prea cu dulceață voi cheltui și mă voi cheltui și pe mine pentru sufletele voastre“ (II Cor. 12 v. 15).

Preoții francezi și Preoții români.

— Din „Universul“ dela 16 Aprilie 1935. —

Problema salarizării clerului a adus la suprafață tot convoiul de mizerii, carl apasă umerii bieților preoți. Considerentele politice totdeauna au făcut pe mulți să ridice ditirambe la adresa preoților, dar în faptă preoțimea a fost tratată cu vitregie,

Acum se vestește, că se va veni cu o lege de salarizare a clerului. Noi credem, că aceasta salarizare trebuie să se facă în deplină conglăsuire cu normele de salarizare ale funcționarilor de stat.

Așa cum este azi, preoțimea este umilită și pusă în imposibilitate de a-și îndeplini misiunea ei sfântă și națională.

Preoții au salar prea mic, și în groasnică disproporție față de funcționarii Statului. Preoții au și ceva venituri, dela credincioși, dar cu acestea împreună, preotul nu este în situația unui funcționar de stat.

Preotul nu are ore oficiale. El trebuie să fie la datorie cu vreme și fără vreme și credem că felul cum o societate își cinstește clerul este busola religiozității acelei societăți,

Academicianul francez Henry Bordeaux a scris o carte: „La glorieuse misère des prêtres“. În aceasta carte se spune: „Trebuie să păstrăm și să susținem biserica, pentrucă, fără ea, înfățișarea vieții ar fi prea vulgară. Biserica e un semn al vieții spirituale, este un simbol, pentru menținerea căreia este însărcinat preotul. Și preotul a provocat după devastările războiului, excitațiuni, entuziasm colectiv, a ridicat sufletele mai presus de viață ordinară și a însănoșit poporul, întoc

mai ca și vântul ce se lasă de pe înălțimile muntelui. Cum se face de găsim în sufletul poporului liniștea, pacea și un minunat elan, asta nu se poate datori decât preotului“.

Și dl Henry Bordeaux în concluzie zice: „Se cere în mod imperios să facem posibil traiul preoților noștri în parohii... Nu este admisibil să lăsăm preoții ca să moară de foame“.

Trăim timpuri grele. Cum a spus dl Octavian Goga, de curând, trăim timpul unei societăți plină de maladie morală, fără țel precis și fără un echilibru de gândire bine stabilit.

Satele noastre au fost adânc sguduite la toate alegerile politice, dar liniștea lor a redat-o Biserica.

Am putea înșira o mulțime de argumente pentru a susține cauza dreaptă a preoților. Dar Noi credem că nu este bărbat de stat în România, care să nu vadă că a susține cauza preoțimeii, înseamnă a încuraja tagma care mângâie milioane de inimi sdrobite, susțin o mulțime de nădejdi.

Aici numai focul sacru al credinței coborât în inimile bărbaților de stat poate ajuta bisericii. Când se legiferează salarizarea clerului, numai dragostea către biserică a oamenilor de stat ne poate da nădejde. Și ne place să nădăjduim că preoțimea ortodoxă nu va eși cu prestigiul scăzut din legiferarea aceasta. Acum, când moralitatea a scăzut atât de mult, când viața familiară se destramă din zi în zi, când sentimentul datoriei se clatină, este bine să ridicăm prestigiul clerului.

Această operă trebuie să înceapă dela cler. Se cere muncă de fiecare clipă în sfântul Altar și afară de Altar, se cere solidaritate între preot și preot. Carpații au fost biruiți de baioneta românească și astfel distanța dintre preoși trebuie să fie biruită de înfrățirea în numele Celui ce ne-a zis: „Indrăсниți. Eu am biruit lumea“.

Amvonul din Budapesta în slujba revizionismului

Timpul nostru este timpul progresului celui mai uimitor și totuși conducătorii poporului maghiar se opun progresului dreptății în lume. În scopul agitației lor revizioniste au transformat până și amvoanele bisericilor în tribune de turburare a ordinii și dreptății.

În cele următoare vom dovedi afirmațiunea noastră, analizând trei volume din predicile preotului romano-catolic Dr. Tihomir Toth, profesor la facultatea de teologie catolică din Budapesta.

În cartea sa: „Predici despre cele zece Porunci“ (apărută în 1928) la pag. 131—140 are o predică despre scopul cinstirii sfinților. Ea începe așa: „Lângă Paris, la Versailles, în parcul, în care se găsește și castelul Trianon, ce produce strâmtorare fiecărei inimi maghiare, se înalță și azi în deplină splendoare palatul neasemănat de bogat al regelui-soare francez, al lui Ludovic al XIV-lea“.

La pag. 328 în predica cu titlul: „Luna Mai maghiară“ spune: „Noi asupra cărora apasă onoarea de a face educația tineretului de azi, nu putem evita gândul plin de răspundere că: odată și odată acești tineri trebuie să înveselească fața îndoliată a Hungariei înlăcrămate. Așa să privim spre fiii noștri că sufletul lor ne este mai scump decât aurul pierdut al minelor din Kőrmóc. Că șira spinării lor bine făcută și caracterul lor neclătinat este o comoară mai mare decât brazii seculari ai Carpaților pierduți și decât pădurile săltătoare ale munților ardeleni“..... „numai astfel se poate soluționa problema arzătoare, ca maghiarul mai mult să nu mai fie sabia fidelă a cuceritorilor străini.“

Și cum aceste predici erau ținute la radio, părintele profesor Toth a primit dilerite felicitări din Ardealul românesc, pe cari le publică la sfârșitul cărții. Reproducem de aici următoarele din cuvânt în cuvânt:

„Directorul gimnaziului unui oraș mare din Ardeal scrie (5 Dec. 1927)“. „Nu știu cine a vorbit Duminecă în 4 Dec. înainte de amiază în biserica din Budapesta despre cinstirea Mariei, dar eu aici în depărtare am ascultat la radio predica întreagă, am înțeles că oratorul era viu emoționat. Ii mulțumesc, oricine a fost, pentru calda înălțare sufletească ce mi-a pricinuit prin predica sa, care și acum vibrează în sufletul meu, când scriu aceste rânduri la masa grijilor cu cari mai lupt, a sbuciumărilor și a marilor renunțări...“

Tot la pag. 331 reproduce autorul câteva cuvinte primite din alt oraș mare pierdut:

„Primiți pentru predici mulțumirile noastre cordiale. Vă rugăm să ne mângăiați și pe viitor în situația noastră extrem de grea“.

Să luăm alt volum, cel intitulat: „Hristos Rege“.

La pagina 9 în predica despre „regatul lui Hristos“ spune că pacea dela Trianon s'a încheiat fără Dumnezeu, pentru că papa n'a fost invitat la conferința păcii care a încheiat un contract de pace „nemilos“... „Dacă Europa ar fi creștină, o astfel de pace nu ar fi stors nici dela cei învinși“.

În predica despre: „Hristos Rege a patriei pământești“ spune (p. 45). „O dacă s'ar pătrunde cât mai mulți oameni în lume de un asemenea patriotism, atunci nu ar exista Trianon“.

În aceeaș predică (p. 49) spune că în America ungurii din toate părțile adunați și cărora le bate inima pentru Hungaria mare și veche, au cântat cu lacrimi imnul maghiar!

Și acum fiți mai atenți iubii cititori! La sfârșitul

acestei predici oratorul spune că în luna Oct. a anului 1925 mai mulți pelerini unguri din Ungaria sudică au cântat lângă mormântul Sf. Petru din Roma, în marea biserică, imnul maghiar și plângeau când au ajuns la textul: De te-ar binecuvânta, sau te-ar bate mâna sorții, tu aici trebuie să trăiești și să mori“ (pag. 52).

La pag. 273 iarăși auzim despre Hungaria îndoliată!

La pag. 290 cetim că Hristos cel înviat stă mai aproape „de sufletul maghiar, care se prăbușește lângă mormântul ce i s'a săpat!“

La pag. 291 cetim despre „Calvarul nostru întunecat“.

Și acum, ca să ne referim în câteva rânduri la volumul „Cred în Iisus Hristos“, amintim că din acest volum a reprodus unele părți ziarul „Aradi Közlöny“ în numărul său de Crăciun din anul 1934 (vezi p. 33). Acest volum încă vorbește [de „patria maghiară mutilată“ (p. 404).

Rugăm pe celitorii noștri să nu uite că am citat numai din trei cărți ale unui singur autor, traduse în diferite limbi europene. Noi răspundem acestor atacuri cu declarația că rău au ajuns ungurii, coborând amvonul în serviciul celor două mii de conți și baroni cu avere și putere.

Noi avem ca îndreptar cuvintele dlui prim-ministru Gheorghe Tătărescu, rostite la Cluj în 29 Dec. 1934: „ori toți Românii într'o țară, ori toți într'un mormânt“.

1 Ianuarie 1935.

Pastorală

la Invierea Domnului 1935.

*Iubiții mei fii sufletești,
Evlavioase fiice duhovnicești,*

Precum în timp de războiu gornistul îndeamnă soldații la îndrăzneală și bărbăție, așa vin eu astăzi să vă îndemn pe toți a fi plini de curaj și bucurie în lupta vieții. Mulți vrăjmași are biserica și credința noastră ortodoxă, mulți vrăjmași are statul nostru românesc, dar față de toate vrăjmășiile, eu vă zic vouă tuturor: Fraților bucurați-vă!

Da, iubiții mei, bucurați-vă, căci astăzi prăznuim Invierea Domnului și biruința lui Dumnezeu asupra vrăjmașilor Săi. Precum omul nu se întristează la apusul soarelui, știind că iarăși va urma răsăritul lui, așa nu trebuie să se întristeze și să nu desnădăjduiască în lupta lui, văzând că încă nu i-a venit biruința.

Precum grădinarul nu-și pierde nădejdea, văzând că toamna se desfrunzesc pomii, știind că la primăvară iar vor înflori, așa nici noi să nu ne pierdem nădejdea, văzând că munca noastră este nesocotită de oameni și că dreptatea este întunecată de ei! Nu iubiții Mei, ci să ne încredem în dreptatea și Atotputernicia lui Dumnezeu, cari prin Invierea Domnului, au strălucit în chipul cel mai minunat.

Cu adevărat, Invierea din morți a Domnului a fost cea mai minunată veste, cea mai frumoasă solie a Mântuitorului.

O, ce minunată solie a trimis Mântuitorul prin înger femeilor, cari s'au dus să vadă mormântul: „Nu vă temeți voi, căci știu că pe Iisus cel răstignit căutați. Nu

este aici, că s'a sculat precum a zis: Veniți de vedeți locul unde a zăcut Domnul". (Mat. 28 v. 5—6). Erau femeile cari slujeau lui Iisus din avuțiile lor (Luca 8 v. 2—3) și a fost destul, ca ele să-și aducă aminte de Mântuitorul, pentruca ele să fie învrednicite a se face vestitoare ale Invierii: „Și degrab ieșind dela mormânt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor lui“, așa cum le-a spus îngerul: „Și degrab mergând spuneți ucenicilor Lui că s'a sculat din morți“ (Mat. 28 v. 7-8).

Unde sunteți voi, femei de azi ale neamului meu românesc, cari să luați de mână pe pruncii voștri și să-i duceți la biserică? Unde sunteți voi mame, cari în loc să duceți pe fiii și ficele voastre la Hristos, tolerați ca ei să trăiască în concubinaj și tot felul de fărădelegi??

Dar Invierea Domnului este o solie și pentru sfinții apostoli și mai ales pentru apostolul Petru. Persoana Mântuitorului pentru mulți era învăluită în ceva tainic și chiar cei mai aproape de Domnul, legau de El și interese vremelnice, crezând că se va face împărat lumesc. Dar când femeile au venit la apostoli și au vestit învierea, adânc mișcat a rămas Petru de cele auzite. Femeile au primit dela înger porunca: „Deci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru“ (Marcu 16 v. 7).

Fericit ești Petre, că după lăpădarea de Domnul te-ai pocăit și pentru aceasta Domnul te vestește prin înger că a înviat! Și vouă iubiiții mei, cari v'ați fi îndoit oarecând de puterea Evangheliei, dar v'ați îndreptat; vă vestește biserica Invierea Domnului, iar această înviere vă luminează taina vieții lui Iisus. Multe corpuri cerești, de pildă luna, primesc lumina lor prin soare și tot astfel și minunile lui Iisus își primesc lămurirea lor divină prin faptul învierii.

Fără înviere, celelalte lucrări mai presus de fire ale Domnului s'ar fi destrămat, crezând oamenii că ele

sunt lucrări ale unor puteri ascunse ale naturii sau ale înșelăciunii simțurilor; dar când Domnul a biruit puterea morții, s'a înveselit acea privire a oamenilor, care în noaptea răstignirii încremenise. Mântuitorul putea să ne mântuiască chiar numai cu o lacrimă, dacă așa ar fi binevoit întru bunătatea Sa, dar prin moartea pe Cruce a voit să ne învețe despre grozăvia păcatului și despre mila nemăsurată a Celui înviat din morți.

Când Pilat dormea, ca și arhierii Iidovilor, Hristos a înviat și prin aceasta a trimis solie vrăjmașilor săi, că ei nu pot birui pe Dumnezeu. Hristos cel Inviat din morți desminte pe Iidovii, cari au dat bani soldașilor ca să spună că Iisus n'a înviat, ci trupul lui a fost furat.

Să învețe din acestea vrăjmașii lui Hristos, cari nu cred în Invierea Lui, că tocmai prin minunața Sa înviere a dovedit, că este fiul lui Dumnezeu. Vrăjmașii lui nu voiau să urmeze aceluia, care a trăit ca un copil sărac într'un atelier și tot astfel toți vrăjmașii de azi ai Domnului, Iidovii și toți necredincioșii nu voiesc să urmeze pe cel ce a sfințit munca în atelier. Este firesc să nu creadă în învierea Domnului vrăjmașii Lui, pentru că Domnul a iubit pe muncitori și munca cinstită, ajutând și pe săraci. Este explicabil, că prin Invierea Domnului le zice: Eu sunt Dumnezeu, întoarceți-vă sau veți peri!

Dar învierea Domnului este o solie și pentru cei credincioși Lui, cărora le-a zis după înviere: „Pace vouă“ (Ioan 20 v. 19). Adică voi cei credincioși fiți siguri, că fiul lui Dumnezeu prin învierea Sa a dovedit, că tot ceea ce a învățat și a dăruit oamenilor, este lucrarea lui Dumnezeu!

Astfel deci și nouă ne grăiește Domnul: „Pace vouă“. Dar această pace o vom avea numai dacă cu toată ființa noastră ne legăm de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. În ochii noștri, în fața noastră, în mișcările, mer-

sul, hainele și vorbele noastre să nu apară decât Hristos, precum zice sf. Ioan Gură de Aur.

Să nu uităm că apa mică poate fi ușor mișcată, dar apa adâncă a mării este liniștită. Arborele, care intră adânc în pământ cu rădăcinile sale, stă neclătinat în vremea vijoriilor și tot astfel stă liniștit și pacinic creștinul, care are pe Dumnezeu ca centru al vieții sale.

Să ne gândim deci cât mai de multe ori la soliile ce le-a adus Cel înviat din morți femeilor, lui Petru, vrăjmașilor săi și nouă. Să ne dăm seama, că sufletul omenesc tinde dincolo de calea îngușă a prezentului și de lucrurile acestei lumi.

Popoarele cele vechi în statura dreaptă a omului au văzut degetul zeilor, cari îi arată scopul mai înalt al vieții lui în raport cu al ființelor necuvântătoare. Ochiul nostru trupesc și sufletesc tinde spre mărimi și depărlări, cu priviri spre înălțimi, cu dorul spre lumină. Până când deci vom mai rămâne în nepăsare, noi, ai căror înaintași de aproape două mii de ani cântă: „Hristos a înviat“?

În inima fiecăruia, în familie, în școală, în biserică, în fabrici, în viața de stat, să arătăm deci iubire față de Evanghelia Celui Ce a înviat din morți și față de Ceice cu credință vestesc Evanghelia. Căci o inimă lipsită de iubire, este ca un isvor ascuns în nisip, pentru că n'a găsit calea spre mare, unde toate râurile curg. Având dragostea Evangheliei în inimi, vom birui orice necazuri. În ținuturile calde Africii există o floare minunată, care vestește cu 40 ore mai înainte orice vijelie sau cutremur de pământ. Acea floare, când simte apropierea furtunei, își adună frunzele ca să poată lupta mai bine împotriva primejdiei. Așa și noi în fața primejdiilor ce ne pot aștepta în viitor, să adunăm toate puterile noastre sufletești, să trăim creștinește și să zicem din toată inima: Prin Hristos vom birui!

Cu aceste cuvinte Vă zic vouă tuturor: „Hristos a înviat“.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor.

CUPRINSUL:

	Pag.
1. Cuvânt-premergător	3
2. Cuvânt la deschiderea adunării eparhiale din 6 Mai 1934	5
3. Chemarea intelectualilor în ziua de azi. Discurs la deschiderea ședinței festive a Adunării Eparhiale din Arad, ținută la 6 Mai 1934 pentru aniversarea lui Alexandru Mocioni	10
4. Cuvântarea P. S. Sale Episcopului la închiderea adunării eparhiale din Mai 1934	13
5. Cuvânt rostit de P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului la ședința festivă pentru inaugurarea „Săptămânei Timișorii”	19
6. Cuvântare ținută la 12 Mai 1934 la depunerea jurământului crucișilor în Arad,	22
7. Cuvânt ținut la 8 Iunie 1934, când s’a prăznuit a patra aniversare dela suirea pe tron a M. Sale Regelui Carol II	24
8. Cuvânt la Congresul Invățătorilor în Arad la 10 Iunie 1934	27
9. Cuvânt ținut la Congresul General al Clerului, în 12 Iunie 1934	30
10. Cuvânt la iubileul P. C. profesor dr. I Mihălcescu .	34
11. Predică la Adormirea Născătoarei de Dumnezeu . .	38
12. Cuvânt la primirea M. Sale Regelui Carol II, în comuna Fibiș la 7 Sept. 1934	45
13. Predică la cununia religioasă a domnișoarei Dochija Coman cu dl. inginer Gabriel Dimitriu	47
14. Cuvânt ținut la 9 Sept. 1934 la sfințirea steagului Societății corale „Speranța” din Timișoara . . .	50
15. Cuvânt la desvelirea monumentului M. Sale Regelui Carol al II-lea în 30 Sept. 1934 în comuna Fibiș	53
16. Cuvânt despre păcatul lipsei de prunci ținut în Casa Culturală din Fibiș la 30 Sept. 1934	57

	Pag.
17. Cuvânt panegiric, la desvelirea monumentului lui Mihai Veliciu rostit de P. S. S. Episcopul Grigorie în 21 Octomvrie 1934	69
18. Săracii de azi și Caritatea, Cuvânt rostit la sfințirea Căminului pentru săraci al Crucii Roșii din Arad, în 22 Oct. 1934.	73
19. Cuvânt rostit de P. S. Sa Episcopul Dr. Grigorie Gh. Comșa al Aradului la Congresul primarilor din România în 26 Octomvrie 1934	75
20. Cuvânt la Congresul din Sibiu al Frăției ortodoxe române ținut în 28 Oct. 1934	80
21. Predică despre slujirea lui Dumnezeu, ținută în Catedrala din Sibiu în 29 Oct. 1934, cu prilejul Congresului Frăției Ortodoxe Române și al Asociației Clerului „Andrei Șaguna“	83
22. Cuvânt către studenții Școlii Politehnice din Timișoara ținut în 1 Noemvrie 1934	88
23. Cuvânt rostit în 18 Noemvrie 1934 la sfințirea troiței ridicată întru amintirea lui Mihai Martinovici Roșu și Ioan Iovița în comuna Jadani din jud. Timiș-Torontal, în prezența D lui Ministru Dr. C. Angelescu	96
24. Cuvânt la Congresul învățătorilor bănățeni, ținut în 18 Nov. 1934 în Timișoara	100
25. Cuvânt la inaugurarea grădinei de copii din Timișoara Mehala, ținută în 18 Nov. 1934	105
26. Cuvânt la sfințirea troiței lui Ioan Buteanu în 25 Noemvrie 1934	107
27. Panegiric, rostit în 21 Nov. 1934 în Timișoara la desvelirea bustului lui Vincențiu Babeș	109
28. Cuvânt la punerea pietrei fundamentale a Căminului de ucenici din Timișoara la 21 Nov. 1934, în prezența d lor ministru Dr. Iancu Nistor și A. Lapedatu	115
29. Cuvânt ținut în 21 Noemvrie 1934 la inaugurarea terenului sportiv al ucenicilor și ucenicilor din Timișoara în prezența d-lor ministri Dr. Iancu Nistor și Alex. Lapedatu	118
30. Panegiric, ținut la sfințirea troiței prefectului Ioan Buteanu, în 25 Nov. 1934 în Iosășel	122
31. Căvânt la conferința d lui profesor universitar Dr.	

	Pag.
Ioan Lupaș ținută în 1 Decembrie 1934 în Arad	125
32. Cuvânt la adunarea generală a Ligii antirevizioniste	129
33. Pastorală la Nașterea Domnului 1934	131
34. Cuvânt la inaugurarea bustului marelui bărbat de stat Ioan Gh. Duca, ținut în Timișoara în Decem- vrie 1934	135
35. Pastorală de anul nou 1935	139
36. Cuvânt la anul Nou 1935 rostit de P. Sf. Episcop Grigorie ca răspuns la felicitările de Anul Nou ale preoților și intelectualilor din Arad	144
37. Predică la cununia religioasă a d. soarei Dora Dr. Rudneanu cu dl. Mircea Alexandru Vaida-Voievod	146
38. Răspuns la omagiile Clerului și poporului din pri- lejul onomastice P. St. Grigorie în 30 I 1935 . .	149
39. Biserica și starea satelor noastre. — Convorbire cu P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului	152
40. Scrisoare către dl. revizor școlar Ștefan Mihailescu (10 Mai 1934)	155
41. Scrisoare către Prea Sfințitul Dionisie, Episcopul Cetății Albe—Ismail	156
42. Creștin bun și cetățean bun	158
43. Scrisoare către cei ispitiți de mirajul ateismului . .	159
44. Ziarele pentru popor și Cultura satelor	162
45. Puterea iubirii creștine	166
46. Hristos și criza de azi	169
47. Sentimentul religios în zilele noastre	172
48. Sărbătoarea nădejdi	174
49. Glasul ieslei din Vitleem	176
50. Magii de ieri și de azi	178
51. Salvarea prin copii (art. publicat în „Graiul „Româ- nesc“ din Timișoara, Nr. 1 din 20 Ian. 1935) . .	181
52. Hristos și scopul vieții (art. publicat în revista „Fân- tâna Domnilor“ Nr. 9—10 anul 1934)	183
53. Interesele și drepturile teritoriale ale eparhiei Aradului	185
54. Munca pentru omul cel nou (art. publicat în revista „Fântâna Darurilor“ Nr. 2 din Febr. 1933)	191
55. Problema populației în Banat. Circulară către toate oficiile protopopești și parohiale din părțile ba- natice, aparținătoare eparhiei Aradului	194
56. Despre virtutea recunoștinții. scrisoare către dl. Oc-	

	Pag.
tavian Goga fost ministru al Cultelor și Artelor	198
57. Cuvânt ținut în 10 Februarie 1935 la inaugurarea camerei regretatului Vasile Goldiș, la Palatul Cul- tural din Arad	205
58. Cultul mamei și naționalismul	208
59. Către „Tineretul Invățătoresc”	210
60. Calea femeilor dela sate	212
61. Pastorală pentru plata impozitelor către stat . . .	216
62. Cuvânt despre Religie și Cultură, ținut în 20 Apri- lie 1935 în Timișoara, din prilejul organizării unei centrale a „Astrei” în Banat	220
63. Iubirea divină și munca omului. Cuvânt la închide- rea cursurilor de Gospodărie casnică în Curtici în 23 Aprilie 1935	223
64. Cuvânt festiv rostit de P. Sf Episcop Grigorie al Aradului la ședința festivă pentru comemorarea eroilor: Horia, Cloșca și Crișan	226
65. Biserica și realitatea vieții	228
66. Cuvânt rostit în 6 Aprilie 1935 la jubileul de 15 ani al Societății corale armonia: „Armonia”	232
67. Preoții francezi și Preoții români (din „Universul” dela 16 Aprilie 1935	237
68. Amvonul din Budapesta în slujba revizionismului . .	239
69. Pastorală la Învierea Domnului 1935	242

VERIFICAT
2007

VERIFICAT
2017



VERIFICAT
1987

